

ახალი საუნჯე

ტექსტების და
კონტექსტების
შურნალი

№12 (66) დეკემბერი, 2018 წელი ფასი 2 ლარი

ნომრის ავტორები

რეზან ზეიუძე

1970
2018

& ალექსანდრე წიგნნიკი

ჰოეზია

ქეთევან ნათანაძე
ელენე კვიციანი
ზურაბ ლომუა

კრიტიკა

დავით ჩინლაძე
ვალენტინ ჰოეზიაშვილი

ახალი თარგმანები

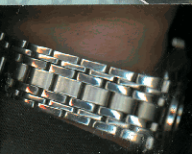
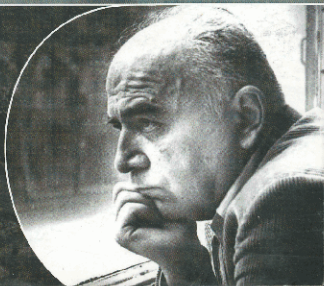
ალფრედ დე მიუსე
დიმიტრი გრიგორიევი

პროზა

ლუკა გონუა

ლიტერატურული კალენდარი

ქეთევან კოკოშავილი – გიორგი აპოლინაროვი
ამბროსი ბრიშკაშვილი – ზვიგნევი პერკინოვი

ყველაფერი ჩვენს წარმოებში

- სავიზიტო ბარათები; მოსაწვევები და მისაღობები;
- დიპლომები; სერთიფიკატები; ბროშურები; ფლაერები;
- ბუკლეტები; კატალოგები; მენიუები; კალენდრები;
- პოსტერები ბლანკები; კონვერტები;
- ბლოკნოტები; CD/DVD შეფუთვა
- ნებისმიერი სიჩქარის ყუთები;
- ასევე ყუთებზე ბეჭდვა;
- ყველა სიჩქარის ვეფები;
- ეტიკეტები და სხვა თვითნებანი
- პროდუქტები; ბილდები;
- აფიშები, ბანერები, ვიტრინების
- და ავტომობილების გაფორმება;
- საათების ბრენდინგა;
- ბეჭდვა ოქროს და ვერცხლის ფოლგაზე,
- ნატურალურ ტილოზე;
- მლახტივერი ბარათებზე ბეჭდვა;
- მაისურებზე, ჩანთებზე, კალმებზე ბეჭდვა

ქუთათელასის 8. ტელ.: 597 39 55 87; 2 39 55 87; 2 14 12 14 innostd@gmail.com

ქართული ბავშვის საბავშვო
 ლიტერატურისა და კვლავი წიგნის საინისტროს
 გამომცემლობა

ნომრის ავტორები

ლევან ბრეგვაძე

ელისო მებრეპელი - ლევან ბრეგვაძის „ძალიან დიდი სიყვარული“ - 3
ლევან ბრეგვაძე - გული - ტელესკოპი - 10

ალეხანდრა პიზარნიკი

ბიოგრაფია (მოამზადა ირაკლი მენტეშაშვილმა) - 15
ალეხანდრა პიზარნიკი - ლექსები (ესპანურიდან თარგმნეს
ირაკლი მენტეშაშვილმა და შოთა იათაშვილმა) - 17
ალეხანდრა პიზარნიკი - ლექსები კრებულიდან „შრომები და ღამეები“
(ესპანურიდან თარგმნა ირაკლი ყოლბაიამ) - 19
რამდენიმე გასაღები ალეხანდრა პიზარნიკისათვის (ინტერვიუ)
(ესპანურიდან თარგმნა ირაკლი ყოლბაიამ) - 21
ალეხანდრა პიზარნიკი - სარკის ბილიკები (ესპანურიდან თარგმნა
ირაკლი ყოლბაიამ) - 23
ალეხანდრა პიზარნიკი - ჩანაწერები (ესპანურიდან თარგმნა
ირაკლი ყოლბაიამ) - 24

პოეზია

ქეთევან ნათელაძე - 25
ელენე კვიციანი - 29
ზურაბ ლომჯე - 31

პროზა

ლუკა გომეზ - აკრძალულია! - 34

პროექტის ავტორი
ვაჟა ნონაოლაური

მთავარი რედაქტორი:
შოთა იათაგვილი

რედაქტორი-სტილისტი:
ლელა კოძალაგვილი

დიზაინი და დეკორაცია:
ნინა ხვედელიძე

სარედაქციო კოლეგია:
დავით ანდრიაძე
ბიკა ექვთიშვილი
დათო ტურაშვილი
ვაჟა შათირიშვილი
დავით ჩინლაძე
ბიკა ხაჭავაძე

ნომერზე მუშაობდნენ:
ელინო მისტრევილი
ლევან ბრეგვაძე
ირაკლი მეთევაშვილი
ირაკლი ყოლაგია
ქეთევან ნათელაძე
ელენე კვიციანი
ზურაბ ლომიძე
ლუკა გოშა
დავით ჩინლაძე
ქეთევან კოპოლაშვილი
ანდრეას ბრიჯიკაშვილი
დინა ბიძელაძე
ლელა კოძალაგვილი.

4

5

6

პარიტიკა

დავით ჩინლაძე – გუშინ სევდებმა
საბურთალო გადაირბინა... – 44

ლიტერატურული კალენდარი

ქეთევან კოპოლაშვილი – მე ვრჩები დრო კი გადის – 53
პერბერტმა ვერ მიიღო ახალი პოლონეთი
(მოამზადა ამბროსი გრიშუკაშვილმა) – 58

ახალი თარგმანები

ალფრედ ღი მისუა – მარიანას ახირებები
(ფრანგულიდან თარგმნა დინა მიქელაძემ) – 63
დინიტრი ბრიგორიძე – სიცოცხლის ყველა ფერი
(რუსულიდან თარგმნა ლელა კოძალაგვილმა) – 77

ბამოცემლოვა – „საუნჯე“
მის: ალ. საზაბიძის 32/34
ტელ.: 2141214, 2395587, 2397188
ელ-ფოსტა: akhalisaunje@gmail.com
Facebook: ბამოცემლოვა საუნჯე/Saunje publishing <http://www.facebook.com/saunje>
www.saungeo.ge

1

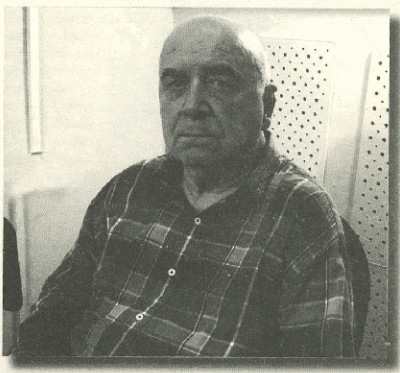
ნომრის ავტორები

ლევან ბრეგვაძის „ქაღიან დიდი სიყვარული“

ელისო მეტრეველი

„ეს წიგნი მოგვითხრობს... მოთხრობებზე, ნოველებზე, რომანებზე, ლექსებზე, მოგვითხრობს მათი ავტორების მწერლურ ოსტატობაზე, მოგვითხრობს მხატვრული ტექსტების, მხატვრული შემოქმედების თავისებურებათა შესახებ. დიხაც, მოთხრობაზეც შეიძლება დაინეროს მოთხრობა, რომანზეც, ლექსზეც, ესეისტურ თხზულებაზეც...“ – ეს წიგნი „მოთხრობები ლიტერატურაზე“ და ლევან ბრეგვაძის ეს სიტყვები, სულ თუ არა, ნაწილობრივ მაინც მის სხვა წიგნებსაც ეხება.

„ლიტერატურული [ცამო]ძიებანი“, „თარგმანი და ორიგინალი“, „მარჯნალიები“ და ლევან ბრეგვაძის სხვა ტექსტებიც უფრო კრიტიკის, ამ „ძნელი და სახათბალო საქმიანობის“, საზღვრების გაფართოება, არსის და მნიშვნელობის გამარჯვებულფორმება, დროის დამახსოვრება და კიდევ – სიყვარული, ლიტერატურის დიდი სიყვარული, რომელიც ავტორს ხელს ააღებინებს ლექსის წერაზე, ფურნალისტკაზე, თუმცა ლევან ბრეგვაძის შემთხვევაში ეს „ხელის აღება“ პირობითია. ძირითადად რედაქციებში მიუშობს და ამ მასალის (ფურნალისტური ფარგონით რომ ვთქვათ) წერის დროსაც, სულ „თავის“ წესებს მიჰყვებოდა, პროფესიონალი ფურნალისტის წესებს. რაც შეეხება პოეზიას, სატირულ-იუმორისტული ყვირის ლექსებს ახლაც წერს და ზოგჯერ ფეისბუქის ქრონიკაზეც დებს. უფრო სერიოზულად კი, ერთ-ერთ ყველაზე რთულ დროს, როგორც თვითონ ამბობს, მშველელად მოეუღინა პოეზია.

„ბარჩავის ხელოვანი“ და „თანაჯატორი“

ლევან ბრეგვაძისთვის კრიტიკა დამოუკიდებელი და სრულფასოვანი ლიტერატურული მოვლენა და არა მხოლოდ „ტარჩევის ხელოვნება“ და „განსჯა“, როგორც „კრიტიკის“ პირველივე მნიშვნელობა. თუმცა ხელოვნება ნამდვილად არის, ნამდვილი ხელოვნება. საერთოდ, ის ჯერ მკითხველია, მერე კი თანაავტორად იქცევა ხოლმე. მწერლები ხშირად ამბობენ, რომ დღეს თითქმის აღარ იწერება კრიტიკა, ძალიან შემცირდა ასეთი ტექსტები, რადგან ბევრი არ შეუძლია ლიტერატურის პროფესიონალურად შეფასება.

მამასთან ერთად

მწერლების აზრი კრიტიკაზე ნაკლებსაფურადღებოა. მწერალს მხოლოდ ქება აინტერესებს. და მაშინაც კი, როცა ქებით ცაბდე იყვან, თუ ისეთი ღირსებები შენიშნე მის დაწერილში, რასაც თვითონ არ მოელოდა, ბრახდება: ამან ჩემი შექმნილი ტექსტი ჩემზე უკეთ რატომ იცის! ეჭვიანობას... ჩემს მახსოვრობაში ურთადერთი მუსხრან მათეარიაინი იყო, რომელიც აღიარებდა: აქვებზე ძალიან ბევრი დაწერილა დადებითიც და უარყოფითიც. და, უნდა ითქვას, ორივეს (დადებითსაც და უარყოფითსაც) დიდი ზეგავლენა მოუხდენია (ზოგჯერ უნებურად) ჩემს შემდგომ შემოქმედებით მუშაობაზე“.

კრიტიკამ თავი უნდა დააღწიოს „მომახზურე პერსონალის“ როლს და დამოუკიდებელი ესთეტიკური ღირებულების მქონე სრულფასოვან ლიტერატურულ მოვლენად ჩამოყალიბდეს, ნოველის თვისებები შეიძინოს: მოულოდნელ დაკვირვებებსა და აღმოჩენებს უნდა შეიცავდეს და კომპოზიციურადაც ნოველასავე უნდა აიგოს. ლიტმცოდნეობა კიდევ

სხვა რამ არის – ის ალბათ ველავეც „გამოყენებით“ ვარაუდდარჩება. თუმცა ლიტმცოდნეობითი ნოველებიც გამოჩნდა უკვე. სამაგალითოდ დავასახელებ თეიმურაზ დონაშვილის ერთ-ერთ ბოლოდროინდელ ნაშრომს იდეულღებში: ასაკზე სიტყვის – „ირმიაგლის“ – თაობაზე, რომელიც გალაკტიონის ტექსტებში გვხვდება, და კიდევ ნათია სხარულაიძის ძიებებს იმავე გალაკტიონოლოგიის სფეროში, რასაც ასევე ფილოლოგიური ნოველისტიკის სახე აქვს.

რას იტყვით კრიტიკის ძალაზე და „ძალაუფლებაზე“? – ხომ იყო დრო, როცა ის სიკვდილ-სიცოცხლის ამბებს წყვეტდა, მაგალითად, საბჭოთა კავშირში და დღესაც იყენებენ მას რეჟიმები მთელ მსოფლიოში.

ღიას, მართალი ბრძანდებით: იყო ასე საბჭოთა კავშირში და ზოგიერთ ქვეყანაში ახლაც ასეა. ორი ათას ხუთასი ხნის წინ დიდი ბერძენი ფილოსოფოსი პლატონიც ფიქრობდა, რომ პოეტებს სახელმწიფოსთვის ზიანის მოტანა შეუძლიათ. ეს პოეტური სიტყვის ძლიერების აღიარებაა, რასაც დიქტატორული რეჟიმები კრიტიკული სიტყვის ძალას უპირისპირებენ. ასეთ დროს ნაწარმოების შეფასება იდეოლოგიური კრიტერიუმებით ხდება, მაშინ როდესაც მხატვრული ტექსტი უწინარეს ყოვლისა ესთეტიკური კრიტერიუმებით უნდა ფასდებოდეს, თუმცა მხატვრული ტექსტის იდეოლოგიური ბრძოლის იარაღად გამოყენებასაც ვერავის აუკრძალავ.

პირადად ჩემთვის უფრო საინტერესოა კრიტიკოსი, როგორც მწერლის თანავეტორი. პრინციპში, ყოველი მკითხველი მწერლის თანავეტორია, ვინაიდან კითხვის პროცესში იგი თავის ცნობიერებაში ახდენს ნაკითხულის კონკრეტულზადიარეკონსტრუქციას. კრიტიკოსი კი ის მკითხველია, რომელიც თავისთვის კი არ იტოვებს თავის აზრს ნაკითხულზე, არამედ საჯარო სივრცეში გამოაქვს ის. ეს არის მხატვრული ტექსტის აღქმა-შეფასების უადრესად ზვანისა, საჭირო და საინტერესო პროცესი, რომელიც ზოგჯერ მწვევე კამათში გადაიზრდება. ჩემსობას რამდენიმე ასეთი ლიტერატურული შეხლა-შემოხლის მომხსრენი გავხდით. ზოგიერთს გავიხსენებ: რეზო ჭყვიშვილის, ოთარ ჩუიშვილის, გურამ დორაძაშვილის, ბესიკ ხარანაულიის, ლია სტურუას მთელ შემოქმედებასა თუ ცალკეულ ნაწარმოებზე გამართულ ცხარე დისკუსიები ძალიან აცოცხლებდა ლიტერატურულ ცხოვრებას. ახლა ამის ნაკლებობაა, რაც სამწუხაროა ფრიალ!

ვინ არის კრიტიკოსი?

კრიტიკოსი არის ადამიანი, რომელსაც შეუძლია განმარტოს და დაასაბუთოს, რატომ მოსწონს ან არ მოსწონს ესა თუ მხატვრული ნაწარმოები (რაც ცოტა ვინმეს შეუძლია), და თინაც ეს მოიმოქმედოს საჯაროდ (რაც კიდევ უფრო ცოტა ვინმეს ძალუქს). ამ დროს ხშირად გინჯეს განსახალავი ნაწარმოების ავტორისთვის არასასიამოვნო შეხედულებების გამოთქმა, რაც დიდ სულიერ ძალისხმევასთან არის დაკავშირებული (მე-17 საუკუნის ესპანელი ბრძენკაცი ბალტასარ გრასიანი წერს: სიმართლის თქმა ვულგარია სისხლის გამოშვებასა შვავს). მოკლედ, კრიტიკოსობა ძნელი და სახათაბალო საქმიანობა – ბავშვობაში მასზე ვერავინ იოცნებებს! და თუ ასეა, აბა რა ძალა გვადებს, რომ ეკრიტიკოსობთ?

ჩემი აზრით, კრიტიკოსობისკენ გვიბიძგებს ლიტერატურის ძალიან დიდი სიყვარული. ლიტერატურის ძალიან დიდი სიყვარული ისეთი რამ არის, ლექსების წერაზეც კი ავალენიხებს ხელს, თუ შეატყვევ, რომ ეს საქმე ისე არ გამოგდის, როგორც პოეზიას ეკადრება. ჰოდა, ასეთი კაცი სხვას შუუნდობს პოეზიის სახელის შებღალავს? მეორე მხრივ, ლიტერატურის ძალიან დიდი სიყვარული იწვევს იმას, რომ სხვისი შედეგრი შენიც ხდება, თუკი მისში ისეთ ძვირფას თვისებებს შენიშნავ, ზოგჯერ მისი ავტორისთვისაც კი მოულოდნელი რომ არის. ეს ძალიან სასიამოვნო განცდაა. ასე გამოითავისება ბევრი შედეგრი.

პროფესიით ჟურნალისტს რამ გადაგანკვეტინათ ლიტერატურის კრიტიკოსობა?
ჩემს კრიტიკოსობას საინტერესო პრეისტორია აქვს.

1973 წლის დეკემბერში ვახეთების კოსკეში შევნიშნე შინდისფერი ჟურნალი, რომელსაც დიდი შიგი ასობით ეწერა „კრიტიკა“. გადავშალე და როგორც კი დავადგიინე, რომ მწერალთა კავშირის ორგანო ყოფილა, ასეთი რამ გავიფიქრე: აი, დაუარსებიათ ახალი ჟურნალი, რომელშიც მე არასოდეს არაფერს დავებქადებოდი. პატიოსან კაცს (მით უფრო, თუ ის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ასპირანტურაში სწავლობს) ასეთი აზრი რატომ უნდა დაეხადოს თავში? და დახტო ბედის ირონიას: გავიდა ზუსტად ერთი

წელი და ჩემი პირველი კრიტიკული წერილი (სწორედ იანაჭე მანის კურობები) სწორედ იმ ჟურნალში დაიბეჭდა, ხოლო 1978 წლის თებერვლიდან მუშაობაც სწორედ იმ ჟურნალში რედაქციამ დადინეცე პასუხისმგებელ მდინედაქრედაქციებში არის მოადგილეობას ნიშნავდა. მარტოვე რომ შეუცნობელი არიან გზანი განვებისანი!

პირველი წიგნი და მოთხრობები მოთხრობაზე

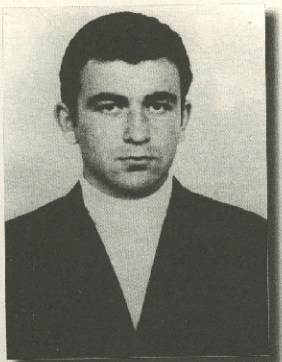
ლენას პირველი პირველი წიგნი, ლიტერატურული წერილების პირველი კრებული, 1982 წელს გამოვიდა, საინტერესო და მოულოდნელი სათაურით: „პერსონაჟები ხვდებიან ერთმანეთს“. მაშინ ბევრი არ ინერგებოდა პერსონაჟების „შეხვედრებში“ და „გადაკეთებზე“. დღეს მათი შეხვედრა რეკლამბრები ახმაია, შესაძლოა, უმეტესად საეჭვო ლიტერატურული ღირებულების Fan Fiction-ის უზარმაზარ ვირტუალურ სივრცეებში, თუმცა ზოგჯერ პერსონაჟები მნიშვნელოვან ტექსტებშიც ხვდებიან ერთმანეთს.

წიგნის გამოცემას არ ვქარობდი, ჯანსუღ ლენჯილიამ, გამომცემლობა „მერანის“ მთავარმა რედაქტორმა დამაძახა. სახელწოდებად ერთ-ერთი წერილის სათაურმა გატანა ილი (მთავარი რედაქტორის მოადგილე, მამუკა წიკლაურმა მიჩნია ეს). იმ ორნაწილიან პაკარა წერილში ერთმანეთს შევხვებდრე თომას მანისა და აკაკი ბელიაშვილის, გოთესა და ლეო ქიანჯლის პერსონაჟები. ინტერტექსტუალურ-კომპარატივისტული ესეია. ეს წიგნი ჩემთვის უფრო მნიშვნელოვანი იმით არის, რომ რამდენიმე ისეთ წერილს შეიცავს, რომლებიც ნოველის ყაიდაზეა დაწერილი (ზემოთ რომ ვილაპარაკე, იმ ყაიდაზე). ასეთი, მაგალითად „იდეალური ბოძოლა“ (ჯერმალ ქარხანის მოთხრობებზე) და „ოცი წლის შემდეგ“ (სოსო პაიჭაძის „პაქანი „ბოტანიკური ბაღის“ ანალიზი. ამ წერილის შესახებ სოსოს უთქვამს, ლეკანმა ჩემს მოთხრობაზე მოთხრობა დაწერა. ეს ელდარ კერძევაძისგან ვიცი, რომელიც მაშინ სოსოსთან ერთად მუშაობდა საქართველოს რადიოს ლიტერატურულ განყოფილებაში რედაქციაში. 2008 წელს ბაკურ სულაქაურის გამომცემლობის მიერ გამოცემულ ჩემს წიგნს სოსო პაიჭაძის ამ შეფასების გამო დავარქვე „მოთხრობები ლიტერატურაზე“. მეორე „საბა“ მაგ წიგნში მივიღე. წინასიტყვაობაში ვაბობ: „დიხაც, მოთხრობაზე შეიძლება დაწეროს მოთხრობა, რომანზეც, ლექსზეც...“).

წიგნის გამოცემა იმ დროს ადვილი არ იყო და დიდ მოულოდნელ წარმოადგენდა მწერლობის პრეტენზიის მქონე ადამიანის ცხოვრებაში. საბჭოთა ხანაში კიდევ ორი წიგნი მოვასწარა - 1985 (თეიმურაზ დიანავის თანავტორობით) და 1988 წლებში.

და მერე ვაჩნდა რამდენიმეწილიანი პაუზა. ეს ძალიან რთული დროც იყო - ქვეყნისთვის, ხალხისთვის, ყველაფრისთვის. მხოლოდ ეს იყო მიზეზი?

სწორად შენიშნეთ, რომ საბჭოთა პერიოდში გამოსულ ჩემს ბოლო წიგნსა და პოსტსაბჭოთა ხანის პირველ წიგნს შორის დიდმა დრომ განვლდა - თერთმეტმა წელმა (1988-1999).

ეს ხომ არ უკავშირდება იმ უმძიმეს ყოფას, რომელიც ავადსახსენებელ 90-იან წლებში აღმოუჩნდით სამოქალაქო დაპირისპირებებისა და ეკონომიკური კატასტროფების შედეგად? დიახ, რა თქმა უნდა, მაგას უკავშირდება! მით უფრო, რომ ძველი გამაჟმრებელი სისტემა მოიშალა, ხოლო ახალი გამომცემლობები ჯერ კიდევ არ ჩანდნენ. მაგრამ ჩემთვის უმძიმესი ხანა უფრო ადრე დაიწყო – 1986 წლის გაზაფხულიდან, როდესაც ზემოთ უკვე ნახსენებები ჟურნალის – „კრიტიკის“ – რედაქტორი თეიმურაზ დოიაშვილი და მე, მისი მოადგილე, მოგვხსნეს დაკავებული თანამდებობებიდან, რასაც წინ უძღოდა ჩვენ წინააღმდეგ რამდენიმე თვიანი დაუზღობელი პრძოლა პრესის ფურცლებიდან და რადიო-ტელევიზიიდან. სამეძი ის გახლდათ, რომ რამდენიმე წერილმა, „კრიტიკაში“ დაბეჭდილმა ჩვენი იქ ერთობლივი მუშაობის ხანმოკლე პერიოდში, უმაღლესი რანგის პარტიული ფუნქციონერებისა და მწერალთა კავშირის იმდროინდელი ხელმძღვანელების უკმაყოფილებს გამოიწვია. ამის მიზეზი ის გახლდათ, რომ ქართული ლიტერატურისა და ხელოვნების ზოგიერთი მოვლენა მათში იხე არ იყო გაშუქებული, როგორც მათ ეამებოდათ. კარგა ხანს უსამსახუროდ დავრჩი. მძიმე სულიერ დეპრესიაში მყოფს მშველელად მომეცინა... პოეზია: მიულოდნელად და უცაბედად აღმოეჩინე, რომ ეპიგრამების თარგმნა შეძლებოდა. პოეზია კი (თუნდაც ეპიგრამული) ისეთ ჯეზირს ქმნის ჩვენსა და გარემოს შორის, რომლის გადალახვას ნუთისოფლის ორომეტრიული ვერ ახერხებს. ასე გვიცავს პოეზია მტრული გარემოს აგრესიისაგან, რაც, პრინციპში, ზოგადად, თეორიულად ვიცოდი კიდევ, მაგრამ პრაქტიკულად მაშინ დავერწმუნდი ამაში (იმ ხანებში „ცისკარი“ ვ. ე. ლესინგის ეპიგრამების თარგმანები დაბეჭდვდ. ჯარჯი ფხოველს ნაეკითხა და მითხრა – მე სულ ვიციხი, კაცი უსაქმოდ არ უნდა დატოვო, თორემ ლექსების წერას დაიწყებო).

აგრძელებთ ახლა ეპიგრამებზე მუშაობას?
მიულოდნელად და უცაბედად მოხდა-მეთქი ეს ამბავი, და აი, როგორ იყო: პირველი საუკუნის რომაელი პოეტის, მარციალისის, ეპიგრამების გერმანულ თარგმანთა ჯიბის გამოცემა მაქვს (რითიხანი ლექსითა იქ მარციალისი თარგმნილი), იმას ვათვლიერებდი და ერთი ორსტრიქონიანი ეპიგრამა, სათაურად „პლაგიატორი დეკლამატორი“, თავისით (აი, ზუსტად რომ თავისით... არ ვაჭარბებ!) შემოთარგმნა:

„მე მაგ ლექსში, ფიდენტინუს, ჩემი ლექსი შევიცანი, მაგრამ ისე ცუდად ამბობ, ამავე დროს შენც ვინააი“
ბიჯოს!
მოდი, კიდევ ვცალო-მეთქი, და მეორე ეს იყო:

„ეს ჩვენი თვალის ქვიში გამიბარა მოფარაკავე. ამასთან დაკავშირებით არ ვთქვა, თავს ველარ ვიკავე: აბაღვარ მეტამორფოზას ხელობის მეცვლა არც ვიქმის, – რა ბედენაა კაცს თვალებს დამწით დაიხირო თუ ლანცეტი“.

მერე მივყვეთ და მივყვეთ. გერმანელები ვთარგმნი, რუსები, ბულგარელები. მთელი შაბნული 90-იანები ეპიგრამების კითხვაში, შერჩევაში, თარგმნასა და თარგმნის დახვეწა-სრულყოფაში გავლიე. მადლობა პოეზიის ქალმერთს, რომლის წყალობითაც სულიერი სიჯანსაღე და ხალისი შევინარჩუნე იმ ძნელბედობის ფაშს (რა ყოფილა მაინც ეს ლექსი, რა საჭირო რამ ყოფილა ზოგჯერ! სულიერი ციხე-სიმაგრის დანიშნულებას ასრულებს დიდებულად!), და დიდი მადლობა როსტომ ჩხეიძეს, რომელმაც ეს ეპიგრამები წინადა გამოიცა 2004 წელს. ამით დასრულდა ეპიგრამების თარგმნით ჩემი გატაცების ხანა, აღარავითარი სურვილი აღარ მაქვს კვლავ მიუზღოვნე, თან, ვატყობ, ისეთი აღარც გამოვივა.
როსტომის მიერ გამოცემულ წიგნში ყველაფერი არ შემიტანია. ერთი ფრანგიც მყავს ნათარგმნი, მე-16-17 საუკუნეების პოეტი თან-ოვე დე გომბო. იგი გვასწავლის, როგორ მიუშოროთ თავიდან აბეზარი ადამიანი. იქნებ დაგაინტერესოთ:

„სახლშიც ვაკითხავს? არ განებებს თავს აბეზარი? და აღარ იცი ან რა ასვა, ან რა აჭამო? ჩემი რჩევაა არ დაუწყო ბევრი ბაზარი, – ასესებ ფული და გაქრება სამარადჟამოდ“.

ლევან ბრეგვაძის კრიტიკისა და თარგმანის მიუხედავად, არასდროს მიუტოვებია ჟურნალისტიკა, მედია - ძირითადად მუშაობდა ლიტერატურულ პრესაში, ასევე „მოგზაურობდა“ ძველი გამოცემების ფურცლებზეც (სმოგზაურობა „კავკასიზე პოსტის“ ფურცლებზე“, 2010; „მოგზაურობა „ლე კოკაზ ილიუსტრეს“ ფურცლებზე“, 2013). ლევან ბრეგვაძე, ლიტერატურის კრიტიკოსი, მთარგმნელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, დღეს ლიტერატურის ინსტიტუტში მუშაობს და „გელათის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალის“ მთავარი რედაქტორია, ასევე თანამშრომლობს სხვადასხვა ლიტერატურულ გამოცემასთან. მიღებული აქვს ვაჟა-ფშაველას პრემია (1993), „საგურამო“ (2007), გივი ვაჩიშვილის სახელობის პრემია (2012), აკაკი წერეთლის სახელობის პრემია (2017) და სპი „საბა“ (2003, 2009, 2012).

დაიბ. ძირითადად ლიტერატურულ პრესაში ვშობილია, ვიდრე საბოლოოდ ლიტერატურის ინსტიტუტში დამეკვიდრებოდი. ესენი იყო: როგორც უკვე არაერთხელ ვახსენე, მწერალთა კავშირის ჟურნალი „კრიტიკა“, ქართველ მწერალთა და ლიტერატურის მცოდნეთა დამოუკიდებელი კავშირის გაზეთი „სიტყვა ქართული“, „კავკასიური სახლის“ ჟურნალი „აფრა“ და გაზეთი „ალტერნატივა“, გამოცემლობა „ინტელექტის“ ჟურნალი „ქართული მწერლობა“. ეს ის საქმიანობა იყო, რომლისთვისაც ვგრძნობდი თავს დაბადებულად.

ყველაზე სასიამოვნოდ „კავკასიური სახლის“ გაზეთში მუშაობა მახსენდება, რომელსაც ხანის გულამწილთან და შოთა იათამიელთან ერთად ვმსახურობდი. მართლაც რომ უშიშვლიერ ნაშბი იდგა პოლიტიკური და ეკონომიკური თვალსაზრისით (გასული საუკუნის ბოლო და ახალი საუკუნის დამდეგის), და იმ გაუსაძლის ხანაში, როცა სხვა უმედურებთან ერთად სალიტერატურო პრესის დიდი დეფიციტიც იყო, ეს სამუშაო სულიერ სიმშვიდეს გვანიჭებდა. უზომოდ მადლიერი ვარ ამისთვის „კავკასიური სახლისა“.

რა როლი აქვს ლიტერატურის კრიტიკოსს ნიჭიერი, ახალბედა ავტორების „აღმოჩენაში“ და როგორ ხდება ეს?

ძალიან სასიამოვნოა, თუ ნიჭიერ ავტორს პირველი შენიშნავ და სხვადასხვა გაცხადებ ამის თაობაზე. თუმცა თვითონ იმ ნიჭიერისთვის ამას დიდი მნიშვნელობა არა მგონია

ჰქონდეს. ნიჭის ერთი თვისება ისიც არის, რომ დაბრკოლებები - დამოკვადი დაბრკოლებები - ვერაფერს აკეთებს იმ რიქით - აძლიერებს. სწორედ „ალტერნატივა“ [დამეკვიდრეთ ახალი სახელების სიმრავლით. იქ ასეთი წესი დავამკვიდრეთ: მსატრული ტექსტები, უწინარეს ყოვლისა სწორედ ახალბედა ავტორებისა, იმევე ნომერში განიხილებოდა, - მოთხრობის ან ლექსების გვერდით მათზე კრიტიკოსის პირველი მთავებელი უკვე ქვეყნდებოდა, რაც ზრდიდა პუბლიკაციისადმი მკითხველის ინტერესს. ამ ფორმით ბევრი ახალგაზრდა ავტორის მსატრული ტექსტი შეფასდა „ალტერნატივაში“. ამ გაზეთის შემუშავებით, მე მგონია, პირველი ამ ერთ-ერთი პირველი გამომცემსაურე ლაშა ბუღაძისა და ბექა ჟურბულის მოთხრობებს, სხვა გამოცემებში და სხვა ფორმით ეს ასევე პირველი თუ არა, ერთ-ერთი პირველი ვიყავი, ვინც ლაშა იმედაშვილზე, ანა კორძაია-სამადაშვილზე, ზაზა ბურჭულაძეზე, ზვიად კვარაცხელიაზე, გიორგი კეკელიძეზე, შალვა ბაკურაძეზე და ბევრ სხვა ნიჭიერზე დამიწერია... ეს იმიტომ გავიხსენებ, რომ ხშირად გაისმის საყვედური, კრიტიკა ახალგაზრდას არ სწყალობსო, რაც, არა მგონია, სიმართლე იყოს. ისეთი აკადემიური პროფილის დანახებულებაც კი, როგორც ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტია, სადაც, ნელანაც ვოქცი, ამჟამად ვმუშაობ, თავის მრავალრიცხოვან გამოცემებში დიდ ადგილს უთმობს ახალგაზრდათა შემოქმედებას.

ამდენი ხანია თქვენ თვალს ადევნებ ქართულ ლიტერატურას, მის განვითარებას, გაზს - სად არის დღეს ქართული ლიტერატურა, მსოფლიოსთვის ისევე „აღმოსაჩენია“ იმის მიუხედავად, რომ წელს, 2018-ში ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობაზე საქართველო მასპინძელი ქვეყანა იყო?

მსოფლიო ლიტერატურაში ქართული მწერლობის ადგილისა და მნიშვნელობის თაობაზე ვილაპარაკოთ? კეთილი!

ძალიან მიყვარს და ხშირადვე ვიმონწეებ ცნობილი გერმანელი ქართველოლოგის, მეცნიერი ფილოლოგისა და ქართული ლიტერატურის ნაყოფიერი მთარგმნელის, შინც ფენდის სიტყვებს: „ქართული ლიტერატურა განკუთვნილია მსოფლიოს უდიდეს, უმდიდრეს და საუცხოოდ განვითარებულ ლიტერატურათა რიგს... იგი იმსახურებს, თანაბარი უფლებით იდგეს ფრანგული, ბერძნული თუ გერმანული ლიტერატურების გვერდით“.

დარწმუნებული ვარ, დადგება დრო და ქართული მწერლობა კუთვნილ, გამორჩეულ ადგილს დაიკავებს მსოფლიო ლიტერატურაში. უქვეყნეს, უმდიდრეს, დიდი ლიტერატურული ლირსების შემქნელი მწერლობის ბევრი საჭირო და სასარგებლო რამ აქვს სათქმელი სწორედ დღევანდელი მსოფლიოსთვის. წლებიდანდებოდა ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობამ დაადასტურა ეს. ძალზე ძვირი იყო ინტერესი ქართული ლიტერატურის და, ზოგადად, ქართული კულტურის მიმართ, რაც გერმანულ პრესაშიც აისახა. ამ წარმატებაში განუზომებელი საგანგებოდ ამ ბაზრობისთვის შექმნილი ქართული წიგნის ეროვნული ცენტრის წვლილი, რომელმაც შეტყდა ნაყოფიერი მუშაობა გასანია ჩვენი მწერლობის ძველი და ახალი ნიმუშების სათარგმნელად და საერთაშორისო არენაზე გასა-

ტანად. ეს ორგანიზაცია სამომავლოდაც უნდა შევინარჩუნოთ. თუკი მისი არაწვევლებრივი თანამშრომლები იმავე ხალისითა და ინტერესით გააგრძელებენ მუშაობას, ჩვენც თანამედროვე მსოფლიო ლიბერალურ ცხოვრების ღირსეული მონაწილეები გახვდებით. არაფერი ჩვენ ამაში ხელს არ გვიძლის, გარდა ენობრივი ბარიერისა, რომელი დასაძლევად ასე ნაყოფიერად იღვანა წიგნის ცენტრმა.

მჭონდა ბედნიერება, ჩემი თვალთ მხილდა რა ხდებოდა ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობაზე – 11-დან 15 ოქტომბრამდე დაფიქსირდა იქ. დავესწარი „საბას“ შრიფ დაჯილდოებას – კარგად მოიქცნენ, ამჯერად გერმანიაში რომ ჩაატარეს. გოეთეს მემობლიურ ქალაქში გოეთეს „ფაუსტის“ მეორე ნაწილისთვის მესაზღვრე რომ ვერცო „საბა“ დავით წერედიანს, ამანაც ძალიან გაახარა. ახლა ქართულიდან რამდენი შესანიშნავი რამ ითარგმნა! აი, ხელთა მაქვს ბესიკ ხარანაულის ხუთი პოემა გერმანულად. ბესიკმა მაჩუქა. მე მისი იქ ყოფნის ბოლო დღეს ჩაფდრინდი. რამდენიმე წელსა საქართველოში იმავითად ვხვდებით ერთმანეთს და ისიც მცირე ხნით. ეტყობა, ამიტომ შევრჩით ერთმანეთს პირისპირ გვიანამდე იმ საღამოს სასტუმროს კაფეში. კარგი რამები ვილაპარაკეთ. იმ პოემებს შორის ჩემი უსაყვარლესი „სეიბარი თოჯინაც“ არის. ერთი სული მაქვს, როდის მოვიცილი და ჩავხედავ: მინტერესებს, როგორ აუღრდა გერმანულად! ბაზრობის დასურვის ცერემონიაზე ჩინებულად ჩაიარა. არ დამავინყდება, ჩვენ პატივსავცემად მასპინძლების მიერ გამოისამშვიდობებლად ნამღერ „სულიკო“.

ასე რომ, დიდი მადლობა ვუთხრათ 2018 წელს ფრანკფურტისათვის და ღირსეულად გაგაცილოთ!

ქარბონი და რწმენა-წარმოდგენები

გია ყოველ მეორე სიტყვაში „ტობეს“ ამბობდა – „ტობე, ტობე...“ მაშინ ამ სიტყვის მნიშვნელობა არ ვიცოდი. მაშინ კი არა, სანამ ლევან ბრეგვაძის „ფარგონის ლექსიკონი“ არ ნაეკითხე. ვერ მიხვდებოდა რატომ იყო ვიასთვის ყველაფერი „ტობე“. ჩემს ბავშვობაში გია ერთ-ერთი ყველაზე კარგი ადამიანი იყო... „ფარგონის ლექსიკონი“ ლევან ბრეგვაძემ პირველად 1999 წელს გამოსცა. მას შემდეგ კიდევ ოჯერ გამოვიდა შევსებული გამოცემა. ერთხელ თქვა, არ მინდოდა საქართველოს მეოცე საუკუნე ამ ლექსიკონის გარეშე დამთავრებულიყო. ბოლო გამოცემაში 1500-მდე სიტყვაა შესული და ყველა სიტყვას თან ახლავს ლიბერალური მავალბობა.

პოსტსაბჭოთა ხანაში პირველი, რაც გამოვეცი „ქართული ფარგონის ლექსიკონი“ იყო (1999 წ.), ბაკურ სულაკაურის გამოცემებში. ეს არის ჩემი ყველაზე პოპულარული წიგნი. კარგი რეცენზიებიც დაიწერა. კიდევ ორი შევსებული გამოცემა გამოვიდა (2005, 2013) და მილიანად გაიყიდა. ფარგონი ამოუწურავია, მაგრამ ადამიანის მოხსალმებლობით არ არის ამოუწურავი. მეუბნებ გამოცემის მომზადებას ალბათ ვეღარ შევძლებ, არადა რამდენი საინტერესო სიტყვა და გამოთქმა განჩნდა კიდევ! განსაკუთრებით ორ მათგანზე მწყდება

გული, ესენია: „აკვდება“ (ნიშნავს: საცხებით შესაფერისია, ზედგამოჭრილია) და „დაქვება“ („გაეკაქას“ სინონიმი), ძალზე ექსპრესიული, გამომსახველობით ძალის მქონე სიტყვები. არაფრავს! სამამყოფდ ისიც მეყოფა, რომ დიდი ხნის შემდეგ მხოლოდ ჩემი ლექსიკონიდან შეიტყობენ, რას ნიშნავდა იდუმალებით აღსავსე გამოთქმა „შუტკის ვასნა“, დღევანდელი ახალგაზრდების მტკიცელებაში რომ იმსის!

ასევე სატკბო მნიშვნელობასა „ყოფილი რწმენა-წარმოდგენები“. ამ წიგნის გამოცემის ამბავიც მითხარით, როგორ გროვდებოდა მასალები, როგორ შეიკრა წიგნად, როგორ მიიღო მკითხველმა.

პოპულარობით მეორე ადგილზე ჩემს წიგნებს შორის არის ჩემ მიერ შედგენილ-კომენტირებული „ყოფილი რწმენა-წარმოდგენები“ (2012). მათი ერთი ნაწილი 2001 წელს „ეკავასიური სახლის“ გაზეთ „ალტერნატივაში“ გამოიქვეყნენ ხუთ ვაგარძელებად ასეთი სათაურით: „ხალხური რწმენა-წარმოდგენები, რაჭაში შეკრებილი ლევან ბრეგვაძის მიერ“. მეორე ლიბერალურის ინსტიტუტის ფოლკლორის განყოფილების ხელმძღვანელის, ქალბატონ რუსუდან ჩოლოყაშვილის შევლიანებით, ამით სხვა, ძირითადად ბექდური წყაროებიდან მოპოვებული მასალა მივუმეტე და, გამოცემილია „არტობუჯის“ წყალობით, ნიგნად გამოვიცი. ეს წიგნი ერთ საიდუმლოს ინახავს, რომელსაც ახლა პირველად თქვენ გაგანდობთ: კი გამოვაცხადე, ჯერ გაზეთ „ალტერნატივის“ ფურცლებზე და მერე ამ წიგნის კომენტარებში, ხალხური რწმენა-წარმოდგენები რაჭაში, ჩემს დედუკოებში, მე შევკრებ-მეთქი, მაგრამ წინამძღვრები ასე არ არის: დედაჩემის, ექიმ-სტომატოლოგ ცაცა ბოჭორბიძისის შეკრებილია. ორი საერთო რეველი მჭინდა სასვე (ახლა ისინი ჩემთან ინახავს). როცა ვთხოვე, ეს კოლექცია გამოგაწვეუროთ-მეთქი, დამიანამნა, მაგრამ თავისი სახელის ხსენება გაზეთში კატეგორიულად ამიკრძალა. რა შეენა? ჩემი სასული ნაწიანიერე. აი, თქვით ახლა ეს და შეუბით ამიგისუთიქე, გულზე მომემგა! დედაჩემის კოლექციიდან ერთი რწმენა-წარმოდგენა მომინის ძალიან, რომლის ანალოგი ბექდურ წყაროებში არ ჩანს: „პირველი მსხლითარობისა ხეს პირველად იმან უნდა მოსწყვიტოს ნაყოფი, ვისაც დედ-მამა ცოცხელი ჰყავს“. იყოდით?

ბარეც ახლა მამაზეც ვიტყვი ორიოდ სიტყვა: არც ერთი ჩემი წიგნი არ გამბარებია ისე, როგორც მამაჩემის, ტყიბულელი გეოლოგის, ჩემ მიერ შედგენილი ჩანაწერების გამოცემა

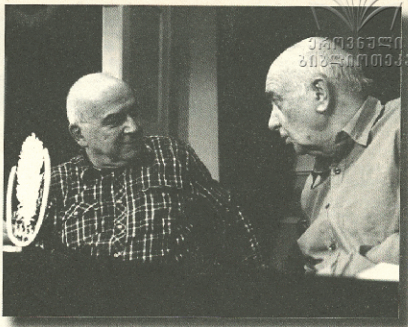
მისი დაბადების 100 წლის თავზე, რაც გამომცემლობა „ინტელექტის“ წყალობით განცხორციელე, რისთვისაც უზომოდ მაღლივი ვარ გამომცემლობის დირექტორის, ბატონ კახეგ კუდავასი.

ახლა რაზე მუშაობთ?

ახლა რამდენიმე ნიგნზე ვმუშაობ ერთდროულად. ზოგიერთის დავასახელებ. ზემოთ უკვე ვთქვი, რომ 2008 წელს „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ“ გამოსცა ჩემი „მოთხრობები ლიტერატურაზე“. ახლა მის მეორე, ასე ვთქვათ, ტომს ვამზადებ და ისევე „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობას“ მიიწვია შეეთავაზო. სიმპოზიუმებსა და კონფერენციებზე წაკითხული მოხსენებების წიგნად გამოცემაც მინდა. ესეც თავისებურ ყანრად ჩამოყალიბდა, რაზეც შესავალ წერილში ვსაუბრობ. სიმპოზიუმი, მოგეხსენებათ, ნადიმს ნიშნავს და ნიგნს მინდა „ლიტერატურული ნადიმობანი“ დავარქვა. ინტერვიუების კრებულიც გამოცემასაც ვაპირებ, რომელშიც, ცხადია, ჩვენს ამ საუბარსაც შევიტან.

როგორია ეს დრო, როცა თითქმის აღარაფერი დგას წიგნსა და მკითხველს შორის – არც ცენზურა, არც გამომცემლობა, არც სტამბა. ეს „უფარდო“, „ინსტაბერობა“ დრო თავისი ვირტუალური და ონლაინშესაძლებლობებით სულ სიკეთეა თუ საფრთხეცაა?

უკომპიუტერო და უინტერნეტო დროში წიგნის გამოსაცემად მომზადება ძალიან ძვირდა. ახალმა ტექნოლოგიებმა კი ორასჯერ გააადვილა ეს საქმე... ორასჯერ! თუ მისაც გავითვალისწინებთ, რომ ცენზურაც მოიხსნა, მიეფუძებოთ, რომ ჩვენი პროფესიის ხალხისთვის სანატრელი დრო დადგამს ის კი არა, სტამბაც აღარ არის საჭირო იმისათვის, რომ შენი სათქმელი მთელ ქვეყანას მოხვდეთ! სოციალურ ქსელებს ვგულისხმობ, ცხადია. ზღაპარში მგონია თავი... მართალია, გამაღიზიანებელია სიბუფლილია და აგრესიით აღსავსე ტექსტების მოძიება, მაგრამ... რაც ვართ, ესა ვართ – ადამიანები საერთოდ და არამარტო ამ „ორ ზღვას შუა“ მცხოვრებნი. როგორც არ უნდა გასტეხოდა სახელი სიტყვის თავისუფლებას ბოლო ორი საუკუნის განმავლობაში, მაინც ეს სჯობს უმისობას. მთავარი ის არის, რომ ბოლო მოუღო პრივილეგიის ინფორმაციის მიღება-გავრცელების სფეროში, გადავლდა კავშირითაერთობა – მათ შორის ვიზუალურიც! – მთელ მსოფლიოსთან... ორი ათეული წლის წინ ამაზე ვერც იოცნებებდი! დაუფრებელი ჩანს! და გიკვირს: ასე საინტერესო

დავით წერეთლიანთან ერთად „საბას“ დაჯილდოებაზე

განდა ცხოვრება, ხოლო ადამიანები კვლავაც ტყეიება და ბომბებს უშენენ ერთმანეთს, მზეს უბნელებენ ერთიმეორეს, თითქოს ყველანი ისედაც სიკვდილის შვილები არ ვიცით... ეს, ჩემი აზრით, იმის ბრალია, რომ ტექნიკურ პროგრესს ძალიან ჩამორჩა პროგრესი ჰუმანიტარულ სფეროში, რასაც უმძიმესი შედეგი მოჰყვება, თუ ამ მხრივ ვითარება არ შეიცვალა. თანამედროვე ტექნოლოგიები ჰუმანიტარულ განვითარებას უნდა მოემსახუროს. ცნობილი მწერლის ცნობილი ფრაზა „ქვეყანას სიღამაზე იხსნის“ შეიძლება მართალიც იყოს, თუკი „სიღამაზე“ პოეზიას ვიგულისხმებთ ფართო გაგებით.

ვიდრე ჩვენ მესწავრომი კითხვა-პასუხებს ვცვლიდით, გარეთ ქუჩების მორთვა დაიწყო. უკვე დეკემბერია – თოვლის, საშობაო ეპიზოდებისა და ფილმების, მუსიკის, ანგარიშებისა და შევასებების თვე, წლის შეჯამების თვე. ლევან ბრეგვაძემ ერთიან დაწერა: მე იმათ რიცხვს ვკუთვნი, რომლებიც, თუკი თავიდან დაიწყებდნენ ცხოვრებას, იმავე ზღოზას აირჩევდნენ, რომელიც ერთხელ უკვე აირჩიეს. ის არც ახლა აპირებს რამის შეცვლას, თუმცა ახალ წელს რაღაც მანიც „მოაქვს“, რაღაც აუცილებლად უნდა მოხდეს?..

რა ვარგია, რომ ეს მკითხეთ! მთელი ცხოვრება ახალი წლის დადგომისა მუფულებოდა განცდა, რომლისთვისაც სახელი ვერ დამერქმია – თურმე იმიტომ, რომ არც მოვლენა, რასთანაც ახალი წელი ჩემთვის ასოცირდება, არც, ბუნებრივია, იმ მოვლენის აღმნიშვნელი ტერმინი, ბოლო დრომდე არ არსებობდა... ახლა შემიძლია ვთქვა: გადატვირთვის მაგონებს ახალი წელი, კომპიუტერის გადატვირთვის, უცხოურად „რესტარტს“ რომ ეყვანით!

წარმატებულ „რესტარტს“ გისურვებთ დამდეგი 2019 წლისათვის!

გური – ცერეასკოპი

ლევან ბრეგაძე

რუსეთის სოციალისტების მიერ ინიცირებულ ორ ნაშრომებს – კერძო საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ ექსპერიმენტს და ათეისტური სახელმწიფოს დაარსების მცდელობას – ერთი ბუდე ენია: კრახით დამთავრდა. არადა, ორივე მაქსიმალურად იყო ხელშეწყობილი იდეოლოგიურად, პოლიტიკურად და ეკონომიკურად.

ამჯერად მეორე, უღმერთო სახელმწიფოს შექმნის ექსპერიმენტი გვაინტერესებს, ე. წ. მებრძოლი ანუ აგრესიული ათეიზმით ზურგგამაგრებული, ვინაიდან ეს თემა – უღმერთად ცხოვრების მცდელობის კრახი – ერთი უმთავრესთაგანია ნაირა გელაშვილის ახალ რომანში, რომლის სათაურია „...ჩემი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარე...“. რომანის სხვა მთავარი თემებია ეკოლოგია და მიმდინარე პოლიტიკური ცხოვრება. სამივე ეს თემა თავს იყრის რომანის ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟის, ყოფილი ასტროფიზიკოსის, მამა ივლიანე გიგანის, მხატვრულ სახეში: ის სასულიერო პირია, თანაც ტექნოკრატების მიერ დასალუპავად განწირული სეფანეთიდან არის წარმოშობით (ბავშვობა იქა აქვს გაატარებული) და ავტორიტარიზმისა და მმართველი რებრესიული სახელმწიფო სისტემის მოწინააღმდეგეცაა იმავდროულად. მამა ივლიანე გიგანი შემეკიდრეა ილია ქაეჭავაძის „გლახის ნაამბობის“ მოძღვრისა, ავტორის მიერ უსახელოდ დატოვებული მღვდლისა, რომელიც საბჭოთა იდეოლოგიის მიერ რეპრესირებული პერსონაჟი გახლდათ.

დახს, რეპრესირებული პერსონაჟი!

გაგისნებით, გასული საუკუნის 60-იანი წლების დამდეგს ამ მოთხრობის ეკრანიზებულ ვერსიაში სასულიერო პირი საერო მასწავლებლით რომ ჩაანაცვლეს, რის განაშ ავაკი ბაქრაძე შენიშნავს:

„ამ მოთხრობაში (სლახის ნაამბობში) გამოყვანილი მღვდელი ფილმში შეიცვალა მასწავლებლით. თითქოს ეს უმნიშვნელო ცვლილება იყო. თურმე ასე არ ყოფილა. თურმე ილიას ქრისტიოცენტრულ მსოფლმხედველობას ჩვენ ვცვლიდით პოლიტიკოცენტრული მსხედლეებით. ეს კი ილიას შემოქმედების სრული დამახინჯება იყო, უფრო მეტიც, მთელი ქართული მწერლობა ქრისტიოცენტრული ლიტერატურაა, მღვდლის მასწავლებლით შეცვლით, არსებითად, ჩვენ ვეთიშებოდით ჩვენს სულიერ კულტურას“.

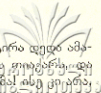

სამაგიეროდ, ერთობ საგულესხმოა ქართული მწერლობის კარგად მცნობი ალბოსავლეთგერმანული ლიტერატორისა და გამოცემლის, ლენარდ კოშუტის მსჯელობა, რომელიც „გლახის ნაამბობს“ შეეხება. „კაცია-ადამანის“ გერმანული გამოცემის ბოლოსიტყვაობაში დაკვირვებული გერმანელი ავტორი წერს:

„ნამდვილ სიღრმეებს ეს მოთხრობა [გლახის ნაამბობი] იძენს იმ როლის გამო, რომელსაც თავისი მისი ის ერთგული სასულიერო პირი ასრულებს გლახასთან მიმართებით – რამაც ამ პერსონაჟის მთელ შემდგომ ცხოვრებაზე იქონია გავლენა; ეს როლი შთამბეჭდავია ადამანთა ურთიერთობებისა და ღირებულებების იმგვარი ჰუმანისტური ხედვით, რომელიც ამკარად მოითხოვს სოციალურ ცვლილებებს“.

ამის ანალოგიით შეიძლება ითქვას, რომ ნაირა გელაშვილის ეს რომანი იმ როლის გამო, რომელსაც თავისი მისი ის ერთგული სასულიერო პირი ივლიანე გიგანი ასრულებს რომანის სხვა მთავარი პერსონაჟის, ავტობუჟის მიმართ ბუდე ქაიასთან მიმართებით, არაჩვეულებრივ სიღრმეებს იძენს.

და არა მარტო მძღოდ ბუდე ქაიასთან მიმართებით.

ბუდე ქვია იმიტომ დავასახელებ, რომ თავისი სულიერი გარდაქმნის ამბავს თვითონვე მოგვითხრობს ვრცელად და დანერღობით... უფრო სწორად, მუხუღებს მოუთხრობს ტელეფონით ლაშქარობით თბილისიდან ზუგდიდში საუბრისას, და რომანის ავტორი მის მონათხრობს ჩვენც გვახსენებდა:

„მისმინე, მისმინე, რისთვის გირეკავ... წამოჯექი ცოტა ხანს, მოიხურე საბანი, ხმას ვერ აუწვენ, უნდა ვიჭურჭლო, მისმინე: ეს ღმერთი მართლა ყოფილა, კაცო, გესმის შენ? მე შეგონა რაცხა ფასონზე ლაპარაკობდა ხალხი და რაცხა ფასონზე ხდებოდა ყველაფერი ეს ნირვალოცვა, აღდგომა, წითელი კერძები და რაღაცეები! და ეს ყველაფერი კი შეიძლება ფასონზე იყოს, რამდენ რამეს აკეთებს ხალხი ისე უაზროდ და გაუგებრად, იცე შენც, ხომ კი, მაგრამ სინამდვილეში მართლა ყოფილა მ ა რ თ ი ლ ა გესმის, რას ვამბობ? არ, მე რო ვი, შენ რო ხარ, ისე ყოფილა ისიც, ოღონდ აი მე ჩანს უბრალოდ. გესმის შენ? მაგრამ მე ხო მოეკვდები, შენ ხო მოკვდები, შორს შენგან, სიცოცხლე ხარ ჩემი, მარა ვამბობ ისე, - ის არ მოკვდება არასოდეს, იმიტომ რომ ყოფილა უკვდავი“.

სამჭოთა სახელმწიფოთა რეალურად განხორციელებულიერო ცხოვრების მდგომარეობის იდეა, რომელმაც ახალი დროის დადგომისთანავე იჩინა თავი.

თანამედროვე გერმანელი ფილოსოფოსის, ცხოვრების ხელოვნების ფილოსოფიის ახლად დამუშავებლის, ვილჰელმ შშიდის აზრით, „მოდერნული საზოგადოებები დიდი საზოგადოებრივი ექსპერიმენტის შუაგულში იმყოფებიან, თუმცა ეს ექსპერიმენტი ყოველთვის ამკარად არ ირებს თავს: მოდერნის მთელი მოძრაობა, დამკვიდრებული მეთარამტე-მეცხრამტე საუკუნეების გასაყარზე, ყოველგვარი რელიგიისაგან გათავისუფლებას უკავშირდება. მას შემდეგ სულ უფრო და უფრო მეტი ადამიანი ცდილობს ურელიგიოდ ცხოვრებას. [...] მაგრამ შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ამგვარად ცხოვრება დროთა განმავლობაში შეუძლებელი აღმოჩნდება და თვალში-ნახავეში მომავალში ეს ექსპერიმენტი წარუმატებლად დასრულდება“.

ბუდე ქვია გულში გაღვივებული რწმენა უწინარეს ყოვლისა მის თავს დასტყვობდა და მის ირვლივ არსებულ გაჭირვებითაა ნასაზრდოები. იმიტომ მისი ოცნებები სახარების ის ასეთი, თუ შეიძლება ითქვას, საყოფაცხოვრებო ინტერნატაციის საბეს დებულობის:

„ამდენი ავადმყოფი როა ამ ბედკრულ საქართველოში და ნაწლები რო ღირს გაუფრად ძვარი, და ამ აფერი ისტული აფთიაქების ტყვედ რო ვართ ქვეყლი, გამოჩნდება ვინმე იესოს ნაღვი მოწავე და სთხოვს თურმე ღმერთ მამას, ჩემო მამა, შენი ჯვარცმული შვილის სახელთ გუბეშენი, მოარჩინე ეს გაჭირვებული ამალი ხვიკა წითელი ქარისგან, ამალია გამახსნა, ბიცოლ-აჩემი, სიტყვაზე, მარა, ვინც გინდა იყოს, მაგალითად, ბიკენტი შაშუკია, ჩვენი მეზობელი, ხერხეშლის თიაკარი რო კლავს. სთბოვს ბიკენტიაზე, სიტყვაზე, ხოდა, თქმა

და მორჩნა ერთია თურმე! და მორჩა: ეტორა დედი ამავლას წითელ ქარს და ბიკენტი შამუგას ყოველნი და ვადუ: დაბირადე კიბო და აახვია დიბატენი ისე ციკუნა, ეს უსულიკი ექიმები რო გუჭყუავენ ნაწლებით და რო ვერ გარკენენ და რო დევადახოზ ასე...“.

მაგრამ ბუდე ქვიას ადამიანებზე ზრუნვის ის ფორმაც ძალიან მოსწონს, რომელიც შესაძლებლობას იძლევა რაღაცით მართლა დაემსგავსოს ადამიანი მაცხოვრის:

„აუ, შენ რომ ბიბიზარი ამს წინათ (ისე ცოლს მიპარიაეს, ისე ტელეფონით. - ლ. ბ.) ვალაკიონის სტროფი, ქრისტეს ნათქვამია ნაწველი: ყოველი კაცი ქვეყანაზე არის ის განძი, რომელსაც უნდა აღმოჩენა და დაფასება“.

მოკლედ, აბედნიერება იესო ადამიანებს! ჩვენ ხარობდა მათი სიხარულით. მაგრამ ვინ დავასა! ჩვენ ადამიანები ხომ ვართ საერთოდ ღორები არ დაუცხრით და არ დაულურსმით ხელ-ფეხით ჯვარზე?.

ამრგად, ბუდე ქვიას ქრისტიანობის მემარცხენე იდეები ესინაპატორება უფრო მეტად.

თავში, რომელსაც „ალსარეა“ შექვია, რელიგიური რწმენის მაკურნებელ თვისებაზე ამახილებს ყურადღებას სხვა პერსონაჟიც, აწონიზური აღმასრულებელი, ყოფილი პოლიტპატიმარი, რომელიც ივლიანი გიგანს უამბობს, რამ განუშტკიცა ღმერთის რწმენა საამურობელში:

„...როდესაც მანამედნენ ხოლმე, სადაცღი მ შუა ტკივილი გულით ვლალადები - უფალო იესო ქრისტე, ღმერთი ჩემი, შემიწყალებ მე ცოვლილ-მეთუ, ამას ვიმეორებდი და ვიმეორებდი გულით და ამან გადამატანინა... ვგრძობობი, რომ იესო ქრისტე თანდათან მივეარდებოდა... მიხდებოდა უფრო ახლოს გამეცნო... გამიჩნდა სანაწული, რატომ ადრე არ ვაქცევდი ყურადღებას მთელი ცხოვრება-მეთქი... თქვენ აბრევე დაუახლოვდით, მამაო?“.

ამ შეკითხვას - „თქვენ ადრევე დაუახლოვდით, მამაო“ - მერე დაუბრუნებდით, ახლა კი მეცინერი მოვუსმინით, გამოჩენილ ფსიქოლოგსა და ფსიქიატრს, ადამიანის სულის ღრმად მცოდნე კარლ გუსტავ იუნგს:

„ზოგად თვალსაზრისის გამოყენების შესაძლებლობას დიდი თვალაპირი მნიშვნელობა აქვს. (...) ანტიკურ მედიცინაში ენობილი იყო, რომ შირადი დაავადების უფრო მაღალ, უპიროვნე დონეზე აყვანის შესაძლებლობას სამკურნალი გავლენა ჰქონდა. (...) აღმოსავლეთში პრაქტიკული თერაპიის დიდი ნაწილი პიროვნულ განცდის საყოველთაო ვითარების დონეზე აყვანის პრინციპზე აგებული. (...) თუ [ადამიანს] უჩვენეს, რომ მისი შირადი ტანჯვა მარტო მისი სატანჯველი კი არ არის, არამედ საყოველთაო, ასე გასწავლი, ღმერთის ტანჯვავე კია, მაშინ ის კაცთა და ღმერთთა საზოგადოებაში იმყოფება, და ამის კოდნა მომარტენელია“.

ანუ, იმის შეგნება, რომ კერძოს, კონკრეტულის, პიროვნულის გარდა საყოველთაოს, ზოგადს, უპიროვნოსაც წარმოვადგენთ, დამამშვიდებლად მოქმე-

დებს, ვინაიდან ამის შედეგად ჩვენი ბედ-იბოლო მთელ კაცობრიობას ეუკავშირდებით. შეგნება იმისა, რომ ტკივილი, რომელიც ჩვენ გეტანავავს, მარტო ინდივიდუალური კი არა, ზოგადსაკაცობრო მოვლენა და თვის მაცხოვრის ხეგრადიც კი ყოფილა. ამასუბუქებს ტანჯვას, ზოგჯერ კი განკურნებასაც იწვევს.

მაგრამ ქრისტიანობის მაკურნებელ თვისებას განსაკუთრებით ის ახლიერებს, რომ მაცხოვრებან ჩვენი ცოდვები, რომლებიც ძალიან ზშირად ჩვენი სწულეუბების წყაროა, თავის თავზე აიღო. „მაგრამ რას ნიშნავს „ცოდვები თავის თავზე აიღო?“ – ეკითხება მამა ივლიანე გიგიანი თავის მსმენელებს: „ახალგაზრდულ ცენტრში“.

და ისეთი ღრმადზოვანი, თან მოულოდნელი და თანაც გასაგებად უაღრესად მარტივი და მოაბუქდავი ახსნა იმ მისტიკური აქტისა, რასაც ქრისტეს ჯვარცმამ ნარჩოადგენს, განპარტება იმისი, თუ რას ნიშნავს მაცხოვრის მიერ კაცობრიობის, ყოველი ჩვენგანის ცოდვების თავის თავზე აღება, პირადად მე არც სადმე ნამიკითხავს და აქამდე არც ვინმესგან მომისმენია.

დაეუფდეთ ყური მამა ივლიანე გიგანს, რას გვეტყვის ამის თაობაზე:

„- მარტო ფიზიკურად რომ დატანავულყო, – განბარტავ მოძღვარი, – მიანიც შეუღლებოროვი ტანჯავა იქნებოდა. ადამიანები ამაზე უარეს ტანჯავა-ნამეხასაც გადიან... ზშირად საკუთარ თავზე იღებენ საშინელებას, რომ საჯარული ადამიანი გადააზრონო (...). მაგრამ იესოს ტანჯავა არნახული ტანჯავაა, ისეთი, როგორიც ამჟამის ისტორიამ არ იცის: მან, სრულიად უტოდეულმა არსებამ, თავისი ნებით მიიღო მთელი კაცობრიობის უწმინდურება! (...). მთელი დედამინის შემზარავი ცოდვები ზღვასავით შედინდა ხელ-ფეხ დაღურსმულ ადამიან-ღმერთში! სისხლიან-შშიორიანი ჭაობი მუხვავდა ზეციერი მამისა და ქალწულ მარიამის უტოდეულ შვილში! მისი სინათლის ყველა უგრედი ბინურმა სიბნელემ აავსო, ეს იყო ჯოჯოხეთი, თეადა ჯოჯოხეთი მასში ის თორით იქცა სიბნელედ, ცოდედეც ასე გააკნა ჯვარზე ბოროტება. (...) ამიტომ ასახება გულგანგმირულში: „ელოი, ელოი, ლამა საბაქთანნი?“ („მამა, მამა, რატომ მიმტოვე მე?“).

ქრისტიანული მოძღვრების ფსიქოთერაპიული ეფექტის იმაზე უკეთესი ახსნა, მამა ივლიანე გიგანმა რომ შემოგეთავაზა, ძელი ნარჩოსადგენია და, ეგონებ, აღარც არის საჭირო!

მაცხოვრის ჯვარცმა უამრად ფერმწერს დაუხატავს არაჩვეულებრივი ექსპრესიულობით, მაგრამ ამ სცენის მთელი ტრავმისმია და სიდიადის გადმოცემას სიტყვით მხატვარზე (სიტყვების მუშევიბით მხატვარზე, მწერალზე) უკეთ ვერავინ შეუძლებს!

ახლა კი იმ შეკითხვას დაეუბრუნდეთ, ანონიმმა აღმსარებელმა რომ დაუსვა ივლიანე გიგანს – „თქვენ ადრევე დაუხატავთ, მამაო, ქრისტეს?“

ასტროფიზიკოსი ივლიანე გიგანი მეცნიერების

გავლით მივიდა ღვთის რწმენამდე – მას შემდეგ, რაც უსასრულობის მოაზრება მეცნიერულად ვერ შეძლო. სხვათა შორის, სამყაროს სასრულობის მოაზრებამ შეუძლებელიც არაა. ორი ურთიერთგამოიცხადებ მსჯელობაა: 1. „სამყარი სასრულია“ და 2. „სამყარი უსასრულია“ – ადამიანური ლოგიკით ერთ-ერთი უნდა იყოს მართებული, მაგრამ არცერთის მოაზრება ჩვენ არ შეგვიძლია, რაც იმას ნიშნავს, რომ არსებითად არაფრის თქმა არ ძალგების იმის თაობაზე, თუ როგორ არის მოწყობილი სამყარი.

ახლა გამოჩინელ მეცნიერს, ჩვენს თანამედროვეს და თანამემამულეს, ასტროფიზიკოს გიორგი (გია) დვალს მოუესმინეთ. ახლახან გამოქვეყნებულ ინტერვიუში, იგი ამბობს:

„ადამიანი თავისთავად რელიგიური არსებია. რელიგია ის კითხვები, რაც ადამიანს ანუიებთ, ამიტომ. კითხვების თანახმად არსებობს მეცნიერებაა და რელიგიის შორის. საბოლოო უამბო, ჩვენ ვაპუხებს ჩვენი დანისულება, ჩვენი ნარჩობობა და ჩვენი მომავალი. მეცნიერების სიძლიერე იმაშია, რომ ის უნივერსალური ენაა, რომელიც არ არის დამოკიდებული რელიგიური კუთვნილებაზე. მეცნიერება უნივერსალური მეთოდია, რომელსაც შეუძლია კითხვებზე პასუხების გაცემა, მაგრამ ეს არ ნიშნავს მეცნიერების და რელიგიის ურთიერთგამორიცხადებას. ურთიერთგამორიცხადი შეუძლებელია მეცნიერული თეორიები ერთ საკითხზე, როდეცა ერთი მათგანი გამორიცხავს მეორე თეორიას. რელიგია და მეცნიერება მოღვაწეობის იმდენად განსხვავებული სფეროებია, მიუხედავად იმისა, რომ ფუნდამენტური კითხვების დონეზე თანახვეთა აქვთ, მათი ურთიერთგამორიცხადება არ არის სწორი მიდგომა. აქ მნიშვნელობა აქვს იმას, როგორ იყენებს კაცობრიობა ან ერთს ან მეორეს. საერთოდ პრობლემები ჩნდება იქ, სადაც ხდება რაღაცის არასწორად გამოყენება. ყველა პრობლემა იწყება იქიდან, როდეცა ხდება მეცნიერების გასადება რელიგიად და რელიგიის – მეცნიერებად. ადამიანის უნდა ესმოდეს, სად იწყება მეცნიერება და სად მთავრდება ის და სად იწყება რელიგია და სად მთავრდება ის. ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი“.

მეცნიერების კონვეტენცია იქ მთავრდება, სადაც იწყება უსასრულობა, რაცაც ტრანსცენდენტსაც უწოდებენ. მას პოინციბულად ვერ მიგვხვდება ცდიმისი შემეცნებით, რაციონალისტური მეთოდებით.

ამას ნიკოლოზ ბართაშვილი, არაჩვეულებრივი ხატოვანებით, პოეზიის ენით ასე გამოთქვამს:

„მე ცაო, ცაო, ხატება შენი ჯერ კიდევ გულზედ მაქვს დაჩნეული! ანცა რა თვალნი ლაფვარდს ვილოდენ, მყის ფიქრნი შეუნდა მოისწრაფინ, მაგრამ შენამდინ ვერ მოაღწევენ და არაშედეგ განიბნევიან!“

მე, შენაა მჭვრეტელს, მაივნყდების სანუთროება, გულის-თქმა ჩემი შენს იქითა... ძვიებს სადგურს, ზენაართ სამყოფს, რომ დამოის აქ ამოიფა... მგვრამ ვერ სცნობენ, გლახ, მოკლავნი განგებას ციურს!"

(გლახს "ავაგლახ"-ის შემოკლებული ფორმაა, ხოლო "ავაგლახ" იგივეა, რაც "სამწუხაროდ").

განსაზილავ რომანში ვკითხულობთ: ასტრონომ-მოდელი ივლიანე გიგანს "თავისი პროფესიული კლდეის სფერო - ხილური ცა, (...) „შავი ხერხელების“ გამო მიეტოვებინა. თუმცა, (...) შორს არ გასცლოდა და იქვე გადახანკვლავებულიყო, ისე იგი, ისევე ცაში, ოღონდ, უხილავი: ღმერთისთვის მიემართა, რადგან „შავ ხერხელებს“ საყოთარი ძალებით ვეღარ უმკლავდებოდა, ვეღარ შეგლოდა მეცნიერების გულგრილობა თუ მისი გაუგებარი ენთუზიაზმი“.

გულგრილობას საყვედურობს ივლიანე გიგანი მეცნიერებას ყურადღება მივაქციოთ აქ კომპოზიტ „გულგრილობის“ პირველ შემადგენელ ნაწილს - „გულს“ - იგი ცოტა უკვირთ ერთობ საინტერესო მხატვრული ხერხით შესრულებული პასაჟის მთავარ „მოქმედ გამირად“ მოგვევლინება. ოღონდ ივლიანე გიგანი მეცნიერების მემობილ-უარწყაფილი ან ამ სფეროში ხელმოცარული კაცი არ გვეოხრთ. იგი წარმავებული ასტროფიზიკოსი იყო და ნაყოფიერად მოღვაწეობდა საზღვარგარეთის დიდ კვლევით ცენტრებში. რელიგიისკენ მისი გადახანკვლება იმან გამოიწვია, რომ მიხვდა: უემოთ ნასენებ „უხილავ ცას“, ანუ ტრანსცენდენტს, იგი „ველარც ოპტიკური და ველარც რადიოტელესკოპით, ველარც ინტერფერომეტრებითა და ველარც სპექტრომეტრებით ველარც გამოკვლევდა (...). ახლა თვითონ, გიგანი, უნდა ქვეუღიყო ობსერვატორიად და ტელესკოპის როლი გულს ეთამაშა, **ვულ გულს**, გიგანტური თუფშის მსგავსად მუდამ უსახელოსკენ რომ უნდა საინტელიყო ატრონომეტრებით და თავისი ანტენებითა და სარკებით აერეკლა უხილავი, რომელსაც გახილავდება დიდი ხანია უკვე აღარ სურდა“.

ეს გახლავთ ის მხატვრული პასაჟი, რომელიც უემოთ ვახსენე: როცა ხელსაწყოები ვეღარ შეგლიან, ასტრონომი თვით იქვეცა ლაბორატორიად, ადამიანი გარდაქმნება ობსერვატორიად, ხოლო ტელესკოპის როლს მისი გული ასრულებს.

გურამ პეტრიანიშვილს ერთი ასეთი ლექსი აქვს:

„მართლა თუ სჯერათ ამ ასტრონომებს,
რომ თავიანთ ტელესკოპებში ვარსკვლავს ხედავენ?
ჭრიჭინებით საცხე ბულულზე
თუ არა წევხარ ზაფხულის ღამით
და არ იგონებ
შენს სახეზე
ქალის თმების პირველ შეხებას,
განა ვარსკვლავს
ვარსკვლავი ჰქვია?“

ივლიანე გიგანის დამოკიდებულება მეცნიერებას და რელიგიისადმი ძალიან ნაგავს რომანტიკოსთა პოზიციას ან საკითხის, ვიფ ვილკელმ მრავლადგენდნენ. მეცნიერებას, თეორიულადაც და პრაქტიკულადაც ოღონდაც რომ მოეყვება ადგილი რომანტიზმს და რომანტიკული ცხოვრების ხელისების ნაწილს წარმოადგენს; იგი ცხოვმარეც ცხოვრებისეული სინამდვილისა და გარემავარის ძირითადი სტრუქტურების აღმოჩენაში, ოღონდ რომანტიკოსი მეცნიერულ მოღვაწეობას მუდამ იმის შეგნებით ეწევა, რომ სინამდვილე იმდენად მრავლისმომცველია, მას ერთად აღებულ იყვლა მეცნიერებაც კი ვერ გამოიკვლევს ბოლომდე; იგი (სინამდვილე) მუდამ საოცარი, მიუხედავად იმისა და იდუმალენით მოქმედ რჩება (...). [ამრავად] მეცნიერება კი არ უარყოფა [რომანტიზმის ეპოქის ხელოვანთა მიერ, - ლ. ბ.], არამედ მისი ოპტიმიზმი, პოზიტივიზმი, ობიექტივიზმი მიიჩნევს ფარდობითად, რომანტიკოსი სათანადო აღსანივას იცავს ცოდნის პროტენზულობის მიმართ და იმ აზრზე დგას, რომ მეცნიერების სფეროს მიღმა კიდევ არსებობს „რეალც“, და რომც არ არსებულებო, უნდა გამოგვეკოვებინა. საქმე ესხა არა მეცნიერებისა და რაციონალიზმის სხვა რამით ჩანაცვლებას, არამედ შეგნებას, სხვაგვარად სამყარო მოშველი და ცივი, უსამველოდ მოსაწყენი იქნებოდა“.

რელიგიისა და მეცნიერების ურთიერთმმართველობის თაობაზე საქართველოს ადრეც უფიქრით. კერძოდ, გამორეც ეპისკოპოსის დაკრძალვის დღეს წარმოთქმულ სიტყვაში ილია ჭავჭავაძე ამბობს:

„მე არ ვიცი იმისთანა სხვა კაცი, - საერო, თუ სამღვდელი, - რომლის გულსაც მომეტებულის მჭვრეტობის-ყოფით, მომეტებულის და-ძმობით ერთად დაიბნევებულიყოთ სამომქმედოდ მეცნიერება და სარწმუნოება. განსვენებული ღრმად-მინვენილი მეცნიერი იყო და იმოღვაწევედ ღრმად-მორწმუნუნიცა. შეგახსენებთ: გამორეც ეპისკოპოსი, გარდა იმისა, რომ ფიზიკასა და მათემატიკას ასწავლიდა, გახლდათ ავტორი წიგნისა „ცდისეული ფსიქოლოგიის საფუძვლები“, რომელიც რუსეთის სემინარიებში სახელმწიფოებოდა გამოყენებოდა. - ლ. ბ.). აქ არის, ჩემის ფიქრით, მისი აღმავტებულება, მისი მნიშვნელობა არამც თუ მარტო ჩვენთვის, სხვისთვისაც, რადგანაც ბევრს აჭვონია, რომ მეცნიერება და სარწმუნოება ერთმანეთში მოურიგებელნი და მოუთავსებელნი არიანო. იგია მავალითი ამ მორიგებისა და მოთავსებისა.“

ქვეყანა, ბატონებო, სახეცა ხილულითა და არა-ხილულითა ადამიანის სულიერი და ზორციელ თვალსათვის. ერთის ბრძენისა არ იყოს, „შოვი საგანი, რომ თუ არ დიანახე, ვერ ირწმუნებ, და ზოგიერთ იმისთანა, თუ არ ირწმუნებ, ვერ დიანახავ“.

მწელია ამაზე უკეთ, მკაფიოდ და ამომწურავად ითქვას რამე ამ უწმინველმოვას საკითხზე! ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ ივლიანე გიგანი მარტო ბუნებისმეტყველებ კი არ არის, პუმიანოტარიც გახლავთ ციოლინოზე უკრავს, უყვარს, იცის და

ესმის პოეზია...). ჩვენ გვასწავლიდნენ, პროგრესული არის ის, რაც ხელს უწყობს საწარმოო ძალთა განვითარებას. მართალია, „საწარმოო ძალებში“ ადამიანებიც იგულისხმება, მაგრამ ამ ნათქვამს არ ეტყობა, რომ მისი მიზნით ადამიანის, როგორც მწარმოებელი არსების, სულიერ განვითარებაზეც მიგვანიშნებდნენ. ყოველ შემთხვევაში, ყველაფრიდან ჩანს, რომ „საწარმოო ძალთა განვითარებას“ ამბობდნენ, მაგრამ არსებითად **წარმოების განვითარებას** გულისხმობდნენ. და ამ წარმოებას მართლაც ზღაპრულ დონეს მიაღწია, ოღონდ ჩვენი საარსებო გარემოს უონყალო ექსპლუატაციის ხარჯზე; ინდუსტრია განვითარდა და ისე განვითარდა, ლამის თავზე დაგვაშობს თავილი სამყარო. წარმოების განვითარებაზე ორიენტირებულთ ადამიანი დაგვაივიწყდა, ანუ ის დაგვაივიწყდა, ვისაც უნდა ემსახურებოდეს წარმოება, რათა ადამიანმა უკეთ დაიკავშიროს თავისი სულიერი ინტერესები შინაგანი სიმშვიდის მოსაპოვებლად – იმ, მასსიმუმ, რამდენიმე ათწლეულ წლის განმავლობაში, რაც მისი ამქვეყნიური არსებობისთვის გაუმეტებია განგებას.

მოკლედ, იმ სიკეთეებს, რაც წარმოების ნინსვლას მოაქვს, სულიერად განსუითარებელი, სულიერ ფასეულობებს უზარბეული ადამიანი, სასიკეთოდ ვერ მოიხმარს, სხვებსაც დააღუპავს და თავსაც დაიღუპავს.

ეს გაბზავთ ამ რომანის ავტორის ერთი დიდი სატიკვარი და ეს არის ამავდროულად ჩვენი დროის ერთ-ერთი მიზეზი გამონგვევა გლობალიზაციის, საერთაშორისო ტერორიზმისა და გენდერის გვერდით, მაგრამ მას, სამწუხაროდ, ამითზე ბევრად ნაკლები ყურადღება ექცევა.

განსაზივარი რომანი არის მასგამო იმის გამო, რომ ინდუსტრიის სწრაფი განვითარება ჰუმანიტარული სფეროებისადმი ყურადღების შესუსტების ვითარებაში დამღუპველია. (ჩამოყოფილი უმთავრეს ჰუმანიტარული სფეროებს, რომელთა მიმართ უწყურადღებობა ძვირი უფუდება კაცობრიობას: ფილოსოფია, ფსიქოლოგია, ლოგია, ეთიკა – მეტადრე ეკოლოგიური ეთიკა, ესთეტიკა, ლიტერატურა და ხელოვნება, ისტორია, პედაგოგია...).

ინდუსტრიის ჰუმანიტარობაცისათან არის დაკავშირებული რომანში ცვლილებები დენის აღმოჩენისა და უამრავი სხვა ტექნიკური სასწაულის ავტორის, სერბიული წარმოშობის ინჟინერ-ფიზიკოსისა და გამომგონებლის, ლეგენდარული ნიკოლა ტესლას გახსენება.

„ის თავბრული ტექნოლოგიკი არა, სამყაროს ნინაშე მოწინებოთ აღბეჭდილ კაცო იყო“, ვკითხულობთ რომანში. ეტყობა, ამ მოწინების გამო საყარო მას ბევრი თავისი საიდუმლო გაუმხილა და აუბათ ბევრსაც გაუმხილდა, იმ ჟურის ადამიანებს რომ არ დავტროლებინათ, რომლებიც შზად არიან დოლარს ანაცვალონ დედამიწის მოშავალი.

„ჩვენს დროში მიწისძვრებს ხელს უწყობს დადამინიდან ნავთობის, აირის, ნახშირის უსასრულოდ ამოხავევა. რადგან რასაც დედამინა შეიცავს, ის, უპირველეს ყოვლითა, თვითონ სჭირდება ეს მისი სისხლი, ნვენი, პლავზმა, ცილა, ძვლებშიორისი სითხეა, ცენი კი ყველაფერს ართმევს! (...) ყველას აჩუმებენ, ვინც სხვა გამოსავალს სთავაზობს ადამიანებს!“ – აღმფიქვრებს გამოთქვამს ნიკოლა ტესლას ერთ-ერთი პატივცემელთაგანი რომანში.

ტესლას მიზანი იყო კოსმოსიდან მოეყოფეზინა უფასო ენერგია, მაგრამ ამ მიმართულეზბით მის ძიებებს კორტილი დაუსევა ნაფორებისა და ქვეანაზირის ნერპორაციათე ჟალისხენვამ, ვინაიდან მათ ამის შედეგად გაკოტრება ეშუქრეზობოდა.

და აი, რას დაემეგვანა ჩვენი საერთო სახლი – დედამინა:

„ნავთობი და ნახშირი და გაზი და ატომური ენერგია! და კიდევ მდინარეების დაგუბება ელექტროენერჯის მისაღებად! და ახლა: ნავთობი ჩადგრილი და ჩაფრინილი ყველგან: ზღვებზე და მიწაში! და რადიაცია ყველგან: მიწაში პაერსა და წყალში! და კაშხლების შექმნით განადგურებული ბუნება და დაგუბებული მდინარეებისგან გამომწვეული ნესტი და მიწისძვრები: აი, ჩვენი „დედა-სამყარო!“

ეს არის ფრაგმენტი საუბრისა, რომელიც გაიმართა ივლიან გიგანსა და მის უცხოელ კოლეგას, ასტრონომ რედიარდ ქოუტარდს შორის. ინდელითა შთამომავალი ქოუტარდი ასეა დახასიათებული რომანში: „გულს არასოდეს უხსნიდა ბოლომდე [უკლიანესს], თუმცა მგრძნობიარე ჩანდა, რასაც უფიქვრე თანამედროვე ადამიანის მსგავსად, მალავდა...“.

ტექნოკრატის ეპოქამ მოიტანა – მგრძნობიარობა სამარცხვინო, მისაძესუთებულ თვისებათა შორის აღმოჩნდა, რაც სულაც არ იყო ასე, თუნდაც, ორი საუკუნის წინ. „გონება არ კრძალავს მგრძნობელობას“ („Vernunft verbiert nicht die Sinnlichkeit“) – ჟანრმუნებულ იყო ჰაინრიხ ჰაინე, ბოლო ემანუელ კანტი წერს: „როცა მგრძნობელობა და გონება ერწყმიან ერთმანეთს, მხოლოდ მაშინ იბადება ცოდნა“.

ბევრი სისასტიკის, სიღუბტირის, ვერაგობისა და გაუტანლობის თაობაზე არის თბრობა ამ რომანში. „გასახარი თუ არის რამე?“ – კითხულობს გიორგი ლობჟინიძე ნივს დართულ ბოლოექმში... და მისივე პასუსს ამ შეკითხვაზე ჩემი სტატიის ფინალად გამოვიყენებ:

„გასახარი ის არის, რომ ვერ კიდევ არსებობენ გამორჩეული ადამიანები, ინერება გამორჩეული ნაწარმოებები, რომ ადამიანებში მანიც არსებობს სიკეთე (...) და ერთმანეთისთვის დაბავებული ცალები და კაცები მანიც პოულობენ ერთმანეთს: აქ, ამ რომანში, რომელიც მრავალი სრულიად დაუვიწყარი პერსონაჟით ამდიდრებს ჩვენს ცხოვრებას!“

ალექსანდრა პიზარნიკი

ALEJANDRA PIZARNIK

დაიბადა 1936 წლის 29 აპრილს, ბუენოს-აირესის ერთ-ერთ პერიფერიულ უბანში, აველიანედაში, სადაც ორიოდე წლით ადრე დასახლდნენ მისი მშობლები, რუსულ-პოლონური სასაზღვრო ქალაქიდან, – როენოდან, – ფაშისტურ საფრთხეს გამოქცეული, ებრაული წარმოშობის, სამკაულებით მოვაჭრე წველილ (ალსანიშნავია როენოს სამინ-ლი პოლოკოსტი, როდესაც II მსოფლიო ომის დასაწყისში, 1941 წელს, ფაშისტების მიერ დაპყრობილ ტერიტორიაზე, ამ ქალაქში მცხოვრები 25 000 ებრაელიდან დახვრიტეს 20 ათასი ადამიანი. ამ დახვრეტას პიზარნიკების ოჯახის ვერცერთი წევრი ვერ გადაურჩა).

II მსოფლიო ომის შემდგომდროინდელ არგენტინაში გატარებული ბავშვობა ალ-
 ხანდარასთვის ტრავმატული, ემიგრანტობის გამო დაღდასმული პერიოდი, სადაც ცდილობს
 ცდილობს გაეციეს შიშებს, ტკივილებს და თავშესაფარს პოულობს ლიტერატურაში.
 ონარიკული და სიურრეალიზტური პოეტური ენებით ცდილობს გამოხატოს თავისი ყვე-
 ლაზე პრიმიტიული იმპულსები, რაც მას აქცევს ერთ-ერთ ყველაზე თავზარდამცემ, რე-
 ოლუციონერ ესპანურენოვან ქალ ავტორად.

ალხანდრა 1954 წელს ბაკალავრის ტიტულის მიღების შემდეგ აპარებს ბუენოს-
 არესის ფილოსოფიის ფაკულტეტზე, საიდანაც მალევე გადადის ჯერ უურნალისტიკის,
 შემდეგ კი ენისა და ლიტერატურის ფაკულტეტზე, რათა საბოლოოდ ყველაფერი მია-
 ტოვოს და მთელი თავისი დრო დაუთმოს წერას. სწავლის პერიოდში იკვებება მისი მეტრ-
 ძოლი, ძლიერი სული. ძალიან უცნაური, სიცოცხლის საოცარი ყინის მქონე ახალგაზრდა
 ცდილობს, იმ ეპოქის არგენტინაში ძალდატანებული, თავსმოხვეული საზოგადოებრივი
 ნორმების წინააღმდეგ იარსებოს. 1960 წელს მიემგზავრება პარიზში, სადაც კარს უხსნიან იმ
 ეპოქის ინტელექტუალური წრეები. ისეთ ავტორიტეტებს, როგორებიც არიან ხულიო კო-
 რტასარი, ოქტავიო პასი და ხუან-ხაკობო ბახარლია, მის მიმართ სიმპათია უჩნდებათ და
 ესმარებიან რელიური პოეტინცილისათვის კალაპოტის მიცემაში. ალხანდრა სორბონში
 სწავლობს ფელოგის და ფრანგული ლიტერატურის ისტორიას. ბევრს მუშაობს საყვარე-
 ლი ფრანგი პოეტების თარგმნაზე. არტო, რემბო, ბოდლერი და სხვები მასზე უზარმაზარ
 გავლენას ახდენენ. პარალელურად, სხვადასხვა გამოცემებში იბეჭდება მისი პოეტური
 თარგმანები. ის თავის ნაწარმოებებში პოსტტენციენტალისტურ ხაზს აკეთობს, რის
 შემდეგაც ვერც თოდებულა. „დაწყებული პოეტია“ რიცხვში მოხსენიებული.

მისი ლიტერატურული შემკვიდრობა თავმოყრილია შემდეგ წიგნებში: „უცხოთა მიწა“
 (1955), „უკანასკნელი უბნოება“ (1956), „დაუნწყებული თავგადასავლები“ (1958), „დინას ხე“
 (1962), „შრომები და ლაბები“ (1965), „ფილოსოფიური ქეის ამოღება“ (1968), „მუსიკალური
 ჯგოფები“, „მოკლე სიმღერები“ და „პირსისხლიანი გრაფინა“ (1971). მისი გარდაცვალების
 შემდეგ გამოიცა ლექსების ბოლო კრებული „აკრძალული ზონა“ (1982).

1965 წელს მას გადაეცა ბუენოს-აირესის მუნიციპალური პრემია პოეზიისათვის;
 1969 წელს გუგენჰაიმის გრანტი ხელოვნების დარგში ლათინური ამერიკისა და კარიბის
 ზღვის ქვეყნებისათვის; 1971 წელს კი ფულბრაიტის გრანტი.

ალხანდრა პიზარნიკის შემოქმედება უნიკალურია იმით, რომ სრულიად ავტობიო-
 გრაფიულია. ავტორი ცდილობს, საკუთარი სურვილების თუ დაფარული კომპლექსებ-
 ის, ლესბოსელობის, ბავშვობის ტრავმების გამოხატვას, მაგრამ ყველა ეს ელემენტი მის
 მეტაფორულ, სიურრეალისტურ თუ სიმბოლისტურ თავზარდამცემ ენაში ისე თავსდება,
 რომ იქნება განსაკუთრებული, განუმეორებელი პოეტური ხმა. შეიძლება ითქვას, რომ
 ალხანდრას პოეზიის მემკვიდრეობით, იმ ტერიტორიებზე შედწევით, სადაც მანიები, ენებები,
 საზოგადოებრივი აკრძალვები ბინადრობენ, საკუთარი თავის პოვნა სურს. ესაა ლა-
 ბირინთი, საიდანაც ის უკვე ვეღარ ახერხებს გამოსვლას.

ალხანდრა პიზარნიკის ყველაზე დიდი ღირსება აღბათ მისი სიამაყეა, რომელ-
 მაც საშუალება მისცა, შეექმნა უდიდესი სიღრმის მქონე ლექსები. მის შემოქმედებაში
 ვხვდებით ქალს, რომელიც ცხოვრობს, ოცნებობს, სდის სისხლი და ცრემლები. მწუხარე
 სულის არსებას, რომელსაც სიცოცხლის დიდი ძალა აქვს. სულს, რომელიც შეტეროპა-
 ტრიარქალური სოციალური სტრუქტურის მიერ თავსმოხვეული ნორმების გამო მერყე-
 ობს ეროტიკულიობასა და დათრგუნულ სურვილებს შორის.

სიცოცხლის ასეთი დიდი ძალის მიუხედავად, ის მაინც ვერ გაუარბის საკუთარ
 აჩრდილებს. უჭირს ღრმა დეპრესიებთან გამკლავება და 1972 წლის 25 სექტემბერს, ფსი-
 ქიატრიული საავადმყოფოდან ექიმის ნებართვით, დაუთმავრებელ წიგნზე სამუშაოდ
 ორი დღით სახლში წასული, იღებს ანტიდეპრესანტივების მთელ ფლაკონს და საუფიადოდ
 ხუტავს თვალებს...

Alexandra

ნავიანის მოლოდინები

ვერაფრით რომ ვერ ივიწყებ, ის გაგლეგება რა ფუტურთა, ლანდთა მიერ უარყოფილი, რა ფუტურთა, დროთა მიერ ვერმიღებული - ის ცოდი ნამი, ჩემს სითბოში შემოპარული. ფრთების სისხლი კი სულ ბოლომდე გამომვლეგებულა, თვალიც არაა, ნამყოს დარდი რომ გაიხსენოს, ტუჩიც არაა, სისასტიკის გემო რომ ხვრიბოს, და ჩაყარგულა სამრეკლოში, ჩამიგრეულში.

შემოუშვი იგი შენში, სულით ბრმა ბავშვო, დანამული შენი თმები ცეცხლთან გაშალე, შიშის პატარა ქანდაკებაც ჩაიხუტე და დაანახე ის სამყარო, შენს ფერხთით რომ თრთის - დაანახე ის მერცხლები, მყოფადის წინ შიშისგან რომ იხოცებიან, უთხარი, რომ ზღვის სუნთქვები დამპერავენ მხოლოდ იმ სიტყვებს, ამ ცხოვრებას აზრს რომ აძლევენ.

თუმცა კი იმ გაელვებას, ფუტურო ოფლი არაფრისგან რომ გვაღვრევიან და ბედისწერის მღვიმეშია გამომწყვდეული, ხელები აქვს წართმეული, არაფერი რომ არ წამოსცდეს, ხელები აქვს წართმეული, პელები რომ არ აჩუქოს დაბოცილ ბავშვებს.

ფარფლის წრები

კრისტინა კამპოს

სიმღერა რომ ისმის, ეს ჩემი ხმაა, იბათი ხმა რომ არ ისმოდეს, ვისაც პირი რაღაც რუხით აღიონზე ამოუჭოლეს და ჩააცვეს მოუსაფარი ჩიტების კაბა შუა წვიმიან.

კუნავეტის ლოდინის ჟამს იასამნის ნაზი ტოტების მტვრევის ჩურჩული მოსამის ხოლმე, დღე როცა დგება მზის დისკო შვე ნაწილებად იმსხერვედა და საზარელი ისმის ხმაური, ხოლო როცა დამეა, მუდამ სამალავს ეძებს დასახიჩრებულ სიტყვათა ხროვა ამ ჩემს ხორხში, იმათი ხმა რომ არ ისმოდეს - მდუმარების ჭირისუსფალთა.

მოვიდენ, სისხლში შემოვიდენ, ბუმბულის, ცრემლების, შიმშილის სუნი სდით. შენ კი ასაზრდოებ შიშს და სიმარტოვებს, როგორც უდაბნოში დაკარგულ ცხოველებს.

მოვიდენ, ცეცხლი რომ გაუჩინონ ასაკს სიზმრებისას. ეს შენი ცხოვრება შვავს დამწვადობებს. თავს ეფერები, იკლაკნები, შენს თავზე იხვევი შემოლილი გველივით, რომელიც მხოლოდ თავის თავს პოულობს, რადგან გარშემო არავინ არ არის.

ცრემლებს ღერი, ქვითინებ, სურვილების ჯადოსანურ სამალავს ხსნი და ხედავ, რომ ღამეზე უფრო მეტად ტკბილი ხარ.

მაგრამ სიმარტოვე იმდენად მძაფრია, რომ სიტყვებით კი თვითმკვლელობას სწავიან.

ფარფლი

ბნელი ღამე გაოგნებული შემომყურებდა და ვარსკვლავებად დამემსხვრა თავზე. ჯავრითაა შავრი საცხე, თუმც ულამაზებს მუსიკა სახებს.

ჩვენ მალე წავალთ.

ტაროს დასტიდან ერთი ქალაქი წინაპარია ჩემი ღიმილის. მთელი სამყარო შემოჭლია, ბორკილი ადებს, გასალები კი არაა არსად, და შიში არის, ხოლო ცრემლი არსად არ არის.

რას ვუზამ ჩემს თავს?

რადგან რაცა ვარ, შენით ვარ მხოლოდ

და ხვალინდელი დღე არა მაქვს

რადგანაც შე შენ...

და ნამდება ღამე.

ჩემი თვალუბიც ოცი წლისაა
არაფრისმთქმელი ჩემი თვალუბი

უფალო
ნამის გავლევებამი გავხარჯე მე მთელი სიცოცხლე
გასკდა სულ ბოლო უზინოებაც
ახლა და აზნამს ან არასდროს მეტი არასდროს
ანდა უზარალოდ ის რაც უკვე აქამდე იყო

სარკის წინამე თავს რად არ ვიკლავ?
რომ გაეჭრე და შემდეგ ზღეამი გაეჩნდე ხელახლა
სადაც დიდი გემი მიცდის
ანთებულ ფარნით?

რატომ არ ვცდილობ სისხლძარღვები ამოვიწყო?
მათი გზაკეკას რატომ არ ვზომავ
რომ გადავწვედე შუალამის უხილავ მზარეს?

დასანყისმა დასასრულის შუქი დაბადა
ყველაფერი უცვლელი რჩება
ეს სიცოცხლის გრიბსები მთლად გაცვეთილი
ინტერესი ინტერესების
კითხვები ქვიდან ქვაზე მავალი
ფესტები რითიც ტრფობას ბაძვენ
ყველაფერი რჩება უცვლელი

კვლავ სურს ჩემს ხელებს ჩაიხუტოს მთელი პლანეტა
მათთვის ზომ ვუერ არავის უთქვამს
რომ უკვე ძალზე გვიანი არის

უფალო
სისხლის კუბოები გადმოაფრქვე

მასხენდება ჩემი ბავშვობა
ბებრუნხანა ვიყავი მაშინ
მაქტებოდა ვარდები ხელებში
იმიტომ რომ მათ გულს უკლავდა
სიხარულის ველური ცეკვა

მასხენდება მზიანი და შავი დღეები
პატარა ბავშვი ვიყავი როცა
ანუ გუშინ
ანუ ერთი საუკუნის წინ

უფალო
გალია გარდაისახა ჩიტად
და იმედები გაქურდა ჩემი

უფალო
გალია გარდაისახა ჩიტად
რა ვუყო ამ შიშს

გამოლვიკვა

ლენი ოსტროვს

უფალო
გალია გარდაისახა ჩიტად
და გაფრინდა
და ჩემი გული გაგჟიდა
უევირის სიკვდილს
და ჩემს ზოდვას უღიმის
ქარიშხლის უკან

რა ვუყო ამ შიშს
რა ვუყო ამ შიშს

ჩემს ლიმილში აღარ თამაშობს სინათლის სხივი
წელიწადის აღარცერთ დროში აღარ ისმის
ყივინა მტრედების რომ აფეთქდნენ ამ ჩემს ფიქრებში
ჩემი ხელები გაიქცნენ იქით
სადაც მკვდრები
ასწავლიან სიცოცხლეს სიკვდილს

უფალო
ჰერი ჩემს არსებას წამლავს და ტანჯავს
ჰეროს უკან კი მონატრებია
ჩემი ძარღვიდან სისხლს რომ ხაფავენ

ამაშია უბედურება
შიგნით კი ფუტურო სიცარიელე
ტოჭებზე კლიტის დადების დროა
მსჯავრდებულების ყვირილის დროა
სახარობელასუ თითოეული ჩემი სახელის დაკიდების
განაჩენის სვირის დროა

უფალო
მე ოცი წლისა ვარ

ესპანურიდან თარგმნეს
ირაკლი მენტეშაშვილმა და შოთა იათაშვილმა

დასახიზიბნილან „ურობები და ლაბები“

ლაქსი

შენ ირჩევ ქრილობის ადგილს,
სადაც ჩვენს მდუმარებას ვლაპარაკობთ.
შენ აქცევ ჩემს ცხოვრებას
ამ უსპეტაკეს დღესასწაულად.

გამოცხადებები

ლამით, შენ გვერდით,
სიტყვები გასაღებდებიან.
სიკვდილის სურვილი ხდება მეფე.

დაე შენი სხეული ყოველთვის იყოს
გამოცხადებათა ძვირფასი სივრცე.

შენს დაბადების დღესა

მიიღე ეს სახე ჩემი, მდუმარე, მავედრებელი.
მიიღე ეს სიყვარული, რომელსაც ვითხოვ.
მიიღე ეს ნაწილი ჩემში, რომელიც შენ ხარ.

საყვარლები

ყვავილი
ლამის შორიახლოს
ჩემი მუნჯი სხეული

ემლება
ცვრის ფაქიზ მყისიერებას

როდესაც ანათებს

როდესაც მიყურებ,
ჩემი თვალები გასაღებებია,
კედელი ინახავს საიდუმლოებს,
ჩემს შიშს – სიტყვები, ლექსები.
მხოლოდ შენ აქცევ ჩემს მენსიერებას
აღწერითოვანებულ მოგზაურად,
მარადმწველ ცეცხლად.

აღიარება

შენ აქცევ მთრთოლვარე იასამანთა დუმილი
ჩემს ტრაგედიად ქარის გულში.
შენ აქცევ ჩემი ცხოვრება საბავშვო ზღაპრად,
სადაც დაბრწობა და სიკვდილი
წინაპირობებია სანუკარი დღესასწაულებისთვის.

შეხვედრა

ვილაც სიწუმეში შევიდა და მიმატოვა.
ახლა მარტოობა არაა მარტო.
შენ ღამესავით ლაპარაკობ.
წყურვილივით მეველინები.

ღაპინუა

ღამის მეორე ნაპირას
სიყვარული შესაძლებელია

– ნამიყვანე იქ –

ნამიყვანე იმ ტკბილ რაობებში
შენს მებსიყვრებაში რომ კვდებიან ყოველდღე

შენთვის სახალის ღარძევა

არა ღლეცი შენს არყოფნაზე,
ნახატი მხოლოდ, ნაპრალი კედელში,
რალაცა ქარში, მწარე გემო.

გამოშვილოება

საკუთარ ნათელს კლავს მიგდებული ცეცხლი.
გალობას იმაღლებს შეყვარებული ჩიტი.
ამდენი ხარბი არსება ჩემს მდუმარებაში
და ეს ციკუნა წვიმა, რომელიც თან მდევს.

შრომატი და ღამეები

რათა ამომეცნო წყურვილში ჩემი ემბლემა
რომ აღენიშნა მას უცალო სიზმარი
და მეტად აღარ მეკვება თავი სიყვარულით

მე ვიყავი მთელი შენირულობა
მგლის წმინდა ნეტიალი
ტყეში
სხეულების ღამეს

რათა შეთქვა უმნიველო სიტყვა

მწვანე სამოთხე

უცხო, რომელიც ვიყავი,
როდესაც შორეული სინათლებების მეზობლად
შევაგროვე მეტისმეტად წმინდა სიტყვები
ახალ სიწმინდა შესაქმნელად

გამოშვილა

ჟამი, როდესაც ბალახი იზრდება
ცხენის მებსიყვრებაში.
ქარი წარმოთქვამს უბინო სიტყვებს

შრომანების პატივსაცემად,
და ვილაც აბიჯებს სიკვდილში
თვალგაბეული,
როგორც ელისი უკვე ნანახის მხარეში.

განა

მუსიკალური ტყე

ჩიტები დამახატავდნენ თვალზე
ციკუნა გალიებს

განთიადი

შიშველს მესიზმრება მზიანი ღამე.
მე ვინეტი ცხოველი ღლეების მანძილზე.
ქარმა და წვიმამ წაშალეს,
როგორც ცეცხლს წაშლიდნენ, ანდა ღლეას,
დანერილს კედელზე.

საათი

ერთი ციკუნა ქალბატონი
რომელიც ჩიტის გულში ცხოვრობს
მწუხრის ყვამს გადის ერთი მარცვლის წარმოსათქმელად
არ

არარსაგულის გული

ნუ გადამცემ,
უნადღვლიანესო შუალამეო,
შუადღის უსუფთაო სითეთრეს

მღვარება

სიკვდილი მარად ჩემ გვერდით.
ეუსმენ, რასაც შეუბნება.
მხოლოდ საკუთარი ხმა მესმის.

სიწმინდა მოვითხოვ

თუმცა გვიანია, ღამეა,
და შენ არ ძალგის.

იმღერე ისე, თითქოს არაფერი ხდებოდეს.

არაფერი ხდება.

ესპანურიდან თარგმნა ირაკლი ყოლბაია

ნაქვემოთ მასალაზე აღეხანდნა ჰიზანნიკისათვის

(ინტერვიუ)

მართა იზაბელ მოია. შენს ლექსებში არის სიტყვები, რომლებიც ემბლემატურად მიმაჩნია, და რომლებიც მარტალსულ, აკრძალულ რამებზეა აღქვევნი შენს ლექსებში, ბავშვური ენებების, პოეზიის, სიყვარულის, სიკვდილის მსგავსებზე. მეთანხმები, რომ სიტყვები – ბალი, ტყე, სიტყვა, მდუმარება, ხეტიალი, ქარი, გულსიტყვილი და ღამე ერთდროულად ნიშნებიცაა და ემბლემატები?

ა.პ. ვფიქრობ, ჩემს ლექსებში არის სიტყვები, რომლებსაც განუწყვეტელი ვიმეორებ, ვიმეორებ უმოწყალოდ და დაუნდობლად: ბავშვობის, შიშების, სიკვდილის, სხეულთა ღამეების სიტყვები. ანდა, უფრო კონკრეტულად, სიტყვები, რომლებსაც შენს შეკითხვაში გამოყოფ, ერთდროულად ნიშნებიცაა და ემბლემატები.

მ.ი.მ. დავიწყეთ, მამ, ყველაზე საამურ სივრცეებში შეზღუდებით: ბალსა და ტყეში.

ა.პ. ჩემთვის ერთ-ერთ ყველაზე მომავადობებელ და მომხსენებელ ფრაზას პატარა გოგონა ელისი წარმოთქვამს საოცრებათა ქვეყანაში: „მე მხოლოდ იმისთვის მოვედი, რომ ბალი შენაა“. ელისისთვისაც და ჩემთვისაც, ბალი შეხვედრის სივრცეა, ანდა, როგორც მირჩა ელიადემ თქვა, სამყაროს ცენტრი. ეს ცოდნა ამგვარ წინადადებას მთავარბო: ბალი მწვეხვს ტვინში. ამ ჩემ მიერვე მოფიქრებულ ფრაზას სხვა, გასტონ პალმარის ფრაზასთან მიყვარ, რომელიც, ვიმედოვნებ, სწორად მასხვია: „სიზმარ-მეხსიერების ბალი, დაკარგული ქვემარტი ნარსულის საიქიოში“.

მ.ი.მ. რაც შენს ტყეს შეეხება, როგორც ჩანს, ის მდუმარების სინონიმია. მაგრამ სხვა მნიშვნელობებსაც ვგრძნობ მასში. მაგალითად, ის შეიძლება აკრძალულსა და დეფარულზე მიანიშნებდეს.

ა.პ. რატომაც არა? მაგრამ ის აგრეთვე, შეიძლება, აღნიშნავდეს ბავშვობას, სხეულს, ღამეს.

მ.ი.მ. ოდესმე შეგიბრუნებია ბალი?

ა.პ. პრუსტი, სურვილის ანალიზირებისას, ამბობს, რომ სურვილს არ სურს, რომ გააანალიზონ, მას სურს, რომ დააკმაყოფილონ. მე არ მსურს ბავშვულ საუბარში, მისი დანახვა მიინდა. ცხადია, რასაც ვამბობ, მინიც უმნიშვარი და ქარაფუტულია, მაგრამ ამ ცხოვრებაში ვერას-

დროს ვშვრებით იმას, რაც გვსურს. რაც კიდევ ერთი მიზეზია იმისა, რომ ბალის ხილვა გვსურდეს, თუნდაც ეს შეუძლებელი იყოს, განასურთებები, თუ ეს შეუძლებელია.

მ.ი.მ. სანამ შენ მასსხვობდი, შენმა ხმამ ჩემს მესხიერებაში მიპასუხა ფრაზით შენი ლექსიდან: „ჩემი საქმე მოხმობა და განდევნა“.

ა.პ. სხვა მიზეზებთან ერთად, მე იმის გამოც ვწერ, რომ რისიც შემინია, ის არ მოხდეს; რათა არ იარსებოს იმან, რაც ქრილობას მაყენებს; თავი დავიფარო ბოროტისაგან (კავკას). ნათქვამია, რომ პოეტი დიდი თერაპიუსტია. ამ გავებით, პოეტური ამოცანის ნაწილია ექსორციზმი, სულთგამოხმობა და, ამის მიღმა, განკურნება. ლექსის დანერა ფუნდამენტური ქრილობის განკურნებას ნიშნავს, ხლეჩვის შეხორცებას. რადგან ყველა ჩვენგანი დაქრილია.

მ.ი.მ. იმ მრავალ მჭიდფროათავან ერთ-ერთი, რომლითაც შენ ამ ფუნდამენტურ ქრილობას ქმნი, არის ის, რომელიც განსაკუთრებით ცხადად აღმუქვდა მესხიერებაში, იმის გამო, თუ რამდენად იმოქმედა მან ჩემზე – ფრაზა ერთ შენს ადრეულ ლექსში შემხვდა, სადაც წერ: „განციფრებული მსეცი ჩემს სისხლში მითრეხს საკუთარ თავს“. და მნახს, რომ ქარი ამ ქრილობის ერთ-ერთი მთავარი ავტორია, რამდენადაც ის დროდადრო იხსენიება შენს ლექსში, როგორც „დიადი მტანჯველი“.

ა.პ. მე მიყვარს ქარი იმის მიუხედავად, რომ, სწორედაც, ჩემი წარმოსახვა მას ხშირად აღჭურვავს ხოლმე მძვინვარე ფორმებითა და ფერებით. ქარისგან დაბეგვილი, მე მიფიფარ ტყეში, დავებეტიბი ბალს ძიებაში.

მ.ი.მ. ღამით?

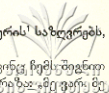
ა.პ. მე ღამისა ცოტა რამ ვიცი, მაგრამ ვუერთდები მას. მე ეს ერთ ლექსში ვთვით: „მთელი ღამე მე ღამე ვქმნი, მთელი ღამე ვწერ. სიტყვა-სიტყვა ვწერ ღამეს“.

მ.ი.მ. ერთ ადრეულ ლექსში შენ ღამესაც შეუერთდი.

ა.პ. მდუმარება: ერთადერთი ცდენობა და უღიდესი პირობა. მაგრამ ვგრძნობ, რომ „დაუღალავი ჩურჩული“ მინად გროვდება (რა კარგად ვუწი, თუ საით მიედინება მოხეტიალე ენის შადრეგანი). ამიტომ ვებედავ, ვთქვა, რომ არ ვიცი, მდუმარება თუ არსებობს.

მ.ი.მ. იმ „მეს“ ერთგვარ კონტრაპუნქტად, რომელიც ღამეს ერწყმის, ვებედავ „უცხოის“; „უღაბნოს მდუმარე ბინადარს“; „პატარა მოგზაურს“; „ჩემს მისივე თავისგან ემიგრანტს“; იმას, რომელსაც სურდა „კლავიკუმბი შესვლა, რათა შევედნოა მუსიკის შიგნი, რათა სამშობლო შქონოდა.“ ესენი, შენი სხვა ხმები, ისინი, რომლებიც შენი ხეტიალის ხელობაზე მეტყველებენ – რაც შენს ქვემარტივ ხელობად მესახება.

ა.პ. თრკობის ფრაზა მაგონდება: „კაცი უცხოა დედამინაზე“. მნახს, რომ, ყველა სხვას შორის, პოეტი ყველაზე მეტად უცხოა. მეწერა, რომ პოეტის ერთადერთი თავშესაფარი სიტყვაა.

მი.მ. შენ გაქვს შიში, რომელიც საფრთხეს უქმნის ამ თავშესაფარს: „მის არცოდნა, თუ როგორ დავახახოთ ის, რაც არ არსებობს“. სწორედ ამ დროსაა, რომ ენას ემაღლები.

ა.მ. მინდა, ორპარტიულობით ვცადო განმარტება: მე ენისგან ენაში ვიმაღლები. როდესაც რაღაცაა – მათ შორის არარასა – სახელი აქვს, ის ნაკლებ მტრული გვეჩვენება. და მინც, მაქვს ექვი, რომ მთავარი უთქმელია.

მი.მ. ამიტომ ეძებ „ფიგურებს, რომლებიც ცოცხლად ვეხსახებიან აქტიური ენის წყალობით, რომელიც მათ გულისხმობს“?

ა.მ. მე მაქვს გრძობა, რომ ნიშნები, სიტყვები მიაჩნებნენ, გულისხმობენ. ენის შეგრძნების ამ რთულ გზას მიყვარ რწმუნასთან, რომ ენა რეალობას ვერ გამოხატავს, რომ ჩვენ მხოლოდ თვალდათვალს შესახებ შევძლებთ ლაპარაკი. აქედან მომდინარეობს ჩემი სურვილი, შემზარავი სიზუსტის მქონე ლექსები შევქმნა, მიუხედავად ჩემი თანაშობილი სურ-რეალობისა და იმ ფაქტისა, რომ შინაგანი აჩრდილების ფლემინგებით ვმუშაობ. სწორედ ეს ახასიათებს ჩემს ლექსებს.

მი.მ. და მინც, შენ აღარ ეძებ სიზუსტეს.

ა.მ. მართალია; მე მინდა, ლექსი თავად დაიწეროს, ისე, როგორც მას სურს. მაგრამ მიჩრეწენია, ანუყოფი არ ვილაპარაკო, რადგან ის ჯერ თითქმის არც კი დაწერილა.

მი.მ. იმის მიუხედავად, რომ ამდენს წერ?

ა.მ. ...

მი.მ. „სახელის დარქმევს არცოდნა“ დაკავშირებულია სურვილთან, მიაგნო „რაიმე ფრაზას, რომელიც სრულეთი შენია“. შენი წინი, „შრომები და ლაშქრები“ მრავალმთქმელი პასუხია, რადგან მასში სწორედ შენი ხმები ლაპარაკობენ.

ა.მ. ამ ლექსებზე ბევრი ვიმუშავე და უნდა ვთქვა, რომ მათი შექმნისას საუთარი თავი შევქმენი, და მე შევიცვალე. ჩემში ვატარებდი იდეალური ლექსის ფორმას და მე მას მივადინე. ვიცი, რომ არავის გვაგარ (ეს უხედურებაა). ამ წინგმა მომცა ბუნდობლება, წერაში თავისუფლება მეპოვა. თავისუფალი ვიყავი, შემქმელი ჩემი თავისგან ისეთი ფორმა შემქმნა, როგორც მსურდა.

მი.მ. ეს შიშები თანარსებობენ იმ სიტყვების შიშთან, რომლებიც ზრუნდებიან. რა სიტყვებია ესენი?

ა.მ. მესხიერება. მე ვუცქერ გაქროლებული სიტყვების მდინარებს, და თავი დაუცველ და პასიურ მაცურებლად მიგრუნებ.

მი.მ. მე ვთვლი, რომ სარკე, მეორე მხარე, აკრძალული ზონა და მისი დაფიქრება შენს შემოქმედებაში „ორად ყოფნის“ შიშს წარმოქმნის. შე-

დგად, შენი შემოქმედება გაურბის დოპელგანგერის¹ სახელებს, რათა მოიცავს ყველა, ვინც კი ყოფილხარ.

ა.მ. მართალი ხარ. ყველა იმთავანის შიში, ვინც ჩემსუხედავად მტრულყოფს. ანრი მიშოს ერთ ლექსში ასეთი ფრაზაა: „მე ვერ ვილაპარაკებ მასზე, ვინც-მე-იყო და ვინც-მე-იყო ლაპარაკობს ჩემზე [...] არავინაა მარტო საკუთარ ტყავში“

მი.მ. ეს რაიმე კონკრეტულ მომენტში ხდება?

ა.მ. როდესაც „ხნის ქალაქი“ წვალატობს.

მი.მ. შენი ერთი ლექსის თანახმად, შენი ყველაზე ლამაზი სიყვარული სარკეების სიყვარული იყო. ეს ხედავ მათში?

ა.მ. ვხედავ სხვას, რომელიც მე ვარ (სინამდვილეში, სარკეებისადმი გარკვეულ შიშს განვიცდი). დროდადრო, ჩვენ ვერთდებით. ეს თითქმის ყოველთვის მაშინ ხდება, როცა ვწერ.

მი.მ. ერთი ლაბით, ცირკში, შენ აღადგინე დაკარგული ენა, „იმ წამს, როდესაც მხედრებმა, ჩირაღდნებით ხელში, მივინვარე ჩვენზე გააყენეს თავიანთი შავი რაშები.“ რა არის ეს რაღაც „რაც მინაწვდის ჩემს გულს იმ მსურველ ბეგრების მსგავს რაშს, ფლოქები რომ გამოსცემდნენ ქვიშებს“.

ა.მ. მე უპოვნელი ენის პოვნას ვცდილობ.

მი.მ. იქნებ შენ ის მხატვრობაში იპოვე?

ა.მ. ხატვა მიყვარს, რადგან მხატვრობაში ეპოელობ შესაძლებლობას, მდუმარედ შეეცმიანიო ჩემი შინაგანი ლანდების ხატვების. ანასთან ერთად, მე მიზილავს მითომანის ნაკლებობა მხატვრობის ენაში. სიტყვებით მუშაობისას ან, უფრო ზუსტად, ჩემი სიტყვების ძიებისას, ვანყვები დაძაბულობას, რომელიც მხატვრობაში არ გხვდება.

მი.მ. რა გზივდება ასე ძალიან რუსოს „მძინარე ბოზა ქალში“?

ა.მ. ეს ტილო საცირკო ცხენების ენის ექვევალენტია. ვისურვებდი, დაქმენრა რაიმე ამ ნახატის მსგავსი, რადგან მასში მდუმარებაა და, ამავე დროს, მინიშნებები მძიმე და მანათობელ რამეებზე. აგრეთვე განსაკუთრებით მიყვარს ბოსხის, კლეუს და ერნსტის შემოქმედება.

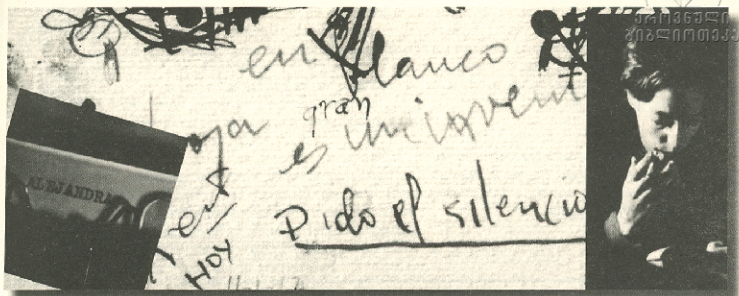
მი.მ. და ბოლოს, მანტერესებს, ოდესმე თუ დაგისვამს საუთარი თავისთვის შეკითხვა, რომელსაც ოქტავიო პასი სვამს „მშვილდისა და ლორის“ წინასიტყვაობაში: „განა არ აჯობებდა, ცხოვრება გვექცია პოეზიად და არა პოეზია ცხოვრებად“?

ა.მ. ამაზე ჩემი ერთ-ერთი ახალი ლექსით ვიპასუვებ: ვნატრობ, მხოლოდ ეესტაში შემქმნოს ცხოვრება, ლექსის სხეულს ჩემივე სხეულით ვქმნიდე, ყოველ წინადადებას ჩემი დღეებითა და კვირებით ვიხსნიდე, ლექსს ჩემი სუნთქვით ვფლუნთავ, სანამ ყველა სიტყვის ყველა ასო მსხვერპლად არ შექმნირებოდა ცხოვრების ცერემონიებს.

გამოქვეყნებულია ურნალში *El deseo de la palabra*, ბარსელონა, 1972 წელი.

ესპანურიდან თარგმნა ირაკლი ყოლობაიამ

¹ (გრემ), „ორული“ – რომანტიზმის პერიოდის ლიტერატურაში ესაა ადამიანის ორული, რომელიც ჩნდება როგორც პროვინების ბნელი მხარე ან მდარველი ანგელის ანტიოთხა. ზოგიერთ ავტორთან ან პერსონაჟს არა აქვს ჩრდილი და არ ირეკლება სარკეში. მისი გამოჩენა ხშირად მთავარი გმირის სიკვდილს მოასწავებს.

სურათის ბიძიკები

I.

და, რაც მთავარია, უცოდველად იყურო. ისე, არაფერი ხდებოდეს თითქოს. რაც ასეა, მართლა ასეა.

II.

მაგრამ შენ მინდა გიყურო, სანამ შენი სახე არ გაეცლება ჩემს შიშს, როგორც ჩიტი ღამეს ბასრი პირიდან.

III.

როგორც გოგონა, დახატული ვარდისფერი ცარცით მეტად ძველ კედელზე და წვიმის მიერ უმალ წაშლილი.

IV.

როგორც როდესაც იშლება ყვავილი და ამქლავნებს გულს, რომელიც თურმე არ აქვს.

V.

ჩემი სხეულის და ჩემი ხმის ყოველი ვესტი, ძღვნად რომ მაქციონ, ტოტად, ქარმა უცებ ზღურბლზე რომ მიატოვა.

VI.

შენი სახის მუხსიერება იმის ნიღბით დაფარე, ვინც იენე-ბი და ის გოგონა დააფრთხე, ვინც ადრე იყავი.

VII.

ორივეს ღამე ნისლმა გაფანტა. ეს ჟამია ცივი საკვების.

VIII.

და ნყურვილი – ჩემი ნყურვილის მუხსიერება, მე დაბლა, ფსკერზე, ჭაში, მე ვესამდი, მე ასე მახსოვს.

IX.

დაცეც, როგორც დაჭრილი ცხოველი, იქ, სადაც გამოცხადებთა ადგილი იყო.

X.

როგორც ის, ვისაც არაფერი უნდა. სულ არაფერი. პირი ამოკერილი. ქუთუთოები ამოკერილი. ჩემი თავი დამავიწყდა. შიგნით ქარია. ყველაფერი ჩარაზული და შიგნით ქარი.

XI.

მღუმარების შავ მზეში სიტყვები მო-ოქროვილან.

XII.

მაგრამ მღუმარება ცხადია. ამისათვის ვნერ. მარტო ვარ და ვნერ. არა, არ ვარ მარტო. არის აქ ვიღაც, ვინც თრთის.

XIII.

რომც ვთქვა მზე და მთვარე და ვარსკვლავი, ვგულისხმობ იმას, რაც მემართება. და აბა, რა მსურდა?

მსურდა სრული სიწყუმე. ამისთვის ვსაუბრობ.

XIV.

მგლის ყმულის ფორმა აქვს ღამეს.

XV.

წინასწარგანჭვრეტილ სურათში დაკარგვის სიაში. მე წამოვდექი ჩემი გგამიდან და წავედი საკუთარი არსის საძებნად. პილიგროში ჩემი თავისგან, გავეშურე იმისაკენ, ვისაც ქარპირა მხარეში სძინავს.

XVI.

ჩემი უსასრულო დაცემა ჩემს უსასრულო დაცემაში, სადაც არავინ მელოდა, რადგან რომ შევხებდე მას, ვინც მელოდა, ვერ ვიხილე ვერავინ, გარდა ჩემი თავისა.

XVII.

რალაც დაცვა მდუმარებაში. ჩემი ბოლო წიგნები მთელი თუმც ვიფულისხმე განთიადი მანათობელი

XVIII.

ყვითელი ყვავილები ლურჯი მინის წრეს ათანავარსკვლავედებენ. ქართლსაც ნაწალი ცახცახებებს.

XIX.

დღის თვალისმომჭრელობა, ყვითელი ჩიტები დილით. ხელი სიბნელეს ნასკეგავს, ხელი მიათრევს დამხრჩვალ ქალის თმას, რომელიც სარკეში მიმოსვლას არ წყვეტს. სხეულის მესსიერებასთან დახაბრუნებლად, უნდა დაფურუნდე ჩემს მგლოვიარე ძვლებს, უნდა გავიგო, ჩემი ხმა რას ამბობს.

**რენეზარები
ჰოჯოია**

რა არის პოეზიის მნიშვნელობა დღევანდელ სამყაროში?

№1

ჩვენ გვეჭრება ადგილი, სადაც შეუძლებელი შესაძლებელი ხდება. სწორედ ლექსია ადგილი, სადაც შესაძლებლის საზღვარი არღვევს კანონსა და ნესრიგს და რისკზე მიდის.

№2

პოეტს სხვა მხრიდან მოაქვს ახალი ამბები. ის აკრძალულის დესპანი თუ წარმომადგენელია, რადგან აღგვირავს სამყაროს საოცრებათა - ისევე, როგორც სიგიჟისა და სიკვდილის - კონფორტაციისკენ.

პოეზიის მოყვარულთა ერთი ციკქვა საიდუმლო საზოგადოების მიღმა, ყველას ემინია იმის აღიარება, რომ პოეზიასთან შეხვედრას მისი გათავისუფლება შეუძლია. რისგან გათავისუფლება? მაგრამ ესეც ყველასთვის ცნობილია.

*(12 დეკემბერი)

მწერლობა, რომელიც დატვირთულია, სავსეა საშინაოებით და ზიფათით - გამოიმდინ

ნარი მისივე მოზღვავებული გამჭვირვალობიდან; სრულიად კონკრეტული; დასაპროპორციულად მატერიალური, რამდენადაც ის ავლენს სახე-ხატებს, რომლებიც ყველაზე შორეულ, უცნობ და მოულოდნელ შინაგან ჩრდილებში იღებენ სათავეს. მწერლობა, რომელიც აუტანლად მკვირვია, ხრჩობამდე, მაგრამ მხოლოდ და მხოლოდ ძლივსშესამჩნევი კავშირებისგანაა" ქმნილი, რომელსაც ძალუძს, განაპირობოს ერთსა და იმავე ზედაპირზე სუბიექტისა და ობიექტის უმანკო თანაარსებობა, და აგრეთვე წაშალოს ჩვეული საზღვრები მეს, შენს, მას, ჩვენსა და მათ შორის. ურთიერთკავშირები, მეტამორფოზები.

ჩემი ტანჯვა გადმოსცემს სურათებს, რომლებსაც „ხმის ქალწული“ ქმნის მეორე მხარეს, მოელვარე ცილთა გარემოცვაში. გადასვლა, რომლის განხორციელებაც მსურს დაძაბული სიზუსტით, რომელიც შემადებლობებდა, გამეწვრთნა შემთხვევითობა და ამინაზღაურებდა ჩემს სრულ მორჩილებას „ხმის ქალწულისადმი“.

პოეტური სიმართლის მგზნებარე საჭიროება. ეს ხმა ითხოვს, რომ მხილველური ძალა თანადროულად გათავისუფლდეს და შენარჩუნდეს, ის მოითხოვს წარმოუდგენელ თავდაჭერლობას ამ ძალის მიმართვისას [და ამ სახე-ხატების აგებისას].

მე ვერ ვამჩნევ, ვლამარაკობ პოეტურ სრულყოფაზე, თავისუფლებაზე თუ სიყვარულსა და სიკვდილზე.

*

ხუთშაბათი, 14 დეკემბერი, 1964

№3

„ჩემი ხმის ქალწული“ შთაგონებაცაა და არაცნობიერიც.

ესპანურიდან თარგმნა ირაკლი ყოლბაიაძე

ქეთევან ნათელაძე

დღეს შენი ქუჩაა ბროდვანი

შენ ამბობ, რომ მხოლოდ სულამდე ჩასული წვიმა ვარ,
რომ გზა გაქვს გრძელი და ჩემ შერეც ცხოვრებას აპირებ,
მიდიხარ და ჩემი თხოვნები მოგდევნე მიმავალს –
– არ ენდო მდორე ზღვებს და გულგამოღებულ ნაპირებს...

აქ რჩება ტყვილი და ყველა წერილი ბოძვავა,
ფოთლებით შემოსილ ღამეს გათენება უჭირდა,
მიდიხარ, რადგანაც დღეს შენი ქუჩაა ბროდვანი,
ათასი ქუჩაა შენამდე ფოთლების ქუჩიდან...

მოდიან ქარები და ხის კენწეროებს არწევენ,
არასდროს არ მითქვამს – მიყვარდი შეხვედრის წამიდან,
ინფიგებს და მალე როგორც დრომოლეულ ნანერებს,
დანესტილ ეზოში ნოემბრის ბოლო დღეს გავიტან.

და როგორც ოდესღაც, ეზოში დიდ კოცონს დაგანებე,
და დაეწვა ნოემბერს, შენს ნასვლას წამებს რომ უთელიდა,
მე გამოგიგზავნი შენამდე ვერძოსულ ბარათებს,
ამ უულ ქალაქის ერთადერთ საფოსტო ყუთიდან.

მიდიხარ და ვერ ეძღებ... და უჭაერობა მანამებს,
ჩვენ შორის დღეს მხოლოდ დიდი მანძილი და ღმერთთა,
უფალი გფარავდეს, ის რაც ჩვენ უფალზე გეასწავლეს,
შენ უწყი, შენ იცი, უფალი იმაზე მეტია.

ეს გრძნობაც მინაზე ღმერთითი გარკვეულ დრომდეა,
არ ენდო დიდ გემებს და გულგამოღებულ ნაპირებს,
მიდიხარ, რადგანაც დღეს შენი ქუჩაა ბროდვანი,
მიდიხარ, რადგანაც ჩემ შერეც ცხოვრებას აპირებ.

შენი სტუმარი

იმ შორ საღამოს, დრო რომ ქარგავს თავისი ქარგით,
 არ ვისხენებდე ურუანტელით ღამე არ გავა,
 დავხედე ფასმინის სურნელით და წითელი კაბით,
 უცხო სტუმარი რომ მოვიდა ჩემს მოსაკლავად...
 ვუსმენდით მოცარტს დაბალ ხმაზე, მერე მარტო როკს,
 სახლების თავზე ღამის ბინდი მოენია მზეს,
 ერთი შეხედვით ის არ ჰგავდა მკვლელს, ან პათოლოგს,
 მეტიც – სინაზით საუბრობდა პოეზიაზე,
 და შეგნებულად ვაკონკრეტებ, ცას რომ არ აჰყვია
 იმ ღამით მთვარე, ვინაიდან გვერდს ვერ ავუვლი,
 შემოეპარა თეთრი შუქით სახლის ალაყაფს,
 და ერთადერთი მონმე გახდა დანაშაულის.
 ის კი, უცხო და გალანტური ჩემი სტუმარი,
 საბედისწერო ლურჯი მზერით ფიქრებს იჭერდა,
 ვერ ვიქცევიდი ცუდს მცირედსაც, თუნდაც ხუმრობით,
 თქვენც ჩემს ადგილას ეერაფერი დაგაეჭვებდათ.
 მოშიახლოვდა, ვით ცეცხლი და აღარ მომცილდა,
 გადაეფარა მწველი გრძნობა თვალებს ბინდივით,
 ვცეკვავდით რაღაც ვალსის მაგვარს, ყელში მკოცნიდა,
 გარეთ კი ბაღში პიკს აღწევდა წვიმის ინტიმი.
 დავლიეთ ვისკი (მგავს ჰაენზებს მუდამ თან ახლავს),
 და ვალიარებ, უპირობოდ მე მას მივინდე,
 იგი ჰყვებოდა სიყვარულზე ისე ხმაშალა,
 რომ ერთ ოთახში მთელი ზეცა შემოვიკვდელით.
 და მომიხელთა, ხეთა ლანდებს ღამე არწევდა,
 იყო წუთები უმწეობის, თავს ვერ ვმველოდი,
 მკაცრად მჯერა, რომ ვერ შევძლებდი მისგან გაქცევას,
 რომც შემძლებოდა, მაინც არსად გავიქცეოდი.
 კანზე დახორკლილ, ვერმოსათმენ ტკივილს ვითმენდი,
 ის ილიმოდა, მიყურებდა მშვიდად თვალებში,
 მიორცყამდა დანას, ტანზე გაზრდილ ტიტებს ითვლიდა,
 მარცხენა მხართან, უფრო ხშირად გულის არეში...
 მოვკვიდი და დაბლა ღვარი იდგა დიდხანს ტიტების,
 ალბათ ამგვარი სწვა აშბავი თქვენ არ გსმენიათ,
 მას აქეთ არის, რომ მაცვია კაბა წითელი,
 მას აქეთ არის, რომ სიკვდილის არ მემშინია.
 და ის საღამო, დრო რომ ქარგავს თავისი ქარგით
 არ გამახსენდეს ურუანტელით ღამე არ გავა,
 დავხედი ფასმინის სურნელით და წითელი კაბით,
 საღამოს პირზე ის მოვიდა ჩემს მოსაკლავად...

სხვისი ხელების რომ დაკარგეს საჭირო სითბო,
 გამორებისას, პირველ რიგში ხელებმა იგრძნეს,
 სიცოცხლის ბოლოს ხელებს მუდამ იკრეფენ გულთან,
 გულის კი არა, ასეთია ხელების სიზმრძე.
 ხელები... ზოგჯერ უფოთლებოს მოპვეანან ხეებს,
 და ზოგჯერ კიდევ მოუგებელს იგებენ ომებს,
 ჯერ არასოდეს არაფერი შეშლიათ ხელებს,
 სიზრმავის შემდეგ ძვირფას სახეს ხელები ცნობენ...
 ბნელ ოთახებში ღმერთი მოდის, იხსნება გზები,
 როს პირფერის წერით აღაყენენ ხელები ლოცვას,
 და უყვართ ხელებს სიგიყმდე მისული ვნებით,
 გათენებამდე შეუწყვეტლად უკრავენ როცა.
 აქვთ საიდუმლო რიტუალი სიზმრების ფერი,
 როცა შეხებით ერთმანეთში აურას ცვლიან,
 და კინკალებენ, ეშინიათ ბავშვივით ხელებს,
 როდესაც კარზე, ნაცნობ კარზე ზარს რეკენ გვიან...
 ხელები... ხელებს უზმო სევედის ფერი აქვთ ხშირად,
 და გული თუნდაც იყოს ბევრი სიცრუის მცველი,
 ხელებს არასდროს შეუძლიათ ტყუილი მცირეც,
 ანაბეჭდები უტყუარი არსებობს ხელის.
 ხელებს შეატყობ ემოციას ღმერთივით ნამდვილს,
 და როცა ირგვლივ თამაშდება უნიჭო ფარსი,
 ზოგჯერ ისეთი დაღლილია ხელები დარდით,
 ჯოჯონის აღზე დაღენითილი სანთლების მსგავსად...
 არაფერ მოდის იმ წუთებში ხელებთან შეველად.
 და იპყრობთ ჩაელილ ზამთარივით ნაცნობი ელდა,
 როცა გაირბენს ჩემი ყოფნის სადგური ყველა,
 ჩემი ხელები გინატრებენ ყველაზე მეტად...
 ენთება ცაზე მოვარე, როგორც წითელი მოცვი,
 გაირანდება ყოველივე ათასგვარ ფერში,
 და ჩემს თვალებში ჩაქრებიან მუქები როცა,
 ჩემი ხელები მოგებნიან უმიზნოდ ბნელში.
 სხვისი ხელების რომ დაკარგეს საჭირო სითბო,
 განმორებისას, პირველ რიგში ხელებმა იგრძნეს,
 სიცოცხლის ბოლოს ხელებს მუდამ იკრეფენ გულთან,
 გულის კი არა, ასეთია ხელების სიზმრძე.

* * *

ფრთების გარემუც შესაძლოა იფრინო ცაში,
 მაშინაც, თუკი რეალობა ასე ურჩია,
 რატომ გვეძებენ ციფ ქუჩებში ნეტავი მაშინ,
 როცა ჩვენ უკვე აღარ ვცხოვრობთ არცერთ ქუჩაზე.

ის, რაც ვერაფერ მიპასუხა, დრომ გამიშვილა,
 გამიშართლებდა, რომ ლექსებში დარდებს ვატყვედ,
 ხან ხდება, სული გადაიტანს ტკივილს იმხელას,
 რომ მერე უკვე გინდ გათენდეს, გინდ არ გათენდეს...

არის სულერთი და ზამთარი ნელში იხრება,
 არ გეგულება სულის, თუნდაც ხელისშომკიდე,
 ხან ხდება, სული გადაიტანს ტკივილს იმხელას,
 რომ მერე უკვე გინდ მოიღ და გინდ არ მოხვიდე!

ფრთების გარემუც, შესაძლოა, იფრინო ცაში,
 უსმენს საღამო ჩემი სულის მსუბუქ არიას,
 რად გვიხდებიან ოცნებები ნეტავი მაშინ,
 როცა ისინი ოცნებები აღარ არიან...

გრძნობის ამოხსნა ყველა განტოლება,
მეტად უფალზეც კი ცა უშორესია,
ქალაქს რომ მოიცავს ნისლი მარტოობის,
შენი გახსენება არის პოეზია...

ისე ურთიშოა ზამთრის შესავალი,
დღეებს აღარ მივდევი, დროის შარლატანებს,
ეს გზა აღარაა ახლა მზის სავალი,
ქარში ოლქანდრებს სული გავატანე.

სათქმელს მომლოცველნი ღმერთებს უბარებენ,
და ქრის ქარიშხალი მეტი განაზებით,
შორი ღამეები ისევ მდუმარებენ –
– მთებში ჩანოლილი შავი ავაზები.

რაც დრომ თან ნაილო მასთან დამგვანებით,
მეტად უფალზეც კი ცა უშორესია,
ქუჩა რომ ირთვება თოვლის მაქმანებით,
შენი გახსენება არის პოეზია...

დაგინახავდი

ცხოვრების ყველა საიდუმლოს ფარდა ახადა
დრომ და რა გითხრა, ეს ლექსია, სადაც დავმთავრდი,
ახლა რომ მთხოვო სამახსოვროდ რამის დახატვა,
თბილ ქვეყნებისკენ წასულ ჩიტებს დაგიხატავდი...

მეცოდებიან, შიშვლდებიან როცა ხეები,
გაზაფხულამდე მოთმინებით ვიდრე იცდიან,
ვიდრე იწვიმებს და უბრალოდ ვიდრე დღეები,
ხასიათოვით ცივ ამინდებს გამოიცვლიან...

ქარში გასული გოგოსთვის კი ალბათ რთულია,
ყოველთვის მიზანს ამართლებდეს ამბის შედეგი,
გაყალბებული გრძნობებით უსახურია,
კედელს მიკრული რენეუარის ყალბი შედეგრი.

ახლა ქუჩები ღამეულმა სუსხმა მონისლა,
კურნავს კი არა, დრო ბოლომდე აქრობს იარებს;
ვეღარც ვიხსენებ ჭემგან წასულთ დიდთოვლობისას,
თბილ ქვეყნებისკენ გადაფრენილ ადამიანებს.

სამყაროს შეცვლის შესახებაც გაქრენ მითები,
ცივი ქარები საბოლოოდ მაინც დაგლდიან,
მეცოდებიან წერილები, უკვე ყვითელი,
რომ დაწერეს და მერე არსად გაუგზავნიათ.

რა გითხრა, უკვე აღარაფერს გრძნობენ ხელები,
ფოთლების სენი მოერიათ იმ ძველ სურათებს,
მეცოდებიან გოგოები თვალში ცრემლებით,
დამაჯერებლად რომ ჰყვებიან როგორ უმართლებთ...

ცხოვრების ყველა საიდუმლოს ფარდა ახადა
დრომ და რა გითხრა, ეს ლექსია, სადაც დავმთავრდი,
ახლა რომ მთხოვო სამახსოვროდ რამის დახატვა,
თბილ ქვეყნებისკენ წასულ ჩიტებს დაგიხატავდი.

ძვის თლა

ჯვარი აღმართეს ჩემს ქუჩაზე,
ახლა ჩემი ქუჩის ბოლოს მკვდარი ქრისტე ცხოვრობს!
ლაშვიონის ქვეშ,
ყვითელ ავტობუსის გაჩერებასთან,
ნორა ბებოს მალაზიის გვერდით,
ბავშვების სკვერთან ახლოს,
ზედ ტროტუარზე,
კორპუსებს შორის,
ჭადრების ხეივანთან,
სადაც წლების წინ მეძავეები იკრიბებოდნენ,
სადაც მეც მქონდა რამდენიმე ჩუმი პეიზაჟი.

ასე, აიღეს ქვა და ოფლის ცეცხლი შეუთეს,
ქვის სატყეები აგუგუნდნენ,
არ მოეშენენ, სანამ არ გამოთაღენ.
ქვა იყო მკვდარი და ჯერად გააცოცხლეს, განააცრისფრეს.
როცა ქრისტეს მიაღწენ, თავი მარჯვენა მკლავზე დაუხარეს.
სახეზე სიკედილი გამოუსახეს,
მკვლავებში დაღლა,
ფეხებში სიმძიმე.
გაიხარეს ნამუსევრით...

არ დანებდნენ,
სანამ არ აღმართეს ჩემს ქუჩაზე,
როგორც მარად სახსენებელი.

და ახლა, ჩემი ქუჩის ბოლოს მკვდარი ქრისტე ცხოვრობს!
ლაშვიონის ქვეშ,
ყვითელი ავტობუსის გაჩერებასთან,
ნორა ბებოს მალაზიის გვერდით,
ბავშვების სკვერთან ახლოს,
ზედ ტროტუარზე,
კორპუსებს შორის,
ჭადრების ხეივანთან,
სადაც წლების წინ მეძავეები იკრიბებოდნენ,
სადაც მეც მქონდა რამდენიმე ჩუმი პეიზაჟი.

...
როცა მამაჩემს ვკითხე:
– მამა, მითხარი როდის კვდება ნიგნი?
მან მხრები აიჩეჩა და არაფერი უთქვამს.

როცა დედაჩემს ვკითხე:
– დედა, როდის ტყუის ავტორი?
მან მხრები აიჩეჩა და არაფერი უთქვამს.

როცა ჩემს დებს ვეითხე:

– დებო, რა გავლენას ახდენს თქვენზე ლიტერატურა?
მათ მხრები აიჩეჩეს და არაფერი უთქვამთ.

ასე უპასუხობ

ერთ მშვენიერ დღეს ლექსების წერა დაიწყე.

ასეა ალბათ, როცა პასუხები აგვიანებენ

– სივარულის განცდა რჩება, რაც აუცილებლად შესავსებია.

– აბა, როგორი ასატანია ვეებერთელა სიცარიელე?!

დრო კი იმდენი გავიდა, რომ არც კი ვიცი,

რატომ გავიხსენე ეს ყველაფერი,

თუმცა ვიცი, რატომაც!

რამდენიმე დღის წინ, ჩემმა მეგობარმა მკითხა:

– ელუე, როცა ბავშვი კვდება, მასთან ანგელოზები მოდიან?

მე მხრები ავიჩეჩე და არაფერი მითქვამს.

სიკვდილის პროპაგანდა

როგორ მომრავლდნენ სარიტუალო სახლები,

ვიტრინებიდან კუბოები იმზირებიან

და ენევიან სიკვდილის პროპაგანდას.

რა საჭიროა იმის გახსენება, რომ მარადიული არ ვარ

და აუცილებლად მომიწევს წოლა კუბოში?!

არიან პრესტიჟული კუბოები,

სადაც აქაცენტი დიზაინზე გამახვილებული

– ისინი ძვირად უფასოებენ.

არიან კუბოები, რომლებიც მალე იწყებენ ლპობას.

– მათი ყიდვა მეც შემიძლია.

ეფიქრობ, ნეტა, მაშინაც შემძლებოდა,

როცა ჩემ მეზობელად მოხუცი ქალი გარდაიცვალა,

უპატრონო იყო და მეზობლებმა ცელოფანში გახვეული დამარჩეს.

სულ შენანებოდა, რადგან სასუნთქი არ დაუტოვეს,

ცელოფანში გაახვიეს და მორჩა.

შენანებოდა იქამდე,

სანამ არ მივხდი, რომ მკვდრებს ყველაზე კარგად დუმილი შეუძლიათ.

ისინი დროს არაფერში კარგავენ,

მითუმეტეს სუნთქვაში

და მე ამოვისუთქე.

სულ იმ ქალზე ვფიქრობ, როცა სარიტუალო სახლებს ჩავეუვლი

და თავმოზდილი კუბოები მიმზერენ.

ისინი მზად არიან ჩაისუტონ ყველა,

ვისაც სხვებს მათი არსებობა,

ისინი სიკვდილის პროპაგანდას ენევიან.

მე კი, თითქოს დღეებს ვენევი

და ყველაფრის მოსწრებას ვკვილობ,

თუმცა, გამოგიტყდები რომ არ გამომდის.

რეაქტივია

პატარა საბა ფანჯრის რაფაზე ზის,
სუპერმარკეტს უყურებს
და მეცადინეობს, თუ როგორ უთხრას თავის მტვრითავე ნამას,
რომ მას ნაყინი, ბარნი, ორბიტი
და კინდერ-სიურპრიზი არ უყვარს.
– მამა, შე უელიზონი, სნიკერსი, ბუნტი,
ბამბის ნაყინი, რაფაელო, ბანანი,
მარწყვი, მსხალი, ვაშლი არ მიყვარს.
როცა მოგქონდა, კი ვჭამდი,
მაგრამ არასდროს არ მიყვარდა.

მე დევნილი ვარ

მე დევნილი ვარ
და წლებია კომპაქტურად ვცხოვრობ №3 ბაღში.
ჩემი შეყვარებულიც, რომელიც დღეს ცოლად შევირთე.
დევნილია და ისიც კომპაქტურად №4 ბაღში ცხოვრობს.
ტრადიციის თანახმად,
როდესაც ქალს ხელს სთხოვ,
პირდაპირ სახლში არ უნდა შეიყვანო.
ქორნილის დღის დანიშვნამდე
ნათესავის ან მეგობრის ოჯახში უნდა წაიყვანო.
მეც არ დაეარღვიე ეს უძველესი ადათი და
ბიძას ვეწვიე ჩემს დღეს მოყვანილ ცოლთან ერთად.
ბიძას, რომელიც ჩვენსავით დევნილია
და ქალაქის №5 ბაღში კომპაქტურად ცხოვრობს.

* * *

ვიცი შენი სუიციდის მიზეზი.
აღსარება გაგიტევა მოძღვარმა
და თავი მოიკალი.
ის უსინდისო კი ამბიონიდან ქადაგებს,
რომ არცერთი თვითმკვლელის ადგილი
სამოთხეში არ არის.

დასვენება

რადიოდან ვილაც სადღაც დასვენებაზე
რალაცას ამბობს. ეეჰ.

შენთვის შაბათი, კვირა არ არსებობს.

ზიხარ ვულკანიზაციაში და

ყოველდღე მუშაობ.

ავად გახდომის უფლებაც არ გაქვს.

ლოგინად რომ ჩაეარდე, ოჯახს ვინ დაგიპურებს?!

რამდენჯერ გქონია სიცხე 38 და მაინც გიმუშავია.

ანიც ასე იზამ.

ერთადერთი შვება გაცვეთილი სახარებაა.

ლარად ნებზე კამერას,

რომლის სუნს 23 ნელია ვერ იშორებ.

დღეს კიდე მღვდელმა ჯიბის საბურავი უფასოდ გაგაკეთებინა,

უფაღმა დაგლოცოსო და ნავიდა.

გაპიძეთ ძმარო!

ღია ზანჯრიდან ვიხედებით მე და შენ ორნი

და რახანია შეეცოცინებთ ქუჩას თვალეზში.

სწორედ ეს ქუჩა ბავშვობიდან არცერთს არ გვეოფნის,

რადგან სიკვდილი არ აგვცდებია, თუ აქ დავრჩებით.

გავიქცეთ ძმარო, ჩვენს რესურსებს შეელა სჭირდება!

საკმარისია, რაც ვიცხოვრეთ ჭაობში დამპლად.

მდგმურად გავჩერდეთ საზღვარგარეთ თოვლის ფიქვებთან,

ოღონდ გავიქცეთ, დასაკარგი ნამიც კი არ გვაქვს.

აქეთ ყოველთვის მომრაობის წესებს არღვევენ.

არაა პონტი შექნიშანიდან ნითელზე დგომა.

გუშინ მებაღე გაუჭყლიტავს პრადო გამგებელს

და დღესაც სული ამოსძვრება ვილაცა მოყვასს.

ნავიდეთ ფეხით, თუკი ვიზას არ ჩავგირტყამენ,

ნავით გავცურთ, გავებართო ჯალათის რისხვას.

უკან მოხედვით საბოლოოდ დავიგვიანებთ,

ქვევრიდან ცხვირსაც ვერ ამოფყოფთ, შენს ძმობას ეფიცავ.

ოჰ, როგორ ყიდის უფლის სიტყვას ხარბი დროება,

ემაფოტზე დგას თაობათა უწყვეტი რიგი.

ინდულგენცია მრველში სინდისს ისე მოცელავს,

რომ ერთმანეთის სანუგეშოს ვერაეინ იტყვის.

გავიქცეთ, ძმარო!

ლალა-ძიძა

ლალას სუნი აქვს ამ ოთახში თითქმის ყველაფერს.

აქ ყველა ნიეთმა მისი სახე მოირგო ზუსტად.

გითრ ფილტვებით ვსუნთქავ ნარსულს დროის მენაბდე.

ამ ტკბილ ოთახში ლალას ჩემთვის ბევრი რამ უთქვამს.

უმნიშვნელოა, მაგრამ მაინც მტვერსაც ვინახავ.
გარდასულ დღეთა აჩრდილს გკოცნი გაცხილთებულნი.
მოეწყვი ყველაფერს, და ოთახში ვტკბები იმასთან
ვინც არსებობა დამახანა ჩემი სხეულის.

დიდი ხანია, რაც ყრუდ მიმზერს ბეცი სამყარო.
ჭუჭრუტანაში ვეღარ გაძვრა, ვერ შემოვიდა.
უნდა, რომ გარეთ გამიტყუოს, გარეთ დამახრჩოს,
თუმცა ვერ ვხვდები, რა გამოევა ზრმა ხელობიდან.

მე კი არ ვტოვებ ამ ოთახის დაღურსმნულ კედლებს,
ვცნობაც ყველაფერს, ჩემს სხეულსაც ცხვირით ვეხები.
ყველა წერილმანში ლაღას სურნელს ეპოულობ დღემდე
და ვაქანდაკებ ერთ ეპოქას სვენებ-სვენებით.

სულის ნანაა, რასაც ვხვდავ, რაც რომ აქ არის,
ერთი შესუნთქვით გადავმალო მინდა ფილტვებში.
თუ კოჭლმა ბედმა გამიკეთა უცებ შამათი,
ვიტყვი – ლაღასთან ნაგებასაც ვემორჩილები.

ლაღას სუნი აქვს ამ ოთახში თითქმის ყველაფერს.
აქ ყველა ნივთმა მისი სახე მოირგო ზუსტად.
გაივი ფილტვებით ვსუნთქავ ნარსულს დროის მენაბდე,
ამ ტკბილ ოთახში ლაღას ჩემთვის ბევრი რამ უთქვამს.

სიყვილი

ტანზე მაცვია შემოდგომა გაცხილთებულნი
და მიეუყვები ყვითელ ქუჩებს ყვითელი კაცი.
ყვითელ სახეთა მისაღმებით ძლიერ შეგნუსხდი,
ნუთუ ამ მხარეს ნიაიცი კი სხვა ფერის არ ჰქირის?!
რამ გამახსენა საუბარი ყვითელ მხატვართან?
ყვითელიაო ყველა ფერი ჩემს პალიტრაზეც!
მოთხრა, რომ ეძებს ყვითელ მუხას ასე გზადაგზა,
რომ ყვითელ შედეგს გაცვეთილი ფუნჯით მიათრევს.
მიათრევს მანამ, სანამ ყვითელ ღმერთს არ შეხვდება,
სანამ ცის იქით არ გამოფენს ყვითელ ტილოებს,
სანამ არ მოთოვს თუნდაც ერთხელ ყვითელ ფერებად,
სანამ უვარგაკრულს წინაპრები მათთან იხმობენ.
ასე მიათრევს, სანამ უტკივა, სანამ განიცდის
კაცობრობის არითმიას ყვითელ ქალაქში.
მოხატა მზეს და დედამინას შორის მანძილი,
მაგრამ ვერ ხედავს დროებისგან კუთვნილ ჯამაგირს.
შია თუ სცივა, მაინც არ თმობს დაჯღაბნილ სივრცეს.
უნდა, რომ ისევე აორსულოს ჩვენში ვენახი.
გადარჩენისთვის ყვითლად ლებავს მხატვარი იმედს.
ღმერთო მიიღე მისი ტილო გაღერებაში.

3 კროზა

დებიუტი

აკრძალულია!

ლუკა ბოზუა

პალინდრომივით პრაგმატული, კეთილსინდისიერი და საკმაოდ გონებაბმაველი რაიანი, რომლის მეტყველი შავი თვალები მის სახეს ზოგჯერ არამისებურ იერსაც კი სძენდნენ, საღამოს რვის ნახევარზე გამოვიდა სამსახურიდან. ისედაც ოდნავ აღელვებული, ხმაურიანი საღამოს ჩასუნთქვისთანავე მთლიანად პანიკამ აიტანა. დიდი ხნის ნაცნობი და უწყინარი „ყურადღების“ პროსპექტი, რომელსაც არაჩინო თვალსაჩინო ცვლილება არ ეტყობოდა, რატომღაც შემადრწინებელი მოეჩვენა. სცადა კიდევ, რაც შეიძლება სწრაფად მიეღწია ავტომობილთან, რომელიც ორმოციოდ მეტრში შეკვდა გაჩერებული და დაუსვენებლოვ გასცლიდა იქაურობას, მაგრამ დაბრკოლდა, რადგან მისი ყურადღება მალალი შენობის ფრონტონზე ანთებულია უზარმაზარმა ბილბორდმა მიიპყრო – სახემცინარი გოგო-ბიჭების ფონზე იოლად იკითხებოდა ნარწერა: „ადამიანის დაბადების აღბათობა 0,00000006464-ია. შენ წილად გზვდა ეს გაუგონარი ბედნიერება. გაუფრთხილი საკუთარ და სხვათა სიცოცხლეს!“

რაიანი გაშუმდა: თუ ქვეყანას მოველინე, მაშასადამე ადამიანის დაბადება „აღბათობა“ კი არა, გარდაუვალი აუცილებლობა ყოფილა, წერეულად გაიფიქრა. რაც შეეხება მეორე ნაწილს, ბილბორდის მონადებებს, ის გონიერული და საჭიროც ეჩვენა. სიფრთხილე მისთვის იმდენად ძვირფასი რამ იყო, რომ გათვსებულ, ყოველნაამერ ცოდნად ექცია დროთა განმავლობაში. რაიანი ხომ მუდამ თვალებს აცეცებდა, ასევე ზომავდა და ერთხელ, ზოგჯერ საერთოდ არ ჭრიდა... იფიქრა, „ადაბადების აღბათობა“ სარეკლამო ხრიკია, უფრო დამაჯერებელი და ეფექტური რომ გამოჩნდეს მთავარი მესიჯი. მიუხედავად ამ მიგნებისა, რეკლამაში მიაივ ხედავდა რაღაც საშინელს, რაც ძალიან შურტაცყოფდა და ეს რაღაც, თითქოს ენათესავებოდა იმ უცნაურ დარტყმებს, ასე რომ აფორიაქა ქუჩაში გამოსვლისთანავე. რა დაემართა? იქნებ მის ყურებთან სწორედ ის საცოდავი, მინიატურული სათამაშოები აფუსფუსდნენ, რომლებიც თურქე შემთხვევით აღმოჩნდნენ ამ მრგვალ რეალობაში, სადაც მუდამ

გაგაცივებული, დაძაბული და დაეჭვებული უნდა დაძრწოდე გაურკვეველი მიმართულებით? რუტინით, ნესებითა და ყოველი მხრიდან დამაჯერებელი შესახებაობის მიწინე აკრძალვებით სულმუხუთელს, წამის შესვლით თუ გაგიტაცებს ამაღლვებული მშენიერება და მამინე გავეშებული მართონი, გაოფლიანებული სხეული, ყოველდღიური იმიჯი, ნაკარნახევი სიხარულის თილისმები და უტყვარი კუბოები გექაჩება. რაიანი ამკარად ვერ იყო ხასიათზე.

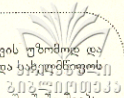
მან კიდევ ერთხელ ახედა ბილბორდს: „...0,00000006464...“

ფაქტობრივად აქედან დაიწყო ეს მწვანე დასაჯერებელი ამბავი:

უცრად ბორდურის ხასთან, რაიანის წინ, შვი ჯიბი გაჩერდა, საიდანაც დაახლოებით მისი ასაკის სპორტული აღნაგობის ბიჭი გადმოხტა, წინ აეცეკა და მხარზე უსიტყვოდ დაადო ხელი... აღბათი ვიღაც მეზუმრებო, გაიფიქრა და ოდნავ შეცუნებულმა, აბლობელი რომ ვერ იცნო, უცერხულად გაუღიმა, თან ხელიც გაუნოდა ჩამოსარამივად, მან კი ეღვსებური სისწრაფით მავებზე ხელბორკილი დაადო და კარლი ავტომობილისაკენ უბიძგა.

– ვინა ხარ, რა გინდა? – იკითხა გაოფნებულმა.

პასუხად უცნობმა ხელში რაღაც შეათამაშა, თან იმ უწყების აბრეჯატურა წარმოთქვა, რომლის თანამშრომლობასაც იჩემებდა, სადაც სისინა თუ შიშინა ბგერები დომინირებდნენ – მის თუ მშს, თუ სულაც სსს... რაიანმა ჩათვალა, რომ თანამშრომელს რაღაც ეწვებოდა და კატეგორიულად მოსთხოვა, დაუსვენებლოვ მოეხსნა ხელბორკილი, თან გაუაღლიანდა, უნ-

დღა, იქვე დავიწვია თავი ამ გაუგებრობის-
გან, რაც მალე ისედაც გაირკვეოდა, მაგრამ
ამასთან მთორე ვაჭუხი ბიჭიც დამოხტდა ჯი-
შდან მოამბელებელად: მსლავებში ჩავევს
სული, თავი დაახრევისს და უყანა კანინაში
აძლით შეტენეს. ერთი მოძალადე, რომელმაც
ხელბორკილი დააღო, მის გვერდით მოთავსდა,
მეორე საჭეს მოუვდა და მანქანა დაიძრა. პოლ-
იცილები კი არა, გუნდი ჩვეულებრივ ყინალშია
არა და განთასაყიდის მიღების მიზნით მიტა-
ვებნი, გაიფიქრა. მყისვე, თითქოს რაიანის სამ-
სახურებოებრეად მოწყობილ სიფულითან ერთად
მისი ფიქრებაც დაეჭირათ, გვერდით მყდომმა
შეკრდა, უფრო მეტად კი ზიზღით მოუკო:

— ვიღაც არ გვერის, თანამშრომელი ვარ!
— შავის ეხედები, მაგრამ იქნებ მითხრათ,
რა დავიწყებ?

— როგორც ჩანს, დაშავექ შენთან საუბარზე
კი გვერამლება. ყველაფერს იქ გაარკვევ, სა-
დაც მივყავანთ.

— ცხადია, გავიწყვექ!

„ქ“ მისვლამდე მეტი არც არაფერი თქმულა.

ადგილი, სადაც რაიანი მიყვანეს, სას-
ჯელადარლების სპეციალური დანსტებულება.
ცნებ გახლდათ. ეს იყო ერთადერთი, რისი გავე-
ბაც მოაჩვენა, ზოლი რისთვის დააკვეს ან რაში
გამოხატავდა ციხის „სპეციალრობა“. მისი-
ვის ვერ სივე გაუკვევლი რჩებოდა. შუა ხნის
რესპექტაბელური ვარგისობის მორიგემ პატარა
საკინში შეიყვანა და ვიდრე რკინის მძიმე კარს
გაისრავდა, დაამყდა, საათნახევარში იავე
დატბრუნდებო. მერთალი ნათურა ანათებდა
საკანს, სადაც რკინის ორსართულიანი საწოლი,
მიგვიდა და ორი დაბალი სკამი იდგა. ტიხარის
ქიხი, კუთხეში, წყლის ზრიალი ისმოდა. ექ, აღ-
ბათ, საპირფარეო და პირსახაი იყო მოწყობი-
ლი. ვაგვერული სკამზე ჩამოვსა და ნარსულის
ქექვის მომჯეა, მაგრამ ისეთი ვერაფერი გაისხე-
ნა, რის გამოც შეიძლებოდა დაეკავებინათ. მალე
ყველაფერი გაირკვეოდა, სამართალდამცავები
აღმოაჩენდნენ შეტდომას, მოუბოდიშებდნენ და
გაათავისუფლებდნენ... თავდაჯერებულმა ყოვე-
ლვე რეკლამას დააბრალა, მისი აზრით, ბილ-
ბორდის წინ რომ არ ატუზულოყო, სწრაფადვე
ჩაუვადარყო მანქანაში და გაუსწრო, არასდროს
მისხედებოდა ციხეში. ვასაკვირია, ასეთმა პრაგ-
მატულმა კაცმა, რომელსაც არანაირი ზებუნე-
რების არ სწამდა, დიავიჯრა, რომ სწორედ ის
რამდენიმე დანყველილი ნაშბ იყო ერთადერთი
მისტოკური მომენტის მის ცხოვრებაში, როცა
გაჩნდა შესაძლებლობა დაეკავებინათ.
მსგავსი რამ სხვა დროს ვერ მოხდებოდა, რად-

გან არაფერში იყო დამინაშევე, მეტიც, ყოველთვის უზომოდ
უაზროდ მართალიც კი ბრინდებოდა კანონისა და საჯაროებლუქ
წინაშე!

მალევე უკვე არც ისე თავდაჯერებულს გულიში მიში იტემა-
რა: განა საბრალო იოზეფ კ-მ დაიშავა რამე, სასიყვდილო გ-
ნაწიში რომ გამოუტანეს და ძალიანთი დაქულეს? ალელეებული
საკინში ბოლისი ცვამს მოყავა. ანაზღად ისე დიდგრა და შესაკდა
კედელს, რომ შუბლდაც მისხლმა გამოიჭრა. იქნებ სჯობდა, აქვე
გავარდნოდა სული, თუკი მართლა კ-ს ბედი ელოდა?!

„რამდენ ხანში გავა საათნახევარი?“
რაიანმა მისი ნაშებში გადაყვანა დაიწყო, მაგრამ აღმოაჩი-
ნა, რომ გამირეგლის ტაბულა დაიწყებოდა, ამასთან უცნაური
შეგრძნებაც დაეუფლა, თითქოს შესაძლებელი იყო, არც არას-
დროს გასულიყო ეს მოჯადოებული დრო. ისევე სკამზე ჩამოვდა,
სკადა დანქნარებულყო და გულდასმით გაეანალიზებინა, რა
ხათახალაში გაეცხა. ბევრი ფიქრიც აღარ დასჭირებია: აღსარე-
ბის ფურცელი“ — ფიქრში წამოიჟახა და როგორც იქნა შეგებით
ამოსუნთქა.

აქ კი საჭიროა „აღსარების ფურცლის“ ისტორიას შევებოთ:
ათეტიკ რაიანს თავისი შევეარებული — სოუზენი — ბოლო
ქერიოდიში სწირად მოუშორებდა ეკლესიური ცხოვრებისკენ.
რელიჯია ვაგონს მორიგე ახრევა გახლდათ, თანაც ეჭვობდა,
რომ ცალმხრივად იყო შევეარებული, ამიტომ, საკუთარ ძალებში
დასარწმუნებლად და ეჭვების გასაქარწყლებლად, გადანივციტა, მო-
რავი შეეცვალა ბეჭში — აზრი არ ჰქონდა, რა ერთხელაც, მო-
რავი ვნებიანი ხალხის შემდეგ, როგორც იქნა, დაიყოლია, მოი-
ღეარა შეხვედროდა. რაიანის აზრით, სოუზენს არაფერი ესმოდა
ქრისტიანობის, ამიტომ ძალიან გააღიზიანა მისმა თავდაჯერე-
ბულმა საუბარმა თეოლოგიაზე, თუმცა მოინდინებდა არ გაუწყვი-
მეტყო, გადაწყვიტა, საიორი არ გაეცხა და ნაწყევობა კიდევ
ეკლესიაში, რომ არა უკიდურესად აბსურდული რჩევა: რაიანი,
მენი ცოდეები ფურცელზე ჩამოწერა, აღსარების ჩაბარებისას
ყველა ცოდე უნდა დაეუბნოთ მისთვის, არცერთის თქმა არ
უნდა დაგაიწყდეს, ამიტომ უშეჯობესია ფურცელდან ნაიცითო!“
ისედაც სექტიკურად განხყოილი ამის მოსმენის შემდეგ საბ-
ოლოდ დაქნმუნდა დემერის არსებობის შეუძლებლობა და
შევეარებულს გამასხარაგება გადაწყვიტა: „აღსარების ფურ-
ცელში“ წერილ-წერილ ცოდეებთან ერთად თავისი დაწებული
კალიგრაფითი ჩაწერა „...შევერად მკვლელობით“ და სოუზენის
ბინიდან გამოსვლისას ქალადლი შეუწმინველად კარებთან დაა-
გდო. აი, რა ძვირი დაუფუდა ეს თითქოდად უწყნარი ხუმრობა:
სულელი ვაგონა პირდაპირ პოლიციაში თუ პროკურატურაში
დაქცულა და „დეუტეზობა“.

მკვლელობის მოხლმა ძალიან დააფიქრა. საქმე ის გახლ-
და, რომ შარშან მია უბანში, ერთ-ერთ სადარბაზოში მართლაც
ჩავერდილეს კაცი, დანაშაული კი დღემდე გაუხსნელი იყო. რო-
გორც ჩანს, „აღსარების ფურცელმა“ სულზე მოუსწრო გამოიძიე-
ვის და დააკვეს კიდევ. მართალია, მას ჰქონდა უტყუარი აღიბი —
მარშან, როცა მკვლელობა მოხდა, მივლინებაში იყო, მაგრამ
სანამ სიძარბოე გაირკვეოდა, წინ დიდი ტანჯვა და სირცხვილი
ელდა. მარტო ოცის გაფიქრებაც ზარდაც, რა აშავა ახყვე-
ბოდა ეზოში, მისი გაიგებდნენ, რომ საქმე განსილილი და მე-
ზობლის მკვლელობაში ეჭმიტანილად რაიანი დაუკავებიათ.

ყველაზე მეტად მინაც სოუზენის საქციულმა გადარია. უკვე

სულდა გოგო. კარგი — იუმორის გრძობის დევიციტს რომ თავი დავანებოთ, ასე თოლად მაინც არ უნდა გავინარა საყვარელი ადამიანი. ვიდრე პოლიციამ გაიტყეოდა, მანამდე ხომ უნდა დავერეკა ამ მისულყოფი და პირდაპირ მისთან გაერკვია ამ საქმის ავანზავანი.

უცერად, განზრახ თუ შემთხვევით, ისედაც მიტუტავი ნათურა ჩაქრა და საკანი შავ გადაღიატონის დაქმნავასა, რომელსაც მისი შთანთქმა სურდა. იქნებ ყველაფერი, რაც ახლა ზნდობდა, სიზმარი იყო? ან, ხომ შეიძლება, სიზმარი იყოს ის, რასაც ჩვენ რეალობას ვუძახით და პირიქით — რეალობა სიზმარი, ანუ თანამედროვე ცნებებით რომ განვსაზღვროთ, ძილში კი არ გვესიზმრებოდეს, არამედ სიფიზილში გვერეალურებოდეს?

შუტი მალე აინთო და ისე, რომ კარის ჭრიალიც არ გაუგონია, საკანში სათვალვანი მორიგე გამოჩნდა, რომელსაც ხელში კონვერტი ეჭირა.

— აქ ყველაფერია ნათქვამი... — კონვერტი გაუნოდა და მასვლა დააბარა.

— ერთი წამით, — შესთხოვა რაიანმა, — ვველაფერს აგისნით, გეფიცებით, არა ვარ დანაშაუდი. ვანა შეიძლება, ფურცლის პატარა ნაგლევი ჩემი დაპატიმრების მიზეზი გამხდარიყო? უზრაველად გავეზუმრე სიუზენს...

— არ მესმის რას ამბობ, — მიუგო მან მშვიდად, — გაეცანი ნერილს!

ამჯერად კარის გახურვის და გასაღების გადატრიალების ხმაც გაიგონა, შორივ გავიდა. იღვა საკნის ცენტრში და კონვერტის გახსნას აჭიანურებდა. უკვე იცოდა, იქ რაც ეწერებოდა, ქალადღე ლამაზად ამოეჭვდილო, მსხერი ასობით გამოყვანილი, ბრტყელ-ბრტყელი იურიდიული ტერმინოლოგიით აღწერილი ადვოკატების ფურცლის" ხუმრობა, რომელიც საზარელ ბრალდებად ექველავო. მისი ვარაუდი თითქოს გამართლდა კიდევ, როცა კონვერტიდან მუაზე გაეცვლი ქალადი ამოიღო, გაშალა და თვალში ეცა პირველივე ფრაზა: "თქვენ ბრალი გქმედებთ მკვლელობაში, რომელიც..."

დაის, სწორედ ეს არის, ნეყული აღსარება, გაიფიქრა და გაეცვლი ქალადი ბოლომდე გაშალა:

"თქვენ ბრალი გქმედებთ მკვლელობაში, რომელიც თქვენმა ყოფილმა მეგობარმა საიმონ ფიშერმა ჩაიდინა. ჩვენივის ცნობილია, რომ მკვლელობის დღეს თქვენ ქალაქში არც კი იმყოფებოდით!"

შიში...

როგორკველობა...

დაბადების აღბათობა...

რაიანი ვარდა ხნით იქცა ქანდაკებდა. მისთან ერთად თითქოს გაშენდა და აუხსნელ აბდაუბდას დაემსგავსა ლამაზ პიჯაკში გამოწყობილი სამყაროს დეტერმინიზმი. საკანში უცებ ფიწკიკა და ფიწკიკის ყველა კანონი დაირღვა. კვლავ გადაავლო თვალი ბრალდებას, მაგრამ საწუგემოსა და საგულისხმოს ვერაფერს წაანყდა, გარდა ისევე გაუგებარი ფრაზისა: "პატიმართა შენაცვლების კანონის თანახმად."

რას ერჩიადნენ, რისთვის დაიჭირეს?

კი, საიმონ ფიშერი მართლაც მისი მერხის მეგობარი იყო, ერთ უბანში მეზობლად ცხოვრობდნენ, მაგრამ სკოლის დანათავრების შემდეგ მათი გზები გაიყარა, ძალიან იშვიათად, შემთხვევით თუ შევხვდებოდნენ ერთმანეთს. ბიჭს კითხვა უყ-

ვარდა, ხანდახან წერდა კიდევ და მასხრობობაზე ოცნებობდა. 14-15 წლის ასაკურ კონვერტებზე მოსვლის ოცნება წარმატებულად დასრულდა. ოცნებით ჩანაცვლა, რაც, როგორც ჩანს, აიხდინა და მკვლელობის დაგვირგვინი

მაგრამ რა შუამი იყო რაიანი?

ალბათ დანაშაულის დაფარვას მამრალე ბენი, გაიფიქრა.

გუნამით ხედვებოდა, რომ საცემე ცაცილებით უარესად იყო, თუმცა გაურკვევლობის შემზარერ ურჩხულს ამ მეტად საორჭოფო ვარაუდის მიღება ამჯობინა.

დანაშაულის შეუტყობინებლობასა თუ დაფარვას რამდენიმე დეტალი აყენებდა ეჭვქვეშ:

პირველი და უამრავრესი ის გახლდათ, რომ ნერილი ამასე საერთოდ არ ყოფილა საუბარი. რალა თქმა უნდა, ნაკლები შანსი იყო იმის, რომ ასეთ სერიოზულ სახელმწიფო ინსტიტუტს მექანიკური შეცდომა დაემუცა და „ბრალი გქმედებთ მკვლელობის შეუტყობინებლობაში“ ნაცვლად „ბრალი გქმედებთ მკვლელობაში“ დაიწერა. ასევე ნერილი საიმონ ფიშერი მის „ყოფილ მეგობრად“ იყო მოხსენიებული, საიდანაც ლოგოკრად გამოდინარებოდა, რომ საერთოდ არ იყო აუცილებელი, მეტიც, ნაკლებ საგარაუდო გახლდათ, რომ მას თავისი დანაშაულებრივი განხორციელება ან უკვე განხორციელებული მკვლელობა „ყოფილი მეგობრისთვის“ გაემშალა, მითუმეტეს რაიანი მატონისანი და კანონმორჩილი კაცის რეპუტაციით სარგებლობდა. ძალიან უცნაური იყო ისიც, რომ ბრალდების მხარე თავის არგუმენტად იყენებდა, მკვლელობის დღეს რაიანი ქალაქში რომ არ იმყოფებოდა, ნესით, ამ გარემოებას, მის ნისცილზე უნდა დეცხა წყალი!

ამ პარადოქსების მიუხედავად, თავს შთააგონა, რომ დანაშაულის შეუტყობინებლობაში ადანაშაულებდნენ...

რჩინის კარების გაღების საზარელმა ხმაურმა კიდევ უფრო დააფიქრა. ზადარგმა შავ საბნის გამოწყობილი, ძალიან გამხდარი მამაკაცი საკანში ოდნავ ხელის ბიძივით შემოვიცოდა.

— გამარჯობა, მე ვიქტორი ვარ, — უმოციოდ წარმოთქვა მან და სახე ხელისულებით მოისინჯა.

— გამარჯობა, რაიანი.

— სასიამოვნოა, — მიუგო და ხელი გაუნოდა, — ახალი ხარ?

— კი.

— რაზე დაეჭირეს?

— დანაშაულის დაფარვაზე, — ელვის სისწრაფით უპასუხა, თმცა ურში მაინც ცუდად მოხდა საკუთარი შეცვლილი ხმა, — თქვენ?

— ყაჩაღობაზე!

— ალბათ თქვენც ჩემსავით გაბრალებენ! —

თქვა რაიანმა, თუმცა თითქმის დარწმუნებული იყო, რომ რეციდივისთანავე შექნდა საქმე.

— როლი სათქმელია ერთ სოფელში გამყიდველი ძალი ცქცის თავისი რვა წლის ბიჭის თანხმობით და მიადანიადან ფული ნაიდესსაწალი ბიჭი თურმე...

— ვაგებია, მეც ცილს მნამებენ, — ჩაილაპარაკა ნაღვლიანად და ბრადღების წერილი გაუნოხა. — მადანაშულებენ მველელობაში, რომელიც ჩემმა ყოფილმა მეგობარმა, ნაძორალა საინონმა ზაიციან.

ვიქტორმა წარბები შექმუხნა, თითქოს პაუზები რაღაც არ მოენოხათ. ქალაქი გამოარხო, თვალის გადავლებით უხმოდ წაიკითხა და მაკვდაზე დაღო.

— ზანა, ბოლომდე არ ნაგკითხია ან ჟურადება არ მიგიტყვიო. აქ გარკვევით წერია, რომ დაკავებული ხარ თანახმად „პატიმართა შინაცვლების“ ახალი კანონისა.

— ეს რაღა ჟანდაბაა? — უკითხა გაკვირვებულმა და გულში მინც კმაყოფილი დარჩა, რადგან რაღაც ხომ მინც ირეკვოდა, თუნდაც ის, რომ რაც ამ საბაღოს გადახდა, რეალურა ყოფილა და არა სიზმარი!

— ხუთუ არავფრი გმგენია „პატიმართა შინაცვლებით“? მთელი ქვეყნა შემოქრულია ამ ნოვაკითა, ბექქდურ და ულექტრომედიაცი სულ ამ თემაზეა საუბარი, უცხოეთიც ძალიან დაინტერესებულია. თუ ეს ექსპერიმენტი წარმატებით დაგვირგვინდა, რამც, მე პირადად, ოდნავაც არ შეზარება ეჭვი, კაცობრიობა ამოსუთნებეს და სწორედ ჩვენი ქვეყნა განდებდა ახალი მსოფლიო ნესრავის შემოქმედი.

„პატიმართა შინაცვლების“ ნესი, რომელიც მიმდინარე ერთწლიანი შედეგების სრული განაღვრების შემდეგ მალე აუცილებლად კანონდაც იქცევა, ვიქტორმა ასე განმარტა:

ახალმინიფოს მიერ შექმნილი განაგებობა საბო, რომელიც დაკომპლექსებულია უზალო რეპუტაციის მქონე უმაღლესი რანგის საეკილონსტებითა და საზოგადო მოღვაწეებით, უფლებამოსილია გადახედოს განაგებულ სისხლის საბაროლის საემეებს, განსვადებულნი ასპექტებით შეისწავლოს ისინი და საკუთარი მხეხედულებით მიიღოს გადაწყვეტილება მსჯავრდებულებას სრულად გათავისუფლების შესახებ, ოღონდ სხვა პერსონებით მათი აუცილებელი შენაცვლების შემთხვევაში. კანონის მიზანია, რომ „პატიოსანმა“, გულცივმა საზოგადოებამ საკუთარი მახუნსმგებლობა და ბრალუელობა გააკნობიეროს, დანაშაულებიკ მეთად...

რაიანი გულისყურით ისმენს თანასაკნელის მონოლოგს, სიუზენი კი რაიანის ტრანსცენდენტურ ნაწილს, „ალსარების ფურცელს“, ვინ იცის,

მერამდენედ კითხულობს. ქარია, ფანჯარა ივარცხნის ფარდებსა, გაჩახახახებულ ოთახი კი ვიუტად ასამაშაშებს სინათლეს, თითქოს ცდილობს, ქუთათოუბნიდან რაღაც მნიშვნელოვანი მოსწყვიტოს. მაკვდაზე მიმოფანტულია დათარიღებული ფოტოსტრამები წმინდო, თითქოს აქ არავინ შეთანხმებული იყოს, რომ წერა სრული უნდა განხორციელდეს შენაგვგ მომავალი და სადღაც შუაში მოუხელტებული ანჭყო. რას გულისხმობს, ფიქრობს გოგო, ნუთუ ჩვენი სიყვარულის მველელობას? ნუთუ დასრულდა ყველაფერი, ნუთუ დამბორდა?

სიუზენმა კიდევ ერთხელ აკრიფა ნომერი, თუმცა კვლავ უშედეგოდ...

— რა გამოდის, — ძლივს ამოიფდა ენა რაიანმა, — ბოროტმტქმედებს გირეთ უშვებენ და მათ ნაცვლად ციხეში უდანაშაულო ადამიანებს ვრიათ?

— თუ ამ კუთხით შეებდავ საკითხს... — ნამოჩრო ვიქტორმა, მტგრამ რაიანმა არ დაამთავრებინა.

— ანუ, საიმონი უკვე თავისუფალია?

— დიას. წესის თანახმად შეზანცვლებელთა დაკავება და შენაცვლებულია გათავისუფლება თითქმის ერთდროულად ხდება, — მაჯის საათს დაბედა, — ასე რომ, ჩემი ვარაუდით, საიმონი უკვე... — გართიაა და თავისუფლებით ტკბება, სიმ მაგიერად დაასრულა ნინადღება რაიანმა, — ჩემს ოჯახში კი წარბოშიდგენია რა მოხდება, როცა ეტყვიან, რომ მე დამიჭირეს... უნდა დავიფიქრო!

— ზარის უფლებას ხვალ დილით მოგვცემენ. შენებს შეაბტოზინებდნენ უკვე ამ ამბავს. რაც შეებება საიმონს, ტკბება თუ არა თავისუფლებით, ეს საკითხია!

— გასაგებია, — რაიანი წამოხტა და მღელვარების დასაოყებლად ბოლით ცემას მოჰყვა, — მე რაღაც საიმონელი ექსპერიმენტის საცდელი ვირსხა ვარ!

— ასე ნუ გაგაბრბოლებთ ამ საკითხს, — ვიქტორმა მისი დამწეილება სცადა, — ეს იმედა, საერთოდ, უცხო არ არის...

— უცხო არ არის?

— ნამდვილად!

— განა ისეთი სა „იდეა“, სხვის მაგიერად ციხეში გამოამწყვდით მართალი კაცი, ცხოვრება დაუნგრით და გააუფლებდით. ეს ხომ ძალადობაა, გაუგონარი უბანბნობაა, ადამიანის ელემენტარული უფლებების ფიქტურ გათავება. სად არის საზოგადოება, პრესა, ოპოზიცია. როგორ ითმენს ამას უცხოეთი. ყველანი ჭკუაზე შეიშაღნენ?

— არა, ყველა დიდი ინტერესით აკვირდება ამ ექსპერიმენტს, — მივდიად მთუკო ვიქტორმა, — უამრავი ურთიერთსაინიანდმდგო მოსაზრება და ვარაუდი გამოითვება. მესმის შენი აღყოფითება, მაგრამ შეჩვენება, რომ მაცხ ძალიან მკაცრად სჯივთაბენე, განა იესო ქრისტე არ იყო პირველი, ვინც მარტო ზარბას კი არა, მთელ კაცობრიობას შეენაცვლა. სწორედ ამ პრინციპს ეფუძნება ეს კანონიც...

— ეს დაუშვებელია!

— რატომ?

— მორწმუნე ხართ?

— დიას.

— დიდ პატივს ვცემ თქვენს რწმენას, — აღუღებელი რაიანი ვიქტორის წინ სკამზე ჩამოჯდა, — მაგრამ მეც ხომ მაქვს უფლება, ვიყო ათეისტი? ჩვენ სეკულარულ სახელმწიფოში ვცხოვ-

რობთ, ამიჯომ დაუშვებელია ასეთ პრინციპებზე დაფუძნებული კანონი, მაგრამ მოდი, ლოგოკურად მივიყვანო, თუნდაც რელიგიური კუთხით, - მიუხედავად ამ აბსურდული სიტუაციისა, რაინი ძალიან დანიმბდეურულად და ენერგიულად საუბრობდა, რანაც თავადაც დააეჭვა, - მართალია, ბრძოლ ბარბა აირიანა და ქრისტე დაპატიმრანს, მაგრამ ის მაინც თავის ნებით გახდა შეზავცვლებელი, რადგან იესო ყოვლისშემძლე იყო და მარტივად შეძლებდა სასჯელისგან თავის დაღწევას. ქრისტე თავისი ნებით შევიწრო აიღვას, რომელზე შექმნებ რელიგიად იქცა. ჩემთვის კი არაფერს უკითხავს, ისე მომიყვანეს აქ, გახა ასე ქრისტიანობის მთავარი ფასეულობა - თავისუფალი ნება - არ ითვლება? თან მე იმედვე არაფერს მაქვს, იესო კი დარწმუნებული იყო, რომ აუტანელი ადამიანური ტანჯვის სანაცვლოდ, მესამე დღეს შევდგეთთი აღდგებოდა და შეცვამი დაიმკვიდრებდა მარადიულ სამყოფელს, როგორც უფალი! „პატიმართა შენაცვლება“ დიდი ბოროტებაა, ის ადამიანს უბიძგებს, ერთგვარ ლიცენზიასაც აძლევს, ჩაიდინოს დანაშაული. რაღა აზრი აქვს თავშეკავებას, თუკი კანონმორღო მოქალაქე ნებისმიერ მომენტში შეიძლება აღმოჩნდეს ციხეში?

- საწყენია, - სინანულით წარმოთქვა ვიქტორმა, - ცუდია, რომ არ გნანოს ღმერთის!

- ცუდია თუ კარგი, ეგ საკითხავია, მაგრამ დანამდელებით შემძლია ვთქვა, რომ ჩემი რწმენა თუ ურწმუნობა არც შენი და არც საბელწიფოს საქმე არაა! - რაიანა მაგიდას მუშკი დაარტყა, თითქმის უღრიალა კაცს, რომელმაც აქამდე „თქვენობით“ ელაპარაკებოდა, თუმცა თავიაც იგრძნო, რომ ამ უცვარი აგრესიის გამოხატვისას არ იყო გულწრფელი. მისგან დამოუკიდებლად, თითქმის რაღაც იღუმალი სტრატეგიის ზემოქმედებით გაითამამა ეს სიმკაცრე თუ შეუვლებლობა. იფიქრა, თითქონტროლს ვეარგავო, თუმცა სინამდვილეში ასე იყო: ამგვარი უზემობის მოზიცი ის უქვი გახლდათ, რომელსაც სულ მალე გააცნობიერებდა, - შენ ცდიეთინ ვინ ხარ?!

- მეც შენსავით შეზავცვლებელი პატიმარი ვარ, - აუღელეებლად უპასუხა ვიქტორმა, რომელიც გახუნებულ, შავ-თეთრ ფოტოსურათს ჩამოპავდა.

- მიაბე შენი ისტორია, - იქნებ საერთოდ არაა პატიმარი, იქნებ შემოიშვებავნეს, თავგზა რომ ამირსოს, იქნებ გამოცდაა, - გაიფიქრა რაიანმა, - თუ ასეა, მაშინ შესაძლოა ესპერიმენტატორები შეზავცვლებელს სწორედ მათი რეაქტივობა და მოქმედებების, ფიზიკური და ფსიქიკური მზაობის, ნებისყოფისა და ბრძოლისუნარიანობის მისხვეთი ათავისუფლებენ ან ტოვებენ პატიმარბაში... იქნებ ეს არც იყო უბრალო, რამდენიმეწლიანი პატიმრობა და შეზავცვლებლობა საშუალო დიდი გახლდათ? იქნებ „პატიმართა შენაცვლება“ სოციალური დარფინიზის კარგად მოფიქრებული ინსტრუმენტი იყო, რომლითაც უნდა განეცვალევევინათ უწარიანი, ძლიერი მოქალაქეები, უფნარო და უსუსური ხორცმტებისგან? ნუთუ ამ წყევლებმა განვითარებადი ქვეყნისგან პირდაპირ რაღაც ბოღიეთი სახელმწიფოს გამოიერწნვა გადასწყვიტეს, თან ამ იდოლოური მეთოდით? თუ ასე იყო, რაიანს მაქსიმალურად მართებდა ძალების მოკრება, მტკიცედ დგომა, მხეცივით ბრძოლა, ღრიალი, ფართბალი, რათა დამეტიკუებინა, რომ იგი არაა დასაბარაკი არარაობა, პირიით, ძლიერი, სრულფასოვანი მოქალაქეა, რომელსაც ეკუთვნის თავისუფალი ცხოვრება. რატომ ცდიდნენ მაინცდამაინც მის? რატომ

შეიტანეს რაიანში უქვი? ის ღომ პირნათლად და წარმატებულად ასრულებდა „ქვეყნისწილეს“ სამუშაოს, მონაწილეობდა სხვადასხვა სახეობის დოებრივ აქტივობებში, მართავდა ავტონომიოსს, მკავდა შეცვარებულად, დადიოდა არჩევნებზე, სპორტულ დარბაზებში, კინოთეატრებში... იქნებ იმიტომ დამიჭირეს, რომ არაფერს ვამავეს ან ფსიქიკურად ავადმყოფი ღომ არ ვარო, წამით გაიფიქრა. იქნებ თავს გადახდა რაღაც საზინლევა და არ აბსოლუდა? ხად იყო დამარწმუნო ძაღლის თავი? რაიანმა გადაწყვიტა, ებრძოლა და არავითარ შემთხვევაში არ ელიარებინა საკუთარი ბრალულობა, მაგრამ, ვითუ საბოროტეს გარიგების მსავსებად, აქაც უმჯობესი იყო, დათანხმებოდა შენაცვლების იდეას, რათა სწრაფად დაეხსნა თავი? მას უსუსტი პასუხები არ ჰქონდა!

- ვის შეგანაცვლეს, ვიქტორ?
- არავის... უფრო სწორად, არავის შევენაცვლებივარ, მე თვითონვე, ჩემი სურვილით შეზავცვლე ყინალს, რომელმაც გამყიდველი ქალი სცემა. დიახ, სამიწლად მოიქცა და მასუსივ ავო, თუმცა, ვიფიქრო, რომ ამ საქმეში ერთადერთი დამნაშავე ის არ არის. შეც დამნაშავე ვარ ყინალის, ნაცემი ქალის, საკუთარი სინდისისა და ღმერთის წინაშე!

რაიანი განცვიფრებული მისწერებოდა...
ვიქტორი ამ ჰგავდა მატყუარას...

- ნებაყოფლობით შეზავცვლება შეიძლება?
- კი, ამა საბჭო წყვეტს.

- ძალიან კარგი. ვინმე უსაქმურს გადაეუხედი ფულს, ის კი მოითხოვს, რომ შემენაცვლოს! - ცბიერად გაილიმა რაიანმა, თუმცა მამონე, თითქოს ვიქტორმა რაღაც საშიგრული გაიფიქრაო მის გონებაში, ცივმა ოფლმა დაასხა.

- ამაში ხედავ გამოხალს?
- კი, მთავრობას აწყობს ადამიანები, შეწინარი მოქალაქეები, რომლებიც საკუთარი ნებით გახდებიან შეზავცვლებლები. ასე კანონს შედარებით უმტკივნეულოდ დაამკვიდრებენ საზოგადოებაში... ან მამაჩემი შეზავცვლება, უზემუვარია და სხვა საქმე მაინც არაფერი აქვს, მთელი დღე დომინის თამაშისა და ტელევიზორის ყურების მეტს არაფერი აკეთებდა. ამის საუალება აქაც ექნება.

- კარგია, რომ იუმორის გრძობა გავგრნდა, - ლიბილით მიუღო ვიქტორმა.

- ისე არ გიფიქრია, რომ ციხიდან გასულმა ყინალმა, რომელსაც ასე დიდუსლოვნად შენაცვლე, შესაძლოა კიდევ მრავალი უმსავსეობა ჩაიდინოს?

- არა, ეს არ მოხდება!
- რატომ?
- და რომც მოხდეს, მე მაინც მეკუთვნის პატიმრობა.

- არ მეამის, არადა ძალიან ვცდილობ, გაგიგო! ჩვენა დაბატონებებს არაფერი არ ამართლებს! მთანი უზარალოდ აკვიტებული გაქვს, რომ უნდა იფანჯო, როგორც მანს, კარგად დაგამუშავებს, ადამიანს ერთადერთი, მარტივი რამ სურსდება - ბედნიერება, რასაც შენ ასე გაურბინარა...

- გეთანხმები, თუმცა აქაც უპირავე ხაველანობით დეტალია. ბედნიერი შეიძლება ყველანაირი უღირსი და ამორალური ადამიანიც იყოს. ჩემთვის კი მთავარია, რომ ბედნიერება იყოს ესეთიკურის - ვიქტორის ცოტა ხნით გაჩერდა, შემდეგ კი მით შევიდა ხასიათისთვის შეუქაბამო პათოსით განაგრძო, - მინიბრუნების, შენი აზრით, „მე“ თავისთავად არსებობს, ის დაბედნიერდნ მოგვეცემა თუ მერე იქნება? ეცვლება თვად უნახაფხო: სოციალიზაციის პროცესში ყალიბდება ადამიანის ცნობიერება, შთაბეჭდილებები, გაწყობები, შეხედულებები, ემოციები... ცხადია, საფუძვლად გენეტიკური საპროგრამები, თუმცა ის ბედნიერება არაა, მხოლოდ მიღრეკილება ვარკვეული ქვეყნების მიმართ, საიდანაც ეცევა რთული, თუმცა მინც შესაძლებელია. სოციალიზაციის შემდეგ ადამიანი ვარკვეულ ნორმებსა და ღირებულებებს იტოვებს, დანარჩენს მოსვრის, რადგან იდენტიფიკაციას ახდენს ვარკვეულ ჯგუფთან. შემდეგ პიროვნული ქანდაკებას ახალ მტკიცებას მატებს. დაიბ, აქამდე ყველაფერი ვარკვევანა განპირობებული, ყველაფერი შემთხვევითია, მიბაძება, მაგრამ ადამიანი გამოცდილების მატებასთან ერთად ხვდება, რომ აქვს გონება, როგორც ტექნიკური საბუნებო საზრუნებისა და ნებელობა, რომ გემოვნების შესაბამისად შეცვალოს ეს ინერცია, შეცვალოს საკუთარი თავი და ცხოვრება, მაგრამ არის სადაც კუნჭელში მიმაღული ნებელობაა თავისთავადი, არც ვემოვნება, ისინი ემოციით, ტრენდებით, ინტერნეტით, ტელევიზიით, ტრადიციებით, მოკლედ, იდით განისაზღვრება. იდეაც არ არის პირველადი და ორგანული „მე“-ში, ამიტომ ის შეიძლება ნებისმიერი სახის იყოს, შეიძლება შემთხვევითი, სრულიად ირაციონალურიად, ეთიკად, ბიოლოგიური და ქიმიური პროცესების დონეზე შესისხლხორცდეს, დამეთანხმები აღბათ... ვარკვეული დროის შემდეგ შეიძლება ან შესისხლხორცებული იდენს დეველუაციაც ემოციებისთვის ორომტრიალის გამო. ის შეიძლება ახალი იდით შეიცვალოს და კიდევ შეიცვალოს და კიდევ არაკნობიერში ჩაბეჭდილი პროგრამების ნაშლაც შესაძლებელია. რა გამოდის? გონებით ემართავთ ცნობიერებას, შესაბამისად განსწობები, ემოციები, იდები, გემოვნება და მისთანები ჩვენი ფუნდამენტური არ არის, ანუ არცერთია „მე“. დარჩა გონება,

მაგრამ ის ხომ უზარალოდ ტექნიკური საშუალებაა ცხოვრებისა და ანალიზის, რომელიც, უკეთეს შემთხვევაში, ობიექტურ ქვეყნების დასაბით უნდაველდ მონას გემოტროლი ამოცანა ამოახსნესინა, შესაბამისად, გონებაც ან მასმეტაბური, ობიექტური რაბა ან იმავი ინერციის, საგნების პროდუქტი, რისი მართავად დაფუნდება. აქედან ვამომდინარე, გონება არაკერტ შემთხვევაში არაა უნიკალური! მაშინ რა გამოდის? რა არის მე? სად არის მე? სადაა კონტრები? რა სხვაობა ჩემს, შენსა და საიმიან მორის? მხოლოდ შემთხვევითობათა კომბინაცია? ჩვენი მკვლელები და ყაჩაღები ვართ, მიუმდევადა იმისა...

რიაანს არაფერი უნახუსთა. ბოლოს საერთოდაც ცალი ყურით ისმენდა ვიქტორის ტირიდას. ასეთ სადენებზე მსჯელობა მისთვის უინტერესო იყო. ან კი რა აზრი ჰქონდა რეალობა მონყვეტლო პიპითებას ასეთ საზარელ სიტუაციებში? რიაანბა ჩათავალა, რომ მთელი ან სოფიზმით ვიქტორის სულის არაკნობის აუცილებლობაზე, როგორც პიროვნების უნიკალურობის ერთადერთ საფუძველზე მიაინშენება, მაგრამ, განა ან ლოგიკით სულიც, ისევე, როგორც გონება, ობიექტური შემართებისკენ არ უნდა ყოფილიყო მიდრეკილი? მამ სადღა თუ უნიკალურობა? რიაინსთვის ცხადი გახდა თანახაგელის მოტივაცია, მას ისევე, როგორც ყველა მორმუნეს (სოუზენისნარსაც კი), ვეღური მინარაგება გაანდა მოყვასის „მოცუტვის“, მაგრამ ერთი კი აოცებდა: მთუ საზრუნავი და საფიქრალი აკლდათ უმინებოდ, ცხოველებიგით გამოჩნდებულეს, მაშინ, როცა ვეღლი იმამის ნებესის ნაველად, ზანეს თამამის ნესები მოქნდებდა, სადაც ადამიანების პედს ველეტი, მეფე, ტუზი, დელოფალი და სხვა ფსიქოპათია „ანსიტუტები“ განსაზღვრავდნენ?

საკამო ძალისხმევის შედეგად ამასაც გამოუძენდა ახსნა: ვიქტორი საშინელ სინამდვილეს იმ რელიგიური პოედით გაურბოდა, რისიც ბოლომდე თვითონაც არ სწამდა. ამით მისი „მოცუტვის“ დაფინტეულ მცდელობასაც ეფინებოდა ნათელი - ამბიგნობათა მუნაცვლებასთან“ იდურად შეგუებული ადამიანის ცტერით, ის გაცილებით მარტივად მთახურებდა საკუთარი თავის სრულყოფილად გაბრწყინებას, რისი მიზანიც დროებითი, მაგრამ მინიც სიმშვიდის მოპოება გახლდათ.

ქნებ არც დავზადებულვართ, ამის აღბათობა ხომ გაცილებით მეტია! ადგილი, სადაც ჩვენი ნამდვილი ცხოვრება ინახება, აკრძალული დანაშაულის ცხებინაბგრა. „ყინ გინდა გამოიხედო, როცა გაიზრდები?“ „ოთხმოცდამათეუ ფაალმუნ.“ „მე - რომის იმპერია.“ „მეცხერე სიმფონია.“ „პრინცესა.“ „გრაგიტაცია.“ „ცეკვა.“ „მედლიტაცია.“ „მეხსიერება.“ „დამწერლობა.“ „გვაგანა.“ „მე ვისზარია, სიზმარი...“

„მათ არ აქეთ ჩვენი გასამართლების უფლება!“ „შენინაცვლებული თეთრონე უნდა გასამართლოს საკუთარი თავი.“ „ჩვენი არაფერი დავგინდება, ჩვენი თავისუფლება გვეკუთვნის!“ „შუძლებელია არსებობდეს თუნდაც ერთი ასანიის კოლონიის ხელა ცისც და შენ თავისუფალი იყო.“ „რებას ჩხაბავა!“ „შუძლებელია არსებობდეს თუნდაც ერთი მურყარცხოვლი და შენ მოსვენებული იყო.“ „ეს ავადმყოფობაა, მონობა!“

- მე მონა ვარ! - მოულოდნელად დაიროიალა ვიქტორმა და მარჯვენა ხელი ისე გაიქნა, თითქოს პაერში სასუთარი ავტოგრაფი მოხაზა, - პატიმართა შენაცვლება ჩემი დანერვილია, საიმონ ფიქვარი!

- ნაბიჭვარო, ჩემს გაგაყვებას ცდილობ?! - იყვირა სახელწართმეულმა...

გაისისლიანებული ვიქტორი ორ ფორმიანს საკნდიან გაჰყავს. ისმის რკინის კარის საყვიდურით აღსავსე ჭრიალი. რაიანი ლოგინებზე მიგდებული, უჯვარის, ასე როგორ გაფიცდება, ახსოვს, რომ მშვიდი და განონანსწორებული პიროვნებაა. საკანი იცემბრულია, თან შენელებული.

ჩხუბის პარკანი სიზმარს ჰგავს, დეტალები მალე ქრება გონებიდან, გავისყდება ხმები, რეპლიკები, მოძრაობა, მონინაალმდგვის გამომეტყველება...

„იქნებ ხელიგონური ინტელექტია?“

რაიანი ცდილობს აღდგინოს ორთაბრძოლის სცენა. ის ზედმეტად საღსაღმადიათი, ამიტომ ეცხობს, რომ ვიქტორმა მის „მარცხენა ლოყა“ მიუშვირა. გუნებაშიშხაპული ამაზე დღავს და ერთი ეპიზოდს ახსენდება ბავშვობიდან. ეს საიმონის „ნიგისი“ განიილვება ლიტერატურის გაკვეთილზე:

მაშინ მერვე თუ მეცხრე კლასში იყენენ. მასწავლებელიმა ავტორი იბმო დაფასთან, საიმონიც მისვე ნამოდეგა. ბავშვები გაისუსნენ და ყურები ცქციტეს. ვერ წარმოედგინათ, საიმონი თუ წერდა. განსაუთრებანი ნიგისი ხსენებამ დაიანტრეკენა და როცა მან უთქვანა სიგარეტის კოლოფზე ოდნავ დიდი ზლოქნოტი ამოაძვრინა, სიცილი ვეღარ შეიკაფეს. კიდევ უფრო მეტი მხიარული გამოიხატა ავტორის შემოქმედებამ, რომელიც ლექსი ან მოთხრობა კი არა, რაღაც რუბუსების მსგავსი თითო-ორნიანა-დადებიანი მინიატურები აღმოჩნდა. „ქალმკრთოთი ივარცხნის კოსმოსს“, „ბუზის ბუ ზის ციბეში.“ „ამე მეგონა თავს ვიკლავდი, - თქვა ტყუპისცალმა, როცა ბოროკლებს ადებდნენ.“ „გონებრივად ჩამოიწვლილი ბავშვები ვერ აბარებენ მიმიკებს!“ სწრაფად ვერცლავდა წიგნაკს, რათა კიდევ უფრო შთამბეჭდავი რამ შეერჩია, მაგრამ უკვე აღარ უსმენდნენ. მასწავლებელმა ბავშვებს შესთავაზა. გამოთქვათ აზრი თანაკლასელის შემოქმედებზე, მაგრამ ამის სურვილი არავის აღმოაჩნდა. „უაზრობაა!“, „სისულელია!“ „ფარაგობაა!“ გაიმაია აქა-იქ. საიმონი იმედლიანად მისჩერებოდა რაიანს, რომელსაც იმ დილით აჩვენა „ნიგისი“ და ჰკითხა, ლირდა თუ არა მისი გამოჩენა. მან დასტური მისცა, რადგან მართლაც მოეწონა რამდენიმე მინიატურა, მაგრამ ახლა უკვე ვეღარ ბედავდა ხმის ამოღებას. საიმონს თვალები ცრემლებით ევსებოდა, მერე უჯვარდა, „ნიგისი“ იქვე ნაფლთებდა აქცია და საკლასო ოთახიდან გავარდა.

რაიანს ჩაებინა:

თოვს. სკოლაში ავიკანდება, საათს ხომ ვერაფერს გაუკვებ, ხან რა დროს გვიჩვენებს, ხან რას! ბიჭს ახალისებს ჰირველ მერზხე მუდგომი, მოქსრიტებელი კლასელი ვოგონა, რომელსაც ენავე ნახავს... ავტობუსის გაჩერებასთან გამხდარი, თმაგებნილი კაცი, რომლის საბე ბეთპოვენის კარიკატურის მსგავსია, თანამდროვე უნიჭო მუსიკოსის მგლოდნის ღიღინებს და სატურდის ხმით ამბობს: „თუ სისხლში გასერვილი მკველი ურთოლები ფსიქიკური მდგომარეობის მოუხედავად ზოგჯერ მაინც ნაწობს დანაშაულს, განა მე, უისაც არათუ კაცი მოშოკლავს, არამედ იარალიც კი არ მჭერია ხელში, გაცილებით მსუბუქი შინაგონი

მდგომარეობით, როგორ შეიძლება არ ვნანობდე მის ჩადენილ მკველებობას?“ თმაგებნილი ქრება. ზურგანითა მიმიკა, რადგან ორქვს, ქუჩა ცარიელია. იქნებ კვირაა, ფშქრობს რაიანი, ან რაიმე დღესასწაული. მიდის. მოსახვედრი ვეფხე ჩნდება. სკოლაზე მისახველი ალტერნატიული გზაც არსებობს, თუმცა იმ გზით წასვლის ვეფხე ვეტიდ შეშინა. ფიქრობს: „საჭიროა პირორი ინტელექტუალის შერჩევა, ღირსების შელახვის შერცხვენის შიში უფრო მიმიკა, ვიდრე ვეფხვის, ის ყველაზე უნიჭო ბავაყავც იცის, ოღონდ არა ამფიბია, არამედ სიტყვა ბავაყავა.“ მერეც იღრინება და კბილებს აჩენს, უცრად ყველაზე ბასრი გუვი ძერება, რომელიც საიმონად გადაიქნება... ბავშვი კატას ეფერება და ბუფეტბიდან წინა დღის მოპარულ ფუნთუშას ხელით ამწვებს. რაიანს მეგობრის ახალი ქუდი მოსწონს. საიმონი ამას ხედვდა, უცბად იხდის და ჩუქის. „იმიტომ იბარებს, რომ ჰგონის, დაზარალებულს არაფერი აკლდება, თეთონი ხომ ძალიან გულუხვიია მისთვის თავად დანაშაულია თავისუფლების გამოზმუხტული აქტი, თორემ ფუნთუშა სულ ფეხებზე კიდა!“ მესამე სართული. საკლასო ოთახი აქვსკვითი ამბოხიუცულია. ლიტერატურის მასწავლებელი საიმონს იმაბებს, ისიც ეიმართება დაფისკენ და ამბობს: „შემოქმედებითი პროცესი დანაშაულია. გავა დრო და მწერალი მიხედება რომ მისი შექმნილი ყველაზე ამორალური შერსონავის პროტოტიპი თეთონია. მისხვერულ ლიტერატურას წინასწარმეტყველების უნარი აქვს, ოღონდ ის წარსულს წინასწარმეტყველებს. ეს ფსიქოლოგიური მოვლენა და არა კონკრეტული გარემოებების განსაზღვრა, დაახლოებით ისე, როგორც სიზმონს პროსპექტული ფუნქცია, მასწ!“ შურაფხყოფილი მისწავლებელი ვყრის, ხოლო ანერვიულებული და აღფრთოვანებული საიმონი ზეგნა-მუდარით მას დაფისკე მიანიშნებს, რომელიც გამოსებიან ყუთად გადაქცეულა სადაც დონდად ჩამოხედარა ბუ. მასწავლებელ განაგრძობს ლანდღვას და არაფრისდიდებით არ იყურებს დაფისკენ. ოთახი ცარიელდება, რჩება მარტო რაიანი... და ბუ, რომელიც ხმადაბლა ამბობს: „დღეოდან საიმონს ყოველ არარაობა ნაბიჭვართან შეხვედრად და უბრალო მისაღმებაც კი სულს აუფორიატებს!“ ფანჯარაში ჩნდება კაცი, რომელიც ფეხის წვერებზე ინევა და საკლასო ოთახში ყოფს თავს. გლითაი ბედნიერი სახით გააკვირბს: „გილოცავთ, კაცობრობა გამართლდა, გაეთავისუფლდით, ყველა ბოროტმოქმედი, შესაბამისად, აღარ არსებობს დანაშაული!“ საკლასო ოთახს სახურავი სძვრება და წვის ოქროსფერი ობობებს, სარკისებრ წიორინებს. მათი განლაგება დაფაზე ის არ იცნობს კანონს და მაინც ამტკიცებს, უდანაშაულო ვარო!

რიაინმა გულციბობითანავე სამსახურში წასვლა დააპირა, უცებ აზრზე ვერ მოვიდა, სად იმყოფებოდა, მერე ყველაფერი აღიდგინა გონებაში: გოსსტბიან საკანში იჯდა და იმ ნაბიჭვარი საბინის მაგივრად იხიდა სასჯელს, რომელიც ახლა საკუთარ სახლში ნებიჯობდა. წარმოიდგინა, რა დღეში იქნებოდნენ ოჯახის წევრები, რას იტყობდნენ მუზობლები, თანამშრომლები, ნაცემ-მგობრები, როცა ამ ამბავს გაიგებდნენ. სამხარეულოდან ამოგზავნეს საუზმე, მაგრამ ხელი არაფრისთვის უხლია, მობილურის დაბრუნებაში კი ძლიერ გაახარა, იმ წამსვე უმცროს ძმას დაურეკა და სცადა მშვიდად აეხსნა, რა გაუგებრობაშიც გაიხლართა.

- ვიცით, გუშინ გვითხრეს, არ იდარდო, ვიჩალოვინ რამეს! - მოუგო მან.
- შელო, ნერვეებს არ აპყე, - ხმაზე ეტყობოდა, რომ ქეთონის ძლივს იკავებდა დედა, - მთავარია, რომ შენ თვითონ არაფერი დაგიამყებია, სხვა დანარჩენს ემეფელება.

მაშაც გამოელაპარაკა, ანუგემა, არ შუშინებ, მაგ რაღაც საბჭოში ჩემი ძველი მეგობარი მუშაობს და იქნებ როგორმე ხმა მივანდინო. ვალს ავიღებ, ყველაფერს ვიზამ და მაინც გამოგვეყვანო.

ნაშუადღევს სათვალთანა მორიგეში შეატყობინა, რომ პატიმართა შენაცვლების საბჭო ორი კვირის შემდეგ განხილავდა მის საქმეს და სასჯელის ზომას განუსაზღვრავდა.

ადაშიანი ყველაფერს ეგუებოდა, გაიფიქრა და წუხელ ვიქტორის მიერ რომელიღაც კონტრქსტში ნათქვამი ფრანვა გაასაღებდა; დაბნაბვის სინდრომი ადამიანს ისე აქვს გაბმდარი, მალე შემნაცვლებლები არც კი იკითხავენ, რას მერჩოდით, რისთვის დაბაკავებო.

მობილური რეკავდა.
- გისმენ სოუზენ... - შემკრთალი გავბასუხა, რადგან თავს დაწმამებდა გონობდა წუხანდელი უსაფუძლო ეჭვების გამო, თუმცა მყსსვე მოისხარა, რომ ეს მხოლოდ მან იყოდა.

- სად დაიკარგე? ორი დღეა გეკმე, მობილურიც გათიშული გაქვს. სად ხარ?
- ციხეში, სიუზენ!
- კარგი, ნუ მაიმუშობ, - გაციონა გოგომ.
- ჩემი „ალსაშია“ ნაიუთხე?
- კი, - სიუზენმა სიცილი შეწყვიტა, - ვიპოვე თუ არა, ვეცა ფურციელს. ანდენი სისულელე რამ მოგაფიქრებინა?
- ხო წერია მანდ, რომ კაცი მყავს მოკლული. პოდა აი, გიხსნა საქმე, ციხეში გზივარ უკვირ.

- მორჩი ზუმრობას! ვიღებ შენიშვნას, არ უნდა ნაშეკობა შენი აღსარება, ნაშოუგე. მე შენიმ ეტვი არასდროს შემპარავია, უბრალოდ

მაინტერესებდა, რამდენ ჭიანჭველაზე გქონდა ფეხი დადგენილ ან რამდენი გოგო გყავდა შეცდენილი.

რიაინი მისხდა, რომ გოგომ არაფერი იცოდა და დასწრეს ბით უპაზო, რაც გუშინ გადახდა. აღმოჩნდა, რომ სასუზენს უცქებოზო რამ სმენოდა შენაცვლების ექსპარამენტის შესახებ. იცოდა, რომ ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ორგანიზაცია ინტერესით აღედგენდა თვალს ამ ნოვაციას.

- ტერორიზოლად სად ხარ? ახლაც გამოეპანებები!
- ნუ ჩქარობ, სიუზენ. ვერ არც კი ვიცი აქაური მიღების ნესება... მაინც რა უცნაურად დემთხვა ერთმანეთს ჩემი აღსარება და მეორე დღესვე დაკავება, იმავე ბრალდებით. მგონია, სწორედ ამ ზუმრობის გამო დავისავე.
- იმედიაანდ იყავი, ყველაფერი უფლის ნება!
- სხვათა შორის, აქვს ამაოდ სკადებს ჩემი „მოტყევა“.
- რამდენი შექონდა დარჩენილი საიმონს?
- მგონი ხუთი წელი...
- ხუთი წელი კი არა, საწუდამო პატიმრობა რომც მოგისაჯონ, მე მაინც დაველოდები!
- შენ თვლი, რომ უფადო პატიმრობას ვიმსახურებ?
- ...

იმ ორ კვირაში, ვიდრე პატიმართა შენაცვლების საბჭოს წინაშე წარდგებოდა, ბევრი რამ გაიგო, ნანა და განიცადა. მობილურზე საუბრის დრო შეურყეველს, სამაგიეროდ ციხეში კარგი ბიბლიოთეკა და სპორტული დარბაზი აღმოჩნდა, რითიც შეეძლო თავისუფლად ესარგებლა. დილა-საღამოს ეზოში გადიოდა სასკინოდა და სხვა შემნაცვლებლებს ეკაბრებოდა. იმდენი შექონდა, რომ ვიქტორსაც შეხედებოდა, მაგრამ ის სხვაგან გადაეყვანათ. ვიქტორსაც ყველა იცნობდა და მთავარ ბევრი ისეთი რამ შეიტყუა მასზე, აღარ იცოდა, ქებას უფრო იმასხურებდა თუ ძველას. სწორედ ვიქტორს მიიჩნევდნენ შენაცვლების კანონპროექტის თანაცვლარად, უფრო სწორად, ერთადერთ ავტორად, რადგან პირველბო თავისივე ნებით დათმო. კანონპროექტი თურმე კარგა ხანია უფრამო შექონდა ჩაკეტლი და იმაზე ინტერევედა თავს, რეგორ მოეცდინა მისი რეალიზება. იღნლად გასსენებია ყოფილი თანაურსელი, ცნობილი ბიზნესმენი და პარლამენტარი, ვინმე ე.კ. რომლის ერთადერთი საკანონმდებლო-შემოქმედებითი საქმიანობა, ოპოზიციის აზრით, ფრჩხილებს გულმოდგინდა და თანმიმდევრული კენება გახლავდა. ფრჩხილებსაკენტილბა დეპუტატბა სიხარულით მოუხსნა „ძველ მეგობარს“ და მიაჩინა, რომ მხოლოდ იმ შემთხვევაში შესძლებდა კანონპროექტის წარდგენა, თუ თვითონაც იქნებოდა მისი თანაცვორი, რაზეც ვიქტორი უყოყმანოდ დათანხმდა. თავის მხრივ ე.კ.-მაც „ზაი-შუშუა“ კანონპროექტზე, რის შედეგადაც შემნაცვლებელთა გრძელი სიდიდან გაქრნენ პარლამენტარები, მიწინაგრები და მთელი არცაფეთება გამოიწვია, მაგრამ ბოლოს წაედა კომპრომისზე, რადგან უშთაფრესად მიიჩნევდა საქმე დაძრულიყო. ასეთი გაბნდით ის ტყველ-მართალი, რაც მან შემნაცვლებლებსაგან შეიტყო.

პატიმრები ერთმანეთს უზიარებდნენ გულისტყვიელს, თავს უდანამაულოდ მიიჩნევდნენ და ცდილობდნენ, გამოეცნოთ საკუთარი დაკავების მიზეზი. შს-ს-ს უცქე ყოფილი თანამშრომელი

ზ.თ. ვილჯ ნარკომანის მაგივრად ჩაესვათ, რომელიც ამტკიცებდა, „ნანალი“ თვითონ პოლიციელებმა ჩამოხდეს.

- შენ ხო არ გადაებდა ნელს? - ჰკითხა რაიანმა.

- არა, ცხოვრებაში არასდროს შემხედვრია.

- ეგეთი არმეები მართლა ხდება პოლიციაში?

- კი, რა თქმა უნდა, მაგრამ მე არასდროს ჩამივლია.

რაიანი კიდევ მრავალ პატიმარს გაესაუბრა. მათ შორის ერთი ლოყებლავლავა, პირნიკელი იბოი იყო, რომელმაც იმდენად ინერვილდა, რომ ათი კოლო დაიკოლო ისე რაღაც რთი დღეში. ის თურმე გაჭირვებული, მრავალშვილიანი მამისთვის შეუნაცვლებიათ. მშვირთ ბავშვების შემყურე კაცს ვინგობდა უცდია და პირველივე ვერზე დაუჭერიათ... პატიმრების უმეტესობა სრულიად განადგურა შენაცვლებამ, თუმცა იყვნენ ოპტიმისტურად განწყობილი მსჯავრდებულებიც. მაგალითად, ერთი ფერმკრთალი ბუღალტერი, რომელიც ვილჯ თაღლითის ნაცვლად იხიდა სასჯელს, იმედინად გაიძახოდა, მეგობარს ჩემი 2000 დოლარი მართებს, ფულის დამბრუნებელი ეგ არ არის, საქმე მაგას არ აქვს, ამიტომ იმიდა, ინამუსებს და შემენაცვლებათ.

ცხადია, არცერთი პატიმარი საკუთარი გადაწყვეტილებით არ იმყოფებოდა ციხეში. ყველას დაკავების ისტორია ერთმანეთს ჰგავდა, მხოლოდ ორმოც ნელს გადაცილებული მაღაზიის მეპატრონის ამბავი გამოირჩეოდა:

ერთ დღეს, როცა სხვათა შორის შეუვლია საკუთარ მაღაზიაში, ასეთი სურათი დახვდნოდა - გამყიდველ ქალებს წრეში მოეცემათ 14-15 ნელის ბიჭი, რომლისთვისაც ქურდობაზე წაესწროთ. განრისხებულს მყისიერად გამოჟახებია პოლიცია. მანანწალა ბავშვს პატრონი არ გამოჩენია და დაუპატიმრებიათ. მას შემდეგ რვა თვე გასულა, ეს ფაქტი სულად დავიწყებია კაცს და ერთ მშვენიერ საღამოსაც, როცა პროდუქტებით დატვირთული სახლში ბრუნდებოდა, აუყვანიათ. მაღაზიის მეპატრონე სწორედ იმ ბიჭს შეინაცვლეს, რომელიც მის გაქურდვას ცდილობდა!

პატარა ოთახ-კაბინეტში ოცდაათ ნელს გადაცილებული გამბდარი, მყოფი კაცი ლურჯდანი ნიგაკს გულსხურით ეცნობოდა:

პირველი დანაშაული

გაზაფხულის მზიან დღეს, ფიზკულტურის გაკვილივზე, ეზოში ბიჭები ფეხბურთს თამაშობდნენ. მერე ონკანს მიამურეს, ოღელ ჩამორიცხეს, სპორტულები იქვე, ძვლსკამზე მიყრილ ჩაბიებში წაალავეს და ჩვეულებრივი ტანსაცმელი გადაიცხეს. რაიანმა ქელი დაიხურა და ონკანის ზემოთ კედელში ჩასმულ ოვალურ სარკეში ჩაიხედა.

- მაგარი კეპია, - აღტაცება ვერ დამალა საიომონმა, - მათხოვე ერთი ნაბით...

კეპი თავზე ჩამოიფხატა და სარკეში შეათვალიერა.

- მიხდება?

- კი, გიბდება, - რაიანი დღმდა.

- სად იყიდე?

- უცხოეთიდან ჩამომიტანეს.

- აქ არ იმყოვება, ნეტა? - ქელი მოისადა და უკანვე დაუბრუნა, - ძალიან მომწონს...

რაიანს კარგა ხანს ეჭირა ხელში კეპი, დახურვას არ ჩქარობდა. ენის ნეერზე ადგა ფრანზა, რომელიც ამ დროს უნდა თქმულიყო,

ყო, მაგრამ მასაც ძალიან მოსწონდა ქელი...

- მიუღი ქალაქი მოეფერე ქდე ვერსად წაყნად! - გულისტკივილივ უჭიხრა მერე დღეს საიომონმა.

რაიანი კვლავ დღმდა.

ერთი კვირის შემდეგ, ზუსტად ისეთვე კეპით დამშვენებული საიომონი ამაყად შემოვიდა სკოლის ეზოში.

- სად იმყოვე? - ჰკითხა რაიანმა.

- მონდობება თქვი, თორე... - უხერხულად გაუღიმა მეგობარმა.

შემდეგ დღეებში საიომონი სკოლაში აღარ გამოჩენილა. ბიჭი ქურდობის ბრალდებით პოლიციამ დააკავა, ციხეში არ გაუშვიათ, პირობითი სასჯელი აკარგეს.

ბრალდებულს რომ გაეუღერებინა ენის ნეერზე მომდგარი ფრანზა და კეპი მეგობრისთვის ეწუებინა, შესაძლოა საიომონ ფიქრის ცხოვრება სულ სხვანაირად წარმართულიყო.

როგორც იქნა დადგა „ნანატრი“ დღე, როცა რაიანის ბედი უნდა გადაწყვეტილიყო. ნაშუადღევს ბაღრაგმა მანქანაში ჩასვა და პატიმართა შენაცვლებას საბჭოს შენობაში მიიყვანა. იქსურბა სასამართლოს არ ჰგავდა: არც თვალებახვეული თეიმო, არც ბიბლია და მაღალსაზურგისან პომპეზურ სკამზე მჯდომი მოსამართლე არ ჩანდა. ოთახში მხოლოდ ერთი, რესპუბლიკურად გამოწყობილი კაცი იყო, რომელიც ისე გაბატონოთ იქებებოდა დოკუმენტებში, რომ მათი შემოვლა არ შეუძწევია. სიტუაციაში როცა გამოერკვა, ფურცლები გვერდზე გადადი და მივიდავ კალმისტრის რიტმული კაკუნის ფონზე შეუდგა პატიმრის დათვალიერებას. შემდეგ ფეხზე წამოდგა და ბაღრაგს ხელით აწიშნა, გასულიყო.

- გამარჯობა.

- გამარჯობა, ბატონო როლან, - რაიანმა მისი სახელი შემოივლიას კარის აბრაზე ამოიკითხა, - მართო თვეც უნდა გამასამართლოთ?

- აქ სასამართლო არ არის, - მშვიდად მიუღო მან. დაჯდა და სკამიც შესთავაზა, - მინდა, უბრალოდ გავსაუბროთ... რაც შეეძლებს საიომონ ფიქრის მიერ ჩადენილ დანაშაულებას თქვენი შემოძრის, ყველაფერი აქ ნერია, კომისიის დასკვნაში, - მიუგო როლანმა იმავე სიმშვიდით და ლურჯდანი ნიგაკზე მიუთითა, - მოკვლეულ მასალებში საუბარია სულ სხვა განზომილებებზე. აქცენტო გადატანილია ადამიანურ ურთიერთობათა მორალურ-ფსიქოლოგიურ ასპექტებზე, რასაც თვითონვე გააანალიზებთ, როცა ნაიკითხავთ. საიომონ... უკაცრავად, რაიან, მერწმუნეთ, აპატიმართა შენაცვლება“ კაცობრიობის

პროგრესის სანიმდარი. თქვენ უნდა გიხაროდეთ, რომ ერთ-ერთი პირველი თავიანი ხართ, ვინც მონაწილეობას იღებს ამ პრინციპულ პროექტში!

- თუ ასეა, თავად რატომ არ ენაცვლებით ემბეს?

- მე ამის უფლება არ მაქვს.

- საიმონი გაბათვისუფლეთ?

- დიახ.

- რას ამბობს?

- ზენიტირა, ოჯახს დაუბრუნდა, საიმონ ფიშერის ყოველი ნაბიჯი კონტროლდება, - მიუგო როლანმა და მოტყუებულ თავზე ხელი გადასვა. - რაც შეგხვებათ თქვენ, მოცემულ სიტუაციაში სხვგვლი 5 წლით თავისუფლებას აქვიათა, თუმცა გამოძინარე ასეიდან, რომ აღემატება არ ხართ ნასაბაროლუვი, ისევე თავდაუზოგავად შრომობთ, რითიც წვლილი შეგაქვთ ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში და, რაც მთავარია, სახტო დიდ პატივს სცემს თქვენს ოჯახს, გვაქვს შემოთავაზება...

- გისმინო!

- სიმბოლური თანხის, 20000 დოლარის სანაცვლოდ, რომელიც მოხმარდება კრიმინალის შეგვირგნებასა და მოზარდებში ჯანმრთელი ცხოვრების პრობაგანდას, წელიწადში გაგათავისუფლებთ.

- ღმერთო ჩემო...

- თქვენ ხომ ათეისტი ხართ? - მრავალმნიშვნელოვნად ჩაიღმა როლანმა.

- დიახ, ათეისტი ვარ, თუმცა, არა მგონია, არსებობდეს ისეთი რამ, რაც საერთოდ არ არსებობს, - რაიანმა წაუხარებელი მიძიკების გავლენა იგრძნო კანზე, - მე ვხედავ ყველაზე ბუნდოვან თვისებაში გამოხატულ საიდუმლოს. ღმერთს აკრიტიკებენ, თუ ყვითლი და ყოვლისშემძლეა, მაშინ ახვევ ბოროტებას რატომ უშვებსო, რეალობას კი ვერ ხვდებიან: ღმერთმა ყოვლისშემძლეობა იჩიოთ დაიბრალა, რომ საერთაშორისო დანაშაულსა და კაიკორიბობის აბსურდულ ყოფაზე მასუბისმებლობა და თანამონაწილეობა გამოეხატა. სწორედ ყოვლისშემძლეობის დაბრუნდება აქვია შენაცვლებელი, ადამიანი იესო ყოვლისშემძლე ღმერთად, სიცოცხლის მაღალ ფორმად, ხშირად ორ იდენტურ მოქმედებას თუ აზრს საერთო არაფერი აქვს, რადგან უზმთავრესია მოტივები, მეტიც, მოტივების მოტივები, „პატიმართა შენაცვლების“ კანონი სწრაფის წელიწადებითა დაშორებული მის სულს, თუმცა არ მივიყრბ, შეუძლებელია იდეის მატერიალიზება, შეუძლებელია მისი სრულყოფილად გახიროცივლება სახელმწიფო ფარგლებში... ბატონო როლან, უარს ვამბობ შემოთავაზებაზე, მე დანაშაუმი ვარ, რადგან საიმონ ფიშერმა ადამიანი მოკლა, ამიტომ სრულად მოვიხად სასჯელს!

რაიანმა თავდაჯერებულად წარმოთქვა სიტყვა, თუმცა გონების რომელიღაც უფსკრულში მაინც გაუფლავა საზარელმა ეცხება: იქნებ ემპათია ურჩხულებს მალავს და მისი გადაწყვეტილებები არის მართებული? იქნებ თავის პიროვნულ ბრძოლაში დატოვებული ვად მარცხდება? თუ სულად ზრდილის ველს მიღწავა?

მას ყრუდ ჩაესმის ტელევიზორის შიშისის მსგავსი ძაბილი - „გაყვანილი“ შემდეგ ხმები საერთოდ ქრება, რეალობის შეგრძნებასთან ერთად...

ბრალი გეგებით მკვლელობაში, რომელიც თქვენმა ყოფილი მეგობარმა ჩაიდინა...

გვერდს ნუ აუვლი შენს საკრალურ დანაშაულს... ხუთი წელი კვლევაში, რადგან...

ბავშვმოცივებული ბომა ქალი არამეცნიერული აქცენტით ამბობს: „შენ გენაცვალე, გამორჩევი მარშუტკა!“ „ნუთუ მას არ უსურებენ?“ - ფიქრებს რაიანი და გაჭირვებით უსრულებს თხოვნას, რადგან უკვე ხელბორკილები ადევს. კაბინეტთან გაპაეთ... ბომა ძალიან სწრაფად, ისე რომ მიღლო ტრანსპარატი და დაეჩასაკვე ვერ ასწრებს, კარს ალბებს და შიგნით ხტება. ყივილულებაშიანი ერთს კარგად უკურთხებს ბავშვმოცივებულ ქელს და კონსტრუქციას ძრავს.

საით მიდის უსაბუქარო ბავშვმოცივებული ბომა? იქნებ უმიზნოდ დაძრის, სრულიად მინდობული მოყვება ტრანსპარატიკის განუსაზღვრელ მარშუტკას, ისე, რომორც მე დერეფანს...

იქნებ კაცობრიობაც ასეთი ხრეკია, დანაშაულით ჩაბნას ისტორიის მატარებლები და სწორედ დანაშაული არის ის ძინძებში გამოწყობილი გმირი, რომლის გარეშეც ვერ განხორციელდებოდა ადამიანური სული თუ ინსტრუმენტი, რომლის გარეშეც ვერ გაქვლდებოდა დიდებულის სიმკვირეობი, მეამბოხების შესაბინიები და პლანეტების მისტიკური მუსიკა... იქნებ დანაშაულები თავი განიწვს? თავდაპირველად ეს თავდადება რომანტიკული, საინტერესო და სასიამოვნო იქნებოდა; მაგრამ ახლა? უკვე სიზმრებშიც არ გვასვენებს ჩვენი მოწამლული და ფათურაკიანი ცხოვრება. ეს - უკეთეს ვარიანტში, რადგან ინსომნიაზეყრები იშვიათად თუ ვახერხებთ დაძინებას. დანაშაულის გარეშე ვერ დაიხატებოდა დიდებული ისტორიები, არ იარსებებდა თავგანწირვა, შეშლილი სიყვარული, თავისუფლება, მიტელება, ემპათია დადამაულის გარეშე არ განხორციელდებოდა თქვენთვის ასე საინაყო უთანასწორო, გმირული ომები. მის გარეშე არ დანაშაუდნენ კოცონზე უმართავეებს, შესაბამისად, არ შეიძენებოდა ისწვლილი, საკრალური ცეცხლის, რომელიც სულ სხვანაირად ამუშავებს და ცვლის მარადისობას... უდანაშაულოდ არ დაარქმედნენ ქუშებს სახელებს, არ აღმართავენ ძეგლებს, ვერასდროს ვიხილავდით უპირინციპო ნაბიჯვრების უიშვიათეს ღირსულ მოქმედებებს, რომლებიც განსაკუთრებით აბალღუეხლია.

ვერც ერთივერიდან სივრცეს გალამაზებდნენ პირამიდები, ვერც უზარმაზარი რკინის ნაქრები იფრინდნენ ცაში ღრუფლებთან ერთად... დანაშაულის გარეშე არ გათამაზებოდა ეს გენიალური დრამა და ვერც პირველი შემანაცვლებელი განხორციელდებოდა უინტერესო სივარდილები!

მაგრად ღრად კი?

როცა კაცობრიობის ისტორიის ყოველი წამი, ყოველი სიმბოლო, ყოველი ადამიანი, ვისაც კი უცხოვრობ, მოკრძელებად გადავს, აღარაფერი გეფარება, რომ დაიხარო...

რაიანი განიცდის მეტაშორეობას ისე, რომ არ იცვლება.

4

ხრიბიანა

გუშინ სავაზება საბუნთაღო გაღაიჩინა...

(ქალების თანამედროვე პოეზია საქართველოში – როგორი იყო ან შეიძლება რომ იყოს ის)

დავით ჩიხლაძე

აგერ გოგო ხტება ციდან
აბრეშუმის პარამუტით,
ლამაზია მისი სახე,
მზის სხივებით განაშუქი.

ნუნუ ავაშენაშვილი, მშრომელ ქალებს, 1938

ინფრასტრუქტურა განაპირობებს სუპერსტრუქტურას: როგორიც არის გარემო, მთელი გარემომცველი ცხოვრება თავისი მატერიალურ-ეკონომიკური პირობებით, ისეთივე იდეების გამოშვებულა საზოგადოება, მისი ყოველი ცალკეული წევრი. ასეთ განპირობებას ანგარიშს უნეწს თანამედროვე კულტურაც და მასვე ემორჩილება ხელოვანიც. განა უცნაური არ იქნებოდა, რომელიმე პოეტს ანტიკური დროის, ან, თუნდაც, ორი საუკუნის წინანდელ ყიდაზე და იმავე სათქმელით რომ დაეწერა?

აქედან გამომდინარე, დღევანდელი ცხოვრების რეალური სულისკვეთების პოეზია და დანახვა ხელოვანთა სათქმელის კვლევის გზითაც შეგვიძლია. თუმცა, საკვირველია, რატომ არ იწერება დღეს საბაზრო ეკონომიკით აღფრთოვანებული ლექსები, ლირიკული ჩანახატები სავაჭროებისა და ბაზრობების შესახებ, ან რატომ არ აკეთებენ ამას ქალი პოეტები მინც, როდესაც ცნობილია, რომ მათ ყოველთვის იზიდავდათ და დღესაც იზიდავთ სავაჭროში სიარული?

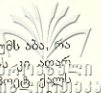
ალარც ის ანსენტიო გაქვინთილი დეკადენტური ტონალობები შეინიშნება, რომელიც აბსენტიც გარეშეც ყოველთვის იზიდავდათ ქალებს, ვიფიკათ, მაშინ, როდესაც მათ ძალზე მოჰყარქვდათ ლამაზი და ნაირნაირი წივთების გარემოცვაში ყოფნა და დივანზე ნაწონოლილი უცხად სევდას მიეცემა.

რატომ არ იწერება თუნდაც წმინდა ხასიათის ეროტიკული პოეზია – თვით-კმარი, მშვიდი, ნამდვილი და არა რეაქციული და გაბრაზებული-ფემინისტური ხასიათის?

გარდა ზემოთქმულისა, და ყველა არსებული მონაცემებით, ქალ პოეტებს ნამდვილად შეუძლიათ წერონ შელოცვები, როგორც ეს ბოლო დროს ეთერ თათარაიძემ სანიშუმოდ დაგვანახა და ამიტომ მისი ერთი ლექსი, როგორც იშვიათი მაგალითი, დასაწყისშივე უნდა მოვიყვანოთ:

დაგეთოვად-დ დაგამიძინა ტან?
დაგწუხა გქელ სიზმრისად თვალ?
მოგენატრა შენ სამკაულ ცხვარ?
ჯდება გორზე მზის გორგალა მცხრალ?
იგინება პირმორღვეულ ხრამ?
იციხნება გქელ ბაგის პირ ხარ?
იზილება ტაბაკაში ხალ?
დიჭირა ზევემ უმტეროს მხარ?
ნამა'დულა წივთის ცეცხლმ წყალ?
ჩამი'არა თოვლის ნაბუქმ მწყარალმ?
გადახვია მთვარის სხივმ ცას მკლავ?
წელწაბობის დღეს ძალღმ ში'ლო შინ კვალ?..
აქ მზეი ჯერ, თოვლ არ მოსრულ, მაგრ
შენ თვინადა' ყოფისა მკლავს ჯავრ.

თუმცა, მსგავსი შელოცვების წერა მინც უფრო ეთნოგრაფიული სუბკულტურის ელფერს ატარებს და საბოლოოდ ავტორის ხელოვნებას მინც ვერ უქვინის სათანადო ადგილს პოეზიის წინაშე დამსახურებების წესხაში. ასეთი ლექსები ალბათ უნდა დაიწეროს ან ძალზე იშვიათად, ან იმდენად უწყვეტად და მეტრი, რომ თვითორიონის გზით გააბათილოს მასში მოცემული ეთნოგრაფიული მანერულობა.

ქალბს ასევე შეუძლიათ, დედობრივი სითბოთი და მზრუნველობითი ვაჟობარო ლექსები სიცოცხლეს და სამშობლოს მიუძღვნან, როგორც ამას მანანა ჩიტომილი აკეთებდა, მიბაძონ მანვალა მრველშვილის და ლიდა მგერელძის თაყანჯარა ლექსების წერაში ზავშეებისათვის, თუნდაც იმაგისტების მსგავსად შეიცენ მოდერნისტულ ან ფანტასმაგორიულ სტილს, როგორც ლია სტურუა, დალილა ბედიანიძის მსგავსად მოუხმონ მეგობრებსა და ამაზნავებს შემდგომი წინსვლისა და სახბლეების ძიებისაკენ, ან თუნდაც მიემსგავსონ კაცებს სუპერსტრუქტურის გამოკვეთაში, ახალი პოეტური სათქმელისა და სტრუქტურების გამოუმუშავებას დაუთმონ ძალა და ენერჯია, როგორც ეს ანა კალანდაძის მაგალითზე ვიკით.

ბევრმა სწორედ ეს ბოლო ვარიანტი აირჩია და ამ გადწყვეტილების გამო იყო, რომ რამდენიმე ახალგაზრდა პოეტმა კონვენციური ლექსის ფლობით ან თუნდაც კონვენციური ლექსის უბრალო არჩევანით სცადა დაინტერესებინა მკითხველი, უფრო კი თავისი თავი წარმოეჩინა ერთგვარ ბეჯით თუ უწინდერკინდ მოსწავლედ, მაგრამ, ცხადია, ასეთმა გარჯამი ფუჭად ჩაიარა, რადგან სათქმელის გარეშე სუპერსტრუქტურა ფუჭად ჩაიარა, რადგან სათქმელის გარეშე სუპერსტრუქტურა ვერ შეიქმნება. პოეტური ფორმა ცალკე მდგომი სტრუქტურა არ არის, ის სათქმელის ნაწილია და მისი განცალკევებით გამოშუერება, რაც არ უნდა მოულოდნელი აღმოჩნდეს, საბოლოოდ უკიდურესი ფორმალისმითი სრულდება.

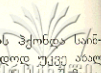
ზოგიერთმა ახალგაზრდა პოეტმა ქალმა საჩოთიორ ქალური თემბატეიკის აფორიზებით მიმართა უპაბაუს, თუმცა მსგავს ქმედებას მალაზიებში გამოფენილი ახალთახალი თეთრეულის ნაწარმის აღწერა აჯობებდა. ასეთ შესაძლებელ პოსტმოდერნისტულ გზას კი ისინი საკუთარ თავზე კონცეპტორებამ ააცდინა. თანამედროვე (და არამხოლოდ თანამედროვე) ქალი პოეტების კიდევ ერთი დამახასიათებელი ნიშანი უკვალბაცია და ისტერიკულობაა, რაც პოეზიაში ათასგვარი ფანტასმაგორიულ-სუბიექტური სახეებისა და გამოცუცნობი შეტყაფორების საფუძველი ხდება, და კიდევ უფრო უცნაურია, რომ ფართო მკითხველი რაღაც მანქანებით მანძი ახერხებს მათი შინაარსის მიხედვრას და აპლოდისმენტბსაც არ იშურებს. ეტყობა, აქ მიმართება ხდება კოლექტიური არაცნობიერის რომელიღაც შრეზე, რაც ფართო მასებს ძალზე ადლებთ და მათში სიმპათიის აღძრავს. რომელიმე თანამედროვე პოეტი რომ არ გავიხადოთ ზემოთქმულის მაგალითად, საუკუნის წინანდელ ლექსს შეგვიძლია გადავხედოთ, თუმცა ეს ის მანძი უმანკოდ გამოიყურება დღევანდელი სიურრეალისტური ზეგვებისა და ფსიქოპათოლოგიური მეწყერების ფონზე:

გზა სიმწუხარით არის მორთული,
სიცოცხლეს უცდი დიდი ხანია,
როგორც პატარა სპილოს ხორთუმი,
მე მზის ამოსვლაც არ მიხარია.

(ნინო თარიშვილი,
„სიკვიდილი ლოდინით“, 1926)

ცხადია, პატარა სპილოს ხორთუმს ანა, რა სიხარული ექნება, თუკი ის სპილოს კი ადარეკუთვნის, არამედ ქალს, მეტიც, პოეტ ქალს მასთან მთლიანად გაუიგივებია თავი და მასთვის ბუნებრივი არსებობის უფლება ნურთმეოვია? ასეთ ძილ-ბურანში ნალაპარაკევი სამიუხარად ვარკვევლ ტენდენციადაც იქცა ჩვენს ქალ პოეტებში, მიზეზი კი ის არის, რომ ისინი მხოლოდ საკუთარ თავს დასტრიალებენ, სადაც ბევრი ვერაფერი აღმოუჩენიათ, გარდა არეულ ფრაზასა და გამოთქმათა შეუხამებელი და ტრავმირებული კოლექციებისა.

მაგრამ არსებობს ქალთა პოეზიის სხვა განხორციელებული ვერსიოცა. ვერლიბრის ერთ-ერთი პირველი და ვერსიფიკაციის საკუთარი ჟურნალისტური ენის მექნე გამორჩეული წარმომადგენელი დალილა ბედიანიძე კონვენციური ლექსიცა ყოველთვის წერს და ძალზე საინტერესოა, რომ აქაც მისი მეტყველება კვლავ ვერლიბრის ფლრალობას იხარუწნებს. მასთან იმდენად ძლიერია ვერლიბრის სათქმელი, რომ კონვენციური ლექსების ენა-შიც გადადის. ეს კი იმაზე მეტყველებს, რომ დალილა ბედიანიძის სათქმელი - სინტაქსისა და ლექსიკის ის უნიკალური შეხამება, სტილი, რომელსაც პოეტმა მიაწონ ბუნებრივად ვერლიბრის სათქმელი იყო და ლექსის ფორმების მურჩევლისა მას ფორმალისტური მიზნებით არ უხეშმძლავანელია (როგორც ზოგჯერ დღეს მიმართავენ კონვენციურ ლექსს სრულიად ფორმალისტური მოტივაციით, რაც ზემოთ უკვე აღვნიშეთ). ფორილა ბედიანიძეს რითმისანი ლექსების წერისას არ დასჭირდება არც სონეტის ფორმის გამოყენებით კონვენციურობის ერთგვარი კომპენსირება, - რასაც ვერლიბრის მეორე ცნობილი ადგილბა, ლია სტურუამ მიმართა ერთხანს და საკმაო აფიოტრავიც გამოიწვია, - რადგანაც სონეტის ფორმის გამოყენება საბოლოოდ ვერანაირ ენობრივ სიახლეს ვერ დაგვიპრდება და ის ყველა ფორმაცზე უფრო მეტად კლასიკური საშუალება ფორმავა. მართალია სონეტის გაცოცხლება ყოველთვის შეიძლება და ეს საულოც არ იქნება ძველმოდეროების ნიშანი და მასში ახალი სათქმელის მოთავსებაც ხერხდებუა, მაგრამ ენობრივად აქ ახალი სათქმელი ვერ განდებდა და საბოლოოდ შედეგის თვალსაზრისით უმეტეს შემთხვევებში ესთეტურ სალონური მოთხოვნის დავაკმაყოფილებს. დალილა ბედიანიძის პოეტური სათქმელი ვერლიბრისა და კონვენციური ლექსის უწყვეტ ფორმამი თანარსებობს და ამის ძალიან პირ-

დაპირ და პრინციპულ ილუსტრაციას ნარმოადგენს ქვემოთ მოყვანილი ლექსი:

მე ბავშუბობისას მეკითხებოდნენ:

„რომ გაიზრდები, რა გაინაგავ, აბა, გვითხარა?“
და ეგახსოვბოდა: „მფრინავი და პარიზში გადაფრინდები!“

„იცი სად არის პარიზი?“

„ვიცი!“

„მაგრამ ფრენა ვერ რომ არ იცი... ვერ ვერ გაგიშვებთ!“
და იციინოდნენ უფროსები...

მე გაეიზარდე და ისინი ახლაც სიცოლით მეკითხებიან:

„აბა, პარიზში როდის მიდიხარ?“

შენ შეგიძლია უკვე გაფრინდე, უკვე დიდი ხარ!“

ახლა გაფრენას არავინ მიშლის,
არც თვითმფრინავის მიჭრის მიგნება,
მაგრამ მე ვიცი, ჩავალ პარიზში
და იქ პარიზი აღარ იქნება.

(დალილა ბედიაინიძე, „მე ბავშუბობაში მეკითხებოდნენ“)

სხვა ლექსებშიც უკიდურესი ყოფითი მასალიდან და ლამის ნმინდა ჟურნალისტური ენით ქმნის ის პოეტურ სტრუქტურას. და აი, როგორ იოლად შეიძლება გადაწყვედეს უბრალო მხიარულებაში ეგზალტირებისა და ქალური ლამარაკის ეგზისტენციალური მოთხოვნილების საკითხიც:

„პურზე ჩასული ირასთან ვემსევე ერთი საათი.

ლოში და წითელკანიანი სულგუნი.

– ქომუჩი ართი სიგარეტი!

– მუ რე, მუ გოკო?

ხა-ხა-ხა! ირა არ მიცნობს, მასთან მუნჯი ვარ, სულ ასე ვარ.
მარცხ მიცნობს – ვთამაშობთ ხოლმე. ის კბილებს იცვლის,
მე ვაიმედებ, რომ მალე დამთავრდება კბილებს მოცვლა.
გუშინ თანაკლასელმა ბიჭმა ერთი ცალი ყაყაჩო აწუქა
და დიდს აშბით მოამსევა.

„იებს ნუ აწუქებ ნურავის, ნურავის, იები ჩემია...“

ხა-ხა-ხა! ქომუჩი ართი სიგარეტი!

ძალიან ძნელია, შენს სამყაროში ვინმე შეუსვა და მერე გამოშვება.
მოეწონება ხოლმე შინ ლექსებს და მერე უზოარ პრინციპული.
ხა-ხა-ხა! დღეს მარიკან მითხრა, შეყვარებული ხარო.

მე ვითხარი, მენ თვითონ სარ-მეიქი და მომეფერა. მეც მოვეფერე.
ბევრი ვიკინებ და დივანზე ყირაზე გადავსდევ-გადმოუსდობდი.
მაგნიტოფონსაც ბოლომდე აეუსწიეთ.

– ქომუჩი ართი სიგარეტი!

შინ რომ მოვემსკოდი, ცრემლი მომერია. მენატრებო.

მარცხა მეგრულს მასწავლის.

მე ზღაპრები ვასწავლე და ამირანის მით მოვეყვი

და ინიციაცია აუესხენი.

ამირანი რატომ მიაჯაჭვებო? რა უნდა უთხრა?

– ქომუჩი ართი სიგარეტი! მერე ხატის წინ მოვინანიებ.“

(დალილა ბედიაინიძე, „ხა-ხა-ხა“)

შემდეგ ნინო დარბაისელს შქონდა საინტერესო ძიებები, ის საფარულად უკვე ახალ გზას ეძებდა დალილა ბედიაინის შემდეგ. ადენდა ლექსის დეტალური ანალიზი ცდილობდა ლექსისა და ლექსთმცოდნეობის სახარო ველში მოთავსებინა პოეტური სათქმელი და ამ მეთოდით ევლო ვერლობრსა და კონვენციურ ლექსს შორის გადგებულ საცადღებო ხიდზე, აქ მოექცნება საერთო ნიადავა. უბოთ, ამიტომაც, დალილა ბედიაინის საპირისპიროდ, მასთან ვერაფრადვე კონვენციური ლექსის ფუნერაობას ისმის.

აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ცალკე ქალ პოეტებზე მსჯელობა და მათი გენდერული ნიშით გამოცალკეეება ნამდვილად უფროსულია, მიუხედავად, ჩვენს ისტერიკულ-ფემინისტურ დროში, თუცა საინტერესო და ნინაბლმდგობრივ ფაქტად რჩება ისიც, რომ სწორედ ამ პერიოდში გამოიცა ქართული ქალი პოეტების ანთოლოგიები თუ კრებულები და ინგლისურ ენაზეც უკვე ითარგმნა უძნობთი ანგარიშის ნარხადგენად. ასეთი უბრდაპირი თუ ირისი დაკვეთა-ანგარიშების მარადიოქსი კი იმაში მდგომარეობს, რომ ქალი პოეტების გამოცალკეეება თავისთავადვე ანტიფემინისტური, სწორედაც რომ ყველაზე უფრო სექსისტური და დისკრიმინაციული ემედება გამოდის. და თვითგვემის მსგავს სტრატეგიებს მტნხლოად თვითონ ეალები და, მეტიც, ფემინისტი აქტივისტს ქალები ახორციელებენ. მკითხველისათვის ყველაფერი უფრო ცხადად რომ ნარმოინდეს, სულ ერთი ნაშით შეგიძლია ნარმოვიდგინოთ საპირისპირო გენდერული გამოცემა ანთოლოგიური სათაურით – „ქართული კაცი პოეტების ანთოლოგია“.

რაც ამ უნდა მოულოდნელი იყოს დღევანდელი წინასწარგანწყობილი აუდიტორიისათვის, ხაზი უნდა ვაგუსვათ იმასაც, რომ ასეთ რამ საბჭოთა კავშირში არ ხდებოდა და ან კი ნაკორი მოხდებოდა, როდესაც ქალთა ემანსიპაციის არაერთი საშუალო პროგრამა სწორედ საბჭოთა კავშირის წიაღში განხორციელდა, ქვეყანაში, რომელსაც სტალინის მერიილში მსოფლიოში პირველი ელჩი ქალი აღექვანდნო კოლმრტიკა ჰყავდა, ქალთა მოძრაობის ერთ-ერთი გამოჩენილი ფიგურა, რომელიც რადიკალურ ფემინისტურ საკითხებს იკვლევდა და ამკვიდრებდა ცხოვრებაში. 1917-1918 წლებში როგორც სახელმწიფო მშუნველობის სახალხო კომისარი, ის პირველი ქალი მინისტრიც იყო მსოფლიო ისტორიაში. სამაგიეროდ, სწორედ ჩვენს დემოკრატიულ და ახალი ფემინისტური

დირექტივებისა და პროგრამების დროში შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ასეთ ანტიფემინისტურ ფემინიზმს.

1936 წელს გამოცა კრებული „ძველი საქართველოს პოეტები“, რომელიც წინა საუკუნეების დავიწყებული პოეტიკების – მანანას, სალომეს, მარიამის, მარიამ-შაქურის, მია გაბაიანის, თეკლესა და ქეთევან ბატონიშვილის შემოქმედების გამოკვლევას წარმოადგენდა მათი ტექსტების თანდართვით, შედგენილი ლევან ასათიანის მიერ. სხვა ასეთი კრებული არ გამოსულა და ვერც იქნებოდა გამართლებული, თუ არა რაიმე სპეციალური დღის, ეთქვამთ, 8 მარტის აღსანიშნავი გამოცემა, ხოლო 8 მარტი ქალისადმი მიძღვნილი ერთი საზეიმო დღე კი არ არის, არამედ ქალთა ემანსიპაციისთვის ბრძოლის აღსანიშნავი თარიღია.

მეორე მხრივ კი შესაძლებელია, რომ ქართველ პოეტ ქალებს ისტორია თითქოს მაინც შეუმჩნეველად შლის და მალავს. ამიტომაც თავი უნდა დაეხანებოთ 80 წლის წინდადელი პოლიტიკაში ლაფსუსების ძებნას და კულტურის დღევანდელ პოლიტიკაში საქართველოს პოეტიკა „მაგალითზე ყურადღება მივმართოთ უახლესი პერიოდის იმ ქართველი ქალი პოეტების შემოქმედების სპეციალური მნიშვნელობის დადგენისაკენ, რაც, ასე თუ ისე, სათანადო ყურადღების გარეშე დარჩენილა. ნამდვილი სურათის გამოსარკვევად კი მეინსტრიმის ნაქარნახევისას ცოტა ხნით თავი უნდა დაეხანებოთ, რადგან იქ, როგორც წესი, ერთი-ორი ქალი თუ იქნება სათანადოდ წარმოდგენილი, ისიც, თითქოსდა, ვადიდებულების გამო.

საკმაოდ გავრცელებულია ერთი შეხედვლებაც, რომ ქალი ხელოვანები არ არსებობენ ანდა ისინი რეალურად ძალზე იშვიათად თუ გამოჩნდებიან ხოლმე. მართლაც, არცთუ ადვილია რომელიმე ცნობილი კომპოზიტორი ქალის, ან გამოჩენილი რეჟისორის, მხატვრის (ან მხრე ჩვენთან შედარებით დამაბნელებელი სიტუაცია) დასახელება. უფრო ადვილია ქალი მწერლების ჩამოთვლა და ერთ-ერთი მიზეზი ალბათ ის არის, რომ ჩვენს განათლებულ დროში მწერლობა და პოეზია, ცხადია, სრულიად გულთრეყვილია, ნაკლებად შრომატევად სამუშაოდ მიუჩნევათ (რადგანაც ანაბანისა და მშობლიური ენის ფლობა ყველასათვის ხელმისაწვდომია). ინტერნეტის მოხმარებამ საერთოდ ფართოდ გაუხსნა კარი ქალების ყოფით ჩვენს მოუთხოვნი ლაპარაკისკენ, მეორე მხრივ კი, მართლაც, მათი ასეთი სულ უფრო მძაფრად გამოკვეთილი მიდრეკილება ლიტერატურისაკენ შეიძლება უბრალო ისტორიული მემკვიდრეობითაც იყოს გაპრობებული – გასულ საუკუნეებში ქალები უფრო ხშირად იყვნენ წერა-კითხვის მცოდნენი, ვიდრე კაცები.

ქალი ხელოვანების არარსებობის მითხვევაშიც გამოკველევა სჭირდება და მიზეზიც მხოლოდ ის არ იქნება, რომ ქალების დისკრიმინაციათან გვეკონდა ანდა გვაქვს საქმე-ხოლო მწერლობას რაც შეეხება, ცხადია, მსოფლიო ყოფითი ლიტერატურულობის, ანაბანისა და წერა-კითხვის ცოდნის იოლი ხელმისაწვდომობა, თანაც რედაქტორის ინსტიტუტის დაკნინების ხელშემწყობ პირობებში (ინტერნეტ) წამდვილად ვერ გამოდგება სამწერლო თვალსაწიერის გარანტად. პირიქით, ეს იოლად ხელმისაწვდომი სალიტერატურო იარაღები შეიძლება სრულიად ყოფითი ისტერიკულობის გამაგრებელ-

ნებლ საშუალებად იქცეს. ხოლო ქალები რომ ძალზე სერიოზულები და სამიზნად ემოციურები არიან, იმაშიც ჩანს, რომ ძნელია გავისხნეთ მათ მიერ დანერგილი სატირულ-იუმორისტულ ლექსები.

მაგრამ რა შეიძლება იყოს სპეციალურად ქალისათვის განკუთვნილი ის განსაკუთრებული პოეტური პლატფორმა, რაც მათ გენდერულ კუთვნილებაზე ხაზგასმას იმთავითვე მოსწონდა? უნდა გავისხნეთ, რომ საუკეთესო ქართველმა პოეტმა მაყვალა მრეველიძემ ნიშნავს საბავშვო პოეზიის ნიშნ მიძებნა, თუმცა კი, მაღალი მხატვრული ღირებულების წყალობით მისი საბავშვო ლექსები ყველა ასაკისათვის სასიამოვნო საკითხავი გახდა. უნიკალურია ის ფაქტიც, რომ ძველი საქართველოს პოეტი ქალი მანანა სამედიცინო პოეზიას წერდა. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ეთერ თათარაიძემ პოეზიაში შელლევკის ინტონაციების შემოტანის გზას მიმართა. პირველყოფილ-მაგიური ხელოვნების ნიშნ უდავოდ წარმოჩნდება როგორც ქალური პოეტური ძიებების ბუნებრივი არეალი, მითუ-ღეუტეს გრძნობის შეფენა, კორკუს, პასიფაეს, არიადნეს და არგონავტიკის თქმულებების სამშობლოში. საწინააღმდეგო შემთხვევაში, აუცი-ლებელი გახდება ისეთი მძიმე ტვირთის ტარება, რასთან გამკლავებაც სულ რამდენიმე პოეტმა ქალმა თუ მოახერხა ამ უახლეს წარსულში და რაც გენდერული ნიშნებისგან სრულ გათავისუფლებას გულისხმობს პოეზიაში.

მეოცე საუკუნის პირველ ნახევარში ჩვენ გვყავდა ისეთი შესანიშნავი ქალი პოეტები, როგორებიც არიან ვერა შუბლაძე, მარია მიქელაძე, მაყვალა მრეველიძე, მარიჯანი. მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან ქალთა პოეტური მემკვიდრეობა ყველაზე გამოკეთ-

ლად ლია სტურუასა და დალილა ბედიანიძის ხედვით წილად (იხა ორჯონიკიძისთან, ბორნე ჯაჭვლიანთან, ესმა ონიანთან, ელა გორიაშვილთან, რუსუდან კაიშაურთან და კიდევ რამდენიმე სხვა ავტორთან ერთად) და მით სრულად სამართლიანად უჭირავთ მაღალი პოეტური კულტურის გამგრძელებლების ადგილი. სულ სხვა საკითხია, რომ დღემდე დამახსურებულად ბევრი დანიშნავს ლია სტურუასზე და დაუმსახურებლად ნაკლები დალილა ბედიანიძეზე, თუმცა ეს უკანასკნელი თანამედროვე ქართული ევრისტიკაციის ერთი მთავარი ჩამომადგინებელია.

ამასთან, დალილა ბედიანიძის პოეზია იმითაც არის საინტერესო, რომ მისი პოეტური მგრძობელობა ნაკლებად ესმარება ხაზგასმულ ქალურობას. თუმცა კი, ერთი მხრივ, თავისუფლად იყენებს ქალურობის გამოხატველ ყველაზე ტრადიციულ, სახალხო ფლერადობის მქონე ფორმალურ მეტყველებას თუ ფრაზეოლოგიას:

არა, არ დამივიწყო!
 არა, არ მიმატოვო!
 ეს ცრემლები ვინ მიზლოს,
 მეუფვე დე ბატონო?

სხვა გზა არ გამაჩნია,
 სხვა არ შემოყვარდება.
 შენი სახე მანია
 გულზე, შენი ხატება.

...იდუმლო ფანტომო,
 რა გუსურ? შენიფის ვინ ვიყო?
 არა, არ მიმატოვო!
 არა, არ დამივიწყო!

მაგრამ დალილა ბედიანიძის პოეზიაში ვერ შევხვდებით ხაზგასმულ ქალურ პირადულობას, მგრძობიარე ფანტასმაგორიულ სახეებს, აკიდებულ ვნებებს ან დაუოკებელ ბნედას და სასურველისა და არასასურველის ზემოციურ გამოჯენას შორისდებულების გამოყენებით.

დღეს არაერთი ახალგაზრდა პოეტი ქალის სახელია გამოკვეთილი და დღევანდლობასაც უკვე საკმაოდ დადგენილად გააჩნია საკუთარი, სრულად ახალი მენისტრამის ჩარჩოები. თუმცა, ზუსტად არავინ იცის, თუ კონკრეტულად რის საფუძველზე მოხერხდა ამ ყაღბის დადგენა, მაშინ როდესაც კონრფიტი ვერ კიდევ ნაყოფიერად და საინტერესოდ აგრძელებს საკუთარ შემოქმედებით მოღვაწეობას და მენისტრამის ნაწილად თითქმის არ მოიაზრებიან. ესეც ერთი პარადოქსია, რომ როგორც ჩანს, აქ მენისტრამი იკითხება როგორც ახალი და არა როგორც დადგენილი და ის მოდურობასთანაც არის გაიგივებული. თანაც აქ რაიმე საეტაპო სიხალის შემოტანასთან კი არა გვაქვს საქმე, არამედ უბრალო ქრონოლოგიური სიახლეს ჩვენს ქვეყანაში და ის მოდურობა თავისი ახალგაზრდა ასაკი გამო ქვეყნაში მომეტებული ყურადღების ღირსად და მოდურ მენისტრამად.

დალილა ბედიანიძისა და ლია სტურუას შემდეგ მსგავსი

ევრისტიკაციული და პოეტური ცვლილებები, ან თუნდაც მათი რაიმე შედეგობრივი გავრცელება და მოდურობა შესაძლებელი არ ყოფილა დალილა ბედიანიძის სახელზე საერთოდ ქართული პოეზიის ახალი ეტაპი აღნიშნა. თავისი ხელნერი, რომლის დამახასიათებელი ნიმუშებიცაა რეალიზმი, ფორმალისტური კონკრეტულობა და რეორტაული სტილი, სამოქალაქო განწყობა, ფოლკლორის მკაფიო გამოძახილის ქარგა, კლასიკური და თანამედროვე ფორმების ორგანული თანაარსებობა, ისევე, როგორც პასტორალური და უბრაანისტული თემატიკის თანასწორუფლებიანობა, ის ყველა მისი თანამედროვე პოეტისაგან განიორნება. ცალკე აღნიშვნის ღირსია ის ფაქტიც, რომ დალილა ბედიანიძის პოეზიის მაგალითზე კიდევ ერთხელ გაუქმდა მაღალი პოეტური შემოქმედებისა და ყველასთვის გასაგები პოეზიის მეურნეობის მითი.

ლია სტურუამ ე. წ. ელიტარული პლატფორმა ირჩია და აქედან გამომდინარე, მისი შემოქმედებისთვის დამახასიათებელი რთული სახეობრიობისა და ინტონაციების გამო ის ერთნაირად გასაგები ვერ იქნებოდა ენაქცესა თუ სოფელში მცხოვრები ყოველი მოქალაქისათვის. მან ზომიერი სალონური და მოდერნისტული განწყობები გააცოცხლა, დალილა ბედიანიძისგან განსხვავებით ნაკლებად რადიკალური ექსპერიმენტების გამოყენებით და დიდწილად ინტრავერტული, თავის თავში ჩაკეტილი და საკუთარ თავზე ორიენტრებული იდიოსინკრაზიულ ვერლიბრს გვთავაზობდა, რისი გავრცელების მცდელობები თუ სურვილები ამჟამად შეიგრძობნა ახალი თაობის ელთა პოეზიაში.

გაცილებით რადიკალურ, პოსტმოდერნისტულ ევრისტიკაციის მიზართა ერთ-ერთმა გამოჩრეულმა თანამედროვე პოეტმა ნინო დარბაისელმა, სრულად ახალგაზრდა ასაკში და თანაც საშუალო პერიოდის ყველაზე აკადემიური ლიტერატურული გამოცემის, გაზეთ "ლიტერატურული საქართველოს" ფურცლებზე 1980-იანი წლების ბოლოს. ერთ თავის მომცერი ლექსთან ერთად მას იმავე ლექსის ვრცელი განჩევა ისე ჰქონდა წარმოდგენილი, როგორც ამავე ლექსის თავისებური გაგრძელება, თავისუფალი საზომით დაწერილი პროზაული ლექსი („წმინდ სიყვარულის შუკარდო“). ნინო დარბაისელი ინტელექტუალურ თანამედროვე პოეზიას დასტრიალებდა თავს, სადაც არც ელიტურობა და არც სახალხოობა არ არის პრიორიტეტი. მისი მომცერი ფორმის ლექსებ-

ის უნიკალურობა იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი შეიძლება ყველასთვის გასაგები იყოს იმ ხარისხით, რაოდენი ლიტერატურული და, მეტიც, ლექსითმომცემლობითი მომზადებაც შეიძლება აღმოჩნდეს მკითხველს, თუ არადა, მის ლექსებს მაინც არაფერი აკლდებათ და სრულიად გასაგებნი რჩებიან.

ჩვენი დღევანდელი სტატია ერთგვარი დავიდანებული რეცენზიაცაა იმ პოეტიკ ქალების შესახებ, რომელიც თავის დროზე მეტი ყურადღება უნდა მიექცოდათ. არ არის აუცილებელი, რომ პოეტი უკვე დასრულებული ხელნაწილი წარსდეს მკითხველის წინაშე და მხოლოდ მაერ ჩავთვალოთ ჩვენს მოვალეობად მის შესახებ რამდენიმე გამაზნებელი და კრიტიკული აზრის გამოთქმა. დღეს საინტერესო პოეზიას წერენ ისეთი გამორჩეული და განსხვავებული ესთეტიკური მისწრაფებების მქონე პოეტები ქალები, როგორებიც არიან მია სარიშვილი, ელვა სამინაშვილი, ეკა ქვეანიშვილი, ბელა ჩუკურიშვილი, ლია ლიქოკელი, თეა თოფურია, დიანა ანფიმიადი, ცირა ბარბაქაძე, მარიამ ნიკლაური, დარეჯან სუმბაძე, მარკა ფორტოლიანი, თაბუნა ჭყონიძე, ქეთი ხაზირიშვილი და სხვები.

თუ ახალგაზრდა პოეტებზე ხმადაც ნერა არ მოგვერძება, შეიძლება ვაგებებთ იმის აღნიშვნა, რომ დალოლა ზედანიძის და მისი ლიტერატურული ნოვატორობის შემდეგ ერთ-ერთი საინტერესო პოეტია ქეთი ხაზირიშვილი. საინტერესო იმ კუთხით, რომ მან მოახერხა მილიანად დატოვებინა მე-20 საუკუნის ტერმინოლოგია, არამარტო ფორმით, არამედ სათქმელითაც, მოახერხა ინერციის გადალახვა და სრულიად ახალი პოეტიური დისკურსის წინ დადგომა შემოგვთავაზა. ქეთი ხაზირიშვილის ცალკეული ლექსები გზაგამყოფის პირველ მინიშნებს შეიძლება წარმოადგენდნენ და განვითარების პერსპექტივები მნიშვნელოვან შედეგებთან მისვლასაც შეიძლება გულისხმობდნენ. ყურადღების მისაქცევად პოეტს საერთოდ არ სჭირდება მკვეთრი მოქმედებები, მათუშეტეს, რაიმე ფრაზეოლოგიური ან შინაარსობრივი უხეშობები. კარგად იციის, რომ პოეზიისკენ მიმავალი მთავარი კარის გასაღები ეს არ შეიძლება იყოს, თუნდაც დროებითი სარგებლობის მნიშვნელობით.

ქეთი ხაზირიშვილის ის ლექსები, რომლებზეც ჩვენ ამჟამად ყურადღებას ვამახვილებთ 2008 წლის იმის პერიოდის გარემოთა თავმოყრით. მათში სასიამოვნოდ გამოისყვივის ამკარა ფაქტი, რომ პოეტი საყოფარო მეტყველებით ბუნებრივად დააკავშირებული ქართული მეტყველების არქტიპოიან, არა როგორც ნერა-კითხვის მცოდნე და თვითმიზნის მქონე მავანი დამწყები ლიტერატორი, არამედ როგორც რიგითი მოქალაქე ენის პერიფერიული და შუენიშვეული ცხოვრებისეული ცოდნით. სწორედ ამიტომაცაა, რომ მასთანაც სხირად ურთობო ლექსი რითიან ლექსად მოჩანს და ამით ის თავისუფალ ვერსიფიკაციამ ნამდვილ პოეტური მეტყველების გამორჩევის ჩვეულ მახასიათებელს იმეორებს. მორიდებული პოეტური ენის მსგავსად, მის ლექსებში იშორ ჩანს, თვითონაც თითქმის მორიდებულად, პერიფერიული პოზიციის დაკავება ირჩევს სალიტერატურო საზოგადოებ, რაც ქალური პოეზიის ერთ-ერთ ნამდვილ მახასიათებელად შეიძლება ჩაითვალოს.

„წვიმის სეზონი“ ურთობო ლექსია და სხვა ლექსების გვერ-

დით ისიც ისეთი ბუნებრიობის ნიმუშად მოჩანს, ქეთი ხაზირიშვილის პოეტობა რომ ანასიათერეს სილაღლი უზარალოების მიღაც მაყარე პოეზიციის მქონე ესთეტი დგას და აქ ყველაფერი ესთეტიური და ლამაზია მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც ნამდვილი. ესთეტიკა მისთვის, პირველ რიგში, სილაღლესა არაა, როგორც ჩანს, წესრიგს და ეთიკას ნიშნავს და ამიტომაც წარმოგვიდგება საბოლოოდ მისი ლექსები როგორც ეს კონსერვირებული და ხაზგასმული ესთეტიკობა. დაკონსერვირებული ვაზი-საბის მოვლავიონებს, იაპონური ესთეტიკის ამ ძირითად კატეგორიებს, უზრუნველბას, განმარტობებს, სინამდვილას, არქაულობას, რაც უშაღლეს მემენიერად აღიქმება. ასეთივე წესრიგშია მოქცეული პოეტის მეორე ლექსი „გაკვილი“, რომელიც ბოლოს მულოდენლად გვიმყვანებს თავს, როგორც ერთკლასი ლექსი. სასიყვარულო შინაარსის ლექსებს ქალებისთვის სხირად მაგორი და დამატყვევებელი უზომედეგების დანიშნულებაა გააჩნიათ. ისინი კონკრეტული მიმღების ემოციური შეტოქვისათვის არიან გამზადებულნი, რითაც უხეშდღით ამქვანებენ ქალთა არარეალიზებულ მიდრეკილებას შლოციების პოეზიისაკენ, თუნდაც ჩვენს პოსტმოდერნისტულ და ადრეც, ვთქვამთ, გალაკტიონის დროინდელ მოდერნიზმის ეპოქაში:

სადა ხარ? სად ხარ? სადა ხარ?!

კითხვები ნუნავენ საათებს.
ო, ველარ ვიზან მე ამ გვარ –
ღამეებს წეაღებთ განათებს.

(ლიდია მეგრელიძე,
„თვლებში მთავრე და ფირუზი“, 1926)

ქეთი ხაზირიშვილთან ეს ასე არ ხდება, ის მაინც ყოველთვის ინარჩუნებს ემოციურ განდგომას და ასეთ ესთეტიკურ ნიდაგზე ჩვენს წინაშე წარმოადგება როგორც წესიერი პოეტი და მოქალაქე, რომელსაც სურვლია აქვს, რაც შეიძლება უზარალოდ და რეალისტურად იყოს დაკავშირებული დღევანდელ დღესთან.

ქეთი ხაზირიშვილი ჯერჯერობით არცერთ ჩვენს მიერ ნაეარაუდებ გზას არ მისდევს – მას არც შლოცივის ელემენტები შეაქვს საკუთარ პოეზიაში, რათა მათი საშუალებით მოსწყდეს ადამიანულ სხეულისმიერ სიმძიმეს და არც თავისუფალ სიყვარულს უძღვისნი შიმენებს. იქნებ იმიტომ, რომ ნამდვილი შლოცივებისა და წმინდა სასიყვარულო ოდების ნერა ძალზე რთული ამოცანაც არის ეგზისტენციული

თვალსაზრისით და პოეტი ჩვენ მიერ ზემოთ დასახელებულ ესთეტიკურ პრინციპებზე დაყრდნობით თავის გარემომცველ უსაზღვრო სინამდვილეს ირჩევს სათქმელად.

ქალებს ასევე უყვართ, ენის მოზღვრით ესაუბრონ სხვა-დასხვა ბილს, მწერებს, ქვემძიმეებს, ყველას დედა-შვილურად დაუყვავონ. ქეთი გზირიშვილი არც რაიმე ასეთ თავშესაქცევ თამაშს მიმართავს, მას არ სჭირდება ზოლოლოგიური აღმატებულიობის ბლაგვი და მოსაწყენი იარაღები. არც ყოფითი და პირადული პრობლემის გამო ვაკუმულის და ტრაფარეტულად დადგენილ სტრასშიერ ქალურ სათქმელს ერიდება. შეუძლია, არასოდეს ილაპარაკოს თვისთაზე. განზოგადება კი ხშირად ყველაზე დიდი პრობლემაა ქალებისათვის და თუ მაინც ახერხებენ ამას, საბოლოოდ ყველაფერი მოჩვენებებით სავსე საკი-წყობის პალატას დაემსგავსება ხოლმე, რადგანაც სინამდვილეში განზოგადება კი არ არის მათი მიზანი, არამედ მხოლოდლა ილუზია და დამალვა.

უნდა ვეღიაროთ ისიც, რომ ქეთი გზირიშვილის ჯერჯერობით ერთადერთ კრებულში „სელა“, რომელიც ამ ათიოდე წლის წინათ არის გამოცემული, საკმაოდ გვეხდება სუსტი ლექსებიც. ქვეყანაში გამარაოული სალიტერატურო პირობების არსებობის შემთხვევაში ეს ასე არ უნდა ხშირდარიყო, რადგან მათი დიდი ნაწილი აუცილებლად გაიფილტრებოდა, როგორც ავტორის, ისე რედაქტორის მხრიდან.

საინტერესო ავტორია დარეჯან სუმბაძე და მოუხედავად იმისა, რომ საკმაოდ ხშირად იბეჭდება სრულიად სხვადასხვა ლიტერატურული პროფილის გამოცემებში და საკუთარი ხელწერილითაც კი გამოირჩევა დღეისათვის „დადგენილი“ საყოველთაო ნორმისგან, ის მაინც ზედმეტად ჩრდილოა მოქცეული და ქეთი გზირიშვილის მსგავსად ერთგვარი აუტსაიდერის როლს შეუთვისებია. მის ლექსებში საერთოდ არ არსებობს რაიმე მექანიკური დისკურსი ან ფრაზა, რომელიც პირადად მისი არ არის, ის ე. წ. მოაზროვნე პოეტების კატეგორიას მიეკუთვნება და შეიძლება უფრო მეტადაც კი, ვიდრე ამას ჩვენში დამკვიდრებული შეხედულება წარმოიდგინს. მეტიც, მისი ტროპი ხშირად სწორედ კრიტიკული აზროვნების პროდუქტია და ლაკონიურად და ჰარმონიულად ითაცხებს პოეტურ სევდას. დარეჯან სუმბაძე შეგვიძლია მივიჩნიოთ კიდევ ერთ პოეტ ქალად, რომელიც თავისუფალია რაიმე გენდერული კონტრასტისა და შეფერვილობისგან და ლოგიკის, სალი აზრის, კრიტიკისა და მეტაფორის მოულოდნელ გადაკეთებზე ქმნის საკუთარ პოეზიას. ეს სასიკოცე შეიძლება აღმოაჩინდეს, როგორც საზოგადოებაში პრეზენტაციების კუთხით, ასევე პირადი კომფორტის თვალსაზრისითაც, რადგანაც საზოგადოება ხშირად უფრო იოლად ეუბნება მინაარსობრივ არეულობასა და სიგაჟეს, ვიდრე ფორმალური წესრიგით ჩამოყალიბებულ ნამდვილ სტრუქტურულ ამბობს.

ამ ორ პოეტზე ჩვენ სპეციალურად გავამახვილებთ ყურადღება, რადგან, მიუხედავად იმისა, რომ მათ შეიძლება ჯერ კიდევ დიდი გზა აქვთ გასავლელი, მაინც არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ ისინი საკუთარი პოეტიკის ორიგინალური მიმართულებებით გამოირჩევიან.

ქალთა დღევანდელი პოეზიის მსგავსი ემოციურ-საკომუნიკაციო არეულებებზე შეიძლება 1920-იანი წლების ე.წ. „მეზობელი“ (სხვათაშორის) ეკონომიკური წესრიგის – წერილი კომპერატციებისა და სხვადასხვა საჯაროების) პერიოდის პოეზიასაც ახასიათებდა, რაც ალბათ იმ დროს მიღწერილ ფუტურისტული ზედპირული გატაცებებითაც ნაკლებად როდი იყო განპირობებული. თანამედროვე ემოციურად აძლილი თუ უზარალოდ სოციალურად დაუდევარი პოეზიცა ალბათ კვლავ წერილ მოუგერეთა ინფრასტრუქტურითა და გარემოთა განპირობებული, თუმცა ისიც ფაქტად რჩება, რომ ინდროინდული მანუფაქტურული და პოეზიაც მაინც უფრო კოლორიტული იყო:

ლიკანის მთებში დავთალხავ თვალებს,
მიმაგონდება მთაწმინდის მთვარე...
ესლა მე გვეყარ გრძნობა ნამთვრალეს –
ღამით ნანვალებ უზნეო ქალებს!

ო, ეს ხეები ელდინურ სიბრძნის,
დინჯი, ბებერი, და ასე ნახო.
ცისფერ ზმანების დღეები მირბის,
ვეფიეროს ბორჯომში დაგვარგე აზრი...

ვიცი იცილებს მბარბელი,
რომ იქ, სადღაც შორს არის სხვა მხარე!
მოვა გახეთის დამტარებელი,
კვლავ მომაგონებს მთაწმინდის მთვარეს.

ტყელისო, გული შენ მოვაბარე! –
სხოუნის აღურსმა ვადამიტანა
ვეუცქერი სულის დახურულ კარებს
ვიციინ ისე, როგორც სატანა.

(ლიდია მეგრელიძე
„დედები ბორჯომში“, 1926)

იმამიც ეჭვი გვეპარება, დღეს ვინმეს ისეთივე რადიკალური ფემინისტული პოზიციები გააჩნდეს, როგორც ჰქონდა ლიდია მეგრელიძეს, ცნობილ საბავშვო ავტორს, გალაკტიონის მეგობარ ქალ პოეტს, რაც ლიტერატურის მუხურების თანამშრომლის ნინო ჩიხლაძისთვის დატოვებული მისი ანდერძიდანაც ჩანს:

„ქალის სახელი მუდამ „ცოლი“ როდი უნდა იყოს და კაცის სახელი „ქმარი“... რაც ნიშნავს მამაკაცის ძლიერებას და დედაკაცის უძლურებას... მე ვეფიეროს კომუნიზმის დროს ეს სახელი „ცოლი“ და „ქმარი“ მოისპობა. ეს მოხდება მაშინ, როდესაც ბავშვი დაიბადება და სახელ-

სახე გაქვს აგრულელებული
როგორც ყანა დანაკობი
წელში ხარ გამოყვანილი,
იხე აგიშენდეს ქობი.

ჭამო... ჩემო... ნამო... ჩემო...
ნამოგყვები „დამასკოში“,
მიყვარს ბული, მონპასიე,
დამაქრული ვაშლი, კომში.

ნუცა ნაცნობად

ბაბარაკუნა

სალამს გიძღვნი ჩემო საყვარელო ქმარო,
ვიცი ეხლა გცხელა, მონყენილი ხარო.
ნუ იდარდებ ჩემზე; ნუ აპყვები იჭვებს...
მეც მარტო ვარ ტყეში, არ გპორდები ფიჭვებს.

ან კი აგარაკზე – სასეირნო რა მაქვს!
ტყეში ვნევიარ მუდამ შეჩვეული გამაკს!
მართლა, იმ დღეს შემხედა შენი დირექტორი,
იმისთანა დღესკა არ იქნება ორი.

არ იდარდო, ჩემო, არ შესწუსდე ფულზე...
მართლა, მეყოლება შვილი გაზაფხულზე.
კარგათა ვარ, დღეში თხოთმეტ კევრცხსა ენონნი...
იყავი კარგად, ჩემო, გკოცნი... გკოცნი... გკოცნი...

მარიამ კოცნად

ბაჩარაზა

როცა უცქერ „პონიკებს“ მოკლე კაბიანებსა,
ქალწულებსა გიჟებსა და მსხვილ ფენიანებსა,
მაშინ ნდომისა წერწყვი ყელში გაგორდება,
აღარ გშეღლის არც თხოვნა და აღარც შევედრება.

ვაი, შენი ბრალი, გეკიდება ალი.
იწვი შენ სანყალი, გადაისხი წყალი.
თავს გეხვევა რეტი, ხარ ნამდვილი ცეტი,
ხანა არ არის მეტი – უნდა დაგცხონ კეტი.

მაკა პროშტავა

ბინაში

დაღამდა უკვე. მზე ამოდის დასავლეთიდან.
ჩიი აღუღდა სამოვართი უკან ქუნაში,
რა მიეცი დღეს შენ გირვანჯა ბულკის სუხარბი?
შენ მაგ თვალზე, ეგ თქვინი რამ დაგისივა?
მატარებელი განწირული ნეტავ რას კივა?
შენ სიღამაზეს დინუნებს ნეტავი ვინა?
გუმინ სევდებმა საბურთალო გადაირბინა.

* * *

ჩემი ქმარი ციხეშია,
ვაი... ვაი... ვაი...
ვერ გამოვა მიდღემჩია,
ვაი... ვაი... ვაი!

* * *

დედავ ბატინკა,
მამავ კალოში, –
სვიდანის მინიშნავეც
საბურთალოში!

* * *

მატარებლის კარები
დედას გაეგვარები,
წაეკლ ზაცსში ბელს მოგანერ
პატრონს ჩაეგვარები.

ბოლოს კი დადენდით, რომ როგორც მხატვრობაში ანსტრაქცია, იმგვარადვე პოეზიაში – ვერლიბრი, გამოხატვის დიაპაზონის მუხლდენისათვის კი არა, მეტი თავისუფლებისათვის იქნა შემოღებული და ცალკე მდგომი ფორმა, გინდა კონვენციური და თუ გინდა თავისუფალი ლექსის, თავისთავად არაფერს ნიშნავს, თუკი მისი გზით რეალური ენა და სათქმელი არ მოიძებნა. და სხვა შინაარსთა ჩამონათვალს შორის იქნებ ეს დატვირთივაც გააჩნის დალილა ბედლიანდის ერთი ლექსის სტრიქონებს:

ვათავისუფლებ ოთხ სტრიქონზე ჯვარცმულ რითმებს
და მარცვლებდათილილ სიტყვებს ლექსში ვათავისუფლებ!
...და მერე თვითონ თავისუფლებას ვათავისუფლებ!

5

ლიბერალური ხალხდარი

2018 წელი საფრანგეთში გვიომ აპოლინერის წლად იყო გამოცხადებული.
მისი გარდაცვალებიდან უკვე 100 წელი გავიდა.

მე ვრჩები დრო კი გადის

ქეთევან კოკოზაშვილი

არავინ იცის ზუსტად, ლევენდა თუ სინამდვილე, რომ როდესაც აპოლინერმა თავისი პირველი პოეტური კრებულის, - „ალკოოლებში“, - საცდელი ეგზემპლარები მიიღო, აღმოჩნდა, რომ პუნქტუაციის ნიშნები მთლიანად გამოტოვებული იყო. პოეტს არ მოუთხოვია არავითარი შესწორება, მონონა კიდევ, საინტერესოც მოეჩვენა და გადამყვინა, წიგნი ამ სახით გამოცემულიყო. შემდეგ ბევრმა პოეტმა მიბაძა მას. პუნქტუაციის ზოგჯერ მთლიანად გამოტოვებდნენ ხოლმე, ზოგჯერ - ნაწილობრივ. ამგვარად, ლექსი ენაში თითქოს კიდევ უფრო მეტი თავისუფლების სივრცედ იქცა. ამ ხერხის გამოყენებით აპოლინერი მიანიშნებს, რომ ზოგჯერ საინტერესოა გაურკვეველობისა და დაბნეულობის შემოტანა, ხანდახან მკითხველი უნდა ორჭოფობდეს, მეტს ფიქრობდეს ანა თუ იმ სიტყვის მნიშვნელობის გარკვევისას, სტრიქონები ერთმანეთისგან უნდა გამოშვინდნენ, ან, სულაც, ისე უნდა ახედნდნენ ერთმანეთზე გავლენას, რომ იქმნებოდეს ერთი მთლიანობა. ზოგჯერ შეიძლება იყოს „პოეტური ბოდაც“, ბუნდოვანი აზრიც, რაც კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი და ღირებულია პოეტურად. ამას ემატება სრული თავისუფლება და ექსპერიმენტები ევრსიფიკაციული სიხალეების მხრივ. პოეტი ხან ჩვეულებრივ მიჰყვება ტრადიციულ ფორმებსა და მეტრიკას, ხან სრულიად ახალ ფორმას ვთავაზობს და მოგვიანებით, „კალიგრამების“ უჩვეულო გრაფიკულ-ევრსიფიკაციული ციკლიც ჩნდება. ამ უკანასკნელს განსაკუთრებული „სიახლის“ ეფექტი ჰქონდა, ისევე, როგორც ტრადიციული რითმიანი სტროფებით ავტობლ ლექსში ადგილადილი ევრსიფიკების ცოცხა პრეტენზიულ გამოჩენას ან პირიქით - ევრსიფიკაციის რითმიანი მონაკვეთების ჩართვას.

გაერთიანებული და დალაგებული. ფრანგი ლიტერატორი ჟოზეფ დუამელი კრებულს „ქველმანებით მოვაჭრის ფარფულსაც“ კი ადარებს, თუნცა, მიუხედავად განსხვავებულობისა, ელემენტური, სიმბოლისტური, მისტიკური ხასიათის ლექსებს შორის არის გაცილებით სიღრმისეული ერთიანობა, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს. „ზონა“ კი ფორმისა და შინაარსის თვალსაზრისით სრულიად განსხვავებული ლექსია და გასაგებია მისი განსაკუთრებული ადგილი არამხოლოდ „ალკოოლებში“ და აპოლინერის შემოქმედებაში.

მაგალითად, „ალკოოლებში“ აპოლინერს არ უცდია, ლექსები ყოფილიყო თემატიკით, ესთეტიკით, ან სხვა ნიშნით

S
A
L
U
T
M
O
N
D
E
D
O
N
T
J
E
S
U
I
S
L
A
L
A
N
G
U
E
É
L
O
Q
U
E
N
T
E
Q
U
E
S
A
B
O
U
C
H
E
O
P
A
R
I
S
T
I
R
E
E
T
I
R
E
R
A
T
O
U
J
O
U
R
S
A
U
X
L
E
M
A
N
D
S

აპოლინერი ფრანგულ პოეტურ ტრადიციებს ეფუძნება და ცდილობს მასთან ნოვატორული ხედვის შერწყმას. მისთვის მნიშვნელოვანია პოეზიის ევოლუცია, განახლება და, როცა ვლადიმერსონის მისი შემოქმედების მოდერნისტულუბაზე და საერთოდ, მოდერნიზმზე, სწორედ ეს უნდა იგულისხმებოდეს – ნარსულთან მუდმივი კავშირი და მომავლის განჭვრება, მომავლის პოეზიის შექმნა. თავად კი, თუ მოდერნულობაზე ლაპარაკობდა, ყოველთვის მხოლოდ იუმორით, ირონიითა და დისტანციით.

აპოლინერის პოეზია არის კულტურის სხვადასხვა მიმართულების შერწყმა: კუბისტური ტილოები, გადმოტანილი პოეზიაში; ნატიფი ლირიზმი, შერწყმული მისტიკურ ნიადაგვლებთან; მოკლე, აპოლინერმა შექმნა სრულიად ახალი პოეტური სამყარო. როგორც თავად წერს, „ზეგარდმო ყოვლისშემძლე ძალა, შესაძლოა, ყოველდღიურად ცვლის საგანთა წესრიგს, ენი-ნაალმდეგება მიზეზებსა და შედეგებს... რათა შექმნას მოგვენათა ახალი თანმიმდევრობა, ახალი რეალობა.“

თვისებრივად ახალი ლექსი კი მოითხოვდა კითხვის სხვაგვარ თვისებებს, მკითხველისგან მოითხოვდა უნარს, ეთანამშრომლა პოეტთან, ანუ ლექსის შინაარსთან, ტექსტის მთლიანობასთან. მართლაც, მისი ლექსების კითხვა თავისებურ ფორმანებულ პროცესია,

წარმოსახვა ერთვება ლექსის გაგებაში და ინტერპრეტაციის საკმაო საშუალებას იძლევა.

აპოლინერმა სრულიად განახლა, ერთგვარად გააძლიერა კოდეც პოეტური ენა. იგი ხშირად არღვევს გრამატიკულ ნორმებს, ან სიტყვებს ინგვარად აკავშირებს, რომ აზრი უაღრესად ბუნდოვანია და სათქმელის მოხელეთა ძალიან ჭირს.

კლასიკური მწერლობა იცავდა და მიჰყვებოდა აზრს: „ხელოვნება, მწერლობა სათქმელის ნათლად გამოთქმა-გამოხატება“. ამ მოსაზრებას უპირისპირდება აპოლინერი თავისი შემოქმედებით ცნობიერად თუ არაცნობიერად და სრულიად ათავისუფლებს პოეზიას ყოველგვარი კლიშეებისგან. „ალკუ-პოლები“, რომელიც 1913 წელს გამოჩნდა, იყო თანამედროვე პოეზიის ერთგვარი მანიფესტი და თავისებურ პოეტურ სკოლად იქცა. მან მისცა მიმართულება თანამედროვე ხელოვნების სხვადასხვა დარგს, იქცა ზოგადად მოდერნიზმის განვითარების საფუძვლად. აქ ჩანს სახელი ხელოვნება, შენავეებული პოეზია-სთან, გამოვლენილი მარტო ლექსის შინაარსში კი არა, ფორმაშიც. ერთ-ერთ წერილში ის თავად წერს: „პოეტი რომ ხარ, სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ სხვა რამის გაკეთება არ შეგიძლია.“ „კალი-გრამები“ არის სწორედ პოეზია, გრაფიკა და პლასტიკა, წარმოდგენილი კომპლექსურად.

აპოლინერი ადრევე ფიქრობდა წიგნად გამოცემას, მაგრამ მალე დაიწყო ომი და პოეტის გარდაცვალებამდე შეიდა თვით ადრე ძლივს მოხერხდა ამ ნაშუქელების ერთად თავმოყრა. აპოლინერს, როგორც ჩანს, უხდლად ეწყენებოდა, რომ მარტო პოეტი კი არა, მხატვარიც იყო. კალიგრამების პირველი ნაშუქე-ბი შესრულებულია აკვარელითა და გუაშით. ის არის პოეტი-მჭერეტელი, ხედავს, როგორ ვითარდება ახალი ტექნიკა, კინო, ფოტოგრაფია და ამიტომ პოეზიაშიც საჭიროდ მიიჩნევს ახალ ფორმათა ძიებას. მისი აზრით პოეზია ვერ დარჩება უბრალო ნაბეჭდი ტექსტით.

თვითონ სიტყვაც, „კალიგრამები“, აპოლინერის მოგონილია, გამომდინარე სიტყვიდან -კალიგრაფია და იდეოგრაფია. „კალიგრამები“ არის სიტყვათა და ფორმათა თამაში, ლექსი-ნახატი. სიტყვები ხატავს სიგარას, საათს, მტრებს, ზოგჯერ კი ფურცლებს გადაუხლევიან წვიმის წვეთებად თუ პირველ მსოფლიო ომში ბრძოლის ელზე მიძვალი მატარებლის სახით. კალიგრამების უმრავლესობა ფორნტზე შექმნილი და მათი ადრესატები არ-ის საყვარელი ქალები, ლუ და მადლენი. ომსა და ბრძოლებს ის ასე უძღვება – ლექსებში ახდენდა გრძობებისა და დაძაბული ყოველდღიურობის ტრანსფიგურაციას, სიტყვების ასეთ პრიზმა-ში გარდატეხვისას კი იქმნებოდა გასაოცარი სინთეზური პოეზია.

ისევე, როგორც კუბისტების ტილოებზე, სინამდვილე აქაც ასახულია კოდირებულად. აპოლინერის პოეზიაშიც კოდირებუ-ლი პოეტური ენა და საგანი წარმოდგენილია ხშირად ორგან-ზომილებით სერცეში. ამიტომ არის, რომ ზოგიერთმა ლიტერა-ტორმა მის პოეზიას „კუბისტური პოეზიაც“ კი უწოდა.

საბოლოოდ, თუ დანსება კითხვა ლიტერატურული მიმდინარეობის შესახებ, უნდა გავისვენოთ, რომ თავად აპოლინერმა 1909 წელს ერთ-ერთ გამოსვლაში დაასახელა „ახალგაზრდა პოე-ზიის“ ორი ფუნდამენტური დაჯგუფება – ერთი მხრივ, უნიანი-მიზმი და მეორე მხრივ, პარტეტი, რომლებიც თანამშრომლობ-ნენ 1903 წელს მის მიერ დაარსებულ ჟურნალთან, მაგრამ პოეტი საკუთარ თავს არ მიაკუთვნებდა არცერთ სკოლას, არცერთ

პოეტურ დაჯგუფებას. მის მიზანდა, რომ იყო ყველასგან განსხვავებული და ქმნიდა სულ სხვაგვარ პოეზიას, ახალი ესთეტიკით. თუმცა, ზოგჯერ ერთია, რას ამბობს, რას ფიქრობს, როგორ აფასებს პოეტი თავის შემოქმედებას და მეორეა, ერთიან ლიტერატურულ კონტექსტში მოგვიანებით როგორ იკვთება საერთო ერთობა და, შესაბამისად, როგორ განიხილება მისი პოეზიის ადგილი და თავისებურებები. ეს ყოველივე კი ერთი ფრანზიტი შეიძლება გამოითქვას – აპოლინერი ახალი ფრანგული პოეზიის ფუძემდებელია.

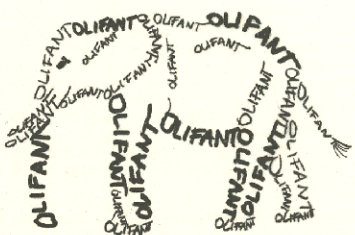
სხეულის ცხრა პარი

ძლიან მნიშვნელოვანია აპოლინერის ეპისტოლარული მემკვიდრეობა არა მხოლოდ თავისთავად, არამედ მისი პოეზიის ნიუანსების, მისი ნატიფი ლირიზმისა და ნელანქოლიის უკეთ გასაგებად. წერილებში ერთმანეთს ერწყმის პოეზია და ყოველდღიური ცხოვრების პროზა. წერილებს თან ახლდა ლექსები, მიძღვნილი საყვარელი ქალებისთვის.

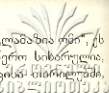
მხატვარ მარი ლორანსენის სიყვარულს უკავშირდება მის შემოქმედებაში რამდენიმე უმნიშვნელოვანესი ლექსი, მათ შორის, „ზონა“ და „მირაბოს ხიდი“, რომელიც მასთან კამათისა და განზორბების შემდეგ დაწერა. „მირაბოს ხიდი“, ერთი შეხედვით, ტრადიციული ლექსია თავისი სიმბოლიკით – სიფიქსი, სარმაგალი დრო, თუმცა ეს უნივერსალური თემატიკა და ლექსში შერწყმულია ახალ ფორმასთან, რიტმთან, რითმებთან, ლირიზმთან და მუსიკალურობასთან:

„მირაბოს ხიდქვეშ მიღელავს სენა და ტრფობა ჩვენი უნდა მასსოვდეს ჭირთა დათმენა რომ ტანჯვა უძღვის წინ ყოველ ლხენას.

მსუხრი დგება და რეკავს საათი მე ვრჩები დრო კი გადის ტაატით“

 აპოლინერის, მისი პოეზიის განუკუთრებელი ინსპირაციის წყარო იყო დიდი ქალღმერთი ლუს მიმართ (განთქმული ლუსი და კოლინი-პატიონი). ამიტომ უძღვრესად საინტერესოა მათი მიმონერა. აქ უბრალოდ ხელუწევა და პოეზია კი არ იჩენს თავს, არამედ იგრძნობა უმბადრესი ეროტიკული პულსაციაც. რასაკვირველია, ეროსში იგულისხმება „ხელოვნების სიყმანვილი“ და ის აპოლინერის ლექსების იმპულსად იქცევა. ლექსი „ჩემი სიყვარულის აზრდილი“ ამის დასტურია. ქალი შეხვედრისთანავე ხიბლავს პოეტს და მასაც მაშინვე უვარდება. წინდება ინტენსიური და, იმადროულად, ეფემერული გრძნობა. აპოლინერმა ლუს მისწერა ასობით წერილი, რომლებშიც არის დიდი სიყვარულის გამოკვლევა. აქ ერთმანეთს ერწყმის ფანტაზია და რეალობა. თითქმის ყოველ წერილს თან ახლავს ლექსი, ზოგს რამდენიმეც. ლუ იყო მისთვის განსაკუთრებული მთავარბების წყარო. ერთი წერილი კი იმით გამოირჩევა, რომ ჯერ ჩვეულებრივად მისწერა ქალს, მერე კი ცნობილ მშვენიერ ლექსად აქცია: „ჩემი ლუ, ახლა მინდა კვლავ სიყვარულზე გელაპარაკო. ის ისე შემოიჭრება ხოლმე გულში, როგორც მზე ეფინება დღეს, მერე კი შოლტავით მოიქნება სიცივეს, რომ ჩვენი სულში ცხოველჰოს. ჩემი სიყვარული მხოლოდ შენი ბედნიერებაა. და მეც მხოლოდ შენი გაბედნიერება მსურს. ეს სიყვარული ტკივილამდე მგზნებარე უნდა იყოს. ჩემი სურვილი შენს მშვენიერებასა და სურვილებს ერწყმის. ო, აი, კვლავ ჩემ წინ დგახარ მთლად მიწეული, მომხიფელი, ჩემგან გაღმერთებული. შენს მკერდს ხურმისა და ველური ლღვის გემო აქვს. თეძოს ტკბილი ხილც როგორ მიყვარს. ძვირფასო, ზღვის ქაფი ხარ, ქალღმერთის მშობელი... ვინეი შენს ცეცხლში და შენს სიყვარულში. დენისციეით ყოველდღე გვკვდები და ბელახლა ვიბადები.“
 ბეჭდურ უცდით გიითმისა და ლუს ხანმოკლე და უმბადრესი სიყვარულის ასხნა. მაგრამ უცბად და ასე ძლიერად გადავიგებული გრძნობა ვერ იტეზობდა ხანგრძლივი. მალე განეღდა ეს გიუერი სიყვარული, უცებ დაიპირიტა ენერჯია, თან გიითმის არჩაპო განწევა და მათი ფიზიკურად შორს ყოფნაც გარდაუვალი იყო. გარდა ამისა, ლუიზი ძალიან თავისუფალი ქალი იყო, პარალელურად სხვა კავშირებშიც ჰქონდა, ამ მხრივ „საბრალო პოეტი“, აპოლინერი, ვერაფერს გაანწყობდა. თითქმის ერთი წლის შემდეგ ისინი დაშორდნენ და პოეტმა ლუსთან ყოველგვარი კავშირი გაწყვიტა.
 წერილები არივე მხრიდან გამოირჩევა ინტენსიური მამფერი ეროტიზმით, რასაკვირველია,

*Je lève aussi un monument
au dieu charmant et doux*

(C)i	toi	mon	pa	lit
lon	lu	es	la	dia
et	la	di	as	sa
lion	mo	pho	di	te
je	lui	as	ce	el
el	je	ta	do	re
di	vi	ni	id	nd
va	at	pre	(to)	se
A	maut	mel	(to)	se

*Qu'il faut imposer sur
l'autel à toi - me sur
l'ou qui es la divinité
l'actuel que j'implore*

ყოველგვარი ვულგარულის გარეშე: «ძვირფასო, დღეს დიდი გრძობათელღვაა, ძალიან მსურხარ, ძალიან, მეტისმეტად აღვზნებული ვარ. დიდხანს ვუფურე პატარა ფოტოს, მასზე ბალახებში ხარ, სახის მარჯვენა პროფილით, ლამაზი შიშველი მკეფი იდაყვადყრდნობილი გაქვს, სახეზე სიაოვნება გემჩნევი, დიდი სიაოვნება, მომხიბლავი ხარ ამ პატარა, გამორჩეულ სურათზე და მინდა, აქ, გვერდით მყავდე შიშველი, ლამაზი უკანა მხარე ოდნავ ზემოთ გქონდეს აზიდული და მემორჩილებოდეს... გაღმერთებ, ჩემო ძვირფასო, ჩემო პინია!» ანდა ნანწყები სხვა წერილიდან: «ხვალ ლექსებს დაგიწერ. დღეს ბევრი სამუშაო მაქვს, ხომ სასაცილოა?... გკოცნი სულ მთლიანად, გაღმერთებ, ჩემო ძვირფასო, ივლიშ გიყვან, ნელ-ნელა გარწევ და გაალერსები საყვარლად, საყვარლად.»

ამჟამად, რომ მათ ერთმანეთი ნამდვილი გრძობით უყვარდათ და თუკი დამორღვენ რამდენიმე თვეში, ალბათ იმის გამო, რომ მზურვალე ეროტიკული ნდომისა და სურვილის მამორთავეტილი «პოლონი» დამორიგება გარდა ამისა, პოეტი სულ სხვა რეალობის წინაშე აღმოჩნდა, რაზეც მიაჩინებეს ლექსში «მელანქოლიური დარავი»:

«რისთვის ძვირ გულო ჩემო
მელანქოლიური დარავი
უწმურ სიკვდილს და ლამეს...»

მიუხედავად იმისა, რომ მისთვის ზოგჯერ «ლამაზი რომ» ეს მანტი სიკვდილის პირისპირ მყოფის საბედისწერო სიხარულია, სხვა არაფერი. ეს უმძიმესი ცოფაა ჯარისკაცისა მისწრაფის, ტალანში, ციცილიზებული ცოფისგან შორს.

ბოლოს, როდესაც ქალის წერილები იკლებს, აპოლინერი განმორების მოახლოებას გრძნობა, თუმცა ხანდახან წერილებში გაკრთება ხოლმე იმედით, რომ ლუს სულ ესაოძება ის და მისი პოეზია, ესობაზა, რადგან მან დაწერა, ენის საშუალებით ლექსებში გარდასხვა მისი სიყვარული, პოეტური ფორმა მოუძებნა და ასე მოხდა მისი, როგორც პოეტისა და ასევე ლუს იდენტიფიციერება.

უკვე ჯერში მომხაზურე გიომი ხედება მადლენ პაესს, კოლეჯის ლიტერატურის მასწავლებელს და ინყება ახალი სასიყვარულო ამბავი. ისინი ერთმანეთს მატარებელში შეხედნენ 1915 წლის 2 იანვარს, როცა ორი დღით გათავისუფლებული პოეტი ნაწილში ბრუნდებოდა. ამ შეხედრის დროს მოულოდნელად იშვა უდიდესი თრწნობა, შემდეგში წერილებში გაგრძელებული. დისტანცია ვერ აღმოჩნდა ხელის შემშლელი: პოეტის წარმისახვა რეალობად აქცევს მას და ასე ტრანსფორმირდება პოეზიად უცაბედად, იმპულსური და გაჭინილი მოულოდნელი სიცივე და აპოლინერისთვის ახალი, ძალიან ძლიერი ინსპირაციის წყაროდ იქცევა.

მადლენის წერილები შემოხაზული არ არის, აპოლინერისას კი შიშველეთიანი ლიტერატურული ღირებულება აქვს, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგჯერ ბევრი რამ მცორდება სხვადასხვა სასიყვარულო პარათში. აპოლინერმა ნამდვილად იცის ქალეთიანი ლამაზაკი, თრწნა ამკარაა, რომ მადლენისგან ის თითების კულტს ეწმის. მათი სიყვარული უფრო და უფრო იხევენება და ღრმადდება წერილიდან წერილამდე. ზოგჯერ იმ დროისთვის ცოტა უცხო და უჩვეულოა პოეტის ენა: «გაღმერთებ, ჩემო საყვარელო, მშენიერება ხარ, ჩემი სამოთხე ხარ, გეხვევი ძლიერად, გიყურად, ისე მსურხარ, არასდროს არცერთი ქალი ასე არ მსურებია.»

როცა ვლამარაკობთ ამ წერილებში ეროტიკიზმზე, აქ აპოლინერი ნამდვილად არასდროსაა ერთფეროვანი. გარდა ამისა, ეტყობა ლიტერატურული ტექსტების გავლენა, თუმცა, რასაკერძოვლია, ის სრულიად ბუნებრივია ამ შემთხვევაში. საყვარელ ადამიანთან ეპატაჟი არც გამოვა და არც სადმე იგრძნობა.

«მარწყვის ნაწინი საუკეთესო იქნება, ნაყინი მადლენი, ჩემს პირში მადლენი...»

როგორც სიხარში ამიყვანისხარ, ისე გიყვან ახლა ხელში, გიკოცნი თმებსა და ლამაზ პირს! (1915 წ. 5 აგვისტო).

ეს წერილები არ არის უბრალო, ჩვეულებრივი ეპისტოლარული ჩანაწერები, აპოლინერისთვის მადლენი ლუს მსგავსად და იქნებ უფრო მეტადაც ინსპირატორია უფაქიხესი ლირიკული პოეზიისა. ამიტომ ამ შემთხვევაშიც წერილებს ხშირად თან ერთვის ლექსებიც.

«მელოდისი და თა გეკეთათ თითზე
არყოფნასათი უფერული ალუმინის სადა ბუქდები
ნაზი ვით სსოვსა»

ჰერბერტმა პერ მიიღო ახალი პოლონეთი

საქართველოს
საქმიანობა

პოლონეთის სემის 2017 წლის 29 ოქტომბრის დადგენილებით 2018 წელი ზბიგნევე პერბერტის წლად გამოცხადდა. სემის განცხადებით, პერბერტის შემოქმედება განსაკუთრებით გამოირჩეულია პოლონურ ლიტერატურაში.

ამავე განცხადების თანახმად, პოეტური ციკლის „პან გოგიტო“ შემოქმედი, მრავალი ესესა და დრამატული ნაწარმოების ავტორი გახული საუკუნის 60-იანი წლებიდან ბევრჯერ იყო წარდგენილი ნობელის პრემიაზე, 80-იანი წლებში მჭიდროდ თანამშრომლობდა ანტიკომუნისტურ ოპოზიციასთან. მის ლექსებს მრავალი ბარდი მღეროდა. 1986 წლიდან სიცოცხლის ბოლომდე პოეტი პარიზში ცხოვრობდა და ჟურნალ „ლიტერატურულ ფურცლებთან“ თანამშრომლობდა.

ჩვენი დროს უდიდესი პოლონელი პოეტი ზბიგნევე პერბერტი დაიბადა ლვოვში 1924 წელს. მას მიძიმე ბავშვობა ჰქონდა. თხოთმეტი წლის იყო, როცა მისი მშობლიური ლვოვი რიბენტროპ-მოლოტოვის პაქტის საფუძველზე საბჭოთა კავშირმა დაიკავა, ცხრამეტი თვის შემდეგ კი, როდესაც საბჭოთა კავშირ-გერმანიას შორის ომი დაიწყო, ქალაქი ნაცისტები შევიდნენ. სიცოცხლით სავსე, მრავალეროვნული ქალაქი საკონცენტრაციო ბანაკად იქცა. პერბერტს ეს დრო კარგად ახსოვდა. ჰყვებოდა ხოლმე, როგორ მოკვდა მაშინ სკოლის ეზოში მისი მასწავლებელი, დანარჩენი შედგოგები კი ციხეში ჩაყარეს.

პერბერტი პოლონურ წინამდებობის მოძრაობას შეუერთდა, სწავლა კი მიზისქვეშეთის უნივერსიტეტში განაგრძო. იმ ხანებში ბერტის ნახვა და გადატანა მიუწია: მასობრივი

მკვლევლების მოწმეც ყოფილა და იძულებითი დემორტაციაც გამოსცადა. მისი ოჯახი საბჭოთა არმიის მიერ ლვოვის აღებას არ დალოდებია, 1944 წელს კრაკოვში გაიქცა. წითელი არმიის შემოსვლის შემდეგ პერბერტმა უნივერსიტეტში განაგრძო სწავლა, სახვითი ხელოვნების აკადემიაში ხატვას ეუფლებოდა და ამავე დროს საფაქრო აკადემიაში ეკონომიკას სწავლობდა. ბოლოს ეკონომიკურ მეცნიერებაში ხარისხიც კი მოიპოვა.

როგორც ანტიკომუნისტური „არზია კრაიოვას“ ყოფილი მებძოლი, პერბერტი პოლიტიკურად არასაიმედო პირად ითვლებოდა. პოეტს მაშინ დიდი არჩევანი არ ჰქონდა, ათასგვარ სამუშაოზე უშუშავია: ხან ეკონომიკის საკითხებისადმი მიძღვნილი ჟურნალის რედაქტორი იყო, ხანაც – ბანკის კლერკი, ნოქარი, ბუღალტერი, ბიბლიოთეკარი. მოგვიანებით – პოლონელ კომპოზიტორთა კავშირის ადმინისტრატორი. ერთი წელი, როცა ძალიან გაუჭირდა, სისხლსაც აპარებდა და თავი ამ გზით მოღებულ შემოსავლით გაჰქონდა. 1950 წლამდე მისი ლექსები არსად გამოქვეყნებულა, 1956 წელს კი, ოცდათორმეტი წლის

ასაკში, პირველი წიგნი – „სინათლის წნული“ გამოსცა. მოგვიანებით თავის გამძლეობას, რომლის წყალობითაც „ძლიერთა ამა ქვეყნისათა“ წინამძე ქვედი უკიდურეს გასაჭირშიც კი არ მოუხრია, შინაგან ძალას ან ხასიათის სიმტკიცეს კი არ მიანერდა, ამბობდა, გემოვნების საქმეაო. სულ ესაუბრებინა მეგობრთა იხსნა: საყოველთაო სიბინძურეში რომ არ გაისყარა, ამაში დიდი როლი სილამაზის მისებურმა აღქმამ ითამაშა.

ჰერბერტის, როგორც პოეზია, ისე მთელი შემოქმედება ძირითად ბერძნულსა და რომაულ ანტიკურ სიუჟეტებს ეყრდნობა. მისი ლექსები ადამიანური ბუნების წინააღმდეგობრივი ხასიათის დრამატუზაციანია. ჩვენ ხომ ღრუბელსა და ტალახთან ვუბეს შორის ეცხოვრობით, ამბობდა ჰერბერტი.

1958 წელს ჰერბერტმა პოლონეთის კულტურის სამინისტროსგან პირველი სამოგზაურო გრანტი მიიღო. ბევრს მოგზაურობდა, იყო ინგლისში, იტალიაში, პოლანდიაში, საბერძნეთში, სხვა ქვეყნებშიც; უმეტესად პარიზში, ბერლინსა და ლოს-ანჯელესში ეცხოვრობდა.

„რქული ლექსების“ გამოქვეყნებამ დიდი სახელი მოუტანა. ბოლოს, გერმანიის ხელოვნების აკადემიის მუდმივ წევრად აირჩიეს და რამდენიმე პრესტიჟული საერთაშორისო ლიტერატურული პრემიაც მიიღო, მუშაობდა თეატრში, რედაქტორად, ქუცების ორი წიგნი გამოსცა: „ბარბაროსები ბაღში“ (1962) და „ნატურორტი ლაგამიან ერთად“ (1993). 1974 წელს დაიბეჭდა მისი კიდევ ერთი ლექსების კრებული, „ჰან გოგინო“, რომელშიც ამავე სახელის მქონე პერსონა პირველად შემოიღო. ბატონი გოგინო პირველ პირში საუბრობს ან მის შესახებ ჰყვება რომელიმე სხვა პერსონაჟი. ყოველი ლექსი მცირე ბიოგრაფიული სექტრია, განსჯა ჰერბერტის გმირის ვარემში.

1992 წელს სილამაზით შენსებულმა, მძიმედ დაავადებული ზიგნევი ჰერბერტი იძულებული გახდა პარიზიდან ვარშავაში გადასახლებულიყო. პოლონეთში დაბრუნებულმა საზოგადოებრივი ცხოვრებაში ყოფილი კომუნისტების მონაწილეობა ვერ აიტანა (ამაზე ბევრ ინტერვიუში ამახვილებდა ყურადღებას) და მტერიც ბევრ გაიჩინა, თავისი ყოფილი მეგობრებისა და კოლეგების წრეშიც. ამ უკანასკნელთა ინტელექტუალური პატრონების ნაკლებობას საყვედურად და ამხელდა. ჰერბერტი იმის გადატანად გაუჭირდა, რომ „არშია კრიაოვას“ ბრძოლა, რომლის მონაწილე თავად იყო და ვარშავის 1944 წლის აჯანყება ახალ პოლონეთში ზოგიერთმა პოლიტიკურ სიბეცედ და უაზრო მსხვერპლად

შეწავა. სიცოცხლის ბოლოს ჰერბერტი კიდევ ერთხელ აღიზნდა მარტოდმარტო, პოლონელი მწერლებისა და ინტელექტუალების უმარჯველესობის მიერ გარყვნილ და მოძულეობაში, რომელთა ყოველთვის ისეთ რამებს წერდა და ლაპარაკობდა, ვინც ნაკითხვა და მოსმენად ბევრს არ სურდა.

თავის პოლიტიკურ შეხედულებებს საკუთარი ცხოვრების წესითაც უმატებდა ზურგს. მაგალითად, მისი ხელმოწერა ამჟვენებს 70-იანი წლების მუა ხანებში პოლონელ მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა საპროტესტო წერილს, რომელიც პოლონეთის სახალხო რესპუბლიკის კონსტიტუციის შესწორების წინააღმდეგ დაიწერა. ამის გამო განრისხებულმა ხელისუფლებამ პოეტის ნაწერების გამოქვეყნება აკრძალა და ჰერბერტი იძულებული გახდა ისინი ემიგრაციაში და იატაკქვეშა გახეთქებში დაეხვედა. ხელოვანი მორალურ ავტორიტეტს წარმოადგენდა მრავალი თაობის პოლონელისათვის, სიცოცხლის ბოლო წლებშიც კი ლუსტრაციისა და დეკომუნაციის უაღრესად აქტიური მხარდამჭერი იყო.

ჰერბერტი მდიდარი არასოდეს ყოფილა და ცხოვრებას საკმაოდ ფილოსოფიურად უყურებდა. 1972 წელს პოპულარულ ჟურნალ „პოლიტიკისათვის“ მიცემულ ინტერვიუში პოეტმა ასეთი რამ განაცხადა: „მთელი ცხოვრება შემდეგი ზეობრივი კრედიოთი ვხელმძღვანელობდი: თუ ორი გზიდან ერთ-ერთს უნდა დაადგე, აირჩიე ის, რომელიც შენთვის გაცილებით ძნელი გასავლელია.“ ამ კრედიოების მას არც უღალატია.

გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ადრე კი თქვა, თითქოს ანდერძივით უნდა: „ცხოვრება ძალის დარინება შვება: ძველ ძახვს ახალი უნდა შეეროს. სანამ ეკაც საღვთო წაგა, ის ტანისამოსი უნდა მოირგოს, რომელიც აქვს და ტანზე კარგად ადგას. თუმცა, უნდა იცოდეს, როგორი ტანსაცმელია ეს, რომელი ნაწილები აქვს კარგად შეხახული და რომელი გაცვენილია. ცხოვრებასაც ასეთი თვალთ უნდა შეხედო. მხოლოდ საკუთარს კი არა, იმ ერისა და საზოგადოებისასაც, რომელშიც მან ცხოვრება გაატარა“.

ჰერბერტი 1998 წლის 28 აგვისტოს ვარშავაში გარდაიცვალა.

ბოპოქარი ურიიერთობა ქალუბთან, კონფორმიზმის სიძულვილი, დასაღვთო ევროპაში ნასვლა, ლეოვში გატარებული ბავშვობა, ლიტერატურული ჯილდო ნობელზე წარდგენა, მთელი მსოფლიოს მწერლებთან, პოლიტიკოსებთან, ჟურნალისტებთან მეგობრობა – ეს მხოლოდ ფრაგმენტებია პერბერტის ბიოგრაფიის. ანდრეი ფრანსუაჟი¹ ორ ტომში, 1920 გვერდზე ციფლობს პასუხს გასცენ კითხვას, როგორი იყო „ჰან გოგინოს გზავნილი“. წინამდებარე ინტერვიუში ცნობილი ჟურნალისტი არგად ღრუშკინისა მისთან საუბრობს მწერლის ცხოვრების მხოლოდ ორ სვერის შესახებ: მის დამბოკიდებულებაზე პოლიტიკასთან და ქალუბთან.

¹ ანდრეი ფრანსუაჟი (დაბ. 1971 წ.) – ლიტერატურული კრიტიკოსი, კრაკოვის უნივერსიტეტის პროფესორი, ზიგნევი ჰერბერტის სახელობის საერთაშორისო ლიტერატურული ჯილდოს მინიჭებულ საბჭოს მდივანი, ავტორი წიგნისა „პილოტი, ბიოგრაფია“, რისთვისაც უამრავჯერ დაუჯილდოებიათ. ავტორია ასევე წიგნისა „ნელი ნაჟარო“, ვისზეც ჰერბერტის შემოქმედებაში ტანჯვის შესახებ“ და ჰერბერტის არტკოპული ბიოგრაფიის.

- როდის აქვთ განხილვა პერბერტი ფართო საზოგადოებისათვის ცნობილი?

- პერბერტი უკვე 1956 წლიდან ნარუდგა პოლონურ საზოგადოებას თავისი ლექსების კრებულით. მისი შემოქმედება 1970-იან წლებში უკვე საყოველთაო ყურადღების ცენტრში მოექცა.

- კონკრეტულად მაინც უფრო რომელი ლექსით?

- 1974 წელს გამოქვეყნებული ლექსით „პან გოგიტო“. ლექსების ამ კრებულის გამოსვლის შემდეგ საზოგადოებამ მასში ის ზნეობრივი კრიტიკურებები ნახა, როლიაც მას ყოველდღიურ ცხოვრებაში უნდა ეხელმძღვანელა. რადგან სამიში იყო ოფიციალურად დაბეჭდილი მისი ლექსების საზღვარგარეთ მცხოვრები პოლონელებისათვის გაცნობა, მას ხელით წერდნენ და ისე უზრუნველდნენ ნაცნობ-მეგობრებს. პოპულარული გახუთის, „გაზეტა ვიბორნას“ რედაქტორი ადამ მისინი, რომელიც იმ პერიოდში პოლიტიკური საქმიანობისათვის ციხეში იჯდა, პერბერტის ლექსების შესახებ წერს, რომ ლექსებით იკითხებოდა და ადამიანს ცხოვრებას უადვილებდა.

- ინტელექტუალურ ასევე ბევრთად კითხულობდა მის პოეზიას?

- უფრო მისი ოპოზიციური ნაწილი. ჯერ „პან გოგიტოს“ წყალობით, ხოლო შემდგომ პარიზში 1983 წელს გამოქვეყნებული ნიგნის, „რაპორტი ალყაშემორტყმული ქალაქიდან“ პერბერტი ისეთ პოეტად იქცა, რომელსაც საზოგადოების დიდი ნაწილი ყურადღებით კითხულობდა.

- და არა მთელი საზოგადოება?

- ძნელია ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა და მსგავსი სოციალურად გამოკითხვის ჩატარება, მაგრამ ის კი ვიცი, რომ მის საავტორო საღამოზე სამხედრო მდგომარეობის დროს, რომელიც, როგორც წესი, ეკლესიაში ტარდებოდა ხოლმე, არა ასობით, არამედ ასობით ადამიანი მიდიოდა.

- ათასობით?

- დიახ. მაგალითად, კრაკოვში, ერთ-ერთ ეკლესიაში სამი ათასამდე კაცი შეიკრიბა. ეჭვგარეშად, მათ პერბერტის ლექსების მოსმენა სურდათ. მაგრამ უნდოდათ ასევე ერთობა ეგრძნოთ, ერთად ყოფილიყვნენ მაშინდელი ხელისუფლების წინააღმდეგ, პოეტის სიტყვებით გაერთიანებულყვნენ.

- და ეს ხალხი რას უნდა გაართიანებინა?

- უაღრესად ყოვლისა, სურვილს, რადაკით მაინც წინ აღდგომოდნენ კომუნისტურ ხელისუფლებას. შეიძლება ითქვას, რომ მაშინ პერბერტის ლექსები დიდ მოვლენას წარმოადგენდა, ხოლო თავად მათი ავტორი - მნიშვნელოვანი, თუ პირველი არა, პოლონელი პოეტი იყო. რა თქმა უნდა, მილოში ნობელის პრემიის ლაურეატი ვადა, მაგრამ საზოგადოებაში ის ამკარად ნაკლებ პოპულარული იყო, ვიდრე ავტორი ნიგნისა „რაპორტი ალყაშემორტყმული ქალაქიდან“. ჩვენს კულტურაში, რომელიც რომანტიზმითაა „დაღდასპული“, პოეტს გაცილებით უფრო მეტი მოთხოვნაა, ვიდრე უბრალოდ ლექსების წერა. ხოლო 80-იან წლებში პერბერტმა ეს მოლოდინი გასამართლა. ამასთან, არც იმის დაგინებაა ეჭვები, რომ „პან გოგიტოს“ ავტორს არასდროს უწერია უბრალოდ გასართობი, გულიდან კაემნის გადამყრელი ლექსები - ის, მამატიეთ ეს ბანალური გამონათქვამი, ყოველთვის გამოირჩეული იყო.

- პერბერტი - სახალხო პოეტი?

- ეს ძალზე ხარისკო საკითხია; რასაც მზირად ირონიული შეფერილობა ჩმლვეს თუშეცა გამოირცხული არაა, რომ პერბერტი წამდვილად ასეთი იყო. როგორც უკვე აღვნიშნე, მისი არსებობა გამონაკლისი იყო. ყველას შეგვიძლია დღესაც წარმოვთქვათ „ლიტვაჲ, სამშობლო ჩემი“¹. მაშინ ყველას ახსოვდა მონობლება: ერთგული იყავ, ნადი², ანდა, იზიარებდნენ რწმენას, რომ ზოგიერთი პოლიტიკური და ეთიკური არჩევანი ასევე „გემოვნების საკითხია“.

- პერბერტს შეგნებული ჰქონდა, რომ მას ამ როლის შესრულება უნებდა?

- დარწმუნებული ვარ, წარმოუდგენელია, რომ ეს გაცნობიერებული არ ჰქონოდა იმის დამნაშავეს, თუ როგორ მოდიოდა აუარება ხალხი მის საღამოზე ეკლესიაში, ხოლო შემდეგ ამავე არალეგალური საღამოს დასრულებისას, მალულად გამოცემულ ლექსების მოკდალუბულ ტომზე ავტორაფს თხოვდნენ. ეს იყო 80-იანი წლები, „სოლიდარობის“ პოეპა. თუმცა 1989 წლის შემდეგ ადამიანები ნაკლებ ეტანებოდნენ პოეზიას, რამაც პერბერტის იმედგაცრუება გამოიწვია.

- უფრო კონკრეტულად?

- მნიშვნელოვანი იყო ის, რომ მის ზნეობრივ კოდექსს სრულიადაც არ შეესაბამებოდა კომუნიზმის სამყაროვან დემოკრატისა და თავისუფლების სამყაროში გარდამავალი პერიოდის ატმოსფერო. ის მწვადა სვამდა კითხვას: რატომ ვიფიწყებთ ანგარიშსწორების აუცილებლობას, სასამართლოს, სახკულს? სხვა სიტყვებით - სამართლიანობას?

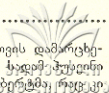
- ლუსტრაციის გულმზურვალე მომზრე იყო...

- დიახ. ის წინააღმდეგი იყო აზრის, რომელსაც, მაგალითად, ავითარებდა ეუი გედროვიჩი, პარიზში გამოშავალი ჟურნალის, „კულტურის“ პუბლიცისტი, პოლიტიკისი, რომ აუცილებელი იყო კომპრომისი, რათა ხალხს უნდა გავცნობიერებინა ის გარემოება, რომ მტერი შესაძლოა მოყვარულ ქვეყელიყო.

ეს იყო არა მხოლოდ პოლიტიკური ტაქტიკა, არამედ ადამიანის შეფასება, იმის დაშკება, რომ შესაძლებელი იყო მისი შეხედულებების ცვლილება. მეორე მხრივ, არის ხალხი, რომელთათვისაც მკვეთრი უზვარია ვაგლებული სიკეთესა და ზორტებას შორის და მიჯნის

¹ ადამ მიცკევიჩის სტრიქონი

² პერბერტის მონობება

გადაკეთა მათ ძალებს აღმავტება. სწორედ ასეთი ადამიანი და შემოქმედი იყო ჰერბერტი ანის შედეგი იყო ის, რომ ვორ გვუბობდა, ვერ შეეგუა ახალ დროს, ახალი პოლონელების მენტალიტეტი, გემოვნება და ცხოვრების კრედიო მისთვის მიუღებელი აღმოჩნდა.

ვერ მივლი ახალი დრო, ის მასში მოწყენილობას ინვედა. არც ახალ ენას, პოეტურს, უფრო სწორად, ლიტერატურულს, შეხვედრია დიდი აღფრთოვანებით. მისი ხასიათის გათვალისწინებით ეს გასაგებიცაა: მაშინ არ ლაპარაკობდნენ სამშობლოზე, ისტორიაზე, ხალხზე, ღმერთზე. მხოლოდ ყოველდღიურ ცხოვრებაზე, და ენაც შესაფერისი იყო.

- რამდენადაც ვიცო, მაშინ მან პოლიტიკური სტევის მარჯვენა მხარე აირჩია. საინტერესოა, როგორც უკავშირდება ერთმანეთს ერთმნიშვნელოვან შეხედულებებს მრავალკულტურული საზოგადოების შესახებ, რომლის დიდი დამცველიც იყო და ანტიემიტიზმს, რომელიც ეზიზუნებოდა?

- სამართლიანი არ იქნებოდა ტოლობის ნიშანი დაგვესვა მაგალითად, კონსერვატიზმს, მემარცხენე ძალებისადმი შეუგებლობასა და ნაციონალიზმს შორის. სულ სხვაა, როდესაც უკიდურეს მემარჯვენეებზე ვფიქრობთ. ამასთან არა მშასა, რომ ჰერბერტს მასთან რამეც საერთო უქონდა. მნიშვნელოვანია გავისვენოთ მისი მტკიცება: ეთნიკურად ერთგვაროვანი სახელმწიფოს იდეალი ფაშისტური და დანაშაულებრივია, ყველაზე საუკეთესო საზოგადოებრივი ფორმაცია კი სხვადასხვა კულტურის ნახავს ეფუძნება. გამოცდილებას, რომელსაც ის აიდეალდება და რომლის მსგავსის დამყარებაც სურდა, იყო მისი ბავშვობის ლევიკი, სადაც ცხოვრობდნენ პოლონელები, უკრაინელები, ებრაელები, სომხები, გერმანელები, ბერძნები...

- ვკონებ, ცოცხარ იყო, გადავალეული სურათია, ვინაიდან ისინი არცთუ ისე მშვიდად ცხოვრობდნენ, ხოლო პოლონელები იქ თითქმის კოლონიზატორებად აღიქმებოდნენ.

- ბუნებრივია. მაგრამ ლევიკი, როგორც დადებითი ფორმაცია, ჰერბერტის ნარმოსახევაში ყალიბდება, როგორც ნაციონალიზმისაგან ძალზე შორს მყოფი. პოლონეთი - ამბობდა ჰერბერტი 1945 წლის, მით უფრო 1968 წლის შემდეგ, ეროვნული უმცირესობის გარეშე, უკვე აღარ იყო ის პოლონეთი, რომელიც ის იხრდებოდა. როგორც მისი ბიოგრაფი, თავს უფლებას მიეცემ, მჯერადეს, რომ დღეს ჰერბერტი ნაწყენი იქნებოდა ლტოლვილების ჩვენს

ქვეყანაში შემოუშვებლობით. ის ხომ ყოველივეს დამარცხებულია, დანარგულთა მხარეს იყო. როდესაც ჯაფანქურები ქიშთი იარაღით დაესხა თავს ქურთებს, ჰერბერტი რაყვერ შეეძლო, ყველაფერი გააკეთა ანის საწინააღმდეგოდ; მაგალითად, ნერძობებს წერდა პრეზიდენტ ბუშს და ამ საქმეში ჩარევის თხოვდა.

- მაგრამ უცხოური მასმედიისადმი მიცემულ ერთ-ერთ ინტერვიუში ჰერბერტი ამბობს, რომ პოლონეთში ანტიემიტიზმი არაა.

- ეს სხვა საკითხია, ან შესაძლოა, რომელიმეც ესეს ნაწილიც, ჰერბერტი პრინციპულად იცავდა პოზიციას, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია შევექმნათ მონონაციონალური, მითუ-მეტეს, ფაშისტური სახელმწიფო. იმავდროულად ჰერბერტი გარკვეულწილად აიდეალებს პოლონეთის II რესპუბლიკას, როგორც თავისი ახალგაზრდობის ქვეყანას. თუმცა ამას უფრო მივლიბის კრიტიკის საწინააღმდეგოდ აკეთებდა. ამ ირი პოეტის მიერ პოლონეთის შეფასება პრინციპულად განსხვავებულია. მილოში აქცენტს აკეთებდა ნაციონალიზმზე, ანტიემიტიზმზე და ეროვნული უმცირესობის მიმართ დამოკიდებულებაზე, უშუალოდ მასა და სიღარიბეზე. ჰერბერტი ამაში ნაწილობრივ ეთანხმებოდა, მაგრამ ამავედროულად აჩვენებდა, რომ ის სახელმწიფო სრული არარსებობიდან, სიღატაკიდან წარმოსდგა და რომ მან 20 წლის განმავლობაში წარმოუდგენლად ბევრი რამის გაკეთება მოასწრო. ომამდელ პოლონეთს ჰყავდა მშვენიერი მეცნიერები, ხელოვნების მოღვაწენი, საუკეთესო ახალგაზრდები, რომელთაც სისხლი გაიღეს ომის დროს და მითუმეტეს, ვარშავის აჯანყებისას.

შემდეგ - არის ჰერბერტი, რომელსაც არ მოსწონს პოლონეთი ეროვნული ქედმაღლობა, მაგრამ, მეორე მხრივ, როდესაც ხედავს, რომ პოლონელებს ესხმინ თავს, ბრალს სდებენ, მას არ შეუძლია თანამემამულეებს არ გამოექიმავოს და არ დაიცავს.

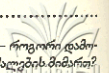
- დღეს შეიძლება ჰერბერტი თანამედროვე მემარჯვენე პარტიამ გვეხილა?

- ნამდვილად ვერ დანერდა ლექსებს სმოლენსკის კატასტროფის¹ შესახებ.

- თქვენ ამაში დამწუნებული ხართ? ერთი ხანობა ჰერბერტი ამბობდა, პოლონეთში ნამდვილი თავისუფლება არაა, რადგან 1989 წლის შემდეგ სისხლში არ გვიბანავთ...

- თქვენ ახლა კვლავ მის ცალკეულ გამოთქვამებს მიმართავთ. კაცმა არ იცის, მისი სულის როგორი მდგომარეობის დროს და რა კონტექსტში არის ეს ნათქვამი... ჰერბერტი არასოდეს არა ყოფილა მემარცხენე, უფრო მემარჯვენე-ცენტრის-

¹ 2010 წლის 10 აპრილს სმოლენსკში პრეზიდენტ ლეხ კარნისკის თვითმფრინავი ჩამოვარდა (არის ეჭვი, რომ ჩამოვარდა). მასში იმყოფებოდა 96 ადამიანი, ძირითადად ქვეყნის პოლიტიკური ელიტა: საქ შორის - პრეზიდენტი, პირველი დიდი, არმიის მტახის უფროსი, საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილე, ცენტრალური ბანკის ხელმძღვანელი, სხვა თვითკალიერი და სასულიერო პირები. 1946 წლის, სოფელ კაბინის ტერიტორიაზე ენკვეფის მიერ დახრძობილი პოლონელი ოფიცრებისადმი მიძღვნილ სამგლოვარო პროცესიაში (მაშინ კატინის რამდენიმე ქართველი, 20-იან წლებში პოლონეთში ემიგრირებული ოფიცირი - ყოფილი ოქრუბი, - დახრძიტეს).

ტი და კონსერვატორი გახლდათ. ვფიქრობ, ამ შემთხვევაში მისი ახალგაზრდობის გამოცდილება უნდა გავითვალისწინოთ. ეკატერინე ჰერბერტი წერდა, რომ 13 წლით უფროსი მილომი-სათვის მემარცხენეობა ნიშნავდა საზოგადოებრივ პროტესტს, სამყაროს უცუთესობისაკენ ცვლილების იმედს, ხოლო მისი ქმ-რისათვის ეს იყო წითელი ფარშია, რომელიც ლეოვიან შვიდა, ტერორი, ენკავდება, ხოლო შემდეგ პოლიონებისათვის თავის მოხვეული ტრანსული ხელისუფლება. მაგრამ მიუხედავად მის მიერ მიღობის სასტიკად განრიტიკებისა 90-იან წლებში (სახ-ელოდობი, გულმოდრინული მემარცხენეობის გამო), ჰერბერტი ყოველთვის დიდ პატივს სცემდა პოეტს მისი ლექსის - "გა-დარჩენის" გამო.

- მე ძალიან მაინტერესებს პარიზის ემიგრაციის დამოკიდებულება ჰერბერტისადმი. ყურნალ „კულტურასთან“ დაახლოებული ინტელიგენცია მას ოპორტუნისშემი სდებდა ბრალს. ეს მართლაც ასე იყო?

- ჰერბერტი ოპორტუნისტი ნამდვილად არა ყოფილა, ვფიქრობ, არავის აქვს უფლება პოეტი ამაში დაადანაშაულოს. თუმცა „გემოვნების ძალმოსილების“ ავტორს ზოგჯერ კომ-პრომისზე ნასვლა ნამდვილად უხდებოდა.

როდესაც ვარშავის ხელშეკრულების და მათ შორის, პოლონეთის ფარგლებში ჩეხოსლოვაკიაში შექმრნენ, 1968 წელს, ბევრი ემიგრანტი უზრევედა ჰერბერტს, დაეტოვებინა სამშობ-ლი და მათსათვის ემიგრაციაში ნასულოყი. ამ მოიქცა, მაგა-ლითად, სლავომირ მროჟეკი. მაგრამ მან ამაზე პრინციპული უარი განაცხადა. პოეტი არწმუნებდა მეგობრებს, რომ მისი ყოფნა პოლონეთში გაცილებით მეტ სარგებელს მოუტანდა სამშობლოს, ვიდრე ემიგრაციაში თავის შეფარება. ვფიქრობ, ეს მართლაც ასე იყო.

თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ პოეტის იმ გადაწყვეტილე-ბაზე სხვა ფაქტორებიც ახდენდა გავლენას. მაგალითად, ის, რომ სურდა ახლოს ყოფილიყო ავადმყოფ დედასთან, უნდოდა ასევე, და ეს პოეტისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანია - მეტი ახლო ურთიერთობა ჰქონოდა მკითხველებთან.

მეორე მხრივ, ევროპულ კულტურასთან სიახლოვესაც მისთვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა, სხვადა არა იყოს, ის ხომ კულტურის შესახებ წიგნების ავტორი იყო, უაღრესად მოზი-ბდული ნიდერლანდური მხატვრობით (მისი წიგნი „ახატვრობ-ლი ლაგამით“, რომელიც ნიდერლანდურ მხატვრობას ეხება, მიზიდვის წელს ბაუერ სულაკაურის გამოცემილობა დაბე-ჭვდა. ა.გ.) ან ანტიკური საბერძნეთის ციცილობსაკითხი.

1958 წლიდან, როდესაც პირველად წავიდა საფრანგეთში, ის მრავალ წელს ატარებს დასავლეთში. დღეს ეს აბსოლუ-ტურად ნორმალური ვითარება იქნებოდა, მაგრამ პოლონეთის სახალხო რესპუბლიკის ეპოქაში, „რკინის ფარდის“ არსებობის წლებში, ამის გასაკეთებად მას ნამდვილად გარკვეულ კომ-პრომისებზე ნასვლა დასჭირდებოდა.

მეორე მხრივ, გათხიწნა, რომ როდესაც 1971 წელს ჰერბერტი კრაკოში მიიწვიეს პოეტურ საღამოზე, ეკელში, საღამოს დასაწყისში, მან განაცხადა: ყველას გთხოვთ ფეხზე ადგომით პატივი მივცავთ შარშან სანაპიროზე ბრძოლაში დაღუპულთა ხსოვნას.

- მოდი თემა შევცვალოთ - როგორი დამოკიდებულება ჰქონდა ჰერბერტს ქალების მიმართ?

- ეს ძალზე რთული კითხვაა, რადგან საკ-მაოდ ინტიმურ თემას ეხება. ამასთან, მასზე თავად პოეტს აქვს პასუხი გაცემული თავის წიგნში. ერთლანა იმბრონი, რომ მსგავსა კითხე-ბზე ერთმნიშვნელოვანი პასუხის გაცემა ძალზე ძნელია. პასუხი ასეთი შეიძლება იყოს: ჰერბერ-ტის ცხოვრებაში მრავალი ქალი ყოფილა. ნარ-მიუდგენლად ბევრი. ჩემი აზრით, ჰერბერტი არ იყო ლამაზი შესახედაობის მამაკაცი, თუმცა ექვევარემა, ჰქონდა მოშიზილაობა, იყო ინტელ-გენტიური, აქვარად გამოხატული ქარიზმი. ის ხშირად იქცევა ქალების ყურადღებას. ამასთან, მშვენიერი პოეტი გახლდათ.

- და ეს რა ურთიერთობები იყო?

- ეს იყო სხვადასხვა ღრის ურთიერთობა. მათგან ორი განსაკუთრებით გამოირჩეოდა. პირველი, ცხადია, ეს იყო ეკატერინე ჰერბერტ-თან, მის მუღელესთან. ისინი ერთმანეთს 40 წელი იცნობდნენ. ეს ძალზე რთული ურთიერ-ობა გახლდათ, რომელშიც ერთხელაც ცოლ-ქმრული გავიძირის სახე მიიღო. თუმცა ამისგან დიდხანს იკავდა თავს. ცხოვრების ეს ფორმ-ლა პოეტისათვის არცთუ იხე ახლობელი ყოფილა. მართალია, ეს იყო ფრიად რთული და ძნელი კავშირი, მაგრამ ზოგჯერ ძალზე მშვენიერი.

- რაც უნებმა გეორ კავშირს, ის ვისთან ჰქონდა?

მისი ახალგაზრდობის დიდი სიყვარული იყო ელენე მასოლიევი, მასზე 10 წლით უფრო-სი ქალი. ამ უკანასკნელს მასზე გათხოვება 50-იანი წლების დასაწყისში სურდა. მაგრამ ეს ჰერბერტისათვის მძიმე ტვირთი აღმოჩნდა. შედეგად, სიყვარულმა მათ, განსაკუთრებით ქალს, დიდი ტკივილი მიაყენა.

გარდა ამისა, იყო ასევე სხვა - ხანმოკ-ლე თუ ხანგრძლივი კავშირებიც. ვერ გაკე-დავ და ერთი-ორი ნინადადებით ვერ ვიჭყვი, როგორ ექვევოდა ის ქალებს. ვფიქრობ, რომ ძალზე განსხვავებულად. ზოგჯერ ნამდვილად ფიქრობდა, რომ ქალბთან, განსაკუთრებით მათთან, ვისთანაც მცირე დროის განმავლობა-ში ჰქონდა ურთიერთობა, მას მხოლოდ რომანი აკავებოებდა და ნამდვილად პარტნიორულ-ინ-ტელექტუალური ურთიერთობა მხოლოდ მამ-აკაცებთან იყო შესაძლებელი. მრავალი ქალის მოგონებებიდან ჩანს, რომ ჰერბერტი ნამდ-ვილად არ ყოფილა ქალების ცინიური დამყ-რობი და შემაცდენელი.

შოაშადა ამბროსი გროშიკაშვილი

6

ახალი თარგმანები

ალფრედ დე მიუსე

მარიანას ახირებები

პიესა ორ მოქმედებად

მოქმედი პირები

- კლ ა უ დ ი ო, მისამართლე.
- ჩ ე ლ ი ო.
- ო ტ ა ვ ი ო.
- ტ ი ბ ი ა, კლაუდიოს მსახური.
- პ ი ბ ო, ჩელიოს მსახური.
- მ ა ლ ე ს ო ლ ი ო, პერმისა მყოფდომი.
- მ ს ა ხ უ რ ი ტ რ ა ქ ტ ი რ ი.
- მ ა რ ი ა ნ ა, კლაუდიოს ცოლი.
- ჰ ე რ მ ი ა, ჩელიოს დედა.
- ს ი უ ტ ა, დედაბერი.
- მ ს ა ხ უ რ ე ბ ი.

მოქმედება ხდება ნეაპოლში.

მოძიება პირველი

სენა პირველი

ქუჩა კლაუდიოს სახლის წინ

მ ა რ ი ა ნ ა გამოდის თავისი სახლიდან ლოცვების წიგნით ხელში, მას ს ი უ ტ ა უახლოვდება.

ს ი უ ტ ა - ლამაზო ქალო, შეიძლება კი მოგმართოთ?

მ ა რ ი ა ნ ა - ჩემთან რა საქმე გაქვთ?

ს ი უ ტ ა - ამ ქალაქში ერთი ყმაწვილია თქვენზე შეყვარებული. უკვე თვეზე მეტია ცდილობს, გითხრათ, მაგრამ უშედეგოდ. ჩელიო ჰქვია; იგი დიდგვაროვანია და მშვენიერი.

მ ა რ ი ა ნ ა - მორჩით. გადაეცით მას, ვინც მოგაზავანათ, რომ ტყუილად ცდილობს და დროსაც ამოად კარგავს, და ისიც უთხარით, რომ, თუკი ასეთი საუბრებით ვინმე შეეცდება კიდევ მომმართოს მისი სახელით, ყველაფერს მელულეს მოვუყვები. (გადის)

ჩ ე ლ ი ო (შემოდის) - აბა, სიუტა, რა გითხრა?

ს ი უ ტ ა - ლეთისმომშიში და ქედმაღალია, ასეთი არასდროს ყოფილა. თქვა, რომ ქმარს ეტყვის ყველაფერს, თავს თუ არ დაანებებენ...

ჩ ე ლ ი ო, როგორი უბედური ვარ! მხოლოდ სიკვდილი დამრჩენია. იგი ყველაზე სასტიკია ქალთა შორის! შენ რას მირჩევ, სიუტა...? რა ხერხს მივმართო...?

ს ი უ ტ ა, უპირველეს ყოვლისა, აქედან ნასვლას. მისი ქმარი აქეთ მოემართება.

გადიან. შემოდიან კლ ა უ დ ი ო და ტ ი ბ ი ა.

კლ ა უ დ ი ო. შენ ხომ ჩემი თავდადებული მსახური, ერთგული ლაქია ხარ? იცოდე, რომ შეურაცხყოფისთვის ბური უნდა ვიძიო.

ტ ი ბ ი ა. თქვენ, უფროსო?

კლ ა უ დ ი ო. დაბ, მე; ამ საშინელი გიტარებით შეუჩერებლად ხმაურობენ ჩემი ცოლის ფანჯრებთან. მაგრამ ჯერ ვითმენ! საემე არ დასრულებულა. ყური დამიკვდ, მონინე ჩემკენ; იქ - ხალხია, შეიძლება ვინმემ გაიგოს ჩვენი საუბარი. დღეს საღამოს მოიყვანე ის კაცი, რომლის შესახებაც ვესაუბრებოდი.

ტ ი ბ ი ა. რისთვის?

კლ ა უ დ ი ო. მგონია, რომ მარიანას საყვარლები ჰყავს.

ტ ი ბ ი ა. ასე ფიქრობთ, უფროსო?

კლ ა უ დ ი ო. დიხს, ჩემი სახლის ირგვლივ სიყვარულის სურნელი ტრიალებს; აქ ხომ ტყუილუბრალოდ არვიინ დადის. გიტარითა და მაქანკლებით იგუნება აქაურთა.

ტ ი ბ ი ა. თქვენი ცოლის საპატივცემულოდ სერენადების მღერას ხომ არ აუკრძალავთ?

ქ ლ ა უ დ ი ო. არა, მაგრამ ფარულ შემოსასვლელთან მცველს დავსვამ და მომაცილებს ყოველივეს, ვინც შემოსვლას გადაწყვეტს.

ტ ი ბ ი ა. ო, თქვენს ცოლს არა ჰყავს საყვარელი! იგივე იქნებოდა, რომ გეტყვათ, თითქოს მე მყავს საყვარელი.

ქ ლ ა უ დ ი ო. რატომაც არ გეყოლება? შენ საქმად შეუხრდავი ხარ, მაგრამ ერთობ გყვანი.

ტ ი ბ ი ა. ნამდვილად, ნამდვილად.

ქ ლ ა უ დ ი ო. ხედავ, ტიბია, შენც არ მეკამათებ; ეჭვები ახლა უადგილოა, შერცხვენილი ვარ სამყაროს წინაშე.

ტ ი ბ ი ა. რატომ სამყაროს წინაშე?

ქ ლ ა უ დ ი ო. გუთნები, სამყაროს წინაშე! ტ ი ბ ი ა. მაგრამ, უფროსო, თქვენი ცოლი ამ ქალაქში გამოირჩევა ამაღლი სათნოებით; არა-ეის არ ზღვდება; სახლიდან მხოლოდ წირვაზე გამოდის.

ქ ლ ა უ დ ი ო. ხელს ნუ მიძლი. მრისხანებისგან ქუეას ვეარგავ; რამდენი რამ ვაჩუქე და მაინც ასე იქცევა. დიახ, ტიბია, სასონარკვეთილებისგან საშინელ რალაცას ვგვემეგ და თვითონაც მზად ვარ მოგვეყვე ამ ნუხილისგან!

ტ ი ბ ი ა. რას ბრძანებთ, უფროსო!

ქ ლ ა უ დ ი ო. როცა რალაცას გეუბნები, კეთილი ინებე და ირწმუნე.

გადიან.

ჩ ე ლ ი ო (ბრუნდება). ბედკრულია ის, ვინც სიყმაწვილეში გადააწყდება უმიდლო სიყვარულის ძალაუფლებას! ბედკრულია ის, ვინც ეძლევა ტკბილ ოცნებებს და ვერ ხედავს, თუ საითკენ მიჰყავს ქიმურებს და დაკლდოვდება თუ არა თანაზიარი გრძნობებით! ნავის წრწეით განვბიფრებული თანდათან სანაპიროს სცილდება; იგი შორულ მომავადობებელ ვაკეებს, მწვანე მდღეობსა და ელდორადოს სათუთ, მკრთალ მორაგს ხედავს. ქარი კი წელ-წელა მიიტყუებს და როდესაც სინამდვილე აფხიზლებს მას, ხედავს, რომ იმდენადვე შორსაა მიზნისგან, რამდენადვე სანაპიროსგან, რომელიც დატოვა; მას არც გზის გაგრძელება შეუძლია და არც უკან დაბრუნება.

ისმის მუსიკა.

ეს რა მასკარადია? ნუთუ ოტავიო მოდის?

შემოდის ო ტ ა ვ ი ო.

ო ტ ა ვ ი ო. როგორ გრძნობს თავს, ჩემი დიადო მზდანებლო, თქვენი ნეტარი მელანქოლია?

ჩ ე ლ ი ო. ოტავიო, ნუთუ სულ შეიშალე? წინაშე ჩემი წითლებული გავქვს! სად ნახე ეს სამოსი? არ გრცხვენიას ამ დილადაინა?

ო ტ ა ვ ი ო. ო, ჩელიო, ნუთუ სულ შეიშალე? ლოყები ჩათვთრებული გავქვს! სად ნახე ეს განიერი შავი მოსახსანი? არ გრცხვენიას კარნავალზე ყოფნა?

ჩ ე ლ ი ო. როგორ ცხოვრებას მისდევ! მთვრალი ხარ – ამ მე ვარ მთვრალი.

ო ტ ა ვ ი ო. შენ შეიშალე, ან მე შევიშალე.

ჩ ე ლ ი ო. შევიშალე ისე, როგორც არასდროს, რაც მარინას დამასახურებაა.

ო ტ ა ვ ი ო. შევიშალე ისე, როგორც არასდროს, რაც კვიპროსელი ღვიზის დამასახურებაა.

ჩ ე ლ ი ო. შენთან მოვდიოდი და შენვე შეგხედი.

ო ტ ა ვ ი ო. მეც ჩემთან მოვდიოდი. როგორაა ჩემი სახლობა? უკვე ერთი კვირა არ მინახავს.

ჩ ე ლ ი ო. შენთან რალაც თხოვნა მაქვს.

ო ტ ა ვ ი ო. მთხოვე, ჩელიო, ძვირფასო შეულო ჩემო. ფული გჭირდება? – უკვე აღარ მაქვს. რჩეული გჭირდება? – მთვრალი ვარ. გჭირდება ჩემი დამნა? – აჰა, ინებე არლუკინის ხმლი. მითხარი... აბა, მითხარი, გულდასმით გისმენ!

ჩ ე ლ ი ო. ასე როდემდე გაგრძობდები? მთელი კვირა სახლში არ მოსულხარი ოტავიო, ასე ხომ თავს დაილაუტავ?

ო ტ ა ვ ი ო. მეგობარო, მე არასდროს თავს საკუთარი ხელით არ მოვიკლავ, არასდროს; მზად ვარ მოგვეყვე, მაგრამ საკუთარ თავს სიცოცხლეს არ წაეართმე.

ჩ ე ლ ი ო. მაგრამ ცხოვრება, რომელსაც შენ მისდევ – თვითმკვლელობა არაა?

ო ტ ა ვ ი ო. წარმოადგინე ვერცხლით ნაქარგ ეფასაც-მეღებში გამოწყობილი და ქოცით ხელში ბავიონე მოსიარულე ადამიანი. იგი გაკიდულია ცასა და მიწას შორის, გარს დამანჭული სახეები, წყურპათალი, მოღუშული მოჩვენებები, ცბიერი კრედიტორები, დენესევიცა და მედავები ერცხვიან, ურჩხულია ჯგრო ებლაუტება მოსახსამზე, რათა დაეკარგვიზოს ნონასწორობა. მალაფერდოვიანი ფრახები, ჩინებულ ჩარჩოებში გამომწყვედილი ხმაყალიო სიტყვები ლიწაივებს მის ირგვლივ. თავისი შავი ფრთებითა და პირქუში ნონასწორეტივების ღრინავილით თვალეში სინათლეს უხშობს. იგი წელი ნობიჯებით აგრძელებს თავის გზას აღმოსავლეთიდან დასავლეთისკენ. თუ ქვე-მით ჩაიხედავს – თავბრუ დაეხვევა, ხოლო ზემოთ თუ აიხედავს – ნონასწორობას დაეკარგავს. იგი მოძრაობს ქარზე სწრაფად და ხელეში, რომლითაც ყოველი მხრიდან ებლაუტება მას, ფიალი-დან წვეთსაც კი ვერ დააღრევივებს. ეს არის ჩემი ცხოვრება, ძვირფასო მეგობარო. შენ წინაშე ჩემი ქეშმარიტი პორტრეტია.

ჩ ე ლ ი ო. ბედნიერებაა – იყო შემოდილი!

ო ტ ა ვ ი ო. შემოდილობა – იყო უბედური! მიპასუხე, რა განაღვლიანებს?

ჩ ე ლ ი ო. არ მყოფნის ის სიმშვიდე, ის საამო უზრუნველობა, რომელიც ცხოვრებას აქცევს სარკვე, სადაც გველაფერი ირეკლება კვლის დატოვების გარეშე. სესხად აღებული ფული უკვე ხინდისს მინამებს. სიყვარული, რომელიც თქვენთვის მ-

ოლოდ დროის გაცვანა, მთელი ცხოვრების განმავლობაში მალელებს. ჩემი მეგობარი, შენ ვერასდროს გაიგებ, რას ნიშნავს გყვარდეს ისე, როგორც მე მიყავარ! ჩემი სამუშაო კაპიტენტი მივინწყებულა; მთელი თვის განმავლობაში, დღისითა თუ ღამით ამ სახლის ირგვლივ დავსერილობ. რამებლ სიახლოვნების განვიცდი, როდესაც მთვარის ამოსვლისთანავე, იქ — ზეგების აჩრდილ-ქვეშ, მოედნის ბოლოში მოწყავს პატარა გუნდი მუსიკოსებისა, მე კი ემართა მათ და ვისმინ, როგორ განადიდებენ მარიანას სილამაზეს! ჯერ არ გამომჩინილა ის ფანჯარასთან; ჯერ არ შეხებია გისოსებს მისი მშვენიერი სახე.

ო ტ ა ვ ი ო. ვინ არის ეს მარიანა? ჩემი ბიძაშვილი ხომ არა?

ჩ ე ლ ი ო. დიას, მოხუცი კლაუდიუსის მუღუღა.

ო ტ ა ვ ი ო. ჯერ არასდროს მინახავს კლაუდიო. სავარაუდოდ, მარიანა მართლაც ჩემი ბიძაშვილია, მისი მუღუღი კი ტყუილად როდია კლაუდიო. მერნებუნე, ჩელიო.

ჩ ე ლ ი ო. რა ხერხს არ მიგზნობ, რათა მარიანასთვის ჩემი სიყვარული გამოუმხატა, მაგრამ შედეგი არც ერთ მცდელობას არ გამოუღია. იგი მონასტერშია აღზრდილი; უყვარს თავისი ქმარი და პატივს სცემს თავის მოვალეობას. მისი კარი ჩვენი ქალაქის ახალგაზრდებისთვის დაკეტილია და არავის შეუძლია ახლოს მივიდეს მასთან.

ო ტ ა ვ ი ო. პა! ისე, როგორი ქალია? თუმცა, რადგან გყვარს, ამას მნიშვნელობა არ აქვს. რა მოვიფიქროთ?

ჩ ე ლ ი ო. შეიძლება, რომ გულახდილად გესაუბრო? ხომ არ დამეცინებ?

ო ტ ა ვ ი ო. არ დამიშალო შენი დაცინვა და გულახდილად ისაუბრე.

ჩ ე ლ ი ო. შენ, როგორც ნათესავი, უნდა მიგიღონ ამ სახელში.

ო ტ ა ვ ი ო. უნდა მიმიღონ? არაფერი გიცი ამასთან დაკავშირებით. მამ დეაუშობ, რომ მიმიღებენ. სიმართლე გითხრა, ჩვენ ერთმანეთთან ღრმა კავშირი არ გვაქვს და მხოლოდ წერილებში მემეგობროს ევროთიერობით. ყოველ შემთხვევაში — მარიანამ ჩემი სახელი იცის. გასურს თუ არა, რომ მასთან სიტყვით მივიდე?

ჩ ე ლ ი ო. რამდენჯერ შევეცადე, მას გაესაუბრებოდი; რამდენჯერ ვიგრძენი მასთან მიახლოებისას როგორ მეუკუცებოდა მუხლები. დედაბერი სოუტაც კი მივუგზავნი. როდესაც მარიანას ვხედავ, სუნთქვა მჭიკოს, თითქოს გული გულმკერდიდან ამოვარდნას ლაშობს.

ო ტ ა ვ ი ო. მეც ეს განვიცაადე. როდესაც ლალი ირემი თავისი პატარა ნაბიჯებით მშრალ ფოთლებზე მიაბიჯებს და უცებ მონადირეს ესმის შრიალი ბუჩქისა, რომელსაც ცხოველი გულმკერდით კაფავს, — ამ დროს მონადირე უნებლიეთ ინაბება, გული თითქოს უჩრდებდა და იარაღს ისე ამზადებს, რომ სუნთქვასაც კი აჩერებს.

ჩ ე ლ ი ო. ო, რატომ ვარ ასეთი? ოდითგანვე ამტკიცებდნენ კაცები, რომ ყველა ქალი ერთმანეთს ჰგავს. მამ ზოგჯერ რატომ განსხვავებდა ერთი სიყვარული მეორისგან? მე ისე არ მეყვარებოდა ეს ქალი, ოტავიო, როგორც შენ, ან როგორც სხვა მეყვარებოდა. რას ვხედავთ ჩვენ? ორ ლურჯ თვალს, ღაღღავე ტუჩებს, თეთრ კაბას, თეთრ ხელებს. რატომ ხვდება ასე, რომ ის, რაც მხიარულად მოუხიენარს ხატის, რაც გზიხდავს ისევე,

როგორც მაგნიტს რკინა, — მე გულმკერდლად მტოვებს და მანადვლიონებს? ვის შეუძლია თქვას: აი ეს მხიარულდება, ეს კი — სეველ? სინამდვილეში — მხოლოდ მოჩვენებაა. უნდა დაფანტვინებ ამ შემოღობულ იმას, რაც მას შთააოცრებს. მაგრამ ამ შემთხვევაში ხომ სილამაზეც კი შემოღობობის ნაყოფია! ყოველი ადამიანი თავიდან ბოლომდე დაფარულია მოჩვენებით ბაღით: მას პტონია, რომ ტყუილება და მინიარეებს; ღვთაებრივად ლამაზ სახეებს ხედავს; თითქოს მთელი ბუნება მის თვალში იძენს საფარის უსასარულო ელფურცებს. მიშველე, მიშველე, ოტავიო!

ო ტ ა ვ ი ო. მე მომონს შენი სიყვარული, ჩელიო! იგი ცვლელის შენს გონებაში, როგორც სიარული ღვინო. მომეცი ხელი, დაგვმარებო! ოლონდ წამით დამელოდე, კარგად უნდა დავეფიქრე. ვიცნობ ამ მარიანას; ვერ მიტანს, თუმცა არც არასდროს შევეხვედრივარ. გამძვინარეთოვინას ჰგავს და უსასარულოდ გაიძახის თავის AVE-ებს.

ჩ ე ლ ი ო. რაც გინდა, ის გააკეთე, ოლონდ, გავიცი, სიმართლე არ დამიშალო! ჩემი მოტყუება ადვილია; არ შემიძლია სხვაში შევამჩნიო ის, რასაც მე ვერ შევცდები.

ო ტ ა ვ ი ო. იქნებ ბალის კედლებს მიღმა გადასულიყავი?

ჩ ე ლ ი ო. ჩვენ შორის გამჭვირვალე კედელია; მის მიღმა მე ვერ გადავალ.

ო ტ ა ვ ი ო. წერილი რომ მიგწერა?

ჩ ე ლ ი ო. იგი ხეცს ჩემს წერილებს, ან უკან მიგზავნის.

ო ტ ა ვ ი ო. იქნებ სხვა შეიყვარო? ნამოდი როზალინდასთან.

ჩ ე ლ ი ო. ჩემი ცხოვრება მარიანას ეუთვნის; მხოლოდ ერთი სიტყვა, რომელსაც ის წარმოთქვამს, ნყველა ყველაფერს: ჩემს სიყვდელსაც და სიცოცხლესაც. სწისთვის ცხოვრება ჩემთვის უფრო დიდი ტანჯვაა, ვიდრე მარიანას გამო სიყვდელი. ამ მივალზე ჩემს მიზანს, ან მოგვედები. ჩუმად! აი, ისიც მოდის.

ო ტ ა ვ ი ო. ნაი, მე გამოველაპარაკები.

ჩ ე ლ ი ო. რას ამბობ? ასეთ მდგომარეობაში უნდა ესაუბრო? სახე მოინმინდე; გიეს ჰგავხარ.

ო ტ ა ვ ი ო. აი, მოვეწერიდი. სიმთვრალე და მე, ჩემო ძვირფასო ჩელიო, ერთმანეთისთვის ერთობ ძვირფასნი ვართ, ამიტომაც არ უჩხუბობთ: ის ჩემს სურვილებს ასრულებს, მე კი მის ნებას ვასრულებ. ნუ ინერვიულებ ამის გამო. მხოლოდ სკოლის მოსწავლეს, რომელიც არდადეგებს დროს საზვიმო ვანამზე მოხვედა, ძალღმის თავის დაკარგვა და ბრძოლა ღვინოსთან. სიმთვრალე ჩემს ბუნებაშია; თავისუ-

ფლება – ეს არის ჩემი აზრთა წყობის პრინციპი, ახლა მეფესთანაც კი ისე ვისაუბრებდი, როგორც შენს ლამაზმანთან.

ჩ ე ლ ი ო. არ ვიცო, რა დამემართა. არა, არ გაესაუბრო!

ო ტ ა ვ ი ო. რატომ?

ჩ ე ლ ი ო. არ ვიცო, რატომ. მგონია, რომ მომატყუებ.

ო ტ ა ვ ი ო. ჩემს ლირებსაც ვფიცავ, რომ, თუ მე შემოძლია ამაზე გავლენა ვიქონიო, მარიანა ან შენი იქნება, ან არავისი.

ჩელიო გადის. შემოდის მ ა რ ი ა ნ ა. ოტავიო მას უახლოვდება.

ზურგი არ მაქციოთ, ო, სილამაზის ქალღმერთო; მზერით შეეხეთ თქვენს უღირს მახსურს!

მ ა რ ი ა ნ ა. ვინ ზრძანდებით?

ო ტ ა ვ ი ო. მე ოტავიო მქვია; თქვენი მეუღლის ბიძაშვილი ვარ.

მ ა რ ი ა ნ ა. მას ნწვიეთ? სახლში შებრძანდით, მალე დაბრუნდება.

ო ტ ა ვ ი ო. მასთან არ მოვსულვარ და სახლში ვერ შევალ იმის შიშით, რომ, როდესაც გაიგებთ ჩემი აქ მოსვლის მიზეზს, უკან გამომაგდებათ.

მ ა რ ი ა ნ ა. შეგიძლიათ არ მითხრათ ამ მიზეზის შესახებ და მეც აღარ დამაწყობებთ.

ო ტ ა ვ ი ო. არ შემოძლია, რომ არ ვთქვა და გთხოვთ, შერჩადით და მომიხმინეთ. სასტიკი მარიანა! თქვენი თვალებია სნეულების მიზეზი, თქვენი სიტყვები ვერ განკურნავენ მას. რა დაგიძიავთ ჩელიომ?

მ ა რ ი ა ნ ა. ვის გულისხმობთ? რა სნეულება?

ო ტ ა ვ ი ო. ყველაზე სასტიკი სნეულება, ვინაიდან მისი განკურნების იმედით კი არ არსებობს; ყველაზე საზარელი სნეულება, ვინაიდან იგი საკუთარ თავს აღაფრთოვანებს და ხელს ჰკრავს მეგობრის მეურნაზე ფილას; სნეულება, რომელიც ბავშვებს აკრთალავს, როდესაც მას ეტება უფრო ძლიერი შხამი, ვიდრე ამბროზია და რომლის გამოც გაქვავებული გული ცრემლთა ნაკადულად იქცევა და დნება, როგორც კლუოპატრას მარგალიტი; სნეულება, რომლის შემსუბუქებაც არ ძალუძს არცერთ საოცარ კეთილსურნელებას, არცერთ სიბრძნეს; სნეულება, რომლისთვისაც ქარის მსუბუქი დაქროლება, დამჭკნარ ვარდთა არომატი, რომელიმე მუსიკის მისამღერი – საკვება; სნეულება, რომელსაც ტანჯავს ყველაფერი, რაც კი მის

ირგვლივია, იგი შავებს ფუტკარს, რომელიც თაფლს ბაღის ყველა ყვავილიდან აგროვებს.

მ ა რ ი ა ნ ა. არ მოპასუხებით, რა ენოდებუკან სნეულებებზე? ო ტ ა ვ ი ო. დაე იმან წარმოთქვას მისი სახელი, ვისაც აქვს ამის უფლება. დაე ღამის ოცნებებმა და წარინჯის ამ ყვავილებმა, ამ შხეფების გრილმა სიშო გითხრათ მისი სახელი; თუ ოდესმე საღამოს მოისურვებთ ამოწმებას, მას თქვენი ბავები იპოვიან; პოვნის გარეშე კი ვერ გაიგებთ მის მნიშვნელობას.

მ ა რ ი ა ნ ა. ნუთუ იმდენად საშშია მისი დასახელება, იმდენად დიდია დასწრეობების საფრთხე, რომ მის დამცველსაც კი ეშინია წარმოთქმა?

ო ტ ა ვ ი ო. ნუთუ, დაო, იმდენად სასიამოვნო მოსახსენია, რომ მის დასახელებას მთობთ? თქვენ ეს ასწავლეთ ჩელიოს.

მ ა რ ი ა ნ ა. ეს ჩემი ნებით არ მომხდარა. მე არ ვიცნობ ჩელიოს და სნეულების სახელწოდებაც ჩემთვის უცნობია.

ო ტ ა ვ ი ო. ო, ნეტავი გაიცნოთ როგორც ჩელიო, ისევე ამ სნეულების რაობა, – აი რა მინდა მე მთელი სულითა და გულით! მ ა რ ი ა ნ ა. ნამდვილად?

ო ტ ა ვ ი ო. ჩელიო – ჩემი საუკეთესო მეგობარია; რომ მდომებოდა თქვენში სურვილი გამეღვიძებინა, გეტყვოდი, რომ იგი დღესავით მშვენიერი, ახალგაზრდა და დიდგვაროვანია, ეს მართლაც ასეა; მაგრამ მინდა, რომ სიბრალული აღვიძრა და გეტყვი, რომ იმ დღის შემდეგ, რაც თქვენ შეგხვდათ, სიკვდილი იგივე ნაღვლიანია.

მ ა რ ი ა ნ ა. განა ჩემი ბრალია, რომ ნაღვლიანია?

ო ტ ა ვ ი ო. მისი ბრალია, რომ მშვენიერი ხართ? მხოლოდ თქვენ შესახებ ვფიქრობ; მუდმივად ამ სახლს ირგვლივ დახეტიალობს. ჯერ არ გაგიგიათ სიმღერების ხმა თქვენი ფანჯრების ქვეშ? შუალაღით არ გამოგიღიათ დარბაზები, არ ავიწყვით ფარდები?

მ ა რ ი ა ნ ა. არავის არ ეკრძალება აქ საღამომობით სიმღერა. ეს მოედანი ყველას ეკუთვნის.

ო ტ ა ვ ი ო. და ყველას შეუძლია თქვენი სიყვარული, მაგრამ არავის აქვს უფლება, ამის შესახებ გითხრათ. რამდენი წლის ზრძანდებით, მარიანა?

მ ა რ ი ა ნ ა. კარგი კითხვა! რომ გიპასუხოთ, მხოლოდ ცხრაშვიდი წლის ვარ-მეთუ. აქედან რა აზრს გამოიტანთ?

ო ტ ა ვ ი ო. ესე იგი ხუთი ან ექვსი წლის განმავლობაში თქვენ ყვარებით სხვებს, რვა თუ ათი წლის განმავლობაში – თქვენ გვეყვარებთ, ხოლო შემდგომ მხოლოდ ლოცვა დაგვრენიათ.

მ ა რ ი ა ნ ა. აი, თურმე როგორ... მაშ რა გაეწყობა ტყუილად ნუ დაკარგავთ დროს, მე კლაუდიო მიყვარს, ჩემი ქმარი და თქვენი ბიძაშვილი.

ო ტ ა ვ ი ო. ჩემი ბიძაშვილი და თქვენი ქმარი ერთად ადებული – ყოველთვის მხოლოდ სასაცილო შედარებად დარჩება; თქვენ არ გიყვაროთ კლაუდიო.

მ ა რ ი ა ნ ა. ასევე ჩელიოც; შეგიძლიათ გადასცეთ ეს.

ო ტ ა ვ ი ო. მაგრამ რატომ?

მ ა რ ი ა ნ ა. რატომ არ უნდა მიყვარდეს კლაუდიო? ის ხომ ჩემი ქმარია.

ო ტ ა ვ ი ო. რატომ არ უნდა გიყვარდეთ ჩელიო? ის ხომ თქვენი თაყვანისმცემელია.

მ ა რ ი ა ნ ა. ხომ ვერ მტყვევით, რად გისმენთ? ნახეამდის, სენიორ ოტავიო; ხუმრობა ძალიან გავგივრძელდა. (გადის.)
ო ტ ა ვ ი ო. ვფიცავ, უღამაზესი თვალები აქვს! (გადის.)

შეორე სცენა

ჩელიოს სახლში

შ ე რ მ ი ა, რამდენიმე მსახური, მ ა ლ ვ ო ლ ი ო.

შ ე რ მ ი ა. დაანეთ ეს ყვეალები ისე, როგორც მე გიბრძანებთ. მუსიკოსები მოიწვიეთ?

მ ს ა ხ ი ო რ ი. დიახ, სენიორა; ისინი ვახამაშზე გესტუმრებთან.

შ ე რ მ ი ა. როდესაც დარაბები ჩახურულია, აქ ძალიან ბნელა; სჯობს სინათლე შემოიჭრას, მხოლოდ მზე არ შემოუშვანო! მეტი ყვეალებობა საჭირო ამ ტახტის ირგვლივ! კარგი ვახამაშა? მოზრძანდება ჩვენი უმწვენიერესი მეზობელი, გრაფინია პერგოლი? რომელ საათზე წავიდა ჩემი შვილი?

მ ა ლ ვ ო ლ ი ო. იმისათვის, რომ ნახვიდე, საჭიროა, ჯერ დაბრუნდე. ღამით სახლში არ დაბრუნებულა.

შ ე რ მ ი ა. თითონაც არ უნჭირო, რას ბრძანებთ. გუშინ ჩემთან ერთად ვახამაშობდა და ერთად დაგებრუნდით. შეიტანეს მის საბუთო კაბინეტში დღეს დილით ნაყიდი ნახატო?

მ ა ლ ვ ო ლ ი ო. მისი მამა რომ ცოცხალი ყოფილიყო, მსგავსი რამ არ მოხდებოდა. თითქოს ჩვენი ქალბატონი თერამეტი წლისაა და თავის ჩირისბების ელოდება!

შ ე რ მ ი ა. მაგრამ სანამ მისი დედა ცოცხალია, ასე იქნება, მაღვილიო. ვინ გიბრძანათ, ჩელიოს ქმედებებზე თვალის დევნა? იცოდეთ, ჩელიოს გზად არ უნდა მხვდეს ისეთი ადამიანი, რომელსაც ცუდის მომასწავებლად ჩათვლის; მისი არ უნდა გიბრძანოს, თუ როგორ ბუზღუნებთ მანანინა და ძალსაგით, რომელსაც ძეგლს ართმევენ! სინაალმდეგ შემოსვებავში – ზეცას ვფიცავ! – ვერცაერთი თქვენგანი ერთ ღამესაც ვერ დაჰყოფს ამ სახლში!

მ ა ლ ვ ო ლ ი ო. მე სულაც არ ვბუზღუნებ; ჩემი სახე არაა ბოროტების მომასწავებელი; თქვენ მეკითხებით, რომელ საათზე გავიდა ჩემი ბატონი, მე კი ვგასუხობთ, რომ ის არც დაბრუნებულა. მას შემდეგ, რაც სიყვარული შეუწინადა, კვირამი ოთხჯერაც არ ჩნდება ხოლმე სახლში.

შ ე რ მ ი ა. რატომ ადგის ამ ნიგებზე მტყერი? რატომია მის ოთახში ავეჯი მოუწესრიგებელი? მე რატომ უნდა ჩავეფრიო ყველაფერი, როდესაც მსურს, რომ რაღაც ჩემი ნების შესაბამისად გაკეთდეს? თქვენ შეგიძლიათ იმსჯელოთ იმის შესახებ, რაც არ გეხებათ, ხოლო ვემპირიტ ვალდებულებებს უხეიროდ ასრულებთ, და საზრუნავი, რომელიც თქვენ გაქვთ ჩაბარებულია, სხვათა საზრუნავი ხდება! ნადით აქედან და ნაკლები ილაპარაკეთ!

შემოდის ჩ ე ლ ი ო.

აბა, ჩემი ძვირფასო შვილო, დღეისათვის რა საიმე გელით?

ჩ ე ლ ი ო. იგივე, რაც თქვენს დედამსამ (ჯედაბ.)

შ ე რ მ ი ა. როგორ გავუზრებთ ერთმანეთს მხოლოდ საიმეს, და არა სევდას? ეს უსამართლობაა, ჩელიო... გქონდეს ისეთი საიდუმლო, შეილო ჩემო, რომელიც გულს გტყენს და გულგრილს გზდის ყველაფრის მიმართ, რაც ირგვლივ ხდება.

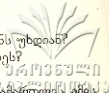
ჩ ე ლ ი ო. არ მაქვს საიდუმლოები და რომც მქონოდა, მენდომებოდა, რომ ქანდაკებად გადაექციე.

შ ე რ მ ი ა. როდესაც ათი-თორმეტი წლისა იყავი, შენი ყველა პატარა ნუბილი თუ სევდა ჩემთან იყო დაკავშირებული; ამ თვალების მოაღერესე თუ უხემ მზერაზე იყო დამოკიდებული შენი თვალუბნის სევდა თუ მიზარულია, ჩემი გული შენთან ყოველთვის დაკავშირებული იყო წერილი ძაფით. ახლა კი, შვილო, მე მხოლოდ მოხუცი ვარ და, შეიძლება, არ ძალმიძს სევდა შეგისუბუქო, მაგრამ გაზიარება – შემიძლია.

ჩ ე ლ ი ო. თქვენც ხომ მშვენიერი იყავით! ამ ვერცხლის თმებს მიღმა, კეთილმოზილური სახე რომ მოჩაჩრჩობელი გავლთ, ამ მანტილიის ქვეშ, რომელიც თქვენს ტანს ფარავს, თვალი ვერ კიდეც ამჩნევს დედოფლის დიდებულ მშვენიერებას და მონადირე-დიანას გრავცისა. ო, ჩემო დედო, სიყვარულს აღძრავდით თქვენ! ნახევრადმისურული ფანჯრების ქვეშ მუდამამ მოისმინა გიტარების ხმა; ამ ხმამ ჩემიან მღელივებს შორის, ზეინების ამ მორევე გაატარეთ უფარდელი და მედიდური ახალგაზრდობა; თქვენ კი არ გიყვარდათ. მამამჩემს ერთ-ერთი ნათესავი თქვენდამი სიყვარულის გამო გარდაიცვალა.

შ ე რ მ ი ა. რა მოგონებებს აღვიბენ ჩემში! ჩ ე ლ ი ო. ო, თუ თქვენს გულს ძალმძს სევდის გადატანა, თუ ეს არ მოგვცვით ცრემლებს, მომიყვით, დედო, ყველაფერი მომიყვით!

შ ე რ მ ი ა. იმ დროს მამამხენ ვერ არ შეგხვედროდი. ვინაიდან ჩვენ ნათესაური კავშირი გვექონდა, ის ახალგაზრდა ორსინის სახელით თხოვითი მოვიდა ჩვენს ოჯახში. შენმა პაპამ სიხარულით მიიღო ის და დაუახლოვდა. ორსინი მშვენიერი სასიძო იყო, მაგრამ მაინც უარი გუთხარა. მამამენი მისი სახელით მთხოვდა სიყვარულს და ამით ის ბოლო ნეფთი სიყვარულიც მომიკლა, რომელიც გამაჩნდა ორსინისადმი. მაშინ ვერ ვხვდებოდი, თუ რაზე ვუყვარდი. როდესაც მას გადასცეს ჩემი პასუხი, მან გონება დაკარგა. თუმცა ხანგრძლივ განმორებას,

მიგზაურობას, რომელიც შემდგომ დაგვგმა და რომელმაც საგრძნობლად გააუმჯობესა მისი მდგომარეობა - უნდა გავქარწყინდებინა ნაღველი. ორსინის მამაშენი ჩვენაცვლა და მთხოვდა იმას, რაც ვერ მიიღო. მე კი გულწრფელი სიყვარულით შევიყვარე. ხოლო პატივისცემა, რომელიც ჩემს შობილებს აღედრა, არ მამდევდა მერყეობის უფლებას. ქორწინების შესახებ გადაწყვეტილება უშალ მივიღე, ხოლო რამდენიმე კვირამი ჩვენს თვალწინ ტაძრის კარც გაიღო. ამავე დროს ორსინი დაბრუნდა. მამაშენთან მოვიდა, საყვედურებით აავსო, ბრალი დასდო იმაში, რომ მისი ნდობა ბოროტად გამოიყენა და რომ სწორედ მაშინ მამის გამო ვუთხარი უარი სიყვარულზე. ყოველ შემთხვევაში, - დამაბა მან, - თუ თქვენი ჩემი სიკვდილი გსურდით, დაუკმაყოფილებელი არ დარჩებით". ამ სიტყვებით შეძრწუნებულმა მამაშენმა ჩემს მამას მიმართა, რათა ამ უკანასკნელს დაედასტურებინა ჭეშმარიტება და ცდუნებიდან განთავსდეს ორსინი. სამწუხაროდ, უკვე გვიანი იყო; უფედური ყმაწვილი დაშინის ნეკრით განგმირული თავის ოთახში იძოვეს.

შესახებ სცენა

კლაუდიუს ბალი

შემოდინ კ ლ ა უ დ ი ო და ტ ი ბ ი ა

კ ლ ა უ დ ი ო. მართალი ბარ, ჩემი ცოლი - უბინოების საგანსურია. მეტი რა შემიძლია, რომ გითხრა? ეს უფრევი სათნოებაა.

ტ ი ბ ი ა. ასე ფიქრობთ, სენიორ?

კ ლ ა უ დ ი ო. ის ხომ ვერავის აუკრძალავს მისი ფანჯრების ქვეშ სიმღერას? მოუთმენლობა, რომელმაც სახლში ავლენს, მისი ბასათის შედეგია. დააკვირდით, რომ დედამისი, როგორც კი ამ საკითხს შეეხებ, იმთავითვე დამეთანხმება.

ტ ი ბ ი ა. რასთან დაკავშირებით?

კ ლ ა უ დ ი ო. ო. იმასთან დაკავშირებით, რომ მისი ფანჯრების ქვეშ მღერის.

ტ ი ბ ი ა. სიმღერაში არაფერია ცუდი. მეც ხშირად ნაფიქრებ ხოლმე.

კ ლ ა უ დ ი ო. მაგრამ კარგად მღერა - რთულია.

ტ ი ბ ი ა. რთულია ჩემთვის და თქვენთვის, ენაიდარ ბუნებამ არ დაგვაჯილდოვა სმენით და არც არასდროს გვიცვია ხმის განვითარება მკურამ, დააკვირდით, როგორ მარჯვედ მღერის მსახიობები თეატრში.

კ ლ ა უ დ ი ო. ეს ადამიანები მიწელ ცხოვრებას სცენაზე ატარებენ.

ტ ი ბ ი ა. როგორ ფიქრობთ, ნელში რამდენს უხდებიან? კ ლ ა უ დ ი ო. ვის? მსოფლიო მოსამართლეს?

ტ ი ბ ი ა. არა, მომღერალს.

კ ლ ა უ დ ი ო. არ ვიცი. მსოფლიო მოსამართლეს ჩემს მესამედს უხდებიან, რასაც მე ვიღებ; იუსტიციის მრჩეველებს კი - ნახევარს.

ტ ი ბ ი ა. მე რომ სამეფო მრჩეველი ვყოფილიყავი, ხოლო ჩემს ცოლს საყვარლები ჰყოლოდა, პირადად მე გამოვიტანდი მათ განაჩენს.

კ ლ ა უ დ ი ო. რამდენწლიან კატორღას მიუსჯიდი?

ტ ი ბ ი ა. სიკვდილით დევსჯიდი. სასიკვდილო განაჩენი - კარგი რამაა, თუ მას ხმაზაღდა კითხულობ.

კ ლ ა უ დ ი ო. მას არათუ მოსამართლე, არამედ მდივანი კითხულობს.

ტ ი ბ ი ა. თქვენი სასამართლოს მდივანს სანდომიანი ცოლი ჰყავს.

კ ლ ა უ დ ი ო. არა, თავმჯდომარეს ჰყავს სანდომიანი ცოლი; გუშინ მათთან ერთად ესაუბრებოდი.

ტ ი ბ ი ა. ასევე მდივანთანაც საუბრობდით; მამაკაცი, რომელიც დღეს გვეწვევა, - მდივანის ცოლის საყვარელია.

კ ლ ა უ დ ი ო. რომელი მამაკაცი?

ტ ი ბ ი ა. რომლის მოწვევაც თქვენ შობრძანეთ.

კ ლ ა უ დ ი ო. მისი მოსვლა აღარ არის საქირო იმის შემდეგ, რაც ახლა ვთქვი.

ტ ი ბ ი ა. რასთან დაკავშირებით?

კ ლ ა უ დ ი ო. ჩემს ცოლთან დაკავშირებით.

ტ ი ბ ი ა. აი ისიც მოვიდა.

შემოდის მ ა რ ი ა ნ ა.

მ ა რ ი ა ნ ა. იცით, რა დამემართა, სანამ თქვენ აქ არ იდევით? თქვენი ზიდაშელო მესტუმრა.

კ ლ ა უ დ ი ო. ნეტავი ვინ იყო? სახელი მითხარი.

მ ა რ ი ა ნ ა. ოტავიო. სიყვარული ამისხნა თავისი მეგობრის - ჩელიოს სახელით. ვინ არის ეს ჩელიო? იცნობთ მას? კეთილი ინებეთ, აღარ მისცეთ უფლება ამ სახლში მოსვლისა; არც ჩელიოს, არც ოტავიოს.

კ ლ ა უ დ ი ო. ვიცნობ ჩელიოს, ჩვენი მეგობლის, ჰერმისა ვაჟია. თქვენ რა უნახულებ?

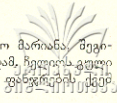
მ ა რ ი ა ნ ა. მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა ვუბახუბე. კარგად გაიგეთ, რაც გითხარი? უბრძანეთ თქვენს მსახურებს, რომ არ შემოუშვან არც ეს ადამიანი და არც მისი მეგობარი. მათგან საშინელი თავხედობაცაა მოსალოდნელი და მოსარული ვიქნები, თუ თავს ავარდებ მსგავს შემთხვევას. (გადის.)

კ ლ ა უ დ ი ო. ამაზე რას იტყვი, ტიბია? ამ ყველაფერში რაღაც ეშმაკობა იმალება.

ტ ი ბ ი ა. ასე ფიქრობთ, სენიორ?

კ ლ ა უ დ ი ო. რატომ არ მითხრა, თუ რა უბახუბა? სიყვარულის ასხნა - თავხედობაა, ნამდვილად; მაგრამ პასუხიც უნდა ვიყოდე. ეჭვი მაქვს, რომ ამ გიტარების ცერემონიალს ჩელიო განაგებს.

ტ ი ბ ი ა. ავიკრძალოთ ამ ორ ადამიანს აქ მოსვლა - ეს საუკეთესო გამოსავალია, რათა ისინი თავიდან მოვიცილოთ.

კ ლ ა უ დ ი ო. ამამი დარწმუნებული იყავი. ამ ამბის შესახებ სიდედრს უნდა მოუყუყუე. ვგონებ, ჩემი მუცლულე მატყულებს და ეს ისტორია უბრალოდ მოგონილია, არაა გამაცუროს და აზროვნების უნარი მომიშალოს.

გადიან.

მოქმედაზა მიორა

სცენა პირველი

ქუჩა.

შემოდინ ო ტ ა ვ ი ო და ს ი უ ტ ა.

ო ტ ა ვ ი ო. თქვენ ამბობთ, რომ უარი თქვა თავის გად-
ანწყვეტილებაზე?

ს ი უ ტ ა. ვაი, საწყალი ყმაწვილი! მისი სიყვარული –
უკიდებგანოა და ნალღელმაჰე კი არ იცის, თუ რა სურვილები
ინევებს მას. ასე მგონია, რომ ეჭვის თვალთი გიყურებთ თქვენც,
მეც და ყველაფერს, რასაც ირგვლივ ხედავს.

ო ტ ა ვ ი ო. არა, ზეცას ვფიქვავ, არ დავიხებ; ახლა მეც
მარიანას მსგავსი გავხდი, ხოლო სიყვარულით ტკობივც შეიძლება.
ან ჩელიო ნარმატიებით მიიღებს თავიას ან კიდევ ჩემი მჭევრმე-
ტყველება გამოიცალა.

ს ი უ ტ ა. მისი ნების წინააღმდეგ წახვალთ?

ო ტ ა ვ ი ო. დიან, რათა მოვიციე ისე, როგორც ჩემი
უფროსი და. ჩემი ნება მკარნახობს რომ სენიორ კლაუდიოს, ამ
მოსამართლეს, რომელიც ზოხვს მკვრის და მთელი თავისი რაო-
ბით მისულს – თავისი ადგილი მიუწინიო!

ს ი უ ტ ა. მამ გადავცემ მას თქვენს პასუხს, მე კი აღარ
ჩავერევი ამ საქმეში.

ო ტ ა ვ ი ო. მე იმ მოთამაშეს ვგავარ, რომელიც სხვისთვის
იბრძვის და არაფერში უმართლებს; ის მზად არის გასწიროს
თავისი საუკეთესო მეგობარი, ვიდრე დათმოს, და აღმწითო-
ბა, რომელსაც სხვისი ფულის დაკარგვა იწვევს, ასევე უფრო
მეტად აღგზნებს მას, ვიდრე საკუთარი უბედურება.

შემოდის ჩ ე ლ ი ო.

ნუთუ, ჩელიო, უარს ამბობ საკუთარ ზრახვაზე?

ჩ ე ლ ი ო. სხვა რა შენიღობა?

ო ტ ა ვ ი ო. არ მენდობი? რა გჭირს? თოვლზე მკრთალი
ფერი გადავს სახებზე. რა გემართება?

ჩ ე ლ ი ო. მამაბრე, გთხოვ, მამაბრე! რაც გინდა, ის გაა-
კეთე, მიდი მარიანასთან. უთხარი, რომ ტყუილს შეუძლია ჩემი
მოკვლა და რომ ჩემი ცხოვრება – მის მწერაშია. (გადის.)

ო ტ ა ვ ი ო. ძალიან უცნაურია, ზეცას ვფიქვავ!

ს ი უ ტ ა. ჩუმად! მწუბრის ზარი უკვავს; ბალის კუტიკარი
გაიღო; მარიანა გამოვიდა. ნელ-ნელა გვიახლოვდება.

სიტუტა გადის, შემოდის მ ა რ ი ა ნ ა.

ო ტ ა ვ ი ო. მშვენიერო მარიანა, შეგი-
ძლიათ წყნარად გვიძნოთ ამალამ, ჩელიოს გული
სხვას ეკუთვნის, აწი თქვენი დაზნერების ქვე-
აღარ იხდერებს სერენადებს.

მ ა რ ი ა ნ ა. რა უბედურებაა, რა საშინელ-
ებაა, რომ ამგვარ სიყვარულზე უარი ვთქვი! აი,
როგორი დაუნდობელია ჩემი ბედი. ამ წაშს ვა-
პირებდი მის შეყვარებას.

ო ტ ა ვ ი ო. ნუთუ?

მ ა რ ი ა ნ ა. დიან, გვიცებით, დღეს საღ-
ამოს ან ზვალ დილით, ყველაზე გვიან – კვირას
მისი მიზნადი. თანაც ვინ ვერ მიადწევდა
თავის გუზანს, როდესაც თქვენწაირი შუამავა-
ლი ეყოლებოდა? შეგვიძლია გიყვარაუდით, რომ
მისი გნება არაბული ან ჩინური ენის მსგავსი
იყო, მას მთარგმნელი სჭირდებოდა ან კიდევ ის,
ვინც გამოთქამდა მის სათქმელს.

ო ტ ა ვ ი ო. იცინეთ, იცინეთ, თქვენი აღარ
გვენიღობა.

მ ა რ ი ა ნ ა. ან, იქნებ, ეს სიყვარული საწ-
ყალი ტუტუნზოვარა ბავშვის მსგავსი იყო, ხოლო
თქვენ, როგორც გონიერმა ძიძა-მარჩენელმა, არ
მიეციო უფლება, რომ ნაქცუელყო, ამიტომაც
აჭინით დასაქირწყნადით ქალაქში.

ო ტ ა ვ ი ო. გონიერი ძიძა-მარჩენალი რძით
გამოკვებვდა ჩვილს და ამით დატყუებოდა; იმ
რძით, რომელსაც თქვენ თავის დროზე არ გაკ-
ლებდით ძიძა-მარჩენალი და რომელიც ვერ
კიდევ არ შეგონობია ტურჩებზე. მისი ამოცნობა
მარტვიტია ყველ თქვენს სიტყვაში.

მ ა რ ი ა ნ ა. რა ენოდება ამ საოცარ რძეს?

ო ტ ა ვ ი ო. გულმერილობა. არც სიყვარუ-
ლი შეგვიძლიათ, არც სიბუღვილი. ბუნგალოთ
უარდება ჰგავნართ: არც სურნელით გამოირჩე-
ვით, არც ეკვლით გაჯანიათ.

მ ა რ ი ა ნ ა. ლამაზად თქვით. ეს შედარ-
ება წინასწარ ზომ არ მოგიფიქრებიათ? თუ არ
წევთ ამგვარი გამოზატეამების ფურცლებს,
მე გადმომეციოთ, აუცილებლად ეასწავლი ამავე
გამოზატეამებს ჩემს თოთოყუმს.

ო ტ ა ვ ი ო. რა ვიქვი სანდნი? ყვავილს
არომიპტის დაკარგვა მიმზიდველობას არ უკარ-
გავს. პირიქით, ღმერთმა ყველაზე ლამაზი
ყვავილები სწორედ ასეთ მახასიათებლებით
დასაწაუქურა. და იმ დღეს, როდესაც, ვით ახალი
გალატეა, ტპარის სიღრმეში მარმარებლად გა-
დაიქცევით, მშვენიერი ქანდაკების სახით მოგ-
ვევლინებთ; და ეს ქანდაკება იპოვოს ღირსეულ
ნიშს რომელიმე სააღმსარებლობის.

მ ა რ ი ა ნ ა. ძვირფასო ბიძაშვილო, ნუთუ
ქალის ხედური სიბრალულს არ აღვიძრავთ?
შეხედეთ, რა მხვდა წილად; ბედმა ჩათვალა, რომ
ჩელიოს უნდა შეყვარებოდი ან გადაეწყვიტა,

რომ ვუყვარვარ. ჩელიომ უამბო ამის შესახებ თავის მეგობრებს და მეგობრებმა გადაწყვიტეს, რომ მე, მიუხედავად იმისა, რომ სიკვდილით დასჯის საფრთხის წინაშე წარვსდგები, ჩელიოს საყვარელი უნდა გაემხდარიყავი. ნეპოლეონტანურმა ახალგაზრდობამ პატივი მცა და თქვენი სახით გამოვიგზავნა მისი ღირსეული წარმომადგენელი, რომელსაც ევალება, შემატყობინოს, რომ უნდა შევიყვარო ზემოხსენებული სენიორ ჩელიო და საბამოდ შეძლევა ერთი კვირა. ანონ-დასონეი ეს, გთხოვთ. თუკი მისი გავხედუბი, რას იტყვიან ჩემ შესახებ? განა ზიზღს არ იმსახურებს ესლი, რომელიც მსგავს წინადადებას უშაღვე თანხმდება? არ დაძრახვენ მას, თითოთი არ გამოიწვიონ მისკენ და არ იქცევენ მის სახელი მისამღერად სუფრის სიმღერებისა? და თუ, პირიქით, უარს იტყვის ამ სიყვარულზე, რომელ ურჩხულს შეადარებენ? უფროცე ცივი ქანდაკება გამოინახება? და ადამიანი, რომელიც მას გამოუდგამარაკება, გააჩრებს შუა მოედანზე, როდესაც ასეთი ქალი მიემართება ლოკების ნიგნის ხელში, ხომ ექნება ამ ადამიანს უფლება უთხრას: თქვენ შენგაღორი ვარდი ხართ, — ეკლებსა და არომბატის გარეშე.

ო ტ ა ვ ი ო. დიო, დიო, ნუ ზრახვებით! მ ა რ ი ა ნ ა. არ არის სასაცილო პატოსნებისა და ელბ-ქრული ერთგულების შესახებ საუბარი, იმ ადამიანის შესახებ, რომელიც გოგონამ მიიღო, ამაყი გულის შესახებ, რომელსაც ეგონა, რომ ის რაღაცად ღირდა. ნუთუ არ არის სასაცილო იმის თქმა, რომ, სანამ საყვარელი ყვავილის მტყვირა გაიფანტება, საჭიროა, რომ მისი ფაბი ცრემლებმა დაასველოს, მზის სხივებმა კი სითბო აჩუქოს და ხელის ნაზო შეხებით გაიფურჩქნოს? განა ეს ყველაფერი არ ჰგავს სიზმარს, საპნის ბუშტს, რომელიც უშაღვე სკდება, როგორც თუ ვინმე პრანჭია კაცი ჩაისოთუტყეს?

ო ტ ა ვ ი ო. არასწორად მსჯელობთ ჩემ შესახებ; ისევე, როგორც ჩელიოს შესახებ.

მ ა რ ი ა ნ ა. და რა არის ქალი? ნამიერი გასართობი, ნაზო ფილა, რომელიც ცვირის წვეთს ინახავს, ფილა, რომელიც პირიან მიუქვთ და ზურგს უკან მოიგრიან. ქალი — მოსალბერი საგზური! განა არ ამბობენ ქალის დანახვისას: „აი, მშენიერი ღამე მოდის!“ და სულელი არ არის ის, ვინც ქალის დანახვისას, თვალს აარიდებს მას; ვინც ჩურჩული იტყვის: „აი, იქნებ სწორედ ეს არის მთელი ცხოვრების ბედნიერება?“ და გვერდს აუღლის? (გადის.)

ო ტ ა ვ ი ო (მარტო). ტრა-რა, ბუმ-ბუმ! ტრა-რა-ლა-ლა! სასაცილო დედაკაცია! ჰეი! არის მანდ ვინმე?! (საკუნუნებს სამიკიტნოში.) მო-

მიტანეთ ამ ფანატურში ერთი ბოთლი რომელიმე დასაღვინისა. მ ს ა ხ უ რ ი. რას ინებებთ, სენიორ? ლაქრიამა ქრისტი გსურთ?

ო ტ ა ვ ი ო. კარგი, კარგი. წადით, მომხმენეთ მენაშნულ ქუჩებში სენიორ ჩელიო. შავი მოსასხამი აცვია და კიდევ უფრო შავი შარვალი. უთხარით, რომ მისი ერთ-ერთი მეგობარი ლაქრიამა ქრისტიის სრულ სიმარტოეობი სვამს. შემდეგი კი დიდ მოედანზე გადით და მოიყვანეთ ვინმე როზალინდა — იგი ნითურა და ყოველთვის ფანატურსათან ზის.

მსახური გადის.

არ ვიცი, ყელი ასე რატომ მეკუმება; სევდიანი ვარ, როგორც დაკრძალვის ცურემონია. (სვამს.) აქ ვისაღილედი კიდევაც; აი უკვე ბინდებდა. დინ-დინ! რა მოსაწყენია — ეს მწუხრის ლოცვა! ხომ არ შეძინება? თითქოს ვშემდები.

შემოდიან კ ლ ა უ დ ი ო და ტ ი ბ ი ა.

ბიძაშვილო კლაუდიო... თქვენ — დიდებულო მოსამართლე; სად მიიჩქარათ ასეთი სწრაფი ნაბიჯებით?

კ ლ ა უ დ ი ო. საქმე გაქვთ, სენიორ ოჯავიო?

ო ტ ა ვ ი ო. მიწდა გითხრათ, რომ თქვენ ხართ მოსამართლე, რომელიც ბრწყინავს თავისი ფორმებით.

კ ლ ა უ დ ი ო. სხუელის ფორმებით თუ ენის ფორმებით?

ო ტ ა ვ ი ო. ენის ფორმებით, ენის. თქვენი პარიკი სავსეა მტყვირამეცველებით, ხოლო ფეხები — ორი მოზაჯაღოებული ფრჩხილია.

კ ლ ა უ დ ი ო. გაკვრით შევნიშნავ, სენიორ ოჯავიო, რომ ჩემი კარის ჩაქუჩმა, როგორც ჩანს, თითები დაგეთუტათ.

ო ტ ა ვ ი ო. როგორ, გონივრულობით აღსავსე მოსამართლე?

კ ლ ა უ დ ი ო. როდესაც სცადეთ, ხელი მიგეკარებინათ, ცბიერებით აღსავსე ბიძაშვილო.

ო ტ ა ვ ი ო. ნუ გერიღებთ იმის დამატება, პატივეცმულო მოსამართლე, რომ ეს ჩაქუჩი თქვენს კარზე იყო; შეგიძლიათ შეეღობით კიდევაც, დასჯისას არ მემჩნია.

კ ლ ა უ დ ი ო. რატომ არ გევიძინათ, ხუმარა ბიძაშვილო?

ო ტ ა ვ ი ო. არასდროს მივეკარები და ამიტომ, გესლიანი მოსამართლე.

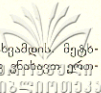
კ ლ ა უ დ ი ო. მაგრამ მოგინათ მიკარება, ვინაიდან ჩემმა მეუღლემ მსახურებს უბრძანა, რომ ცბიერნი უშაღვე მოგიკეტონ კარი.

ო ტ ა ვ ი ო. ახლომხედველობის სათვალე გაქვთ, თავაზიანობით აღსავსე მოსამართლე; არასწორი მოსამართლი თქვით ამგვარი მოსალმება.

კ ლ ა უ დ ი ო. მშენიერი სათვალე მაქვს, ყოველთვის მზადდა პასუხის გასაცემად; განა შენ არ იყავი ის, ვინც ჩემს მეუღლეს სიყვარულს უხსნიდა?

ო ტ ა ვ ი ო. ვისი სახელით, მართლმსაჯულების გონებაგამჭრიახი ქურეო?

კ ლ ა უ დ ი ო. შენი მეგობრის — ჩელიოს სახელით; ბიძაშვილო; საუბედუროდ, ეს მეც გაგიგე.

ო ტ ა ვ ი ო. ეისი ყურებით, მოუსყიდველო მოხელევე?
კ ლ ა უ დ ი ო. ჩემი მეუღლის ყურებით, რომელმაც ყვე-
ლაფერი მომიყვა, საყვარელო ქალების მუსუსო.

ო ტ ა ვ ი ო. ნუთუ ყველაფერი, პატივცემულო მეუღლევე?
ხომ არაფერი ჩარჩინილა მის ლამაზ ყურში?

კ ლ ა უ დ ი ო. მისი პასუხი ჩარჩა, ო, სამიკტნოების
ხშირო სტუმარო, მისი პასუხი, რომელიც ვალდებული ვარ, რომ
მე მოგასხენით.

ო ტ ა ვ ი ო. მე კი არა ვარ ვალდებული მოვისმინო, ო,
ძვირფასო ოქმო.

კ ლ ა უ დ ი ო. ესე იგი ჩემი სახლის კარი გადმოგვცემთ ამ
პასუხს მთელი თავისი რაობით, რულეტის ერთგულ მოყვარუ-
ლო, თუკი მიზრძანდებით მასთან პასუხის ვასაგებად.

ო ტ ა ვ ი ო. არც კი ვიფიქრებ, ო, ძვირფასო სიკვდილის
განაჩენი; ჩემი ბედნიერებისთვის ეს საჭირო არაა.

კ ლ ა უ დ ი ო. დაე არა დაინაღვლიანოს ის დარდმა, ო ძვირ-
ფასო კმათულო! კეთილდღეობას გისურვებ.

ო ტ ა ვ ი ო. ამის შესახებ არ იღარდო, ო, ძვირფასო
საპყრობილის ურდულო! ჩემი სიზმარი უღარდელია, როგორც
სასამართლოს პროცესი.

კლაუდიო და ტიბია გადიან.

(მარტო) თითქოს იქ ჩელიოს ვხედავ. ჩელიო! ჩელიო! ჯანდაბა,
ვისზე ბრაზობს?

შემოდის ჩ ე ლ ი ო.

იცი, ძვირფასო მეგობარო, შენმა პრინცესამ რა დაგემარ-
თა? ყველაფერი თავის ქმარს უამბო.

ჩ ე ლ ი ო. შენ საიდან იცი?

ო ტ ა ვ ი ო. ყველაზე სანდო წყაროდან. ახლახან წაივი
აქედან კლაუდიო. მარიანამ ბრძანება გასცა, რომ ჩვენ ცხვირინი
მსახურებმა კარი დაკეტონ, თუ ისევ ვცდით მასთან მისვლას.

ჩ ე ლ ი ო. დღეს მარიანა ნახე; რა გითხრა?

ო ტ ა ვ ი ო. ისეთი არაფერი, რაც ამ სასიხარულო ახალ
ამბავზე მოუთითებდა; სასიამოვნოც არაფერი უთქვამს. მომის-
მინე, ჩელიო. დაივიწყე ამ ქალის შესახებ. ჰეი, მეორე ქიტაც
მოიტანეთ!

ჩ ე ლ ი ო. ვისთვის?

ო ტ ა ვ ი ო. შენთვის! მარიანა - უპარება; რიგიანად
არც კი მასსოვს, თუ რა მოთხრა დალით; სულელივით ვიდგები
მის წინაშე და არ ვიციდი, რა მეპასუხა. ერთი სიტყვით, აღარ
იფიქრო მის შესახებ - შეეთანხმდი? ზეცამ დაწყველოს, თუ
ისევ ნარმოვთქვამ მასთან სიტყვას. გამიწყვიდი, ჩელიო, აღარ
იფიქრო ამის შესახებ.

ჩ ე ლ ი ო. ნახვამდის, მეგობარო.

ო ტ ა ვ ი ო. სად მიდიხარ?

ჩ ე ლ ი ო. საქმე მაქვს ქალაქში.

ო ტ ა ვ ი ო. ისეთი სახე გაქვს, თითქოს თავის დაბრწობას
აპირებ. საქმარისია, ჩელიო. რას ფიქრობ? ამქვეყნად სხვა მარი-
ანებიც არსებობენ. ერთად ვისადილოთ და ჯანდაბაშიც წასულა
მარიანა.

ჩ ე ლ ი ო. ნახვამდის, ნახვამდის მეტ-
ანს ვერ გაგჩერდები. ხვალ ისევ ვნახავთ ერთ-
მანეთს, ამახანავო. (გადის.)

ო ტ ა ვ ი ო. ჩელიო, მომისმინე! სხვა მარი-
ანას მოენახეთ, საყვარელს, კრავივით უწყი-
ნარს, და, რაც მთავარია, მწუხრის ლოცვაზე არ
ივლის. აჰ, წყეული ზარები! როდის დაასრულე-
ბენ ჩემს დასამარებას?

მ ს ა ხ უ რ ი. სენიორ, ნითურა ქალბატონი
არ იყო ფანჯარასთან, ამიტომ თქვენი მოხვევა
ვერ გადავცი.

ო ტ ა ვ ი ო. ჯანდაბაში წასულიყოს მთელი
სამყარო! ნუთუ დღეს მარტოობაში სადილობა
მიწერია? უკვე ღამეც კი დადგა. ჯანდაბა! რა
გავიკეთო? მშენებერა! ეს წამდელიად სარე-
მოა. (სვამს.) ნალევს ეს ლეონის დავახრობ
ან ლეონის მაინც დავახრობ აჰ ნალევლი. ა,
ლოცვა დასრულდა! მარიანა ბრუნდება.

შემოდის მ ა რ ი ა ნ ა.

მ ა რ ი ა ნ ა. ისევ აქ ხართ, სენიორ ოტავიო,
და უკვე სადილობთ? ალბათ, მოსაწყენია ასეთ
დროს მარტოობაში ყოფნა.

ო ტ ა ვ ი ო. მთელმა სამყარომ მიმატოვა.
მინდა მივალნიო მისს, რომ თვალუბო მიორდევ-
ბოდეს ყველაფერი, მსურს საკუთარი თავის
თანამოსულურე ვიყო.

მ ა რ ი ა ნ ა. როგორ! არც მეგობარი და
არც საყვარელი, რომელიც ამ დღი სიმძიმისგან
- მარტოობისგან გიხსნიდათ?

ო ტ ა ვ ი ო. სიძაროლე გითხრათ? მსახური
გავგზავნე; რათა ვინმე როზალინდა დეკაპტი-
უებიანა ჩემი სახელით, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ
როზალინდა მეზობელთან სადილობს, როგორც
პატიოსანი მანდილოსანი.

მ ა რ ი ა ნ ა. ეს ჭეშმარიტად სანყენია და,
ვეარუებო, თქვენს გულში ახლა საშინელი სი-
ცარიელება.

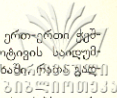
ო ტ ა ვ ი ო. სიცარიელე, რომლის აღწ-
ერასაც ვერ შევძლებდი და რომლის გაზიარე-
ბასაც ამაოდ ვცდილობ ამ ფილისთან. ზარის
ულარუნმა კი რამდენიმე საათით სულაც დამაყ-
რუა.

მ ა რ ი ა ნ ა. მიპასუხეთ, ბიძაშვილო,
ბოთლი, რომლიდანაც სვამთ, თხუთმეტი სოლ-
დოს იხდით?

ო ტ ა ვ ი ო. დამცინით? ლაკრიმა ქრისტის
ცხები; ეს ხომ ცრემლებია თავად ქრისტისი.

მ ა რ ი ა ნ ა. მაკორუებს, რომ იმ ღვინოს
არ სვამთ, რომელიც თხუთმეტი სოლდო ღირს,
- გიბოვით, დალიეთ.

ო ტ ა ვ ი ო. მამაკბეთ, რატომ უნდა დავლიო?

მ ა რ ი ა ნ ა. გასინჯეთ; დარწმუნებული ვარ, საერთოდ არ განსხვავდება თქვენი ღვინისგან.

ო ტ ა ვ ი ო. ისე განსხვავდება ერთმანეთისგან, როგორც მზე და ფანარი.

მ ა რ ი ა ნ ა. არა, მერწმუნეთ, ერთი და იგივეა.

ო ტ ა ვ ი ო. ღმერთო დამიფარე! ხომ არ შეხუმრებით?

მ ა რ ი ა ნ ა. ფიქრობთ, რომ განსხვავდება?

ო ტ ა ვ ი ო. რა თქმა უნდა.

მ ა რ ი ა ნ ა. ვიფიქრო, რომ ღვინო — იგივეა, რაც ქალი. განა ქალი არ ჰგავს ძვირფას ფიალას, რომელიც ამ თლილ მინასავით დაღუქულია? განა ის არ იბეჭეტ აუტაცავით, ღვთაებრივად თუ მდაბიურს, რომელიც განისაზღვრება მისი ძალითა და ღირსებით? და განა არ გხვდება ქალთა შორის იაფფასიანი ღვინოცა და ქრისტეს ცრემლებიც? რად ღირს თქვენი გული, თუ მას ჭკუას დაარიგებთ? თქვენ არ დაღვით იმ ღვინოს, რომელსაც ხალხი სხვამს, მაგრამ მოგწონთ ქალები, რომლებიც მას მოსწონს. კეთილშობილი, დიდებული სინოტივე ამ ბოთლისა, რომელიც ოქროსფრად ელავს, ეს მზის პაპაქებისა და ვეზუვის ღვინოსგან წარმოშობილი ვადოსნური წვენი, გიბიძგებთ თქვენ, უძღურსა და მოპარბაცეს, კურტიზანის გულაგებობას, ხოლო უბრალო ღვინის დაღვეს გრცხვენიათ და გულს გრთვით. ამ! თქვენი ტუჩები განახლებულია, მაგრამ რაც თქვენს გულს ათრობს — იაფფასიანი. ნახვამდის, ბიძაშვილო; როზალინდას შინ დაბრუნებას გისურვებთ!

ო ტ ა ვ ი ო. გვედარებით, ორი სიტყვით, მშვენიერ მარიანა, ჩემი პასუხი მოკლე იქნება. როგორ ფიქრობთ, რამდენი ხანი უნდა ვუვილიდე ამ ბოთლს, რათა მისი კეთილგანწყობა დავიმსახურო? ის, როგორც თქვენ თქვით, საესევა ღვთაებრივი სინოტივით, ხოლო ღვინო, რომელსაც ხალხი სხვამს, ისე ჰგავს ამ ღვინოს, როგორც გლეხკაცი თავის მეპატრონეს. მაგრამ დააკვიდრეთ, რამდენად უდრჭინველია! ვფიქრობ, ის არავის აღუწრდია. მას არ გააჩნია არავითარი შეხედულება; შეხედეთ, როგორი დამთბობია! ერთი სიტყვით ეს საკმარისი იყო, რათა საპყრობილედან მესხნა; მტვირიც კი არ ჩამოუვრტყავს, ისე გამოთავისუფლდა, რათა რამდენიმე წუთით ერუქებინა ჩემთვის თავადივნება და მომკვდარიყო. მისი უმანკო გვირგვინი, სურნელოვანი ცვილიანი შენთილებული, ნაშპი დაიშალა და, არ დაგიმაღავთ, კინალამ მთლიანად გამოცალკე, როდესაც პირველი მხურვალე კოცნისას ჩაეკარა.

მ ა რ ი ა ნ ა. დარწმუნებული ხართ, რომ

იგი უფრო მეტს იმსახურებს? თქვენ რომ მისი ერთ-ერთი მცემ-მართი საყვარელი კოფილიყავით და ამ სინოტივის საიდუმლოც დაკარგულიყო, ჩახვიდიდით ვულკანის ხანაშირჩხტან ვაქცი აფირჩინათ მისი ბოლო წვეთი?

ო ტ ა ვ ი ო. ის იმსახურებს იმას, რასაც იმსახურებს, — არც მეტს და არც ნაკლებს. იცის, რომ მისი დაღვევა შეიძლება და ამისთვისაა შექმნილი. ღმერთს არ დაუშავლავს მისი წყარო მიუვალი კლდის მწვერვალზე თუ ღრმა გამოქვაბულის ფსკერზე; მან მოპოვებული მტვერების სახით გამოიწვია ის ჩვენი გზების კიდევ-ზე და იბავს აკეთებს, რასაც კურტიზანი, — გამვლელის ხელს იჭერს; მზის სხივების ქვეშ თავის მყურას საჩვენებლად გამოდგამს, შედეგად კი ფუტურებისა და ბაზების გუნდი გროვდება მის ირგვლივ. წყურვილით გატანჯულ გამვლელს შეუძლია მისი მწველი მტვერების ჩრდილქვეშ მოსვენება; იგი არასდროს ავესტრად ვალგრობობას, არასდროს ტოვებს უფრავდებოდ მის ნეტარ ცრემლებს. აჰ, მარიანა! სიღამაზე — საბუდისნერი ნიჭია. სათნოება, რომლითაც იგი ამავლას, — სიძუნისა დაა, და ზეცა მას უფრო სისუსტეს ამატებს, ვიდრე სისასტიკეს. ნახვამდის, დარ; გასურვებთ, რომ ჩელითა დაავიწყდეთ!

მიდის სამიკონტონი, მარიანა კი — თავის სახლში.

სცენა მეორე

სება ქუჩა.

ჩ ე ლ ი ო, ს ი უ ტ ა.

ს ი უ ტ ა. სენიორ ჩელიო, არ ენდოთ ოტავიოს. ხომ არ უთქვამს თქვენთვის, რომ მშვენიერმა მარიანამ თავისი სახლის კართან მისვლა აუკრძალა?

ჩ ე ლ ი ო. დიას, მითხრა. რატომ არ უნდა გენდო?

ს ი უ ტ ა. სანამ აქ მოვიდოდი, დავინახე: ფანტატურში მარიანას ესაუბრებოდა.

ჩ ე ლ ი ო. რა არის ამაში საკვირველი? როგორც ჩანს, ჩაუსაფრდა და როდესაც გამოინდა, შემთხვევით ისარგებლა და ჩემ შეხახებ ესაუბრა.

ს ი უ ტ ა. მინდა ვითხრაო, რომ ისინი მეგობრულად საუბრობდნენ, როგორც ყველაფერში შეთანხმებულ ადამიანები.

ჩ ე ლ ი ო. დარწმუნებული ხარ ამაში, სოუტა? რაანა ასეა — ყველაზე ბედნიერი ვარ მოკვდავთა შორის; ეს იმას ნიშნავს, რომ ოტავიო დიდი მონდომებით მოეკიდა ჩემს საქმეს.

ს ი უ ტ ა. დაე ბედი მონკალე იყოს თქვენ მიმართ. (გადის.) ჩ ე ლ ი ო. რად არ გავწმდი ამქვეყნად ტურნირებისა და ბრძოლების დროს? რათა შემეძლოს მარიანასთვის ყვავილების მიტანა და მათი საკუთარი სისხლი დასცულება! რათა ვცოფილიყავი ვალდებულნი, მონინაალმდეგისთან მქცხადავა ან მთელი არმისი წინააღმდეგ მებრძოლა! რომ საკუთარი ცხოვრების ფასად მისთვის რაღაც სარგებელი მომეტანა! მაგრამ მე მხოლოდ მოქმედება შემიძლია — და არა საუბარი. ენა არ ემორჩილება ჩემს გულს, და შეემძლო მომკვდარიყავი, როგორც საპყრობილემი გამოიმწყვედელი მუნჯი, ისე, რომ ვერაფერს გამიგებდა.

სკენა შესამე

კლუდიოსთან.

კ ლ ა უ დ ი ო, მ ა რ ი ა ნ ა.

კ ლ ა უ დ ი ო. თქვენ, სავარაუდოდ, საფრთხობულა გგონივართ და ფიქრობთ, რომ მიმოლოდ იმისთვის ვარსებობ, რათა ჩიტებს ვაფრთხობდე.

მ ა რ ი ა ნ ა. საიდან გაგიჩნდათ ესოდენ დახვეწილი აზრი?

კ ლ ა უ დ ი ო. ნუთუ ფიქრობთ, რომ მოსამართლემ არ იცის სიტყვების უსი და რომ, მის ნდობაზე დაყრდნობით, მარტივად შეგიძლიათ მისი გასულულება, თითქოს იგი მანანალა ჯამბაზი იყოს?

მ ა რ ი ა ნ ა. ვის უბრაზდებით?

კ ლ ა უ დ ი ო. გგონივთ, თქვენი სიტყვები ვერ გაიგევიროდესაც თქვით, რომ, თუ ეს ადამიანი ან მისი მეგობარი კიდევ გაბედავს ამ სახლთან მოვლას, კარი აუცილებლად დაკეტილი დახვდებათ? თქვენ კი ყოველგვარი რიდის გარეშე ესაუბრებით მას სამიკიტნოსთან ფანატიურში, თანაც სალა-მოს, და ფიქრობთ, რომ ამაში სამიკიტნოს ვერაფერს დავი-ნახავ!

მ ა რ ი ა ნ ა. ფანატიურში შეშინიწიეთ?

კ ლ ა უ დ ი ო. დიას, დიას, დავინახეთ, აი ზუსტად ამ თვალებით, ფანატიურში, რომელიც სამიკიტნოსთანაა: სამიკიტნოსთან მდებარე ფანატიური - ნამდვილად არა თანამდებობის პირის შეუღლებსთან სასაუბრო ადგილი, და სახლის კარის დაკეტვისას აზრი არ აქვს, თუ თავად არ გრცხენია ასე გადიოდე ქუჩაში.

მ ა რ ი ა ნ ა. როდის ამეკრძალა თქვენს ნათესავთან საუბარი?

კ ლ ა უ დ ი ო. თუ ეს ნათესავი ერთ-ერთი თქვენი საყვარელია - არ იჩენებოდა ცუდი, თუ თავს შეიკავებდით მასთან შეხვედრისგან.

მ ა რ ი ა ნ ა. ოტავიო! ერთ-ერთი ჩემი საყვარელი? გაგიყვით? მას ჯერაც არ ჰქონია ქალთან ურთიერთობა.

კ ლ ა უ დ ი ო. იგი უზნეო ადამიანია. იგი ლოთი და ბედოვ-ლათია.

მ ა რ ი ა ნ ა. მით უფრო ნაკლები საფუძველი გავთვ, რათა ჩათვლით, როგორც თქვენ თქვით, ჩემს ერთ-ერთ საყვარელად? უბრალოდ აუცილებელი იყო ჩემთვის, რომ ოტავიოსთან შესაუბრა.

კ ლ ა უ დ ი ო. შეეცადეთ, არ მიიყვანით თქვენითვის სანეწე უკიდურესობამდე და დაუფიქრდით, თუ რას აკეთებთ.

მ ა რ ი ა ნ ა. რა უკიდურესობამდე შემიძლია თქვენი მიყვანა?

კ ლ ა უ დ ი ო. მე ავიკრძალავდით მასთან შეხვედრას და საუბარს, განურჩევლად იმისა, თუ სად შედგება ეს: ჩემს თუ სხვის სახლში, ან თუნდაც ქუჩაში.

მ ა რ ი ა ნ ა. აბა, აბა, აბა, აბა! ოტავიო! ჩემი ნათესავი იმდენად, რამდენადაც თქვენითვისაა მსათესავი: მასთან ვისაუბრებ, როდესაც მომეპრიანება, ქუჩაშიცა და სხვა ნებისმიერ ადგილასაც, ამ სახლშიც კი, თუკი იგი ისურვებს მოვლას!

კ ლ ა უ დ ი ო. არ დაგვიწყნოთ ეს თქვენი ნათქვამი. თქვენთვის სამაგალითი, სასაჯელს გამოვნახავ, თუ ჩემი ნების წინააღმდეგ ნაწევალთ.

მ ა რ ი ა ნ ა. შეგეუთ იმ აზრს, რომ საკუთარი ნების შესაბამისად ვიმოქმედებ. ძალზედ მაინებს თქვენი მუქარა!

კ ლ ა უ დ ი ო. მარიანა, შენვეცილობთ ეს საუბარი. ან უნდა მიხედეთ, რამდენად აუტვია ფანატიურში საუბარი, ან ვალდებულს გამხდით, რომ ძალა გამოიყვირო, რაც ჩემს ნოდებას არ შეესაბამება. (გადის.)

მ ა რ ი ა ნ ა (მარტო). ჰეი, არის აქ ვინმე?

შემოდის მ ს ა ხ უ რ ი.

ხედავთ, აი მსაჯულს, ფანატიურში მავადანსთ ახალგაზრდა მამაკაცი ზის? მიდით და უთხარით, რომ მასთან საუბარი მსურს და ჩემთან ბაღში მოვიდეს.

მსახური გადის.

საოცრება! ვინ ვგონივარ? რა არის ამაში უღამაზო? ო, რა სამიწლად გამოვიცურებ! საზარელი კბა მაცვივა. რას ნიშნავს ეს? ვალდებულს გამხდით, რომ ძალა გამოიყვირო რა ძალა? როგორ მიწდა, რომ დედა ახლა აქ იყოს! არა, არა! იგი პირველივე სიტყვაზე დაეთანხმება მას. დიდი სიამოვნებით ვცემდი ვინმეს. (სკამებს ამხობს.) აჰ, მართლაც, მე ხომ სულელი ვარ! აი ოტავიოც მოვა. ნეტავი ერთმანეთს შეხვდნენ. აჰ, ესე იგი სწორედ ეს არის დასაწყისი! ეს მიწინასწარმეტყველეს. ამას მოველოდი! მოთმინება! მოთმინება! იგი სასჯულს მიმზადებს, ნეტავი როგორს, ჰა? ძალზედ მაინტერესებს, რა გულსსმობდა!

შემოდის ო ტ ა ვ ი ო.

დაბრძანდით, ოტავიო, უნდა დაგელაპარაკოთ.

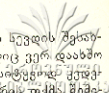
ო ტ ა ვ ი ო. სად მიჩვეთ დაბრძანებას? ყველა სკამი გადაბრუნებულია. რა მოხდა?

მ ა რ ი ა ნ ა. არაფერი.

ო ტ ა ვ ი ო. სიამარველი ვითხრათ, ბიძაშვილი, თქვენი თვალები საპირისპიროს ამბობენ?

მ ა რ ი ა ნ ა. ვიფიქრე იმის შესახებ, რაც თქვენი მეგობრის - ჩელიოს შესახებ მითხარით. მიპასუხეთ, ახლა რატომ არ შესაუბრება?

ო ტ ა ვ ი ო. ერთობ მარტივი მიზეზის გამო: ის გნერდათ, თქვენ კი მის წერილებს ხვდით;

სხვა გამოგვიგზავნათ და სხვასაც აუკრძალეთ საუბარი; იგი გიძღვრდათ სერენადებს, თქვენ კი ქუჩაში უფურადღებოდ ტოვებდით. და აი, იმედი დაკარგა და ყველაფერზე ხელი ჩაიქნია, განა სხვაგვარად შესაძლებელი იყო?

მ ა რ ი ა ნ ა. ესე იგი მან გადაწყვიტა, თქვენთან მომართათ?

ო ტ ა ვ ი თ. დიას.

მ ა რ ი ა ნ ა. მამ მომიყვით მის შესახებ.

ო ტ ა ვ ი თ. სერიოზულად ამზობთ?

მ ა რ ი ა ნ ა. დიას, დიას. საესებით სერიოზულად. ვაგონთ, ვისმენთ.

ო ტ ა ვ ი თ. დამცინით?

მ ა რ ი ა ნ ა. ძალზედ ცუდად იცავთ მეგობრის ინტერესებს. მომიყვით-მეთქი; განა ამას მნიშვნელობა აქვს, დაგცინით თუ არ დაგცინით?

ო ტ ა ვ ი თ. იქითაქით რატომ იხედებით? ვინდა, რომ ბრახობთ.

მ ა რ ი ა ნ ა. საყვარელის გაჩენა მსურს, ოტავიო... საყვარელის თუ არა, კავალერის მარცხ. რას მირჩევთ? თქვენს არჩევანს ვერ დობი: ჩელიო თუ სხვა ვინმე - ჩემთვის უმინიმუმ ნივთია; ბავალ, არა, დღესვე პირველს, ვინც ამ ფანჯრების ქვეშ მიმდევრებს, ჩემი კარი ღია დახვდება. აბა, რას იტყვიან? დადუმდით? გუფუნებით, საყვარელის გაჩენა მსურს. აი, აიღეთ ჩემი შარფი; ვისაც გადასცემთ, დამიბრუნოს უკან.

ო ტ ა ვ ი თ. მარიანა, რაც არ უნდა იყოს ამ კეთილგანწყობის მიზეზი, რომელმაც ჩემი გამოძახებია და მოინენის სურვილი გავიჩინათ, გავიცვებთ, დარწმინდით ასეთი კიდევ რამდენიმე ხანი. (მუხლი მოიყარა.)

მ ა რ ი ა ნ ა. რას მეტყვით?

ო ტ ა ვ ი თ. თუ ამტყვენდა არსებობს ადამიანი, რომელიც იმსახურებს თქვენს შიგნობას, თქვენთვის ცხოვრებასა თუ სიკვდილს, მაშინ ეს ადამიანი - ჩელიოა. მე ვიცი საკუთარი თავის ფასი, ძვირი არ ვღირვარ, ვიცი, რომ ვინაა, რომლის შესახებაც ესაუბრობ, ჩემში მხოლოდ უბადრულ შუამავალს ხედავს. აჰ! ნეტავი გენახათ ის წმინდალწმინდა საკურთხეველი, რომელიც მან თქვენთვის აღმართა, რაა თაყვანი გცვით, როგორც ღვთაებას. თქვენ, ესოდენ ლამაზი, ესოდენ ახალგაზრდა, ვერ კიდევ უმანკო, თქვენ ეკუსენით გამოჩრჩეტილებულ მოხუცს, რომელმაც არასდროს იცოდა, თუ რა არის გული. ნეტავი იცოდეთ, ზედნიერების როგორი საგანძური, ნეტარების როგორი წყარო იმალება თქვენში, იმალება მასში, ამ ნათელ, ნორჩ ალიონში, ცხოვრების ამ დოთაბრიც ცვარში, მონათვერ სულების ამ

პირველ თანაფდერაში! მე არ გიყვებით მისი სულის შესახებ, ამ ნაზი და რუმი სევდის შესახებ, რომელიც ვერ დაახლო თქვენმა სიმკაცრემ და რომლის გამოც უსიტყვოდ ვსუტაბა. დიას, მარიანა, იგი ამის გამო კვდება. რის თქმა შეუძლია? რის გამოგონება შემიძლია, რაა ამ სიტყვებს მოვმატო ის ძალია, რომელიც ესოდენ აკლია? ჩემთვის უცნობია სიყვარულის ენა. ჩაიხედეთ საკუთარ სულში: მასში თქვენ მისი სულის ანარეკლს დაინახათ. შემიძლია, რომ თქვენზე ვიმოქმედო? თქვენ შემიძლია ლოცვა, მიმასხუბთ, არსებობს ლოცვა, რომელსაც შეუძლია იმის გადმოცემა, რაც ახლა გულში მიდევს?

მ ა რ ი ა ნ ა. ადექით, ოტავიო! ვინმე რომ შემოსულიყო და ასე დაეხანეთ, იფიქრებდა, რომ საკუთარ სიყვარულს აღწერთ!

ო ტ ა ვ ი თ. მარიანა, მარიანა, ვაგონთ, ნუ იცინით! ნუ დაახლობთ საკუთარ თავში ელვებს, რომლებიც; შესაძლებელია, პირველად ნარმოიძვა თქვენში. ეს სიცივის გამოკრთობაა, ეს ძვირფასი მომენტი მალევე გაქრება. თქვენ ასხენთ ჩელოს სახელი, თქვენი იფიქრეთ მის შესახებ, ხომ ასეა? აჰ, თუნდაც ეს მხოლოდ ახირებაა, ნუ გააფუჭებთ მას. მასზე ადამიანის ბედნიერებაა დამოკიდებული.

მ ა რ ი ა ნ ა. დარწმუნებული ხართ, რომ არ უნდა მეღიმებოდეს?

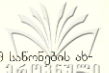
ო ტ ა ვ ი თ. დიას, მართალი ხართ, ვიცი, როგორი ზიანი შეიძლება მოგიტანოთ ჩემთან მეგობრობამ. მე ვიცი, ვინც ვარ, ვგრძნობ: ასეთი სიტყვების მოსმენა ჩემი პატივდღიდან - დაცინვად გექმნებათ. თქვენ იძვი შეგატეთ ჩემი სიტყვების გულწრფელად: ვფიქრობ, ამდენად მწარე ვერ არ ყოფილა ჩემთვის იმ აზრის გათავისება, რომ ჩემი სიტყვები რთული დასაჯერებელია.

მ ა რ ი ა ნ ა. რას ბრახებთ? როგორც ხედავთ, ვისმენთ. მაგრამ ჩელიო მე არ მომწონს და არ მჭირდება. სხვის შესახებ მომიყვით, ვის შესახებაც გსურთ. აირჩიეთ თქვენი მეგობრებიდან ღირსეული კავალერი; მომგვარეთ, ოტავიო, ხომ ხედავთ, თქვენ ლინკობთ.

ო ტ ა ვ ი თ. ო, ქალი სამჯერ ქალი! ჩელიო თქვენ არ მოგწონთ, მაგრამ პირველი შემხედრი - მოგწონებათ. ადამიანი, რომელსაც მთელი თვის განმავლობაში უყვარხართ, ყველაგან დაგასდევთ და მხოლოდ ერთი თქვენი სიტყვისთვის სიკვდილისთვისაც კი მზად არის - არ მოგწონთ! ის ახალგაზრდაა, ლამაზი, მდიდარი და იმსახურებს თქვენთან ურთიერთობას; მაგრამ თქვენ არ მოგწონთ, ხოლო პირველი შემხედრი - მოგწონებათ!

მ ა რ ი ა ნ ა. გააკეთეთ ის, რაც გითხარით, ან საერთოდ ნუ მოხვალთ. (გაიხი.)

ო ტ ა ვ ი თ. თელწარმტაცია თქვენი შარფი, მარიანა, და ბრახის ეს პატარა ანთება - სამყაროს მომავადივებილი საწინდარია. ცოტათი სიამაყეა საჭირო, რათა უკეთ გავიგოთ თუშვა წვეთი მზაკერობისა ასევე საკმარისია. მაგრამ ეს ჩელიოსთვის იყოს განკუთვნილი და დღე სარგებელი მოუტანოს მას. (გაიხი.)

სცენა მეოთხე

ჩელიოსთან.

ჩ ე ლ ი ო, მ ს ა ხ უ რ ი.

ჩ ე ლ ი ო. ქვემოთ მელოდება? ახლავე მოვიდეს აქ. მაშინვე რატომ არ შემოიბატიჟეთ?

შემოდის ო ტ ა ვ ი ო.

აბა, მეგობარო, ახალი რა ხდება?

ო ტ ა ვ ი ო. შემოიხივე ეს შარფი მარჯვენა ხელზე, ჩელიო, აიღე გიტარა და დამნა. მენ - მარიანას საყვარელი ხარ.

ჩ ე ლ ი ო. გაფიცებ, ნუ ღამციანი!

ო ტ ა ვ ი ო. ღამაში ღამეა; მთვარე ახლავე გამოჩნდება ჭორიზონტზე, მარიანა მარტოა, მისი კარი კი დიაა.

ჩ ე ლ ი ო. ეს მართალია? მართალია? ახლა ან ცხოვრებას მწუხნი, ოტავიო. ან სიბრალულის გრძნობა არ გვაჩნია!

ო ტ ა ვ ი ო. ჯერ არ ნასულხიარ? გეუბნები, ყველაფერი დათქმულია. იძურე მის ფანჯრებთან; მოიფარე ეს მოსახსმა-მი, რათა მისი მუხლის მტველებმა გერ გიცნონ. იყავ უში-შარი, რათა სხვები დააშინო, და თუ წინააღმდეგობას გაგიჩენეს, დაუშტკიცე, რომ უკვე გვიანა ამაზე ფიქრი.

ჩ ე ლ ი ო. ო, ღმერთო! ძალები მერათმევა.

ო ტ ა ვ ი ო. მეც ასევე; კარგად არ მისადილია. ჩემ მიერ გაწეული შრომისთვის დასაჯილოდობლად ნასულის წინ უბრ-ძანე მსახურებს, რომ მისადილონ. (ჯდება.) თურქული თოთუნნი ხომ არ გატეხს? აქ, საგარეულოს, ხევალა დგაგედები. აბა, მეგობ-არო, გზა შენია! მე კი დაბრუნებისთანავე გადაამეხვევი. გზას გაუდები! ღამე ახლოვდება.

ჩელიო გადის.

ნეტავი ეს ღამე, წინდაო ღმერთო, ჩამთვალოს შენს სამოთხ-ეში. და სიმართლეა, რომ სამოთხე გატეხს? ვფიცავ, ეს ქალი მშვენი-ერი იყო, ეს ბრაზი კი ძალზედ ამშვენებდა. რამ გამოიწვია მისი აგზნება? არ ვიცი. განა აქვს მნიშვნელობა, თუ როგორ ეცემა ჩვენს მიერ აღნიშნულ ნომერს რეალურის ძილის ზურგულა? მეგობრობის-თვის შეგვარებულის ნართმევა - ეს უეცრებლად ბინძური საქციელია ჩემთვის! მარიანა იქნება ეს თუ სხვა ქალი - განა ამას აქვს ჩემთ-ვის მნიშვნელობა? ახლა ჩემთვის მთავარია, რომ ვისადილო, ხილო ჩელიო, რა თქმა უნდა, უზმოდ ნაივია. როგორ შეგტულებდობდი, მარიანა, მე რომ შემეყარებოდი! როგორ მომიხიზრადი კარებს! როგორ აღონიხა, ნეტავი სილვანად მოგეჩვენებოდა შენი ქმარი ჩემთან შედარებით! ნეტავი რისი ბრალია ეს? რატომ მიემართება კვამლი ყალიონისგან მარჯვნივ და არა მარცხნივ? განა იგივე მიზ-ეზები არ აქვს ამასაც? შემოდილია, სამჯერ შემოდილია ის, ვინც საკუთარ ნაბიჯებს წინასწარ თვლის, ვინც გონებას უფლებს ჯურს! ღვთაებრივ მართლმსაჯულებას ხელში სისწორი უჭირავს. სასწორი - უდავოდ უნდა, მაგრამ საწორი - შიგნით ცარიელია! ერთ-ერთ მათგანში - მოწყობა, მეორეში - შეყვარებულის ამოსუთქვა, მესამეში - შაკივი, მეოთხეში - სათლი ან აფდარი, და ადამიანის

ყოველი ემედება იწვევს ან ეცემა ამ საწორების ახ-რებების მიხედვით.

მ ს ა ხ უ რ ი (შემოდის). სწორი, თქვენ-თან ნურიალია იმდენად სასწრაფო, რომ თქვენმა მსახურებმა აქვე მოიტანეს; მიბრძანეს, რომ თქვენთვის გამოემეცა ნებისმიერ შემთხვევაში.

ო ტ ა ვ ი ო. აბა ვნახო. (კოთხულობს.) აარ მოვიდით დღეს. ქმარმა სახლი მკვლელ-ებით შემოფარგლა და თუ მოვალთ, თავისუ-ფლად მოგკლავენ. მარიანა. ო, რა ჩაიფინე, მე - უბადრუკმა! სადაა ჩემი მოსახიანი? სადაა ქუდი? ღმერთო, ნეტავი მიუესწრო! გამოიყვივით, თქვენ, ვინც აქ ხართ! თქვენი მიბრძანებლის ცნობრება საფრთხის ქვეშაა. (გარბის.)

სცენა მეხუთე

კლაუდიუს ბაღი. ღამე.

კ ლ ა უ დ ი ო, ო რ ი მ ა მ ა კ ა ც ი, ტ ი ბ ი ა.

კ ლ ა უ დ ი ო. შემოუშვით და თავს დაესხით მაშინვე, როგორც კი ამ ხეებს მოუახლოვდება.

ტ ი ბ ი ა. თუ მეორე მარიანა მოვა?

კ ლ ა უ დ ი ო. მაშინ კედელთან დაელო-დეთ, კუთხეში.

ე რ თ ე რ თ ი მ ა მ ა კ ა ც ი. გასაგებია, სწორი.

ტ ი ბ ი ა. აი, ისიც მოდის. შეებდეთ, ხე-ნიორ, რა დიდი ჩრდილია! მაღალი ადამიანია.

კ ლ ა უ დ ი ო. განზუვ გაუდგეთ და, როცა დრო მოვა, თავს დავეხსათ.

შემოდის ჩ ე ლ ი ო.

ჩ ე ლ ი ო (აკაკუნებს ფანჯარაზე). მარიანა! მარიანა! აქ ხარ?

მ ა რ ი ა ნ ა (წნდება ფანჯარასთან). გაიქვეთი, ოტავიო! ნურილი არ გინახავთ?

ჩ ე ლ ი ო. ღმერთო ჩემო, ვისი სახელი მესმის!

მ ა რ ი ა ნ ა. სახლი მკვლელებითაა გარშემორტყმული. ქმარმა დაინახა, ჩემთან რომ შემოხვედით; გაიგო ჩვენი საუბარი; ერთი წამი-თავს თუ გაჩურჩხობდა აქ, თქვენი სიკვდილი - გარდაუდებელია.

ჩ ე ლ ი ო. განა ეს სიზმარი არ არის? განა მე ჩელიო არა ვარ?

მ ა რ ი ა ნ ა. ოტავიო, ოტავიო! ზეცას გა-ფიცებთ, დაუყოვნებლოვ დატოვებთ ბაღი! იქნებ ჯერ გვიანი არაა და დააღწევთ როგორმე თავს!

ხვალ შუადღით ეკლესიაში მოზრძანდით, საალმ-
სარებლოსთან დაგხვდებით.

ფანჯარა იხურება.

ჩ ე ლ ი ო. ო სიკვდილო! შენ აქ ხარ, მაშ
დამეხმარე. ოჯახი, მოღალატე ოჯახიო! დაე
დაღვრილი სისხლი შენ დაგვესროს! კარგად
იცოდი თუ რა მელოდებოდა აქ და საკუთარი
თავის მაგივრად გამოგზავნე - დაე, ასრულდეს
შენი წადილი. ო, სიკვდილო! ხელგამოშლი
გელოდეები ბოლო მოეღოს ჩემს ტანჯვას.

ისმის დახშობილი ყვირილი და შორეული ხმაური.

ო ტ ა ვ ი ო (ქუჩიდან). გააღეთ, თორემ
კარებს შევაშტრეფ!

ქ ლ ა უ დ ი ო (აღებს, ხელში დაშნა
უჭირავს). რა გნებათ?

ო ტ ა ვ ი ო. ჩელიო სადაა?

ქ ლ ა უ დ ი ო. არ მგონია, რომ ამ სახლში
დროის გატარება მის ჩვევებში შედიოდას.

ო ტ ა ვ ი ო. თუ მოკალი, კლაუდიო, მი-
ფრთხილდი; აი, ამ ხელებით გაგანადგურებ!

ქ ლ ა უ დ ი ო. თქვენ შემლილი ხართ თუ
მთფარეული?

ო ტ ა ვ ი ო. თავად არა ხარ შემლილი
ან მთფარეული, რადგან ღამით ეზოში დაშნით
ხელში დასჯირონო?

ქ ლ ა უ დ ი ო. თუ გნებათ, ბაღში მოძებ-
ნეთ, მე არავინ შეშხვედრია: და რომც ჰქონო-
და ეინმეს აქ მოსვლის სურვილი, მგონი, მაქვს
უფლება, რომ არ გავუღო კარი.

ო ტ ა ვ ი ო (თავის მსახურებს). აქეთ. გა-
დამხრიკეთ ბაღი.

ქ ლ ა უ დ ი ო (ჩუმად მიმართავს ტიბი-
ას). ყველაფერი ისე ვაკეთებ, როგორც გიბრ-
ძანეთ?

ო ტ ბ ი ა. დაიხ, სენიორ, დამშვიდდით. რამ-
დენიც გავსარდებათ, იმდენი ეძებონ.

გადიან.

სკენა შექვსე

სასაფლაო.

ო ტ ა ვ ი ო და მ ა რ ი ა ნ ა საფლავთან.

ო ტ ა ვ ი ო. მხოლოდ მე ვინცნობდი მას. ეს
თეთრი ურნა საკუთარი საფარველის სამგლოვი-

არო კვამლის ქვეშ წარადგენს ჩელიოს ნამდვილ სახეს. ჩემი
სევდა ასევე ფარავდა ამ მოკრძალებული და სათუთი სულის
სრულყოფილებას. და ეს ჩუმი ცხოვრება მხოლოდ, ჩემთვის არ
იყო გამოცანა. ჩვენი ხანგრძლივი ბაასები საღამოებში და ქვეყნულ
იაზისა უდაბნოს პაპანაქებაში; მხოლოდ ის აგრილებდა ჩემს
გულს ცვარით. ჩელიო ჩემი სულის საუკეთესო ნაწილი იყო, მის-
თან ერთად გაეშურა ის ზეცისკენ. ეს ადამიანი სხვა სამყაროს
ეკუთვნოდა; მან იცოდა ტუბოს და მარტოობა ამჯობინა; მან
იცოდა, როგორი მატყყურაა ოცნებები, მაგრამ მინც ოცნება
ამჯობინა სინამდვილეს. რამდენად ბედნიერი იქნებოდა ქალი,
რომელიც შეიყვარებდა მას!

მ ა რ ი ა ნ ა. და ის ქალი არ იქნებოდა ბედნიერი, ვისაც
თქვენ შეუყვარდებოდათ, ოჯახიო?

ო ტ ა ვ ი ო. მე არ შემიძლია სიყვარული; მხოლოდ ჩელიოს
შეეძლო. გეგმი, რომელიც ამ კუბოში ასვენია, არის ყველაფერი,
რაც კი ამქვეყნად მიყვარდა, ყველაფერი, რაც მუდამ მეყვარება.
მხოლოდ ჩელიოს შეეძლო სხვათა სულელები იმ ბედნიერების შე-
მატება, რომელიც თავად მას გააჩნდა. მხოლოდ მას შეეძლო
ყოფილიყო უსაზღვროდ ერთგული; მხოლოდ მას შეეძლო, მიეძ-
ღენა ცხოვრება ერთადერთი ქალისთვის და ამავე ქალისთვის
თავი გაეწირა. მე კი უბრალოდ უსულგულო და გარყვნილი ვარ,
ქალებს კი პატივს არ ვცემ; სიყვარული, რომელსაც ისინი ჩემ
მიმართ გრძობდნენ, ჩემსავე გრძობის შტავს, - ნაშიერი ზამენ-
ითი თრობაა. ჩემთვის უცნობია საიდუმლოებანი, რომელთაც ის
ინახავდა. ჩემი მთავარულება - ნააფხა ოინზაზის ნიღაბს, მაგრამ
ისიც კი არ არის ისე გაცრეცილი, როგორც ჩემი გული; ჩემს
მიყვარებულ გრძობებს მისი ჩამოცილება სწადა. მე უბრალო
უსულგულო ვარ;

მისი სიკვდილისთვის შურიც არ მიძიებია.

მ ა რ ი ა ნ ა. მაგრამ ეს უსაძლებელი მხოლოდ თქვენი
სიცოცხლის ფასად თუ იქნებოდა! კლაუდიო ძალზედ მოუხვია,
რათა გამოეყვება მიოლი, და ძალზედ ძლიერამოსილია, თქვენი
რომ ემინდეს.

ო ტ ა ვ ი ო. ჩელიო შურს იძიებდა ჩემი სიკვდილის გამო, თუ
მე მის გამო მოგვედებოდა ისევე, როგორც ის მოკვდა ჩემ გამო.
ეს საფლავი - ჩემია; მე ენევერ ამ გაყინული ქვის ქვეშ; ამანას
ისინი იმისთვის ლესავდნენ, რათა მე მოეგვალთ, და მოშველეს
კიდევაც. მაპატიე, ჩემი ხსენებაზრდიობის ხალისი, შემლილო უზ-
რუნველობაგ, ვეზუვის კალთაში გატარებულ თავისუფალ და
ბედნიერ ცხოვრებას! მაპატიეთ, ხანურაიანო ნადიმებო, საღა-
მის საუბრებო, მოიჭროვილი აიგნების ქვეშ შესრულებული
სერენადებო! მაპატიე, ნეაპოლო, მაპატიეთ, ნეაპოლიტანელი
კოლებო, ჩირალდნების ქვეშ გაზაფხული მასკარადებო, ტყვითა
ჩრდილებეშ გატარებულ ხანგრძლივი ეახშმებო და მეგობ-
რობაგ! არ არის ჩემი ადგილი დედამინაზე.

მ ა რ ი ა ნ ა. მაგრამ ჩემს გულში არის, ოჯახიო! რად ამბობ
ამას მაპატიე, სიყვარული!

ო ტ ა ვ ი ო. მე თქვენ, მარიაან, არ მიყვარხარა; ჩელიოს
უყვარდით!

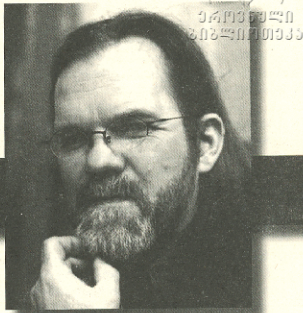
ფრანგულიდან თარგმნა დიანა მიქელაძემ

ლიბიტრი გრიგორიევი

რუსი პოეტი და პროზაიკოსი, დაიბადა 1960 წელს, ლენინგრადში. პროფესიით ქიმიკოსია, მუშაობდა ლაბორანტად, დურგლად, ფანჯრების მშენებდავად, მხატვარ-განფორმებლად, ჩერნობილის ავარიის სალიკვიდაციო სამუშაოებზეც კი, უფროსი ლეიტენანტის რანგში მსახურობდა ლენინგრადის ქიმიური დაცვის პოლკში, ასევე მუშაობდა ჟურნალისტად, რედაქტორად და სხვა.

80-იან წლებში იყო ლიტერატურული კლუბის, „დეპრესიონისტების“ წევრი. რომლის ძირითადი ლაიტმოტივი იყო საბჭოთა კავშირის, როგორც სისტემის იგნორირება და ფილოსოფიურ-ირონიული დამოკიდებულება სამყაროს მიმართ. ამავე პერიოდში აქვეყნებს ლექსებს, შემდეგ კი მითარობებს, სადაც კიდევ უფრო მეტად ჩანს მისი მიდრეკილება ირონიისა და აბსურდისკენ. 1992 წელს გამოვიდა მისი პირველი პოეტური კრებული, ხოლო რამდენიმე წელიწადში კი რომანი, ამას მოჰყვა სხვა ნივნებიც, როგორც ლექსების კრებულები; ასევე მცირე პროზა და რომანები.

2006-2007 წლებში ლიტერატურული კლუბის – „დეპრესიის“ – ხელმძღვანელია. მისი ტექსტები იმეფდება როგორც რუსულ, ასევე ვერძულ პერიოდიკაში, თავის მხრივ სხვადასხვა ენებზე. ლიბიტრი გრიგორიევი არის საერთაშორისო პენ-კლუბის საწევრ-პეტერბურგის განყოფილების წევრი, არის ნიკოლაი შამოლოცკის საქელობის პოეტური შრიების ლაურეატი, ამჟამად ცხოვრობს სანქტ-პეტერბურგში.

სიცოცხლის ყველა ზარი

– ჟურნალებს არ გადავყრი, – თქვა ნინამ. – ნახე, რა მაგრაა. დიდი ბილია, ამხანაგი კი ირ სენი. იცო, კორეულად გაზაფხულის ტილივი როგორია? ბოზბაღული.

ნინა ოცდაათი წლის წინ გამოცემულ შრილა უფრნალს, „კორეას“ ფორცლავდა, გოშამ რომ გადმოყარა ანტრესოლიდან. გოშა და ნინა გუშინ განდმოვიდნენ, პირველად განცალკევდნენ შშობლებისგან, უფრო სწორად, გამოიყენენ მათ. საკუთარი ერთობიანი – ეს ის საშუალო იყო, ნინა რომ დიდი ხანია, ოცნებობდა. ვინაო დერეფნით, თიხათი და სამხარეულითი, რომელსაც ცალ შიარეს ჰქონდა ფანჯარა. უფრო ზუსტად, ეს იყო დიდი ბინის მეოთხედი, რომელიც, ასე, სამოცდაათი წლის წინ გადაუტინრავთ. მაგრამ მათ ასეთივე აწყობდა – ვერ კიდევ ცარიელი თიხათი ორი ფანჯრით, სამხარეული წყლის გამათბობლით და დერეფნის განსაკუთრებულად ნარმტაცი ანტრესოლი – გრძელი, ბნელი ნაწილი, რომლის შიგნით ფეხზე დადგომაზე კი შეეძლოთ.

გოშა ახლა სწორედ ამ ტერტორიას ასუფთავებდა, რომ მერე იქ ნივნებით სავსე ყუთები და სხვა არაპირველადი მოხმარების ნივთები დაეწყო.

– ისე კი, შეველით, თვისი ნაგავი თვითონ გაეცანათ. – ბურტყუნებდა და იქიდან ძველი ბოტებით სავსე ტომრებს ყრდა. – ფუ, როგორ ყარს!

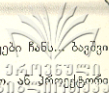
ბოტების ტომრებს შპალერის შეყვითლებული რულონები

მოჰყვა, რომელიც, შეიძლება, რემონტის დროს იატაკზე დასაფხვად მაინც გამოსდგომოდათ. მაგრამ ახლა გოშა ამაზე არ ფიქრობდა. ცოტა ხნით მაინც უნდოდა, რომ უზარალოდ ეცხოვრა და რემონტი მერე, ნელ-ნელა გაეკეთებინა. მისი აზრით, რემონტის ძირითადი ნაწილი ის იყო, რომ ეს ბინა ადრე მცხოვრებნი ანკვალევისგან გაუთავისუფლებინა. ისინი რომ ბლოშიად იყვნენ, ეს ვერ კიდევ მაშინ შენიშნა, პირველად რომ მოვიდა ბინის სანახავად.

ის დიდხანს აკვირდებოდა კომპოსტონავით ფენებად დაპრესულ შპალერს, რომელიც კარის გვერდითა კიდედან ჩანდა. ბინის გამყიდველმა იფიქრა, გოშა ფასის დაკლების მიზეზებს ეძებოდა და დარწმუნება დაუნყო: „თქვენ აღზაბთ ამჩნევთ, რომი შპალერი კი ამქველია, მაგრამ თითონ კედელი სწორია. ჭურხე კი არც მზარებდა და არც წყლის ლაქები“. აჰა, მე სხვა რამეს ვუყურებ. – თქვა გოშამ. მან დაითვალა ცხოვრების ბუთი პერიოდი, ხუთი აშუაბა ფენა. იყო გვითელი, რომელიც ისევ ყვილით, მაგრამ უფრო მუქით ჩაენაცვლებინათ. მერე მთლიანად, მერე, თითქოს კონტრასტისთვის, მწვანე გადაკრათ. ბოლოს კი ეს ვარდისფერი, რომელზეც თეთრად რაღაც ანტიკური შენობები იყო დაბასული.

ეს ვარდისფერი, ეტყობა, ერთი და ორი წლის წინ არ გაუქრავთ. ფანჯარასანი სულ გახუნებულიყო, და იქ, სადაც ადრე ავეჯი იდგა, მკვეთრი ფერები ჰქონდა შენარუნებულს, თითქოს ყოფი-ბოლის კარავების და კომოდების წოდებლობა. ერთ ადგილას, უკვე არარსებული დივანის საბლოეცს, ციხის და ჭუჭყს კედელი არამართო გაეშუქებინა, გაეპრიალებინა კედელი.

გოშას და ნინას ავეჯი თითქმის არ ჰქონდათ.

სამაგიეროდ, ჰქონდათ ჩვიდმეტი ყუთი ნიგნები, ორი ყუთი კომპაქტ-დისკები, ორი ზურგჩანთა და სამი დიდი პოლიეთილენის პარკი ქინძები. კიდევ — დივანის ლეიბი დივანის გარეშე, ნოუთბუქი, პერსონალური კომპიუტერი და მუსიკალური ცენტრი.

გოშა ანტრეპოლის სიღრმისკენ მიიწვიდა და ნინასთვის ნაირნაირი ნიუთების გადამონოდებს აგრძელებდა.

— ოჰო, ეს, მგონი, კინოპროექტორია... ფირიც დეეს! — გაისმა ხმა სიბნელიდან. — გამომართმევ? ანდა იყოს, მე თვითონ.

გოშა ჩამობობდა, ყუთიდან ქრომირებული აგრეგატი მოჩანდა.

— ჯერ ნუ გადავაცვობ, იქნებ მუშობს... ეს ხო ანტიკვარია. მოიკა, ახლვე გაესინჯოთ...

— მაგრამ იფიქრეს, რომ ჯერ ანტრესოლის გასუფთავება უნდა დაეპრეზერვინათ და მერე ახალი სათამაშოები დაეთანადებინათ. ანტრესოლზე ყველაფერი დაეტია, ზამთრის ტანსაცმელიც, ნიგნებიც.

— ესეც ასე. იაპონელებივით ვართ — მინიმალური ნიუთები სახლში. — კმაყოფილმა თქვა გოშამ, როცა გადახედა დალაგებულ გასუფთავებულ ოთახს, რომლის კუთხეებში კომპიუტერი ორი ხალიჩით (ერთი — პატარა — მალსისთვის და მეორე — დიდი — კლავიტურის წინ ჩაძინებული ადამიანისთვის), მუსიკალური ცენტრი და ანტრესოლიდან ჩამოტანილი კინოპროექტორი იდგა. მეთხუე კუთხეში კი ლეიბი და ნოუთბუქი იდო.

— გაგრძობტებაც იოლი იქნება, — გააგრძელა გოშამ, — კედლებზე თეთრ ქაღალდს გავაკრავთ, ქერს შევავითარებთ და, მე მგონი, ცხოვრება შეიძლება. მარა აი, ლეიბი ტყუილად წამოვოდეთ. მოდი, გადავაცვოთ.

— როცა კედლებს და ქერს გავაკეთებთ, ყველაფერი გადავყაროთ. ახლა კი მე ამ ლეიბზე მინდა ძილი. — განახლებად წინას.

გოშამ ამასობაში პროექტორის და ფირის დათვალეურება დაიწყო.

— „ესთამი დოზა“, — ხმაშაღლა ნაიკითხა წარწერა ერთ-ერთზე. დახარჩენები წარწერების გარეშე იყო. ეს ალუმინის, მრგვალი კოლოფები რატომღაც ნალმებს ჰგავდნენ. გოშას ნაღმები ან მუზეუმში, ან ეთნომი ენახა, და ახლა, როცა ხელში იღებდა, ცხადად წარმოიდგინა: თითქოს შეწვლული კადრიაო, ისე იშლება კოლოფი წინელი ნახილებად, მერე აფეთქების ტალღა აფრიალებს კარს და ფანჯრებს, ანგრეც კედლებს. მაგრამ კოლოფიდან წარუჩადა გადმოვარდა და იტყუაზე გაგორდა. უკან კი ფირის მუქი ფაცისფერი, ზოლიანი შლიეფი მოიტოვა. გოშა ამ ზოლს კუდში სწვდა და სინაილზე გახედა.

— შესედე... — წინასზე მიბრუნდა და გამლი-

ლი ფირი ორივე ხელით გაუნოდა. — მგონი ხეები ჩანს... ბაგეტი ველოსიპედზე...

— ასე ვერაფერს გავარჩევ, ლუპაა საჭირო... ანტიპროექტორი ჩაერთოთ.

— რომც არ მუშაობდეს, მაინც მინდა, რომ ენახო. ერთი ნაცნობი მყავს, იმასაც რაღაც მსგავსი პროექტორი აქვს.

გოშა საკმაოდ სწრაფად გაერკვა აგრეგატში. ლერძს ფირი შემოახვია, ჭრილობა გაუყარა და დამჭერით დაამარჯა. ადამიანისთვის, რომელსაც ტექნიკური განათლება აქვს და სამი წელია, საკუთარი ხელით არემონტებს გაცილებით რთულ და თანამედროვე მექანიზმებს, ეს ამოცანა რთული არ იქნებოდა.

აქლიწინდა, რომ პროექტორი გამართულად მუშაობდა. ფირის გარეშე ხმაურობდა და ჭოჭოქინებდა, როცა ფირი დაამარჯეს, სტევენა და ჭრილობაც დაემატა. მიეღო ეს მექანიკური ნების შემაწუხებელი კი არ იყო, შიშაებედილობას ქმნიდა, რომ აგრეგატი ცოცხალი არსებდა. გოშამ კედლებზე ხეწარი გაჭიმა და ქინძისთაყვებით დაამაგრა. შუქი გამორთო.

ჯერ ცარიელი ფირი ტრიალებდა: ყვითელ მარიაკუთხედში ხელნაკეთი ეკრანის ოსოქები დათოვლილ მთებს ჰგავდა, ალგა-ალგა გამოჩენილი ნახვამურები კი — წვიმის, ცოტა ხანში ეს ყველაფერი გაქრა, რადგან მასზე ჯერ გზის იქით მდგარი ხეები გაჩნდა, მერე კი — პატარა ზოტი პანამით და სამთავლა ველოსიპედით.

ბიჭი თავისთვის მიკატაობდა, კამერისკენ არ იყურებოდა. კამერა მის გვერდით მიშავალ ადამიანს უშვებოდა, რომლის ჩრდილი ნაწილობრივ ეცემოდა კარს. ბიჭი იღებოდა და რაღაცას ამბობდა. ის ახლოვდებოდა და ის-ის იყო, ეკრანი უნდა შეეფსო, რომ კამერა ხელ-ხელა მძლავრა აინია და გვერდით წავიდა. კამერა შიშაშია უსწარმანსწორი ნაკლეჯბა გაივლიდა, ახლა ბიჭი უკვე შორედებოდა კამერას და გასაცხებდა გახდა, რომ ამ ყველაფერს ტანსაღალი ადამიანი იღებდა და როცა ბაგეტი მოუახლოვდა, ის ნამოდეგა, რომ გაეტარებინა.

ამის მერე ფირი განუცა და „კატუშკამ“ ცარიელმა დაიწყო ტრიალი და კიდევებით აპარატზე რახუნო. გოშამ აგრეგატი გააჩერა, ისევე ჩაჩრთა კატუშკამი ფირი, სკოტჩით დაანება.

— ნეტავ რამდენი წლისაა ეს ბიჭი ასობა? — იკითხა წინამ.

— მე მგონი, 80-იანებში იღებდნენ ასეთი კამერებით. ესე იგი, ეგ ახლა იქნება... მოიცა... — გოშამ კოლოფი აიღო. — აქ დაშაზდების თარიღი იქნება „სტევენა“. ათას ცრხაას ოთხმოცდაორი. ანუ ამაზე ადრე უფრო გადაიდებდნენ. ესე იგი, ოცდაათ წლამდე იქნება. ჩვენი ტოლი.

— თუ კოლოფი ამ ფირისაა.

შემდეგი სუფეტიც იყო რაღაც აბსურდული მაგ-თეორი ფილმი გასული საუკუნის მუნიცი კინოს სტილიში. მიიღო სცენას (კამერა, როგორც ჩანს, შტატოზე იდგა და გადაღება ერთი წერტილიდან მიიღობდა) ფაცისფერი, მასიური კარადა და საწოლი იკავებდა, რომელსაც შუაში გადასაფარებელი ფურცა. კამერის მხრიდან სცენას თეთრ საღამურში გამოწყობილი, მუქმიანი, მოკლედ თმამკურცხილი გოგონა მოუახლოვდა. საწოლს გადასაფარებელი გადააცალა და შეწვა. გამოჩნდა თეთრი პალიშეში, თეთრი სახანა. კამერა ახლი ზედიზე გვაჩვენებდა მის სახეს — კრიალა კანი, გრძელი ნაწამები, დიდი თვალები. გრძიმი ამ ყველაფერს კონტრასტულ, თოჯინურ იერს აძლევდა.

ამის მერე ოთახში უნიფორმაში გამოწყობილი ადამიანი გამოჩნდა, რომელსაც დურგლის ყუთი ეჭურა. იქიდან ხერხი, ცუ-

ლის ტარი და რაღაც უფრო წერილი ინსტრუმენტების მივლი თიავალი მოჩანდა. დურგალმა ყუთი საწოლთან დადგა, მისურის და ტრუსუნის გარდა ყველაფერი გაძირო, კარადაში დაკიდა და თავით გადაფარა საწოლში.

- აა... ახლა დაინყება... - თქვა გოშამ.
- რა?

- სექსი ინსტრუმენტების გამოყენებით. მაგრამ გოშას პროგნოზი არ განართლდა. ოთახში კიდევ ერთი კაცი შემოვიდა - ულვამებით, ოფიცირის ფორმაში. მან ფერით განია ღურვლის ყუთი, მის გვერდით თავისი პორტფელი დაბო, გაიხადა, ტანსაცმელი კარადაში დაკიდა. მუნდარი, ალკანულოზა და რეგოლეფერი თავისი ზუღიანად ზედა თაროზე განათავსა და ისიც საწოლში შეწეა. ნინას ვარუდი, რომ ესაა ქმარი, ხოლო დურგალი - საყვარელი, განათილდა შემდეგი ეპიზოდით, როცა კადრში გამოჩნდა მესამე, პიჯაკში გამოწყობილი სტუმარი, პორტფელით და აკურატული სათავალებით - საყვარულოდ, ჩინოვნიკი ამ მეციხერი.

- გოგოლა რა... და ეს გოგონა კი მშენიერი სოლხაა... - გაიციხა გოშამ.

ამ უცნაურ რიგში მიხვთე მღვდელი იყო, თეთრხალათიანი ექმის მერე.

- როდის დასრულდება ამითი მსვლელობა?

- იკითხა ნინამ მათე პერსონაჟზე. - ამ ჭალს, მე მგონი, უფრო საწილი აქვს.

- ალბათ როცა ფირი დამთავრდება. - თავდაჯერებულად უპასუხა გოშამ.

თამაჯი მეთერთმეტე კაცი არ მოსულა. კამერამ ახლო ხედით ისევ ქალის სახეზე გადაინაცვლა. ის იდმოხუდა. მისი ყველა სტუმარი თითოი საწოლის სიღრმეში გაუჩინარდა. ის ადგა, კარადას მოუახლოვდა დაკრიტიკულად შეათვალიერა, რაც იქ ეკიდა. მამაკაცის ტანსაცმლის რიგებით თხელი, საზაფხული, მოკლეხახლელებიანი, მსხვილი ყვევილებით მოხატული კაბა ამოარჩია. კამერამ ღია ფონზე ნაცრისფერი გვირგვინები დააფიქსირა. ფერები შეგვლო, გამოგვეცინა. მაგრამ გოშა დარწმუნებულყო იყო, რომ კაბა ცისფერი იყო და ამ ფონზე ოქროსფერი გვირგვინები ებნებოდა. კამერა ნელა დადევნებდა თვალს ქალს, სტუმრების დატოვებულ ჩანათებსა და პორტფელებს, გულისა და პროთესსაც კი, ხელფეხის და ზურგჩანახა (ერთი სტუმარი ტურისტია იყო, ერთი კი ცალფეხი ნივლიანი) და შეჩერდა ფარდაზე, რომლის იქით ფანჯარა ანათებდა. ქალმა საღამოური გადაიძირო, თითისწერებზე დადგა, გადაიხარა და წამში გაცეკვდა - მუქი, შშშშშევილი სილუეტეი მართკუთხედში. შემდეგ კაბა გადაიკეთა, ფარდები გადაწია. კადრში მკვეთარი შუქი შეიკრებდა, რომელშიც ყველაფერი ნაშალა, რაც კი ოთახში იყო, შემდეგ კი განჩნდა მუქი ფონი,

ფონზე კი ტიტრები: „სიკვდილის ნინამე ყველა თანხაბარი ერთი“.
- პოო... - თქვა ნინამ. - ესეც ახანა. მხიარული ვიღებოკ იყო. არც მსახიობების გვარები, არც რეჟისორის, ^{ნინა ბენდიანი}
- რა რა რა რა რა - ნამდერა გოშამ. - და რა რა რა რა რა რა... ნარწიმიდგევიან, როგორი მუსიკაც მოუხდებოდა ამ ფილმს. მოიცა, ეს ხომ იქვენი ფანჯარა ფილმში. აქ იღებდნენ. ფირებიც ამიტომია აქ...
- საინტერესოა. დანარჩენებზეც ასეთებია?
- მე მგონი, „ქათამი დოზაც“ რაღაც ეგეთი იქნება.

შემდეგი ფილმი ვილაცის ქორწილის ბანალური გადრები აღმორჩა. თმაშეკრეფილი ახალგაზრდა ბიჭი პალსტუხსა და პიჯაკში, ივე თეთრებში გამოწყობილი პატარაძალი, რომელიც ამკარად ორსულად ჩანდა. არაფერია იმაზე უფრო მოსაწყენი, ვიდრე სხვისი გაზამ-სამის ყურება. გოშამ უწყურად დაინყო სტუმრების გახმოვანება და პატარაძლისა თუ სიძის ნათესაგების პირით ათას უწამაწრობასს ამბობდა.

- გოშა, მოკეტე. არაა სასაცილო... - თქვა ნინამ.
- არაა სასაცილო, სერუოდ უყუროდ ამ ყველაფერს.

- სტოპ! - ნინამ უცებ მაგრად მოუჭირა ხელი გოშას. - შეხედე. სიკვდილი!

- სად? - გოშამ პროექტორი გააჩერა.

- აი, კართან. შეგიძლია, უკან გადაახვიო?

გოშამ ფირი გადაახვიდა. მართლაც, კარის ზღურბლზე ის მსახიობი ქალი იდგა, წარბანდელი ფილმინამ. მას ისევ ის გვირგვინიანი კაბა ეცვა, ამჯერად ზემოდან რაღაც მოიცვდა. ანას დამატებული მუქი კოლმოჭი და მაღალქუსლიანი ტუფლები. ის სუფრასთან არ დამჯდარა, არც არავის ესაუბრებოდა. თითქოს მხოლოდ აკვირდებოდა ამ ყველაფერს. ამის მერე კამერამ სხვაგან გადაინაცვლა და მთელი ფილმის მანძილზე ქალი აღარ გამოჩნდილა.

- რა არის გასაკვირი. - თქვა გოშამ. - ალბათ იმის მეგობარი, ვინც იღებს. სხვებიც ვნახოთ?

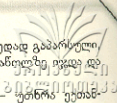
- სხვა დროს რა. რაღაც დავიღაც.

და მოუხდებოდა იმისა, რომ ნელამ ამტკიცებდა, ახალ ადგილას ცუდად ვიძინებო, ნინას მამიწე ჩაქიბი.

გოშა კი ხანს ეძებდა ინტერნატს, სადაც სულღირად ავად მყოფები მკურნალებდნენ. მისამართი სახლის ყოფილმა პატარონმა მოსცა, როცა გოშამ ფირების შესახებ დაურეკა. „ვლადიკი იღებდა მაც ფილმებს“. - აუხანა მან. - „ჩემი ძმისძვილი, მაგრამ რამდენიმე წელია, ინტერნატშია. ფირები კი აღარავის გვჭირდება“. როცა გოშამ ვლადიკის ნახვის სურვილი გამოთქვა, ქალს გაუხარდა: „მამინე მე ამ მათე-კურის აღარ მომიწევს მისი ნახვა. ერთი თოხენა მექნება, თუ არ მენუსხვებით, იქნებ საჭმელიც უყიდოთ“. და ამის შემდეგ პროდუქტორი გათელი სია უკარნახა.

და აი, ახლა, თავისი ძველისძვილი „კოპელი“ გოშა გზიდან გაუბეზა გადადიოდა. რამ აძულა, დაეწყო ეს უცნაური თიება და მოეყვანა ქალეკში, სადაც ქუჩები ორახიარად არ მკავს მკურნალებურგის ქუჩებს, გოშას ამის ახანა საკუთარი თივისთივსაც კი არ შეეძლო. რუკა რამდენიმე თვის წინ გადაახარო, როცა მანქანას ალაგებდა, ნავიგატორის დაყენება კი ეწერ მოასწრო. ადამიანები, რომელთაც ქუჩის სახელს ეუბნებოდა, სხვადასხვა მიმართულებით უთითებდნენ.

გიჟი ქალეკი - ტყუილად არ გაცუკუთებიათ აქ ინტერნატო. როგორც იქნა, ბოლოს და ბოლოს, შემოიღობილ შენიბას მიადგა. გოშას

ნაკითხული ჰქონდა, რომ პიტერში შენობების უმეტესობა ყვით-
ლადა შეღებილი — მზის ილუზია მუდმივად უტყურ ამინდში. სიგიჟე
ყველგან. საციფეთისგან განსხვავებით, ინტერნატის მთლიან ჯი-
ურში მუდომი დარჩა იცავდა. შენობა კი უფრო სკოლას ან სა-
ბავშვო ბაღს წაგავდა, ვიდრე სამკურნალო დაწესებულებას.

გოშამ უპრობლემოდ გაიარა დარბაზის ზონა და კბინებით
მეორე სართულზე ავიდა, სადაც პალატები იყო. აქ მოსვლამდე
ერთი კვირით ადრე მან დანარჩენი ფიერებიც შეისწავლა. ნინას
მორიგი ანგარიში ჰქონდა სამსახურში და სახლში მხოლოდ გვი-
ან საღამოსაც მიიღოდა. ამიტომ ფილემების უმეტესობას მარტო
გატყვნიდა. ყურებისას რამდენჯერმე დაიჭირა თავი იმამი, რომ
ყოველ კადრში იმ გოგონას ეძებდა, რომელმაც უცნაურ სამოყ-
ვარულო ფილმში სიკვდილი ითამაშა. მაგრამ არცერთ ფილმზე,
რომელიც ძირითადად ვიღაც ოჯახის ცხოვრებას ასახავდა, ის
არ გაბოშებულა. პატარაობი, სავარაუდოდ, იმ ბიჭის დედა იყო,
რომელიც პირველ ფილმში ველისაბეჭდზე იჯდა. „ქათამი დონა“
კი აღმოჩნდა ფილმი, რომელიც ყირიმში მოგზაურობასა და
რალაც პიკნიკს ასახავდა, სადაც არაფორმალუბის კომპანია ნა-
კვერჩხალზე წვავდა ქათამს.

დერეფანში გოშას ხელი მოხუცმა, დანაოჭებულმა, პიფამში
გამოწყობილმა კაცმა ჩააგდო.

— ჩემი მეგობარი მოვიდა. — გამოაცხადა გახარებულმა. —
საჩუქრებში მომიტანა.

სანამ გოშა გონს მოვიდოდა, მან საგარქველად მიიყვანა, სა-
დაც ჯინსის შარვალას და ზოლიან ჯეიმზში გამოწყობილი კაცი
იჯდა, ნივთი ხელში. ის, სავარაუდოდ, ამ ინტერნატის კურა-
ტორი, ან, სულაც, მწახველი უნდა ყოფილიყო.

— კოლია, მეგობარი მესტუმრო, საჩუქრები მომიტანა.

— შენვე. — გულგრილად უპასუხა კაცმა.

ამ დროს გოშამ დერეფნის ბოლოს თეთრხალათიანი ექთანს
დაინახა და მისკენ წავიდა.

პატარა კაცი აედგინა.

— მომიცი რამე გემრიელი. — სთხოვდა ის. მომიცი, გთხოვ.

გოშამ ჩანთით ქექვა დაინახა, რომ ბანანი ან ოგურტი ამოუ-
ძვრია, მაგრამ ექთანმა ანიშნა, რომ შეჩერებულიყო.

— სერიოზო, — მკაცრად თქვა ქალმა. — ეს ადამიანი შენთან არ
მოსულა. დაატეხე თავი.

მეტი გოშას მიუბრუნდა.

— გისთან ხარო?

გოშას საყვარელი ფილმი მომუშავე გოგონები გაახენდა, სადაც
ერთხელ თავისი ახლოდღის სანახავად მივიდა. სამკათოური, სასაკო-
ლო გოგონები მოკლე ხალათებში. — სტუდენტები თუ მედნისტი-
ტუტის აბლაღურსადამაზარებლები. რალაც მსუბუქი, როტიკული
იყო მთელ მათ გარეგნობაში, რომელიც არანაირად არ მოდიოდა
პარმონიანი საციფეთის მძიმე ზეგონთან და არასექსუალურ ატმოს-
ფეროსთან. იქ ყველაფერი მკაცრი და სერიოზული იყო.

როცა გოშამ ვლადისლავი ასხენა, ექთანს სახე ერთბაშად
გაუღულა და კეთილ გლენის გოგოს დაემსგავსა. გოშამ უთხრა,
რომ ის ვლადის შორეული ნათესავია.

ვლადისლავის პალატაში მიმწვარი შერის დაფის სუნი იცავდა.
გოშას ბავშვობიდან ახსოვდა ეს სუნი — სტანდარტული საუზმე —
გახეხილი სტაფილი, ფანა რძით ან ხაჭო. დედას ხშირად ეჩქარე-
ზოდა და ცდილობდა, ერთბაშად რამდენიმე საქმე მოეხსნა. შოდა
ფაფა ხან ქვაბიდან გადმოდიოდა, ხან მიიწვებოდა ხოლმე.

ვლადისლავი სტაფილი, ხან რძით დაიშრონდა, როგორც გოშას წარმოე-

დგინა. — მაღალი, გამხდარი, ცუდად გააჩნდა ვლადისლავი,
შემელოტებულმა მამაკაცად. ის საწილზე იჯდა და
იტყვა მიმტურებლად.

— ვლადიკ, მოგაკითხეს. — უთხრა ექთანს
გლენის ქალმა.

ვლადიკმა გულგრილად შეხედა გოშას.

— ვლადისლავ, გამარჯობა. — დაინკო გოშამ.

— ოღვა ვეტირებუნა ძალიან დატირებულა და
მთხოვა, მომენახულებინებო. შემდეგში თვითონ
მოვა.

ვლადისლავი დედა, თუშვა ცახხეც ცნო-
ბისმოგვარობა დაუტყო. გოშამ ჩანთიდან
პოლიეთილენის პარკი ამოიღო და ამოალავა
ოიგურტები, ბანანები, პეპსი-კოლა, ორცხობილი,
კინოს შესახებ ჟურნალის ბოლო ნომერი.

— მე თქვენს ფილმები ვნახე. — თქვა გოშამ.

ვლადისლავმა ხელი ჩაიჭრა.

— დიდი ხანია, არაფერს ვიღებ. აქ არ შეიძლება.

— ძალიან საინტერესო ფილმებია. შავალი-
თად, ის, „სიკვდილის წინაშე ყველა თანასწორია“.

— არაფერი განსაკუთრებული.

— ძალიან მომეწონა მთავარი პერსონაჟი
ქალი, რომელმაც სიკვდილი ითამაშა. ურთიერ-
თობით მასთან? არ იციო, სადაა ახლად?

— არ ვიცი. — მშვიდად უპასუხა ვლადმა. —
და არც მინდა, ვიცოდე. მე არაფერს არ ვიღებ.

შეიძლება, ვეძიო?

ვლადმა პეპსი-კოლა დაისხა და ბანანის
გაფუქცნა დაინახო, თითქოს ველარც კი ამწრედა
სტუმარს.

გოშა ქუჩაში გავიდა და თავისი მანქანისკენ
გემართა. ქუჩაზე გადასვლა რომ დააპირა, აე-
ტობუსი შეჩერდა, რომ მისთვის გადასვლის საშუ-
ალება მიეცა, ამ დროს გამოფარდა „აუდი“. გოშამ
წამით თვალს მოჰკრა რალაც დედას და წითელს
და ამის მერე სამყარო ამოყარა. ტკივილს და
გარშემო ხმაურს არ გრძობდა, ჩიტების უსას-
რული ფივივიც ესმოდა მხოლოდ.

გოშამ ხედავდა მანქანის ზორბლებს, ქალის
ნატივ ფეხებს ნატივ ტულუფებში და ზავფულს
კბის ბოლოს — მუქ ვარდისფერ გვირგვინს ღია
ვარდისფერ ფონზე. ქალი მის თავთან დაისარა.

გოშამ იცნო ისიც და მისი კაბაც. მაგრამ...

— ცოცხალია. — ჟივფივებდნენ ფრინველები.

— სუნთქავს!..

— ეს ის ფერები არ არის... — დაიჭურჩულა
გოშამ.

ქალმა პირი გააღო, მაგრამ ხმა არ გაუღია,
უჩინარმა ჩიტებმა დაიჭურჩივეს...

— რა? რა?

— და გოშამ კიდევ უფრო გასაგებად წარ-
მოთქვა:

— ეს ის ფერები არ არის.

რუსულიდან თარგმნა ლელა კოდლაშვილი

ՆԱԲԱԾՆԵՐԸ
ՆՈՅՔՈՒՄՈՒՅՆ

ISSN 0134-9648

9 770134 984002

ՆԱԲԱԾՆԵՐԸ